МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ "КИЇВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ"
(Україна)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
(Republika Hrvatska)

GESELLSCHAFT FÜR DEUTSCHE SPRACHE [GfDS]
(Deutschland)

ПОДОЛАННЯ МОВНИХ ТА КОМУНІКАТИВНИХ БАР'ЄРІВ: ОСВІТА, НАУКА, КУЛЬТУРА

Збірник наукових праць

Київ 2025

УДК 378.14 - 057.4:009(063)
ISBN 978-617-7990-01-6

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету психології, комунікацій та перекладу Державного університету «Київський авіаційний інститут» (Протокол № 4 від 10 листопада 2025 р.)

Рецензенти:

Наталія Пазюра	*докторка педагогічних наук, професорка, Державний університет «Київський авіаційний інститут»*
Олена Ковшар	*докторка педагогічних наук, професорка, Криворізький державний педагогічний університет*

***Подолання мовних та комунікативних бар'єрів: освіта, наука, культура**: збірник наукових праць / за заг. ред. О.В. Ковтун. Київ: Д У « КАІ», 2025. 430 с.*

Збірник містить матеріали XIII Міжнародної нуково-практичної конференції «Подолання мовних та комунівних бар'єрів: освіта, наука, культура», що відбувалася 14-15 листопада 2025 року на кафедрі іноземних мов і перекладу факультету психології, комунікацій та перекладу Державного університету «Київський авіаційний інститут».

Автори несуть персональну відповідальність за наукову вірогідність і коректність розміщених у збірнику матеріалів.

© Колектив авторів, 2025
© Державний університет «Київський авіаційний інститут», 2025

ЗМІСТ

М. Абисова **13**
Лимерик як лінгвокраїнознавчий ресурс у навчанні англійської мови як іноземної

В. Базова **18**
Культурна мультимодальність як засіб репрезентації національної ідентичності у світовій літературно-художній спадщині

Н. Березнікова **21**
До питання синергії читання та пам'яті для розвинення критичного мислення при вивченні фахової англійської мови здобувачами немовних спеціальностей

Л. Березовська **24**
Актуальні питання модернізаційних процесів в освітньо-науковому просторі України

Г. Білоконь **29**
Teaching ESP in Higher Education Institutions of Ukraine: Challenges and Ways to Overcome Them

М. Білоконь, А. Миколайчук **34**
AI in ESP Learning: Fostering Autonomy and Critical Thinking

O. Buhaichuk **38**
Worldview orientations of digital transformation of public governance and educational services in Ukraine

М. Бурлака **46**
Походження і стандартизація наварро-арагонського діалекту

М. Валько, С. Радецька **51**
Linguistic and Cultural Dimensions in the English-Ukrainian Translation and Localization of Project Management Materials

Н. Василишина **56**
Modern Methodology in Teaching English for Law within the Discipline "Foreign Language for Specialty"

М. Велісейко **60**
Модель Smart Education Korea як приклад інтеграції цифрових технологій у професійну іншомовну підготовку

В. Вишталюк **65**
Модернізація архітектури університетських бібліотек як центрів міждисциплінарної комунікації в Україні

A. Vlasiuk, M. Tyshchenko **70**
Current issues of modernization processes in the Ukrainian educational and scientific space

О. Волік **75**
Some methods and technologies in professionally oriented language teaching

N. Glushanytsia **79**
The use of podcasts and videocasts as innovative tools for developing foreign language listening skills

N. Glushanytsia, O. Dobzhanska **83**
Pedagogical and technological aspects of virtual educational environment in the system of language training

N. Glushanytsia, M. Kotlyarevska **87**
Enhancing Communicative Competence of Agricultural Students through Optimized Foreign Language Learning

N. Glushanytsia, T. Tarnavska **91**
Integrating communicative and linguacultural approaches in the formation of foreign language professional competence

Т. Городілова, К. Судак **96**
La influencia de Francia en España en los ámbitos político, cultural y lingüístico: desde la Edad Media hasta el siglo XIX

Grygorova, I. Konnov **100**
Cultural and language aspects of the EUMAM mission

А. Давиденко **103**
Культурна мультимодальність як фактор формування національної ідентичності в літературному дискурсі

І. Деркач **106**
Термін як лінгвістичне явище

С. Дишлева **110**
Базові аспекти навчання англійської мови професійного спрямування у немовному ЗВО

О. Жупаник **113**
Формування соціокультурної компетентності майбутніх учителів англійської мови через фонетичну підготовку: американський досвід

І. Зайцев, С. Радецька **118**
Strategies of English-Ukrainian written translation of legal documents

Н. Зуєнко **121**
Оцінювання ступенів сформованості міжкультурної комунікативної компетентності у студентів-філологів

Є. Іванов **127**
Використання лексичних завдань для формування іншомовної компетентності

О. Ільчук **133**
Фоностилістичні особливості реалізації звуків сучасної німецької мови

О. Кавуньов, О. Литвин **137**
Інтерактивні технології навчання як чинник розвитку професійних здібностей фінансистів

O. Kovtun, L. Konoplianyk, N. Melnyk **144**
Enhancing PhD students' academic writing competence through IMRaD-structured and APA-based CALL/TELL activities

Л. Конопляник **151**
Розвиток критичного мислення магістрів під час вивчення ділової англійської мови

І. Крикніцька **157**
Інтеграція штучного інтелекту у процес сучасної освіти

S. Kuzmenko **162**
The effectiveness of mobile applications for aviation English language learning

В. Куліш **166**
Компоненти екзистенційного блоку в англійськомовному медідискурсі

Н. Лисенко, В. Фесенко, Н. Шварп **170**
Дистанційний курс з підготовки до складання іспиту на визначення рівня володіння державною мовою

O. Lytvyn **175**
Challenges in Digital Marketing Communication

А. Літвіх **180**
Особливості викладання та вивчення іспанської мови як другої іноземної для студентів, які вивчали англійську як першу іноземну мову

А. Луцик **185**
Сучасні англомовні художні та технічні тексти у машинному і традиційному перекладах: зіставний аспект
З. Мазуренко **188**
Методика проведення ділових мовних ігор на заняттях з фахової англійської мови

Л. Мазуренко **193**
Практичне застосування інструментів ШІ у процесі вивчення української мови в закладах вищої освіти України

І. Маліновський, М. Полховська **197**
Suspense in the Language of the Horror Novel: From the English Original to the Ukrainian Reader

Я. Мальована **202**
Освітній потенціал формальної та неформальної освіти у формуванні ціннісного ставлення до професійної діяльності

O. Marynkevych, O. Honcharuk **206**
Developing lexical skills in IT communication through gamification and studying specialized content (technical blogs, documentation)

Т. Масло **210**
Проблема та образне значення закритого простору в оповіданні Хуліо Кортасара «Casa tomada»

В. Мельник **214**
Інтеграція моделі DigCompUA 2.2 в освітньо-професійні програми фахових молодших бакалаврів філологічних спеціальностей

І. Микитин **220**
Мова права: для чого юристу в сьогоднішніх умовах знати латинську мову?

А. Митько **226**
Створення сицилійсько-італійсько-українського словника у середовищі lexopoty як засіб збереження мовної та культурної спадщини

С. Панченко, А. Сабітова **233**
Language as a Barrier to Disinformation in the Media Environment

О. Пасічна **239**
Формування риторичних умінь і навичок здобувачів освіти в курсі «Українська мова (за професійним спрямуванням)»

В. Пашковський **244**
Академічна доброчесність як результат професійної підготовки майбутнього вчителя іноземних мов

Д. Передерій **248**
Гендерні стереотипи в ідіоматичному корпусі італійської та англійської мов: компаративний аспект

Т. Пода **254**
Цифрова педагогіка у шкільному навчанні іноземної мови: роль та місце у підвищенні мовленнєвої мотивації учнів

Ю. Поличева, Ю. Карачун **259**
Традиційні та сучасні шляхи подолання мовних бар'єрів на заняттях з англійської мови та технічного перекладу

I. Powkh **265**
Tripartite Identity in Máighréad Medbh's book Savage Solitude: Reflections of a Reluctant Loner

Ю. Пришупа **270**
Студійна критика як інструмент розвитку фахової англійської мови у студентів технічних спеціальностей

М. Радецька, Я. Сидорченко **276**
Multilingualism as a factor in foreign language acquisition

Н. Разенкова **281**
Необхідність розвитку іншомовної комунікації українського військового складу під час військового стану

О. Руденко, П. Рог **286**
Кулінарні фразеологізми в іспанській мові: значення, вживання та культурний контекст

A. Sabitova **292**
Die Nutzung von mobilen Apps beim Deutschlernen (am Beispiel der Deutschen Welle)

А. Сабітова, Н. Біюн **298**
Методичні аспекти вивчення кількох іноземних мов одночасно

К. Сентєрєва **304**
Interference errors: how the first foreign language affects the acquisition of the second

Є. Сидорченко **308**
Гейміфікація у віртуальному навчанні іноземної мови: вплив на мотивацію здобувачів вищої освіти

А. Сібрук, В. Сібрук **312**
Штучний інтелект у сучасній освіті: лінгвістичний, етичний і методологічний виміри

O. Skipalska **318**
Integrated Learning and Assessment in the Professional Training of Future Air Traffic Controllers

М. Скуратівська **322**
Інтеграція освіти східних німецьких земель в систему освіти ФРН наприкінці 20 – початку 21 століття

З. Толмачова **325**
Переклад реабілітаційної термінології військових поранень та ампутацій

А. Фещук, К. Галацин **339**
Using Google Forms for ESP Needs Analysis and Assessment: Enhancing Data-Driven Instruction

Н. Хайдарі **344**
Роль латинської мови у формуванні перекладацької компетентності майбутніх перекладачів

М. Черник, В. Бондарєва **347**
Роль візуальних елементів у англійськомовних дитячих науково-популярних виданнях про Гаррі Поттера

О. Чернікова **350**
Стратегії перекладу екзотизмів на позначення страв у художньому тексті

Б. Швець **357**
Розвиток soft skills засобами іноземної мови у майбутніх фахівців у ЗВО

В. Швець **362**
Інноваційні технології у вивченні та викладанні практичного курсу англійської мови

І. Шестопалова **366**
Flipped learning technology in teaching foreign languages

Т. Шоріна **371**
Мова, ідентичність і комунікація в епоху постмультикультуралізму: досвід західних суспільств і нові моделі взаєморозуміння

А. Шукевич **376**
Симуляції професійної комунікації у навчанні іноземної мови: імерсивні середовища та цифрові рольові сценарії

Т. Шундель **381**
Use of communicative method as a guarantee of successful studying of Foreign language for professional purposes

Н. Юхновець **386**
Didaktische Prinzipien und Methoden im Unterricht Deutsch als zweite Fremdsprache

Н. Яковенко **390**
Практико-орієнтоване використання лінгафонних лабораторій для розвитку іноземних мов за професійним спрямуванням в технічному університеті

О. Ялоза **395**
Формування резильєнтності майбутніх учителів іноземних мов в умовах цифровізації та змішаного навчання

Ю. Ярошенко **400**
Штучний інтелект як засіб оптимізації навчання іноземних мов професійного спрямування

N. Yasiuk **405**
Innovation in Foreign Language Teaching

А. Стрільчук., В. Коробка **411**
Проблеми перекладу сучасної авіаційної техніки: загальний огляд авіаційних винищувачів

А. Стрільчук, Я. Ткачук **415**
Уживання артиклів у шведській мові: визначений, невизначений та нульовий артикль

О. Маньковська **419**
Сценічна майстерність майбутніх акторів як основа комунюкативно-виражально компетентності у професійній діяльності фахівців: методика діагностування

НАШІ АВТОРИ **426**

Марія Абисова
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

Лимерик як лінгвокраїнознавчий ресурс у навчанні англійської мови як іноземної

Анотація. *Обґрунтовано використання лимерика як лінгвокраїнознавчого інструмента у викладанні англійської мови як іноземної. Лимерик розглядається як канонічний жанр англійської поезії нонсенсу, що характеризується фіксованою строфічною моделлю, анаперстичним ритмом, топонімічною прив'язкою та іронічною абсурдністю. Показано, що лимерик функціонує як мікромодель культурних смислів і соціальних установок британського комунікативного стилю (самоіронія, гра з нормою, дистанційований гумор). Запропоновано поетапну методику роботи з жанром, що поєднує роботу з римою та ритмом із розвитком лінгвокраїнознавчих знань, когнітивної гнучкості й навчальної мотивації.*

Ключові слова*: лимерик; англійська поезія нонсенсу; лінгвокраїнознавчий підхід; комунікативно-ігрова методика; міжкультурна компетентність.*

Limerick as a Linguocultural Resource in Teaching English as a Foreign Language

Abstract. *The use of the limerick as a linguocultural resource in teaching English as a foreign language is studied. The limerick is defined as a canonical genre of English nonsense poetry, characterised by a fixed stanzaic pattern, anapestic metre, toponymic references, and ironic absurdity. It is demonstrated that the limerick serves as a micro-model of cultural meanings and social attitudes characteristic of the British communicative style, including self-irony, playful norm-shifting, and distanced humour. A step-by-step approach to classroom implementation is outlined, combining*

engagement with the fixed poetic structure of the limerick with the development of linguocultural awareness, cognitive flexibility, and learner motivation.

Keywords: *limerick; nonsense poetry; linguocultural approach; communicative-playful methodology; intercultural competence.*

Сучасна методика викладання іноземних мов спрямована не лише на формування лексико-граматичних навичок, а й на розвиток здатності інтерпретувати культурні смисли та комунікативні цінності. Відповідно, зростає роль автентичних текстів малої форми, які дозволяють моделювати природні ситуації іншомовної взаємодії та занурюють здобувачів у систему ціннісних, поведінкових і асоціативних кодів англомовної культури.

Одним із репрезентативних таких жанрів є лимерик – п'ятирядкова форма англійської поезії нонсенсу з усталеною строфікою (AABBA), кодифікована у творчості Едварда Ліра (*A Book of Nonsense*, 1846). У лимериках поєднано мовну гру, культурні алюзії та чітку організацію форми, що робить їх зручним матеріалом для інтеграції мовної й культурної освіти. Типові формули на зразок *There was an Old Man of…*, сталі синтаксичні конструкції та топонімічна прив'язка (назви міст і регіонів) задають відчуття локальності й типових поведінкових сценаріїв, відкриваючи простір для аналізу культурних кодів Великої Британії. Тож лимерик постає як лінгвокраїнознавча мікромодель, що поєднує мовну практику з осмисленням комунікативних норм британського культурного контексту.

Один із класичних лимериків Едварда Ліра демонструє типові для англійської поезії нонсенсу механізми іронічного зсуву [1]:

There was an Old Man with a beard,

Who said: “It is just as I feared!”
Two Owls and a Hen,
Four Larks and a Wren,
Have all built their nests in my beard!

Комічний ефект у цьому прикладі виникає завдяки контрасту між усталеними культурними очікуваннями та абсурдною ситуацією. Задіяні смислові маркери включають:

– соціальний образ old man (традиційно пов'язаний зі стриманістю та респектабельністю), який різко контрастує з фантастичною «інтервенцією» природи;

– характерний для британського мовлення тон understatement у фразі “It is just as I feared!”, протиставлений очікуваній емоційній реакції;

– побутовий код (борода як частина «особистого простору», перелік типових для британського довкілля птахів), переведений у гротескну модель неможливого співіснування.

Подібна структура ілюструє типову для традиції англійської поезії нонсенсу рівновагу між чіткою формальною організацією та навмисним зламом смислової логіки.

Спираємося на підхід Віллема Тіггеса [2], який тлумачить літературний нонсенс як поєднання строгої формальної організації (метр, рима, формульність) із контрольованим смисловим зрушенням. У методичній площині ця двоєдина структура слугує підґрунтям для виокремлення культурних маркерів і формування інтерпретаційної компетентності (читання з огляду на очікувані норми та їх свідому деформацію).

Лимерик як різновид нонсенс-поезії активує ігрову динаміку навчання: здобувачі не лише впізнають лексико-граматичні моделі, а й конструюють тлумачення, спираючись на культурні асоціації та їх зсув. Це підсилює

залученість, зменшує тривожність і розвиває чутливість до мовних, культурних і прагматичних сигналів.

Робота з лимериками у процесі навчання англійської мови вибудовується як міні-модуль засвоєння культури через мову і складається з кількох етапів.

1. *Мотиваційно-ознайомчий етап.* Презентація автентичного лимерика (аудіо/текст). Стартове запитання: «Які мовні та смислові механізми створюють ефект нісенітниці?» Акцент на формі й семантичному зсуві запускає інтерпретаційне мислення.

2. *Аналітико-мовний етап.* Визначення схеми рими AABBA, метра (анапест/амфібрахій), повторюваних синтаксичних формул (There was / There once was) і просодичних ознак. Вправи типу Read and clap the rhythm поєднують граматику, фонетику та елементи креативного читання.

3. *Лінгвокраїнознавчий аналіз.* Опрацювання культурних кодів за алгоритмом:

– маркер у тексті: топоніми (Dover, Kent); соціальні ролі (old man, lady); норми поведінки (ввічливості, черги, small talk про погоду); реалії (tea, garden, weather);

– очікування носія мови: типові асоціації, що «вмикає» культурний маркер;

– інтерпретація: у який спосіб норма навмисно порушується у контексті нонсенсу.

Орієнтовні запитання: «Який культурний код активовано?», «Чому обрано саме цей топонім/персонаж?»

4. *Творчо-продуктивний етап.* Створення власних лимериків за схемою AABBA із реалізацією семантичного зсуву. Рекомендовано інтегрувати маркери англомовного культурного простору (погода, чай, етикет, транспорт тощо).

5. *Рефлексивний етап.* Обговорення:

– які культурні коди були розпізнані та як вони вплинули на тлумачення;

– як метрично-інтонаційна організація сприяла запам'ятовуванню;

– як реплікативне письмо вплинуло на готовність до іншомовної взаємодії.

Отже, лимерик як лінгвокраїнознавчий ресурс у навчанні англійської мови як іноземної поєднує мовну практику з опануванням культурних кодів британського контексту. Поєднання усталеної строфіки (AABBA) й керованого смислового зсуву розвиває інтерпретаційну компетентність і полегшує засвоєння мовних структур завдяки ритміко-інтонаційній організації тексту. Звідси, лимерик функціонує як практична мікромодель «культура через мову».

Список використаних джерел

1. Lear E. *A Book of Nonsense*. Oxford: Oxford University Press, 2018. URL: https://www.gutenberg.org/files/982/982-h/982-h.htm#first.

2. Tigges W. An Anatomy of Literary Nonsense. Amsterdam: Rodopi, 1988.

Віра Базова
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

Культурна мультимодальність як засіб репрезентації національної ідентичності у світовій літературно-художній спадщині

***Анотація**. У статті досліджено культурну мультимодальність як засіб репрезентації національної ідентичності у літературно-художній спадщині. Встановлено, що поєднання слова, образу та звуку дозволяє формувати культурні смисли та сприяє міжкультурному діалогу. Встановлено, що мультимодальність виступає важливим інструментом збереження та трансформації національної культурної спадщини у глобалізованому світі.*

***Ключові слова**: мультимодальність, національна ідентичність, культурна репрезентація, літературно-художня спадщина, міжкультурний діалог*

Cultural Multimodality as a Means of Representing National Identity in the Global Literary and Artistic Heritage

***Abstract**. The article explores cultural multimodality as a means of representing national identity in the literary and artistic heritage. It is shown that the combination of word, image, and sound allows the formation of cultural meanings and facilitates intercultural dialogue. It is also established that multimodality serves as an important tool for the preservation and transformation of national cultural heritage in a globalized world.*

***Keywords**: multimodality, national identity, cultural representation, literary and artistic heritage, intercultural dialogue.*

Одним із ключових для розуміння комунікативних процесів у культурі та мистецтві є поняття мультимодальності. Мультимодальність передбачає взаємодію різних семіотичних модусів (слова, зображення, звуку, кольору, жесту) у процесі створення цілісного культурного повідомлення [1]. У межах одного тексту мультимодальність проявляється через взаємодію різних способів кодування інформації [3]. Кодування інформації в сучасному медіапросторі відбувається завдяки одночасному залученню двох кодів: вербального і невербального, які поєднуються в єдине смислове і структурне ціле [4]. У літературно-художній спадщині мультимодальність виступає не лише як інструмент естетичного впливу, а й як засіб формування національної ідентичності через взаємодію текстуальних, візуальних і символічних кодів.

Як зазначає Т. ван Левен, мультимодальність формує простір, у якому відбувається соціальне та культурне самовираження спільнот. Вона допомагає «озвучити» національні голоси, інтегруючи локальні культурні смисли у глобальний контекст [2]. Саме через мультимодальне поєднання слова і образу відбувається втілення колективних міфів, історичних хронік та естетичних архетипів, що формують ідентичність нації.

Водночас мультимодальність має інтегративний характер: вона поєднує локальні традиції з глобальними формами культурної комунікації. Така взаємодія не лише збагачує естетичний досвід, але й створює можливість для міжкультурного діалогу, у якому кожна нація представляє себе через унікальний набір культурних кодів. Мультимодальність у цьому сенсі стає не просто технікою вираження, а своєрідним способом культурної саморепрезентації нації у світовому контексті.

У сучасному світі мультимодальність з одного боку дозволяє зберігати та актуалізувати традиційні культурні коди, передаючи їх суть через літературу, образотворче

мистецтво, кіно та цифрові медіа; з іншого – вона забезпечує адаптацію цих кодів до нових медійних, міжмедійних та комунікативних форм. Завдяки цьому вона стає важливим інструментом підтримки національної ідентичності, який дозволяє різним націям не лише відтворювати власну культурну спадщину, а й інтегрувати її у глобальний культурний простір, вступати у міжкультурний діалог та демонструвати культурну унікальність у контексті світових тенденцій.

Культурна мультимодальність у літературно-художньому просторі виконує подвійне завдання: по-перше, вона репрезентує національну ідентичність; по-друге – трансформує її. У глобалізованому світі, де культурні форми взаємодіють, мультимодальність дозволяє нації говорити своєю традицією в нових засобах, водночас входячи у світову культурну комунікацію.

Отже, культурна мультимодальність у літературно-художній спадщині виступає ключовим чинником формування національної ідентичності, оскільки поєднує традиційні та сучасні форми вираження, забезпечуючи гармонійне поєднання локальних культурних сенсів і глобальних комунікативних практик.

Список використаних джерел

1. Kress G. Multimodality: A social semiotic approach to contemporary communication. London & New York : Routledge, 2010. 212 p.

2. T. van Leeuwen. Multimodality and Identity. New York : Routledge, 2021. 180 p.

3. Давиденко А. О., Юхновець Н. П., Хайдарі Н. І. Образність війни в поетичних творах: мультимодальний аспект. Закарпатські філологічні студії. 2024. Вип. 36. С. 177–181.

4. Жовнір М., Лещенко Т. Візуальна метафора в мультимодальному тексті. Актуальні питання гуманітарних наук. 2024. Вип. 76, т. 3. С. 69–76.

Наталія Березнікова
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

До питання синергії читання та пам'яті для розвинення критичного мислення при вивченні фахової англійської мови здобувачами немовних спеціальностей

Анотація. *Стаття висвітлює синергію навичок читання англомовних текстів та вдосконалення пам'яті як формування критичного мислення, аналізу та набуття комунікативної компетентності.*

Ключові слова: *читання, критичне мислення, аналіз тексту*

On the synergy of reading and memory for the development of critical thinking in the study of professional English by students of non-linguistic specialties

Abstract. *The article highlights the synergy between reading English-language texts and improving memory, as it develops critical thinking, analysis, and communicative competence.*

Keywords: *reading, critical thinking, text analysis*

Англійська мова як мова міжнародного спілкування посідає важливе місце в системі вищої освіти України. Здобувачам немовних спеціальностей технічних університетів важливо опановувати фахову англійську мову для плідного навчання й працевлаштування [3, с. 90].

Серед навичок володіння англійської мови саме навичка читання посідає важливе місце. оскільки є продуктивною діяльністю. Читання англомовного матеріалу за фахом спонукає студентів до комунікації на базі тематичних текстів з фахової англійської мови через розвинення навичок аналізу фахового тексту та

критичного переосмислення прочитаного. Виконання лексичних та змістовних завдань продукує такий наступний крок як синтез відповідей для підтримання тематичної дискусії під час заняття [2, с. 156].

Сучасний світ продукує багато друкованих текстів, які можуть стати в пригоді для вивчення англійської мови. Важлива вмотивованість студентів до зацікавленості в опануванні нових технологій для вдосконалення рівня читання. Оскільки, за даними науковців, вдосконалення навичок читання сприяє «оволодінню навичок розуміння прочитаного та розвиток розумових здібностей здобувача» [2, с. 157].

Для вдосконалення навичок читання активізуємо роботу із контентом електронних словників. Зацікавити до читання та збагатити лексику допомагають електронні словники dictionary.cambridge.org та merriam-webster.com, які містять корпусні статті English-English, що сприяють зрозуміти значення термінів фахового спрямування здобувачів [1, с. 220].

Варто зазначити щодо продуктивного читання тематичних блогів онлайн від dictionary.cambridge.org, що знайомлять здобувачів із корисними фразеологічними зворотами, сталими дієслівними словосполученнями, представленими у статтях для читання та прослуховування та знайомлять із щоденною рубрикою «word of day» [4].

Синергія практик читання англомовних текстів та пам’ять дозволяє активно поліпшувати навички читання та засвоювати нову контекстну лексику, граматичних структур, що у свою чергу активізує ментальні здібності, через вдосконалення навичок роботи із текстом, а саме аналіз, критичне й креативне мислення, та мотивує створювати особистісні вектори самовдосконалення англомовної компетенції та поглиблювати знання фахових дисциплін здобувачами [2, с. 156].

Список використаних джерел

1. Березнікова Н.І. Підходи вдосконалення англомовних та фахових компетентностей в контексті навчання ділової англійської мови магістрами спеціальності «Геодезія та землеустрій». *Актуальні питання гуманітарних наук: Серія: Педагогіка.* 2024. Вип. 76, Т.1. С. 215-221.

2. Кондра О.В. Роль читання у вивченні іноземної мови. *Закарпатські філологічні студії*. 2023. Вип. 29, Т.1. С.155-159.

3. Пришупа Ю.Ю. Трансформація мовної підготовки в закладах вищої технічної освіти. *Вісник НАУ Серія: Педагогіка. Психологія.* 2023. Вип. 2. С.89-95.

4. https://dictionary.cambridge.org

Людмила Березовська
Державний заклад
«Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського
м. Одеса (Україна)

Актуальні питання модернізаційних процесів в освітньо-науковому просторі України

Анотація. *У статті розглянуто актуальні питання модернізаційних процесів в освітньо-науковому просторі України в умовах цифрової трансформації суспільства. Проаналізовано основні напрями оновлення освітньої системи, зокрема перехід від знаннєвої до компетентнісної парадигми, інтеграцію освіти, науки й практики, упровадження інноваційних інформаційних технологій.*

Ключові слова: *модернізація освіти, освітньо-науковий простір, інноваційні технології, цифровізація, професійна підготовка.*

Current Issues of Modernization Processes in the Educational and Scientific Space of Ukraine

Abstract. *The article examines current issues of modernization processes in the educational and scientific space of Ukraine in the context of the digital transformation of society. The main directions of updating the educational system are analyzed, in particular, the transition from a knowledge-based to a competence-oriented paradigm, the integration of education, science, and practice, and the implementation of innovative information technologies.*

Keywords: *modernization of education, educational and scientific space, innovative technologies, digitalization, professional training.*

Сучасний етап розвитку українського суспільства характеризується активними модернізаційними процесами, що охоплюють усі сфери життя, зокрема освіту і науку. Головним завданням цих процесів є оновлення змісту, форм і методів освітньої діяльності, забезпечення її відповідності потребам глобалізованого світу, цифрової економіки та вимогам сталого розвитку.

Важливим аспектом модернізації освітньо-наукового простору є перехід від знаннєвої до компетентнісної парадигми освіти, яка передбачає формування у здобувачів освіти ключових, соціальних і цифрових компетентностей, необхідних для успішної самореалізації в умовах динамічних соціальних змін. У цьому контексті особливого значення набуває інтеграція освіти, науки та практики, що створює умови для підготовки конкурентоспроможних фахівців, здатних до інноваційної діяльності.

Серед актуальних напрямів модернізації варто відзначити впровадження цифрових технологій у систему освіти, розвиток змішаного та дистанційного навчання, удосконалення системи оцінювання якості освіти, оновлення стандартів і програм підготовки фахівців. Значну роль відіграють міжнародна співпраця, академічна мобільність, участь українських науковців у європейських дослідницьких програмах, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності національної освіти на світовому рівні.

Проблема модернізації освітньо-наукового простору України є предметом наукових розвідок українських учених, які розглядають її крізь призму оновлення змісту, форм і методів освітньої діяльності відповідно до сучасних суспільних викликів. Так, Г. Балл аналізує психологічні механізми розвитку освіти в умовах трансформаційних змін; Г. Васянович обґрунтовує аксіологічні засади освітнього процесу, визначаючи

ціннісно-світоглядні орієнтири його модернізації; Р. Гуревич досліджує впровадження інноваційних технологій і цифрових засобів у систему підготовки фахівців; О. Дубасенюк розкриває теоретико-методичні аспекти професійного становлення педагога в контексті реформування освіти. В. Кремень розробляє концептуальні засади національної освітньої політики, спрямованої на забезпечення сталого розвитку держави; Л. Лук'янова досліджує неперервну освіту дорослих як чинник особистісного і професійного саморозвитку; С. Сисоєва висвітлює питання формування педагогічної компетентності та розвитку інноваційної культури фахівців.

Наукові здобутки учених становлять методологічну основу осмислення та реалізації модернізаційних процесів у вітчизняній системі освіти і науки, що сприяє її інтеграції у європейський та світовий освітній простір.

Метою дослідження є наукове обґрунтування ролі інноваційних інформаційних технологій у процесі модернізації сучасної освіти; визначення ефективних шляхів їхнього впровадження з метою підвищення якості, гнучкості та інтерактивності освітнього процесу.

Актуальність дослідження зумовлена стрімким розвитком інформаційно-комунікаційних технологій, які дедалі більше інтегруються в освітній простір, визначаючи нові напрями його розвитку. Використання сучасних цифрових інструментів забезпечує не лише підвищення якості навчання, а й створює умови для його доступності, мобільності та персоналізації, що відповідає викликам цифрової трансформації суспільства та глобалізаційним тенденціям. Інноваційні технології сприяють упровадженню інтерактивних методів навчання, формуванню індивідуальної освітньої траєкторії кожного студента, оптимізації педагогічної взаємодії та підвищенню мотивації до пізнавальної діяльності.

Водночас ефективна реалізація цифровізації освіти потребує науково обґрунтованих підходів, модернізації змісту освітніх програм, методичного забезпечення та підвищення цифрової компетентності педагогів. Саме тому дослідження впровадження інноваційних інформаційних технологій розглядається як необхідна умова підвищення якості підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти і конкурентоспроможності на ринку праці.

У дослідженнях учених інноваційні технології в освіті розглядаються як потужний засіб розвитку професійної взаємодії та педагогічної співпраці. Це передбачає не лише застосування цифрових платформ у освітньому процесі, а й формування інтерактивного освітнього середовища, яке стимулює обмін знаннями, розвиток цифрових компетентностей, вдосконалення методичних підходів.

Заклади вищої освіти відіграють ключову роль у підготовці студентів до професійної діяльності, формуючи їхню конкурентоспроможність, гнучкість у змінних соціальних умовах та стійкість до стресових факторів. Особлива увага приділяється розвитку навичок самоорганізації, адаптивності та психологічної витривалості, які забезпечують ефективну діяльність в умовах невизначеності. Для цього необхідне впровадження інноваційних педагогічних технологій і методик, що стимулюють розвиток творчого мислення, практичне застосування знань, активну участь у навчальному процесі та самостійні дослідження. Особливий акцент робиться на формуванні критичного мислення, здатності аналізувати інформацію та комплексно оцінювати ситуацію, що є важливим для інтеграції у сучасне суспільство.

Ефективним засобом підвищення практичної підготовки здобувачів освіти є інтеграція практико-

зорієнтованого навчання, яке передбачає застосування проєктної діяльності, кейс-методів та міждисциплінарного підходу. Такі форми навчання сприяють розвитку аналітичних навичок, командної взаємодії, прийняття відповідальних рішень та ефективному використанню теоретичних знань у практичній діяльності.

Таким чином, інноваційні інформаційні технології не лише сприяють модернізації освіти, а й формують нову парадигму навчання, в якій студент стає активним учасником освітнього процесу, а викладач виконує роль наставника та фасилітатора.

Висновки. Впровадження сучасних цифрових рішень дозволяє не лише підвищити якість освіти, а й підготувати здобувачів освіти до викликів майбутнього, розвиваючи їхні технологічні, аналітичні та креативні компетентності, необхідні для успішної професійної реалізації у швидкозмінному світі.

Halyna Bilokon
State University
"Kyiv Aviation Institute"
Kyiv (Ukraine)

Teaching ESP in Higher Education Institutions of Ukraine: Challenges and Ways to Overcome Them

Abstract. *The article explores the challenges of teaching English for Specific Purposes (ESP) in higher education institutions of Ukraine in the context of European integration, digital transformation, and wartime realities. The study aims to substantiate and define pedagogical conditions that enhance the effectiveness of ESP instruction in accordance with national and European standards, while promoting students' soft skills, academic mobility, and professional readiness. The paper emphasizes that high-quality foreign language training is Vista for ensuring graduates' competitiveness, supporting academic exchange, and strengthening Ukraine's integration into the European educational space.*

Keywords*: English for Specific Purposes (ESP), academic mobility, foreign language communicative and professional competence, language proficiency, soft skills.*

English for Specific Purposes (ESP) and English for Academic Purposes (EAP) form an essential part of higher education in Ukraine [1 - 5]. Their teaching is guided by the Conceptual Foundations of State Policy on the Development of the English Language in Higher Education (Ministry of Education and Science of Ukraine and British Council), the draft law On the Use of the English Language in Ukraine, and the Council of Europe's Recommendations on Language Education (2018).

ESP courses aim to equip students with the ability to communicate effectively in professional and multicultural environments. Awareness of English as a global language

enhances students' employability and facilitates their participation in international educational and research programs. Therefore, institutional ESP strategies must align with university development plans, the Law of Ukraine on Higher Education, and the principles of the Bologna Process.

Pedagogical Conditions for Effective ESP Teaching:

1. High Level of Teachers' Language Proficiency

Teachers should demonstrate at least B2, and preferably C1, English proficiency to ensure the quality of professional instruction. High linguistic competence enables the integration of authentic materials and effective classroom interaction.

2. Continuous Professional Development

Regular training, academic mobility programs, internships, and self-education contribute to the ongoing professional growth of ESP instructors. Ukrainian legislation (Laws on Education, on Higher Education, on Professional Development of Employees) and governmental resolutions support systematic qualification enhancement.

3. Innovative Teaching Methodologies

ESP instruction should incorporate interactive, student-centered, and technology-enhanced approaches. Collaboration between the Ministry of Education and the British Council, particularly through projects such as SWITLO and professional communities, provides valuable methodological resources, mentoring, and opportunities for teacher networking.

4. Methodological and Resource Support

Joint work between ESP and subject teachers in developing syllabi, textbooks, and testing materials ensures the practical relevance of content. The Order of the Ministry of Education and Science No. 898 (July 25, 2023) recommends assessing students' initial language level (minimum B1+) and offering compensatory courses if necessary. Digital resources and online assessments, including collaboration with

Cambridge University, enhance diagnostic and instructional effectiveness.

ESP Teaching Methodology

The ESP methodology should combine non-communicative, semi-communicative, and communicative exercises. Early stages focus on grammar, vocabulary, and pronunciation, followed by controlled practice and authentic professional communication tasks such as role-plays, business simulations, and discussions.

Phonetic training is based on the principle of approximation—achieving pronunciation understandable to native speakers. The communicative approach underpins all stages of instruction, integrating printed and digital educational complexes that include textbooks, workbooks, and multimedia materials.

Key competencies for non-philological students include:

- Communicative competence – the ability to use English effectively in professional contexts;
- Strategic competence – selecting appropriate communication strategies;
- Intercultural competence – readiness for cross-cultural interaction;
- Digital competence – the ability to use online tools for professional and educational purposes.

These competencies support students' overall professional development, critical thinking, and adaptability in globalized contexts.

Results and Discussion. The analysis shows that a comprehensive and systemic approach to ESP instruction enhances the quality of language training, supports the formation of students' soft skills, and ensures professional mobility. Collaboration with international partners (British Council, Erasmus+, Fulbright, Horizon Europe, etc.) and the use of authentic English materials enrich learning and foster motivation.

The integration of digital tools and authentic tasks democratizes the educational process, allowing students to engage actively and creatively while developing linguistic and professional competencies.

Conclusions. Improving ESP teaching in Ukrainian higher education is a strategic priority in light of European integration and wartime challenges. Effective implementation requires:

- high English proficiency and continuous professional development of teachers;
- integration of international experience and innovative pedagogies;
- creation of comprehensive learning resources and digital tools;
- alignment of language strategies with institutional development and internationalization policies.

A systematic approach to ESP fosters communicative competence, creativity, teamwork, and adaptability—core skills for successful professional and international engagement in the modern world.

References:

1. Enesi, M., Vrapi, F., & Trifoni, A. (2021). Challenges of teaching and learning English language for ESP courses. *Journal of Educational and Social Research*, *11*(4), 213-226 [in English].

2. Fălăuş, A. (2017, May). The current challenges of teaching ESP. In *IOP Conference Series: Materials Science and Engineering* (Vol. 200, No. 1, p. 012059). IOP Publishing [in English].

3. Kharytska, S. V., Kolisnychenko, A. V. (2020). Doslidzhennia funktsionuvannia profesionalizmiv i linhvistychnykh tekhnik inkorporatsii fakhovoi movy v tekstovu strukturu slovnyka. [Research into the functioning of professionalisms and linguistic techniques for incorporating

professional language into the text structure of the dictionary]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk, 30,* pp.144–151 [in Ukrainian].

4. Konoplianyk, L.M., Pryshupa Yu.Yu., Kovalenko O.O. Challenges and opportunities in ESP teaching through distance learning technologies. *Innovatsiina pedahohika.* Odesa: Vydavnychyi dim «Helvetyka», 2023. Vyp. 64. T. 2. C. 190-195. https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/64.2.36 [in English].

5. Tarnavska, T.V. (2019). Suchasni tekhnolohii u vykladanni inozemnykh mov [Modern technologies in teaching foreign languages]. *Natsionalna identychnist v movi i kulturi*: zbirnyk naukovykh prats / za zah. red. A.H. Hudmaniana, O.H. Shostak. K.: Talkom. S. 245-247 [in Ukrainian].

Maria Bilokon
Alisa Mykolaichuk
Taras Shevchenko National University of Kyiv
Kyiv, (Ukraine)

AI in ESP Learning: Fostering Autonomy and Critical Thinking

Abstract. *This paper examines how artificial intelligence (AI) tools like ChatGPT, Grammarly, and Google Translate promote autonomy, critical thinking, and linguistic competence. Findings show that adaptive feedback encourages reflection, motivation, and independent learning. The study stresses ethical and critical AI use to foster digital literacy, creativity, and responsible professional communication.*

Keywords: *artificial intelligence, learner autonomy, digital literacy, English for Specific Purposes (ESP), critical thinking.*

The integration of artificial intelligence (AI) into language education has opened exciting new opportunities for developing professional communication skills, especially in journalism-oriented English learning. AI-powered tools for feedback and translation give students access to real language input, personalized corrections, and instant evaluation. These technologies not only improve students' linguistic accuracy but also reshape the way they learn, by encouraging independence, self-reflection, and responsibility for their progress.

The ***purpose*** of this paper is to investigate how AI-assisted translation and feedback tools contribute to developing autonomy and critical thinking among journalism students learning English for professional purposes.

Recent studies confirm that AI can enhance learners' independence and linguistic competence when integrated thoughtfully into language instruction.

Zhukevych and Spiricheva (2024) point out that AI technologies enhance the development of speaking and writing skills through adaptive, individualized feedback that keeps students engaged and motivated [1].

Similarly, Campos (2025) demonstrates that AI-generated feedback in CLIL courses helps students think more deeply about their language choices and manage their own learning more effectively [4].

Kruk and Kałużna (2024) found that AI tools such as ChatGPT and Grammarly not only improve translation accuracy but also positively increase students' motivation and emotional engagement [5].

A broader review by Li et al. (2025) highlights that generative AI enhances personalization and accessibility in education, though they emphasize the need to maintain academic integrity [6].

Finally, Mohebbi (2024) concludes that AI encourages to learner independence and self-regulation when integrated within clear pedagogical frameworks [7].

Together, these findings underline the importance of balancing automation with human thinking to ensure that AI develops analytical and creative thinking rather than mechanical dependence.

In English for Specific Purposes (ESP), AI systems can provide personalized feedback, error correction, and translation support tailored to students' professional goals. Grammarly offers context-sensitive grammar and style advice, helping journalism students refine their tone, accuracy, and overall style. ChatGPT functions as an interactive language partner as a kind of digital tutor that supports idea generation, paraphrasing, and vocabulary development in realistic communication tasks [5].

For example, a student can analyze and improve news headlines with the help of ChatGPT-5. Students input original headlines into ChatGPT-5 and can type a prompt like: *"I'm*

working on my article. Could you rewrite my recent headline and give a few options: "How AI helps students learn English"''.

The student then reviews the generated versions and chooses the one that best fits journalistic standards of clarity, relevance, and tone. Such exercises strengthen critical thinking because they require students to assess which options best balance engagement and accuracy, which are essential qualities for responsible media communication [2].

In addition, neural machine translation tools such as Google Translate allow students to compare source and target texts, helping them notice subtle differences in vocabulary, idioms, and style [8]. However, as Alkhofi (2025) warns, relying too heavily on machine-generated content may reduce students' originality and analytical effort [3]. Therefore, journalism students must learn to evaluate AI output critically — checking facts, maintaining their personal style, and following ethical standards in automated language use.

Teachers play a key role in helping students use AI responsibly. They should emphasize careful verification, linguistic accuracy, and ethical writing practices. Incorporating AI-based feedback into journalism English courses can strengthen students' digital literacy, critical thinking, and academic honesty as essential qualities for modern media professionals. Combining teacher guidance with AI-assisted self-study creates a healthy balance between efficiency and creativity.

Conclusions. AI-assisted translation and feedback tools are powerful instruments for developing linguistic independence and critical awareness in ESP learning. When used with proper guidance, they motivate students to analyze their errors, refine their translations, and improve their professional writing. The use of AI in journalism-focused language education should not replace human teaching but rather complement it, supporting the broader goals of quality, independence, and ethical awareness in higher education.

References

1. Жукевич, І. Спірічева, О., Трансформація вивчення іноземних мов: штучний інтелект як інструмент розвитку мовленнєвих навичок студентів. *International Science Journal of Education & Linguistics*. Київ, 2024. Вип. 3 (3). С. 45–55. https://doi.org/10.46299/j.isjel.20240303.06 (дата звернення: 18.10.2025).
2. Носенко С., Доручи це ШІ: як використовувати штучний інтелект для написання тексту. *SendPulse.* 2024. https://sendpulse.ua/blog/use-ai-to-write-something-new (дата звернення: 20.10.2025).
3. Alkhofi, A. Man vs. machine: can AI outperform ESL student translations? *Frontiers in Artificial Intelligence*. 2025, Vol. 8. https://doi.org/10.3389/frai.2025.1624754 (accessed: 24.10.2025).
4. Campos M., AI-assisted feedback in CLIL courses as a self-regulated language learning mechanism: students' perceptions and experiences. *European Public & Social Innovation Review*. 2025. Vol. 10. P. 1–14. https://doi.org/10.31637/epsir-2025-1568 (accessed: 18.10.2025).
5. Kruk M., Kałużna A., Investigating the role of AI tools in enhancing translation skills, emotional experiences, and motivation in L2 learning. *European Journal of Education*. 2024. Vol. 60. Iss. 1. https://doi.org/10.1111/ejed.12859 (accessed: 18.10.2025).
6. Li B., Tan Y. L., Wang C., Lowell V., Two Years of Innovation: A Systematic review of Empirical generative AI research in language learning and teaching. *Computers and Education Artificial Intelligence*. 2025. Vol. 9. Art. 100445. https://doi.org/10.1016/j.caeai.2025.100445 (accessed: 18.10.2025).
7. Mohebbi A., Enabling learner independence and self-regulation in language education using AI tools: a systematic review. *Cogent Education*. 2025. Vol. 12. Iss. 1. Art. 2433814. https://doi.org/10.1080/2331186x.2024.2433814 (accessed: 18.10.2025).
8. Stryker C., Holdsworth J., What is NLP (natural language processing)? *IBM.* https://www.ibm.com/think/topics/natural-language-processing (accessed: 17.10.2025).

Oleg Buhaichuk
State University
"Kyiv Aviation Institute"
Kyiv (Ukraine)

Worldview orientations of digital transformation of public governance and educational services in Ukraine

Abstract. *This paper examines the digital transformation of public governance as a key driver reshaping worldview orientations in Ukraine's contemporary sociocultural space. Digital government is presented as a civilizational shift toward human-centered, transparent, and value-based governance, which fundamentally transforms public administration and social interactions. Particular attention is given to the digitalization of governance in educational services as a mechanism for ensuring transparency, improving quality standards, and fostering digital competencies. The paper outlines the historical evolution of digital public administration in Ukraine, analyzes its role in redefining state–citizen relations, and identifies challenges and future priorities. Ukraine's case demonstrates how digital governance becomes both a practical reform tool and a cultural-worldview choice toward openness, resilience, and innovation.*

Keywords: *digitalization, public governance, worldview change, education governance, Ukraine.*

Світоглядні орієнтири цифрової трансформації публічного управління та освітніх послуг в Україні

Анотація*. У статті розглядається цифровізація публічного управління як ключовий чинник трансформації сучасних світоглядних орієнтирів у соціокультурному просторі України. Показано, що цифрова держава формує нову парадигму взаємодії громадян і держави, засновану на відкритості, підзвітності та людиноцентричності, що суттєво впливає на суспільні цінності та управлінські підходи. Особлива увага приділена розвитку цифрового врядування в*

освіті як інструменту забезпечення якості освітніх послуг, прозорості освітньої політики та формування цифрової компетентності громадян. Проаналізовано ключові етапи еволюції цифровізації державного управління та окреслено основні виклики і перспективи подальшої трансформації.

***Ключові слова**: цифровізація, публічне управління, цифрова трансформація, освітні послуги, світоглядні орієнтири.*

The transformation of worldview orientations in modern societies is closely linked to digitalization as a megatrend reshaping power relations, communication models, and civic expectations. Digital government is not merely a technological reform but a value-driven paradigm shift, transitioning from bureaucratic control to service-based, transparent, and human-centered governance (Куйбіда et al., 2018). Ukraine represents a unique case: despite war and crisis conditions, it has become a global digital governance leader, ranking 5th in digital public services worldwide and 1st in the 2024 UN e-participation index (United Nations E-Government Survey, 2024, p. 125). International publications highlight that digitalization in Ukraine has profoundly transformed the relationship between citizens and the state. Digital public services have largely replaced paper-based processes and have become a routine and indispensable element of everyday life for Ukrainians (Barkhush, 2025). Reviews also note that Ukraine has emerged as a global leader in digital innovation, leveraging technology to sustain governance functions and deliver essential public services even amid crisis conditions (Mamediieva, 2025). Thus, digital modernization has evolved into a conscious civilizational and value-based choice – one that affirms European principles, openness, innovation, and human dignity.

In this paper, we **aim** to outline the major stages in the digitalization of public administration in Ukraine and analyze

their interconnection with the digital transformation of educational service governance in the country.

Scholars differentiate between digitization, digitalization, and digital transformation (Bloomberg, 2018; Clerck, 2017; Міхровська, 2021). Ukraine has passed all three stages: digitization (analog to digital), digitalization (technology integration), and digital transformation (systemic human-centered change), as can be seen from Table 1.

Table 1

Digitalization as a Worldview Shift

Stage	Meaning	Worldview effect
Digitization (1990s-2000s)	Analog → digital	Information access and transparency
Digitalization (2000–2019)	Technology integration	Efficiency, openness, anti-corruption
Digital transformation (2019–present)	Systemic change and human-centered gov	Democratic values, digital rights

As we see from Table 1, the evolution of digital public governance in Ukraine unfolded across three clearly identifiable stages, each characterized by specific institutional priorities, technological developments, and value shifts.

The first phase – *Digitization or Early Informatization* (1990s–2000s) – laid the groundwork for future reforms by establishing the basic legal and infrastructural foundations for digital governance. During this period, the state focused on initial legislative acts, the introduction of electronic document circulation, and the creation of national information networks, which enabled the transition from fragmented digital initiatives to a systemic governmental approach.

The second stage – *Digitalization* (2000–2019) – marked a transition toward integrated e-government solutions and

service-oriented public administration. Key developments included the implementation of electronic public services, the expansion of electronic document systems, and the launch of landmark platforms such as Open Data portals and ProZorro, which significantly strengthened transparency, reduced corruption risks, and ensured broader public access to state-administered information and services. This period institutionalised the idea that digital instruments are not optional but essential for modern and efficient governance.

Beginning in 2019, Ukraine entered the era of *Digital Transformation*, reflecting a shift from technology deployment toward deep structural and cultural changes in state–citizen interaction. The establishment of the Ministry of Digital Transformation, the development of the Diia ecosystem, and the implementation of Trembita interoperability architecture facilitated seamless data exchange and service automation across government agencies. Importantly, the outbreak of full-scale war accelerated digital innovations aimed at crisis management and citizen support, including wartime e-services for internally displaced persons, military registration, and compensation mechanisms for destroyed property.

This conceptual and institutional evolution illustrates how digitalization has moved beyond technological adoption to embody a broader transformation of governance philosophy – one grounded in transparency, accountability, democratic participation, openness, and human-centered design as fundamental public-administration values (Виговська et al., 2024).

Digital transformation acts as a sociocultural phenomenon, reshaping the fundamental structures, processes, and normative orientations of public life, as shown in Table 2.

Table 2

Worldview Impact of Digital Governance

Dimension	Transformation
Governance values	Transparency, efficiency, anti-corruption
Citizen identity	From passive recipient → active digital citizen
State–citizen relations	Trust-based, participatory, service-oriented
Public space	E-democracy, e-participation, cybersecurity mindset
Culture	Innovation, resilience, human dignity, European integration

As we see, digital transformation reconfigures values, reshapes citizen identity toward active participation, and redefines state–citizen relations through transparency, trust, and service orientation. It builds a participatory civic culture, strengthens democratic resilience, and affirms Ukraine's European identity.

Education represents a key sphere for worldview transformation, as it plays a decisive role in forming civic identity, cultural values, and human capital suited to a digital society. In Ukraine, digital governance in education is increasingly developing as a strategic direction of public-sector modernization, aiming to enhance transparency, accountability, and equitable access to quality learning opportunities. Key instruments include the Unified State Electronic Education Database (ЄДЕБО), which enables comprehensive data management and improves institutional transparency, and the NAQA digital accreditation systems, which enhance quality assurance and public accountability in higher education. In parallel, platforms such as Diia.Education / Diia.Digital Education support continuous skill

development and strengthen digital literacy among citizens. At the institutional level, digital ecosystems – including systems like AICOM and the "Mriya" application – streamline academic administration, student services, and internal quality management. Furthermore, the growing use of open data and digital policy analytics enables evidence-based decision-making and aligns national education governance with European digital standards. Taken together, these developments illustrate how digital transformation in education is not only a technological adaptation but also a profound sociocultural shift that supports innovation, resilience, and democratic values in contemporary Ukraine (see Table 3).

Table 3

Transformational Vectors of Digital Education Governance in Ukraine

Benefit	Effect
Transparency	Anti-corruption, trust
Quality control	Data-driven accreditation, standards
Accessibility	Equal digital access and inclusion
Digital citizenship	Competences for an innovation economy
EU integration	Alignment with European digital space (EU4DigitalUA, DT4UA)

Thus, Ukraine's education governance embodies both technological modernization and value-driven nation development.

The analysis above enables us to conclude that Ukraine's digital transformation reflects a profound shift in societal and governance paradigms toward openness, democratic participation, technological sovereignty, and innovation. Considerable progress has already been achieved, particularly in enhancing institutional resilience, strengthening public

trust, and cultivating human capital through the advancement of digital education governance. At the same time, the transformation remains ongoing, requiring sustained commitment to addressing critical challenges, such as uneven digital access, cybersecurity threats intensified by wartime conditions, and the need to further develop digital literacy and ethical standards in data use. These risks must be effectively managed to ensure that digital transformation remains inclusive, secure, and socially sustainable. Ukraine has already established itself as a forward-looking actor and an international leader in digital governance reforms, and the trajectory ahead holds significant potential for further modernisation, refinement, and strategic growth.

References

Виговська В., Шолудько В., Балицька М. (2024). Реформи. Державна цифрова трансформація: аналіз за 2019-2024 роки. *Вокс Україна.* https://voxukraine.org/derzhavna-tsyfrova-transformatsiya-analiz-za-2019-2024-roky

Куйбіда В., Карпенко О., Наместнік В. (2018). Цифрове врядування в Україні: базові дефініції понятійно-категоріального апарату. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. Серія: Державне управління, 1,* 5-10.

Міхровська, М.С. (2021). Діджитизація, діджиталізація, цифрова трансформація: зміст та особливості. *International scientific journal «Grail of Science», 1*(February), 128-130. https://doi.org/10.36074/grail-of-science.19.02.2021.023

Barkhush, A. (2025, July 3). Ukraine ranks 5th globally in digital public services development. *United24 Media.* https://united24media.com/latest-news/ukraine-ranks-5th-globally-in-digital-public-services-development-2472

Bloomberg, J. (2018, Apr. 29). Digitization, digitalization, and digital transformation: confuse them at your peril. *Forbes*. https://www.forbes.com/sites/jasonbloomberg/2018/04/29/digitization-digitalization-and-digital-transformation-confuse-them-at-your-peril/

Clerck, J-P De. (2017). Digitization, digitalization and digital transformation: the differences. *I-scoop*. https://www.i-scoop.eu/digitization-digitalization-digital-transformation-disruption/

Mamediieva, G. (2025, April 1). Ukraine's Digital Transformation: Innovation for Resilience. *Harvard Center for International Development.* https://www.hks.harvard.edu/centers/cid/voices/ukraines-digital-transformation-innovation-resilience

United Nations E-Government Survey 2024: Accelerating Digital Transformation for Sustainable Development. (2024.) *UN E-Government Knowledgebase*.https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Reports/UN-E-Government-Survey-2024

Марія Бурлака
Київський столичний університет
імені Бориса Грінченка
м. Київ (Україна)

Походження і стандартизація наварро-арагонського діалекту

Анотація. *Статтю присвячено дослідженню історичного розвитку та сучасним процесам стандартизації наварро-арагонського діалекту. Розглянуто латинсько-васконські витоки та соціально-політичні умови формування діалекту в середньовічний період. Особливу увагу приділено сучасним стратегіям уніфікації орфографії, освітній політиці та ролі культурних і соціальних чинників у збереженні арагонської мови.*

Ключові слова: *наварро-арагонський діалект, стандартизація, латина, запозичення, арагонська мова.*

Origin and standardization of the Navarrese-Aragonese dialect

Abstract. *The article is devoted to the historical development and modern processes of standardization of the Navarrese-Aragonese dialect. The Latin-Vasconian origins of socio-political conditions of the dialect formation in the medieval period have been considered. Special attention has been paid to the latest strategies for the unification of orthography, education policy, and the role of cultural and social factors in the preservation of the Aragonese language.*

Key words**:** *Navarrese-Aragonese dialect, standardization, Latin, borrowings, Aragonese language*

У дослідженні йдеться про витоки та процес стандартизації наварро-арагонського діалекту. По-перше, джерелами формування цієї мовної системи були тривалі контакти між латинською мовою, яку принесла римська

присутність у регіоні, та доіндоєвропейським еускера; прикладом таких контактів є латинські запозичення в місцевій лексиці (*galtzada* — «дорога», *merke* — «дешево»), а також сліди васконського субстрату в топонімії та побутовій лексиці (*karrika* — «вулиця», *galtzada* — «дорога»). По-друге, формування раннього романського говору відбувалося в умовах нерівномірної романізації. Різницю ілюструє частотність латинських запозичень, а також контрасти в топонімії між внутрішньою й прибережною Наваррою.

Особливу увагу зосереджено на хронологічному й соціальному контексті виникнення. У X–XIII століттях, коли Наварра та Арагон мали тісні політичні й культурні зв'язки, виникла потреба в адміністративному письмовому мовленні, яке могло б обслуговувати королівський апарат і місцеві суди. Прикладами ранніх письмових слідів цієї трансформації є Glosas Emilianenses і Silenses. Особливим чинником у цей період була роль релігійних потоків, а саме вплив окситанської мови через рух паломників на шляху святого Якова.

Варто зазначити, що фонетична й морфологічна система наварро-арагонського діалекту мала чіткі відмінності від сусідніх романських мов. Наприклад, збереження початкового латинського *f* у формах *fuella* (кастильське *hoja*) і *fierro* (кастильське *hierro*) демонструє фонетичну стійкість, а інші риси, наприклад, тенденція до втрати фінальних голосних (за винятком *-a*), характерна для східних варіантів, — підтверджують диференціацію системи. У морфології видно такі явища, як редукція відмінкових закінчень у займенниках і поява специфічних форм.

На наш погляд, соціально-політичні фактори відіграли вирішальну роль у подальшій еволюції наварро-арагонського діалекту. В XIII–XV століттях політичні зміни й династичні трансформації призвели до диференціації

мовних траєкторій. Так, у Наваррі романський мовний код поступово наближувався до кастильського, тоді як в Арагоні у гірських районах зберігалася місцева романська мова з архаїчними рисами. Таке розшарування супроводжувалося процесами «мови престижу».

Також, слід згадати про проблему письмової фіксації та відсутності ранньої стандартизації. На відміну від кастильської або каталонської, які мали потужні літературні традиції і канонізовані орфографічні практики, наварро-арагонський лишався фрагментований. Прикладами таких текстових свідчень є згадані Glosas Emilianenses і Silenses, де видно різнобій у правописних рішеннях і фонетичних відображеннях, а також міські записи і чорнові документи, де одна й та сама лексема може бути задокументована в різних формах (наприклад, *fuoc / fuella / foc* як різні графеми для слова «вогонь» або *filio / fijo / hijo* як варіанти для «син»).

На сучасному етапі процес стандартизації арагонської мови має власну динаміку і є предметом інтенсифікованих зусиль, але його характер значною мірою відрізняється від класичного «державного» сценарію стандартизації. По-перше, сучасна ініціатива стандартизації — це радше культурно-освітній, аніж політико-адміністративний проєкт: робота над aragonés común (єдина норма) передбачає узгодження форм з різних діалектів для освітнього вжитку і масмедіа, а також розробку орфографічних правил, які підходять до ареалу Jacetano та Ribagorzano. По-друге, стандартизація торкається не лише орфографії, але й методів передачі мови: створення корпусів, лексикографічна робота та підготовка викладачів — всі ці елементи є складовими сучасної стратегії.

Варто зазначити, що конкретні мовні рішення при стандартизації стикаються з дилемами: яку діалектну основу взяти за основу норми, як відобразити архаїчні

фонетичні риси й одночасно зробити мову прийнятною для нових поколінь. Одна з можливих стратегій — принцип «компромісної нормалізації», коли орфографія і граматика формуються на базі найбільш розповсюджених або функціонально оптимальних форм з кількох діалектів, інша — «класична реконструкція», яка прагне відновити середньовічні форми як культурний ідентифікатор. Компроміс сприяє ширшому прийняттю, а реконструкція — підкреслює історичну тяглість.

На наш погляд, ключовими компонентами успішної стандартизації мають стати системний підхід до створення корпусу мови, орфографічна уніфікація і стратегія освіти та медіа-підтримки. Як перший компонент, збір корпусних матеріалів має включати різні жанри і регіональні варіанти. Другий компонент — орфографічна уніфікація — повинен базуватися на прозорих правилах, які враховують фонетичну реалізацію і лексичні традиції. Третій компонент — освіта й медіа — має забезпечити практичне застосування норми.

Також варто зважати на соціальні чинники, що гальмують стандартизацію: обмежену кількість носіїв, що ускладнює міжпоколінну передачу, та неповний офіційний статус, який знижує фінансування й інституційну підтримку. Відсутність арагонської в адміністрації, судочинстві та освіті поглиблює ці проблеми. Для подолання цих перешкод необхідні офіційне визнання та практичні заходи — підготовка викладачів, освітні програми, фінансування підручників. Важливими є медійні та культурні проєкти для молоді — фестивалі, конкурси, літературні ініціативи — а також узгоджена робота локальних громад з регіональними структурами.

Варто звернути увагу і на лінгвістичні деталі, що потребують вирішення в процесі побудови стандартизованої норми. Це питання передачі звуків і

відповідності графеми фонетичній реальності. Друге питання — вибір зафіксованих форм для лексем з регіональною варіантністю. Ці рішення мають базуватися як на історичній основі, так і на практичності використання сучасними носіями.

Тож, успішна стандартизація має бути інклюзивною — поєднувати різноманітність діалектів із єдиною нормою для освіти та офіційного вжитку. Баланс можна досягти через «стандартну» орфографію для офіційних текстів і паралельні норми для літератури чи фольклору, також корпус із паралельними текстами — стандартизованим і діалектним — слугуватиме водночас педагогічним і науковим інструментом.

Отже, еволюція наварро-арагонського діалекту від його формування внаслідок латинсько-васконських контактів до сучасної фази культурної стандартизації — це складний міждисциплінарний процес, що поєднує історичну лінгвістику, соціолінгвістичну динаміку та мовну політику.

Список використаних джерел

1. Lapesa, Rafael. Historia de la lengua española. Madrid: Gredos, 1995. С. 123-133.

2. Moral del Rafael. Historia de las Lenguas Hispanicas. Barcelona: LaEspiga. 2008. С. 90-166.

Максим Валько
Світлана Радецька
Київський столичний університет
ім. Бориса Грінченка
м. Київ (Україна)

Linguistic and Cultural Dimensions in the English-Ukrainian Translation and Localization of Project Management Materials

Abstract: This paper analyzes the linguistic and cultural challenges in translating English project management (PM) materials into Ukrainian. It addresses difficulties in rendering both AI-specific neologisms and polysemous general PM terms. The paper proposes specific translation procedures (calquing, glossing, particularization) and advocates for a structured localization workflow, including termbase development and SME consultation, to ensure conceptual fidelity and cultural appropriateness

Keywords: *localization, project management, terminology, generative AI.*

Linguistic and cultural dimensions play a crucial role in the translation and localization of project management (PM) materials between English and Ukrainian. PM texts combine specialized terminology, prescriptive and procedural discourse, and culturally inflected managerial models; therefore successful localization requires not only accurate lexical transfer but also adaptation of pragmatic tone, conceptual framing, and terminological consistency to the target professional culture (Jiménez-Crespo, 2010). Recent advances in Generative Artificial Intelligence (GenAI) add a further layer of complexity: new labelings for practices and failure modes, rapid lexical innovation, and cross-disciplinary collocations that bring together IT, cognitive science and

management. This paper examines such linguistic and cultural issues in English-Ukrainian translation of PM materials, focusing on illustrative AI-related language units that commonly appear in contemporary PM literature (for example, Prompt Engineering, AI Hallucination, AI Co-pilot, and the slogan fail fast, learn faster) and proposing principled translation and localization responses grounded in terminology and localization scholarship (Faber & Cabezas-García, 2019).

Two principal categories of terminological difficulty are recurrent in English PM texts that address AI: (A) neologisms and emergent concepts (lexemes or labels absent from established Ukrainian technical vocabularies), and (B) polysemous terms and false friends (general PM vocabulary whose meaning shifts by frame or collocation). This framework follows frame-based and corpus-informed approaches to specialized translation that treat conceptual gaps and contextual ambiguity as primary problems to resolve (Polcz et al., 2023).

Category A — Neologisms & Novel Concepts

Typical English labels and translation options presented below are my renderings based on common functional descriptions found in AI-Project Management discourse:

- *Prompt Engineering (descriptive translation) — проєктування підказок для генеративних моделей ШІ.*
- *AI Hallucination (calque + definition): галюцинація ШІ — хибний або вигаданий вихід моделі.*
- *AI Co-pilot (borrowing + morphological adaptation): AI-копілот — помічник на основі генеративного ШІ для рутинних та допоміжних задач менеджера проєкту.*

These mixed procedures — borrowing/transcription, calquing, and concise descriptive glossing — create terminological anchors that are both internationally recognizable and usefully explicated for Ukrainian practitioners (Polcz et al., 2023).

Category B — Polysemous Terms & "False Friends"

General PM vocabulary frequently appears with domain-specific senses. This creates ambiguity, where the same English word can require different Ukrainian translations depending on the context. To avoid confusion, translators must carefully select terms that align with the specific project framework being discussed, as the following examples illustrate:

- ***Agile***: when meaning the methodology: *«гнучка методологія управління (Agile)»* and when meaning merely flexible or rapid: *«гнучкий/швидкий підхід»* — particularization prevents conflation of a named framework (Scrum/Agile family) with adjectival properties.
- ***Resource***: *«ресурс (людський / обчислювальний / часовий / фінансовий)»*; contextualized translation leads to the use of the explicit qualifiers that disambiguate the term (people vs. compute vs. budget), which is essential when AI contexts introduce nontraditional resource categories (e.g., GPU time).
- ***Stakeholder*** (specification): *«зацікавлені сторони»*. This general term often requires clarification to define the specific groups involved (*e.g., «зацікавлені сторони: замовники, користувачі, IT-команда»)*. Such specification is vital for clearly assigning roles and responsibilities within the project.

Frame-based terminology methods and corpus checks help select specific target lexemes and collocations that reflect intended domain frames rather than surface lexical similarity (Faber & Cabezas-García, 2019).

English PM manuals often use direct imperatives and strongly prescriptive language to prompt adoption of practices. Where source texts employ an imperative mood or idiomatic exhortation, Ukrainian readers in different sectors may prefer less blunt formulations — retaining the main concept but adapting the register—is therefore recommended:

"You must embed an AI Co-pilot in daily standups." — *«Рекомендується інтегрувати AI-копілота в щоденні стендапи, щоб зменшити обсяг рутинної звітності»* (modulation).

This principle of pragmatic adaptation also applies to the cultural values embedded in managerial language.Slogans like "fail fast, learn faster" condense a managerial ethic that values rapid iteration. A literal translation can either ring non-idiomatic or be pragmatically risky in cultures where failure is more stigmatized. It is better to use a functional paraphrase that clearly communicates the intended process: iterative testing, evaluation, and learning from the results. For example: *«Швидко зазнавай невдач, швидше навчайся» (Literal, inadvisable); «Швидко тестуйте гіпотези й оперативно вчіться на результатах»; «Помиляйся швидко, навчайся ще швидше»; «Чим швидша поразка, тим швидше навчання» (Functional, recommended).*

A practical workflow for localizing AI-focused PM texts into Ukrainian should combine the following steps: (1) preliminary term harvesting and frame analysis to identify neologisms and polysemous items; (2) adopt mixed translation procedures for neologisms (borrowing + immediate gloss or calque + definition); (3) particularize general PM terms by activating domain frames and applying explicit qualifiers; (4) modulate pragmatic tone in prescriptive passages to suit target organizational registers; and (5) compile a shared termbase/glossary capturing chosen forms, definitions, and example contexts to guarantee consistency across documents. Corpus consultation and consultation with subject-matter experts (SMEs) are essential to validate candidate translations and to decide where anglicisms are acceptable or where fully Ukrainianized forms are preferable (Суїма, 2024).

The English-Ukrainian translation and localization of PM materials — especially those describing GenAI practices — requires a combined linguistic and cultural approach: robust

terminological procedures for neologisms, sense-specific particularization for polysemous vocabulary, and pragmatic modulation of prescriptive rhetoric. The specific Ukrainian renderings proposed here (Prompt Engineering → проєктування підказок для генеративних моделей ШІ; AI Hallucination → галюцинація ШІ; AI Co-pilot → AI-копілот; functional paraphrases for directives and slogans) exemplify strategies that preserve conceptual fidelity while enhancing clarity and cultural appropriateness. Recording these choices in a termbase and validating them with SMEs and corpus evidence will support coherent, usable localized PM resources.

References

Faber, P., & Cabezas-García, F. (2019). Specialized knowledge representation: From terms to frames. Research in Language, *17*(2). https://doi.org/10.18778/1731-7533.17.2.06

Jiménez-Crespo, M. A. (2010). The intersection of localization and translation. *Translation and Interpreting Studies, 5*(2). https://doi.org/10.1075/tis.5.2.03jim

Kanabar, V. (2023). The AI Revolution in Project Management: Elevating Productivity with Generative AI.

Polcz, A., et al. (2023). Translation procedures in secondary term formation across languages in online glossaries: Universal or language-specific? Across Languages and Cultures. https://doi.org/10.1556/084.2023.00400

Суїма, О. (2024). Rocket engineering terminology in the English scientific and technical discourse: A translation aspect. CHI, 1(1), 92–104. https://doi.org/10.52058/3041-1572-2024-1(1)-92-104

Nataliia Vasylyshyna
State University
"Kyiv Aviation Institute"
Kyiv (Ukraine)

Modern Methodology in Teaching English for Law within the Discipline "Foreign Language for Specialty"

Abstract. *The journey of acquiring proficiency in a foreign language for aspiring lawyers diverges significantly from achieving fluency in everyday contexts. Legal language is a specialized form of communication that stands apart from other technical languages, such as mathematics or physics, due to its intrinsic connection to the national legal framework and its unique, specialized vocabulary. Consequently, the research findings have revealed that instructional methods must be tailored to emphasize the student, considering their daily activities (particularly in the context of distance learning) by focusing on what might engage them during their leisure time and what resources are accessible both in the classroom and beyond.*

Keywords: *legal English; specialized foreign language; challenges; skills; effective approach; their audio-lingual capabilities.*

Teaching a specialized foreign language possesses distinct characteristics, which can be attributed to the necessity of considering the linguistic realities associated with the use of specialized terminology across various languages, alongside the socio-cultural contexts that contribute to its development. The language of law is fundamentally a technical language that sets itself apart from other technical languages, such as mathematics or physics, due to its connection to the national legal system and its unique, highly specialized terminology [3].

Furthermore, the instruction of legal English or any other foreign language presents numerous challenges: disparities in cultural discourse, foundational knowledge, an

extensive vocabulary that must be acquired, intricate grammatical structures, prepositions, articles, and so forth.

The objective of this study is to examine the distinctive aspects of teaching a foreign language and its terminology to students pursuing legal specialties. The ultimate outcome of teaching legal English is for students, who are aspiring lawyers, to acquire the skills necessary to formulate speech and comprehend and interpret foreign legal texts utilizing specific terminology and vocabulary [4; 5].

In this regard, fostering discussions about various scenarios and engaging in role-playing activities proves beneficial for enhancing the oral competencies of the learners.

A highly effective approach for cultivating listening skills, particularly in the absence of native speakers, involves the use of video and audio resources. The implementation of the audio-lingual method within the educational framework has demonstrated significant effectiveness in fulfilling communication objectives [2; 4].

Consequently, educators should devise a variety of exercises for students and incorporate them during or following the viewing of videos to enhance their audio-lingual capabilities.

Additionally, language acquisition is more successful when it is interwoven with the study of law, rather than being taught in isolation or merely as an adjunct. This indicates that the language is not learned independently, but rather in direct relation to the tasks that students are required to undertake while engaged in their legal education. The focus on language is derived from the actual legal materials that are utilized [3; 5].

The methods employed in teaching a foreign language differ based on the specific needs of students and their respective levels of language proficiency. In the context of teaching a legal foreign language, educators encounter particular challenges for several reasons:

– *the heightened interest of students in legal topics juxtaposed with their disinterest in acquiring specialized terminology in a foreign language;*

– *the varying levels of proficiency among students in a foreign language.*

Beyond the aspiration to excel in teaching and to ensure that students appreciate the significance of a legal foreign language for their future careers, educators also bear the responsibility of assisting students in navigating the challenges posed by the labor market. The ultimate aim of teaching a legal foreign language is to equip students with the skills to articulate statements using precise terminology while simultaneously enhancing their comprehension of the legal system of the country whose language is being learned [2; 5].

To effectively engage in the realm of international legal English, students must cultivate a legal vocabulary through the analysis of legal texts and be capable of articulating oral legal information in a foreign language. This objective is pursued through specific pedagogical strategies tailored for law students: the creation of authentic legal texts, the exploration of linguistic functions unique to legal documents, and the acquisition of new legal vocabulary. Experience indicates that English instructors confront a significant challenge with students who prioritize legal subjects [1].

Consequently, due to the limited instructional hours allocated for the Legal English course, it is advisable to conduct integrated classes in collaboration with instructors of legal disciplines, who can impart the essential terminology related to the core topics that students should master upon completion of this course: legal practice; corporate, contract, and labor law; intellectual property; competition law; and transnational commercial law.

References

1. Atmowardoyo H., Sakkir G. (2021) Effects of best-practice-based materials in receptive language learning behaviours in improving receptive language skills. *Linguistics and Culture Review,* 2021.5(S1), P. 1313 – 1334.3.

2. Hosseini H., Ejtehadi A., Hosseini M. (2023). Flipping Microlearning-Based EFL Classroom to Enhance Learners' Self-Regulation. *Language Teaching Research Quarterly*. No 20. P. 43 – 59.

3. Schmitt N. *Vocabulary in Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press. 224 p.

4. Sousa C., Padovani R. (2022). Assertive skills: a comparison of two group interventions with Brazilian university students. *Psicologia: Reflexão e Crítica.* No34. P. 1-9.

5. Thornbury S. (2024). *How to Teach Vocabulary*. Harlow, UK: Pearson Education Limited. 185 p.

Маргарита Велісейко
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

Модель Smart Education Korea як приклад інтеграції цифрових технологій у професійну іншомовну підготовку

Анотація. *Модель Smart Education Південної Кореї представляє комплексний підхід до цифрової трансформації освіти, що ґрунтується на принципах самоорганізації, адаптивності, мотивації та технологічної інтеграції. Особливу увагу в ній приділяють підтримці викладача, особистісному навчанню та аналітиці освітніх даних. Досвід Кореї має високий потенціал для адаптації в Україні, зокрема в сфері професійної іншомовної підготовки. Реалізація подібних ініціатив може стати основою для українсько-корейської освітньої співпраці. Ключовим у цьому процесі є не просто впровадження технологій, а їхнє методично обґрунтоване включення в педагогічну практику.*

Ключові слова: *цифрові технології, іноземна мова, Корея*

Model of Smart Education Korea as an example of the integration of digital technologies into professional foreign language training

Abstract. *The Smart Education model of South Korea represents a comprehensive approach to the digital transformation of education, based on the principles of self-organization, adaptability, motivation, and technological integration. Particular attention is given to supporting instructors, personalized learning, and educational data analytics. South Korea's experience holds significant potential for adaptation in Ukraine, especially in the field of professional foreign language training. The implementation of similar initiatives could serve as a foundation for Ukrainian-Korean educational cooperation. A key aspect of this process is not merely*

the introduction of technologies, but their methodically grounded integration into pedagogical practice.

Keywords*: *digital technologies, foreign language, Korea

Вступ. Масштабна ініціатива Південної Кореї «Smart Education» давно виходить за межі простої цифровізації, спрямовуючись на глибоку трансформацію змісту, методів, оцінювання та навчального середовища [4]. Підтримана державою й реалізована за участю провідних технологічних компаній модель створює потужний приклад професійної іншомовної підготовки дорослих фахівців. У цьому контексті технологія перетворюється не на додатковий засіб, а на невід'ємну складову педагогічного процесу.

Результати досліджень. Центральним елементом даної моделі є розвинена технологічна інфраструктура: бездротові мережі, планшети, хмарні сервіси та цифрові платформи забезпечують постійний доступ до навчальних ресурсів незалежно від фізичного місцезнаходження [5]. Для професійного іншомовного навчання це означає можливість застосування мобільних пристроїв, віртуальних аудиторій та симуляцій реальних комунікативних ситуацій – наприклад, ділових переговорів, наукових презентацій або участі у міжнародних конференціях, – де мова використовується не як абстрактний об'єкт вивчення, а як інструмент професійної діяльності. Особливо перспективним є застосування технологій віртуальної та доповненої реальності, які дозволяють створювати інтерактивні середовища для тренування технічної лексики, взаємодії різних культур чи інших професійно значущих сценаріїв. Не менш важливим є принцип адаптивного навчання, що передбачає адаптацію освітнього процесу залежно від рівня, потреб та темпу кожного учня [4]. У сфері

іншомовної підготовки це реалізується через системи діагностики, які аналізують окремі мовні навички – від вимови до письма, – і автоматично формують індивідуальні траєкторії майбутнього навчання. Штучний інтелект може виступати у ролі віртуального наставника, надаючи миттєвий зворотний зв'язок, коригуючи граматичні помилки або пропонуючи додаткові вправи для вирішення слабких аспектів [1]. Даний підхід особливо ефективний для фахівців, які потребують швидкого опанування конкретного функціоналу мови без втрати часу на загальні теми.

Ключову роль у моделі Smart відіграє не заміна викладача технологією, а, навпаки, його професійне зміцнення завдяки новим інструментам [1]. Викладач іноземної мови перетворюється на координатора, ментора та аналітика навчального процесу, використовуючи дані про прогрес студентів для прийняття педагогічних рішень. Для цього необхідна системна підготовка педагогів до роботи з адаптивними платформами, аналітикою навчання та цифровими методиками. У Південній Кореї це забезпечується через державні програми підвищення кваліфікації, що гарантують якісне впровадження технологій [2]. Система збору та аналізу освітніх даних дозволяє об'єктивно відстежувати рівень мовної компетентності, виявляти труднощі на ранніх етапах і коригувати навчальний план у реальному часі [3]. Для професійної іншомовної підготовки це може означати автоматичне оцінювання аудіювання, аналіз усних виступів, формування індивідуальних звітів за рівнями CEFR або спеціальними критеріями, що відповідають професійним вимогам.

Однак, незважаючи на технологічний прогрес, впровадження Smart-освіти стикається з викликами, серед яких – цифровий розрив між регіонами, занепокоєння щодо надмірного екранного часу та ризик зниження

мотивації при слабкій підтримці викладача [2]. Це підкреслює, що технологія сама по собі не є панацеєю: її ефективність залежить від глибокого методичного опрацювання, змістовної адаптації та підтримки людяності в освітньому процесі.

Для України досвід Південної Кореї пропонує цінні орієнтири. На тлі поступового руху в бік цифровізації освіти, як-от розвиток платформ Prometheus чи EdEra, залишається недостатньо системної інтеграції технологій у професійну мовну підготовку. Запозичення корейської моделі може виражатися у створенні єдиної державної Smart-платформи для професійного іншомовного навчання, інтеграції ШІ-асистентів у існуючі системи управління навчанням, розробці віртуальних модулів для різних професійних галузей та формуванні культури безперервного вдосконалення мови для фахівців після закінчення вишів. Запропонована концепція розвитку дозволить не лише підвищити якість підготовки при вивченні іноземних мов, а й доєднати кваліфікованих українських спеціалістів у глобальні професійні спільноти. Крім того, вона створює підґрунтя для прямих освітніх ініціатив між українськими та корейськими університетами – зокрема, у форматі спільних онлайн-курсів, обміну методиками цифрової педагогіки та розробки двомовних навчальних модулів, що посилює міжнародну присутність української освіти.

Висновки. Модель Smart Education Південної Кореї інтегрує технології в освіту як системний педагогічний елемент, а не додатковий інструмент. Її принципи: адаптивність, персоналізація, цифрова інтеграція та підтримка викладача – мають значний потенціал для модернізації професійної іншомовної підготовки в Україні. Його реалізація потребує не лише вкладень у інфраструктуру, а й методичної розробки, підготовки педагогів та міжнародної співпраці. Особливо

перспективним є українсько-корейське партнерство у сфері цифрової освіти, яке може стати джерелом інновацій та взаємного збагачення освітніх систем.

Список використаних джерел

1. Blockchain Council. Korea's AI Education, Here's What the World Can Learn. URL: https://www.blockchain-council.org/ai/koreas-ai-education/
2. Korea JoongAng Daily. Korean schools are getting SMART. URL: https://koreajoongangdaily.joins.com/2014/06/13/ etc/Korean-schools-are-getting-SMART/ 2990585.html
3. Lee Institute. Smart Education in Korea: Policy and Implementation. URL: https://iled.snu.ac.kr/wp-content/uploads/ kboard_attached/16/202002/20200204032355101988 4.pdf
4. OECD. Korea and the OECD Education Policy Outlook. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/about/ projects/edu/education-policy-outlook/Korea%20and%20the%20O ECD.pdf
5. The Korea Times. «Smart education» transforms Korean schools. URL: https://www.koreatimes.co.kr/southkorea/ 20120522/smart-education-transforms-korean-schools

Вероніка Вишталюк
Олена Литвин
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

Модернізація архітектури університетських бібліотек як центрів міждисциплінарної комунікації в Україні

Анотація. *У статті досліджено процеси модернізації архітектури університетських бібліотек в Україні в контексті трансформації освітньо-наукового простору. Розкрито їхню роль як центрів міждисциплінарної комунікації, що поєднують функції навчання, дослідження та соціальної взаємодії. Проаналізовано архітектурно-просторові стратегії оновлення бібліотек.*

Ключові слова: *університетська бібліотека, модернізація, архітектурно-просторова трансформація, міждисциплінарна комунікація, освітній простір.*

Modernization of University Library Architecture as Centers of Interdisciplinary Communication in Ukraine

Abstract. *The article examines the processes of modernizing university library architecture in Ukraine within the context of transforming the educational and scientific space. Their role as centers of interdisciplinary communication is revealed, combining functions of learning, research, and social interaction. Architectural and spatial strategies for library renovation are analyzed.*

Keywords: *university library, modernization, architectural-spatial transformation, interdisciplinary communication, educational space.*

Вступ. У теперішніх умовах інтенсивної цифровізації, трансформації освітніх моделей та

підвищення ролі комунікації в науці університетські бібліотеки набувають нової функціональної сутності. Вони перестають бути лише сховищами знань, натомість перетворюються на відкриті соціокультурні простори взаємодії, у яких відбувається міждисциплінарний обмін ідеями, колаборація студентів, викладачів та дослідників. Відповідно, модернізація архітектури бібліотек стає світоглядним процесом, що відображає нову модель університетської культури.

Проблема особливо актуальна для України, де значна частина бібліотечних будівель зведена в радянський період і не відповідає сучасним вимогам до просторової гнучкості, енергоефективності та інтеграції цифрових технологій. Сучасна бібліотека має відповідати принципам «третього місця» — простору, який доповнює аудиторію й житло, формуючи спільноту та сприяючи розвитку креативного потенціалу.

Архітектурна типологія університетських бібліотек історично відображала етапи розвитку науки й освіти. Якщо бібліотеки XIX - початку XX століття тяжіли до монументальності, репрезентуючи «храм знань», то у другій половині XX ст. з'явилася тенденція до функціоналізму й стандартизації [6]. Сучасний етап характеризується відходом від статичної моделі до гнучкого, інтегрованого простору. Такий підхід сприяє мобільності користувачів і змішаності сценаріїв навчання.

У світовій практиці помітним є перехід до бібліотек як мультифункційних хабів. Нова бібліотека — це середовище співпраці, яке об'єднує простори для індивідуальної роботи, командної взаємодії, публічних подій і творчих лабораторій [1]. Міждисциплінарна комунікація в університеті сьогодні розглядається як необхідна умова інноваційності. У бібліотеці ці процеси проявляються через створення зон колаборацій,

лабораторій цифрового контенту, відкритих освітніх платформ та коворкінгів.

Просторове оновлення бібліотек у китайських університетах базується на аналізі досвіду користувачів, що дозволяє створювати ергономічне, соціально інтегроване середовище [3]. Подібні тенденції спостерігаються і в європейських університетах, де бібліотека набуває рис відкритого навчального простору без жорсткого поділу функцій [4].

В українському контексті процес трансформації лише розпочинається. Нові бібліотечні хаби у Києві стають центрами культурних подій і навчальних ініціатив і виконують роль платформи взаємодії студентів, дослідників й громадо [5].

Сучасні принципи архітектурної модернізації університетських бібліотек можна умовно поділити на три групи:

1. Просторова гнучкість — створення модульних структур, які легко трансформуються під різні формати навчання [6].
2. Відкритість і комунікаційність — проектування прозорих інтер'єрів, атріумів, просторів візуального контакту між рівнями [2].
3. Технологічна інтегрованість — впровадження цифрової інфраструктури, мультимедійних зон, віртуальних сховищ знань [3].

Особливо важливою стає ідея «soft boundaries» — відсутності жорстких меж між зонами роботи, відпочинку й комунікації. Такий підхід формує природне середовище для неформального обміну ідеями, що стимулює міждисциплінарні зв'язки.

У контексті українських університетів модернізація часто передбачає адаптацію історичних будівель під нові функції без втрати архітектурної ідентичності. Тут

важливо застосовувати принципи сталого розвитку, енергоефективності та інклюзивності.

Просторове рішення сучасної бібліотеки має сприяти різним типам активностей: індивідуальній роботі, командній роботі та публічній діяльності. Ключовим завданням архітектора є не лише організація фізичного простору, а й створення соціального сценарію його використання. Це означає, що архітектура стає медіатором між користувачем і знанням, формуючи певну культуру спілкування та співпраці [1].

В Україні модернізаційні процеси бібліотечної архітектури відбуваються фрагментарно, здебільшого в межах реконструкцій університетських кампусів. Поступово формується усвідомлення ролі бібліотеки як інтегратора академічного життя.

Прикладом можуть бути проєкти створення «бібліотечних хабів», орієнтованих на спільну діяльність студентів різних спеціальностей [5]. Проте для системного оновлення потрібна національна стратегія розвитку університетських бібліотек, яка б поєднала архітектурні, освітні та технологічні напрями.

Висновки. Модернізація архітектури університетських бібліотек в Україні формує центри міждисциплінарної комунікації, поєднуючи навчання, дослідження та соціальну взаємодію. Актуальним є поєднання реконструкції історичних будівель із впровадженням інноваційних форматів простору, а подальші дослідження мають визначити типологію бібліотек нового покоління та їх інтеграцію в кампус.

Список використаних джерел

1. Latimer, K. Redefining the library: current trends in library design. *Art Libraries Journal*. 2016. Vol. 41, No. 1.

2. Lomachinska, I., Lomachinskyi, B., Rykhlitska, O. Digital culture in scientific libraries. Skhid. Filosofiia. Kul'tura. Polityka. 2024. No. 3.

3. Peng, L., Yang, Y., Tang, H. University Library Space Renovation Based on the User Learning Experience in Two Wuhan Universities. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2022. Vol. 19, No. 16.

4. Thomas, S. E. The Renaissance in Library Buildings. *LIBER Quarterly*. 2017. Vol. 27, No. 1. P. 1–17.

5. Tiurmenko, I., Khaletska, L., Smolnikov, Y. Kyiv Library Hubs (Ukraine): First Experience and Formation Challenges. *Art and Design Journal*. 2021. Vol. 14, No. 3.

6. Voronkova, I. Peculiarities of functional and planning organisation of university libraries. *ASPA*. 2024.

Alla Vlasiuk
Mykola Tyshchenko
Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute
Kyiv (Ukraine)

Current Issues of Modernization Processes in the Ukrainian Educational and Scientific Space

Abstract. *Modern higher education in Ukraine is going through significant changes caused by global challenges and the latest transformations in the world. In the context of intensive globalization, when countries around the world are integrating into a single information and economic space, the national education system must respond quickly to new challenges, adapting to current trends and introducing innovative approaches. Materials showed the interconnection between education and science with the European vector, which demonstrates the historical development and current trends in the integration of Ukrainian higher education into the European space. They emphasize the experience of European countries, outline common values and priorities, and identify opportunities for further cooperation in the field of academic research and inter-university relations. This approach not only allows for the modernization of the education system, but also promotes the development of scientific projects that meet global standards. Particular attention is paid to digital transformation as one of the main tools for modernizing higher education. Modern technologies contribute to the creation of new opportunities in the educational process: from the use of electronic platforms and interactive resources to the introduction of distance learning systems. This approach opens up prospects for deeper integration of innovative technologies into the traditional education system, expanding access to knowledge and stimulating the development of scientific creativity.*

Keywords: *higher education, modernization, digitalization.*

The Ukrainian system of education is taking one of the most important steps in recent years – the implementation of the European model of education. However, the key

components of this process are education and science, which play an important role in shaping modern Ukrainian identity and competitiveness in the international arena, where a process of post-industrial integration is taking place. Particular attention is paid to digital transformation as one of the main tools for modernizing higher education.

The purpose of the study is to analyze and verify the importance of innovative technologies in the modernization of the educational process, in particular, to identify effective methods for their implementation, to improve the quality, accessibility, and interactivity of learning. Special attention is paid to the impact of modern educational technologies on the formation of student competencies, the improvement of pedagogical approaches, and the optimization of management processes in educational institutions.

Higher education is education provided by universities and colleges after you finish school. Students focus on specific subjects in great detail, developing in-depth knowledge, which also includes master's and doctoral degrees, often called graduate studies. Modern technologies contribute to the creation of new opportunities in the educational process: from the use of electronic platforms to digitalization of learning, professional prestige and type of generation. Unfortunately, a lot of young people are leaving the country because of the military conflict, but this is our future, we need to do all the best to motivate them to stay, to improve and develop the field of education. It is necessary to breathe new life into the educational process and set a new pace for it, to look at education from a different perspective. The education system needs to change because the whole world is changing, including technology, the prestige of professions, the digitization of learning, and the type of generation. So, what is digitalization?

Digitalization is the process of using digital technologies (like computers, the internet, or mobile devices)

to change and improve the way how people, businesses, and governments work. It helps to work faster and more efficiently.

Modernization – the process of starting to use the most recent methods, ideas, equipment, etc., so that something becomes or seems more modern.

Digital pedagogy in education plays an important role in the development of soft skills, which are critical for the formation of modern students. Interactive digital environments, feedback tools, online platforms, gamified tasks, and collaborative tools actively engage students in the learning process, stimulating the development of communication skills, critical thinking, public speaking skills, teamwork, time management, and emotional intelligence. For example, participation in virtual debates in Zoom format helps students to practice the ability of communication to respond to opponents' arguments in real time; the use of services such as Padlet or Google Docs develops effective collaboration and leadership skills; and adapting to new digital formats develops flexibility of thinking, stress resistance, and the ability to self-study. Thus, digital pedagogy not only modernizes the content of education but also shapes professionals who are able to operate effectively in a complex and dynamic professional environment. The digitization of education also involves the automation of the educational process, which includes the use of artificial intelligence (AI). With the help of AI, we can check work, create interactive learning environments, and develop adaptive learning courses. The use of AI assistants and chatbots in higher education can greatly facilitate communication between teachers and students by answering and asking questions.

In addition, the use of artificial intelligence in the educational process opens up opportunities for personal learning, where AI analyzes students' academic achievements and adapts the material according to their needs and level of

knowledge. Such technologies provide the creation of individual educational courses, helping students learn at their own pace and receive additional resources for a deeper understanding of complex topics.

Conclusion. Therefore, as a result of the study, we can conclude that

digital technologies play a key role in the process of modernizing the educational process. They provide greater opportunities for personalized learning and interactive communication between teachers and students.

Modern digital tools open up new opportunities to improve the quality of education, ensuring its accessibility and flexibility, which is particularly important in the context of globalization and the digital transformation of society. Innovative technologies promote interactive learning, the development of an individual approach to students, and the improvement of teaching methods. At the same time, the effective use of digital technologies in education requires scientifically sound approaches, the adaptation of educational programs, and the improvement of teachers' qualifications.

Digital technologies help to increase the motivation of students, develop their independence and self-organization skills, which are important factors in today's environment. Innovative approaches allow students to learn the material more effectively, develop analytical and creative thinking, work in teams, and use modern digital tools to solve real professional problems.

Ukraine's education policy in the context of European integration is a complex and dynamic process, covering the adaptation of the national education system to European standards, the modernization of educational programs and quality assurance mechanisms, and the expansion of academic mobility and international cooperation.

An important direction in reforming the education system has been paying to modern approaches, to teaching,

and the digitization of the educational process. The use of distance learning technologies, the integration of electronic resources, and the development of online learning contribute to expanding access to quality educational services and improving the education system in order to European and global trends.

References

1. Ivanivska A. Modernization of higher education in Ukraine in the context of Globalization. 2025 P.260-266

2. Modern higher education in the Ukrainian educational system. *Conhecimento Diversidade*. 2023. P. 589–600.

3. Modern educational strategies under the influence of the development of the information society and European integration: Scientific monograph. Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2024. P. 462–490.

Олена Волік
Національна академія внутрішніх справ
м. Київ (Україна)

Some methods and technologies in professionally oriented language teaching

Abstract. *The relevance of the study is due to the need to develop foreign language proficiency among applicants for non-language specialties in the context of the digital transformation of education and the globalization of the professional environment. It was found that classical approaches to teaching English are not effective enough for the development of practical communication skills and work with authentic professional materials.*

Keywords: *educational digitalization; adaptive platforms; interdisciplinary approaches; communicative competence.*

The modern system of higher education is undergoing a process of constant modernization under the influence of globalization processes, digital transformation, and increasing demands for professional mobility of graduates. One of the key challenges is the formation of foreign language competence capable of ensuring effective communication in a professional environment. Traditional methods of teaching a foreign language, focused mainly on academic knowledge, do not always meet the modern needs of students of non-linguistic faculties, who must master not only general vocabulary, but also professional terminology and professional communication skills. This makes it urgent to search for new technologies for teaching a foreign language of a professional purpose, which combine interactive, multimedia and adaptive learning tools. The peculiarities of this context develop directions focused on the formation of foreign language legal competence of students of legal and law enforcement specialties, the ability to work with authentic texts, understanding of international legal terminology and

the development of intercultural professional communication are of paramount importance.

Analysis of modern research in the field of world technologies of teaching a foreign language of professional orientation allows to single out some interrelated scientific directions. The first direction focuses on the organizational and methodological tasks of modernizing the language training system taking into account European educational standards and requirements of professional competence. The possibility of harmonizing the higher education system of Ukraine with the European educational space, which involves the introduction of innovative methods of teaching foreign languages to increase the level of communicative and professional competence of students, is emphasized in the study of O. Polishchuk, I. Lisokonya, and G. Rezak [1]. An analysis of interactive extracurricular activities aimed at developing foreign language communicative competence of students, with an emphasis on the importance of combining them with traditional teaching methods, is presented in the work of A. Boiko [2]. The place of the methodology of integrated learning of a subject and a foreign language (Content and Language Integrated Learning, CLIL) in the mastery of virtual English-language written communication of students is determined in the study of O. Boiko [3]. Also promising in this direction are the studies of the issues of adaptation of European standards and technologies of blended learning to the conditions of the Ukrainian educational system.

In general, the analysis shows that current research focuses on the integration of digital platforms, gaming technologies, information and multimedia resources into the process of teaching a foreign language for professional purposes. These approaches demonstrate significant potential for increasing the efficiency and personalization of learning, but require further development, taking into account the

specifics of different educational contexts and professional specializations.

The development of information technologies, artificial intelligence, augmented and virtual reality, as well as cloud educational services, contributes to the formation of new models of organizing the educational process. These models not only optimize the acquisition of knowledge but also ensure the development of skills directly related to future professional activities.

The development of digitalization of the educational environment has led to the emergence of platforms such as Sikorsky Distance [4] and Prometheus [5], which are actively used to organize professional English language courses and conduct adaptive language training for students of non-language institutions.

Additional difficulties for students in non-linguistic specialties consist of the need to master professional terminology and new technological tools simultaneously, which can negatively affect motivation and success in learning. A number of recommendations are proposed to increase the effectiveness of foreign language training: the introduction of blended learning models, the development of personalized educational trajectories, increasing the level of digital competence of teaching staff, and the active involvement of students in interdisciplinary projects.

Particular attention is paid to the formation of motivational strategies focused on the awareness of the applied value of English in professional activities. Prospects for further research are the creation of holistic methodological models for the integration of digital tools into the training of applicants for non-linguistic specialties, the development of adaptive platforms with analytical modules and systems for the development of critical thinking and intercultural communication in a globalized professional environment.

References

1. Поліщук О.А., Лисоконь І.О., Різак Г.В. Організаційні засади функціонування системи вищої освіти в Україні та її відповідність європейським вимогам. Педагогічна Академія: наукові записки. 2025. Вип. 15. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.14843090.
2. Boiko A. Interactive extracurricular activities for improving foreign language communicative competence of students of secondary and out-of-school education. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді.2024. Т. 28, No 1. С. 43–52. DOI: https://doi.org/10.32405/2308-3778-2024-28-1-43-52.
3. 3Бойко О. Місце методології CLIL у навчанні віртуальної англомовної письмової комунікації учнів середньої школи. Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Педагогічні науки. 2023. Вип. 4. С. 133–146. DOI: https://doi.org/10.31651/2524-2660-2023-4-133-146.
4. Платформа дистанційного навчання «Сікорський». КПІ ім. Ігоря Сікорського: вебсайт. 2020. URL: https://www.sikorsky-distance.org (дата звернення: 15.09.2025)
5. 5.Prometheus: вебсайт. 2023. URL: https://prometheus.org.ua (дата звернення: 15.09.2025)

Nataliia Glushanytsia
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine
Kyiv (Ukraine)

The use of podcasts and videocasts as innovative tools for developing foreign language listening skills

Abstract. *The research studies the use of podcasts and videocasts as innovative tools in teaching English to develop students' listening and communicative skills. It analyzes scientific research and digital resources such as BBC podcasts, TEDtalks, and Edpuzzle. The study applies a descriptive and analytical approach to determine their educational effectiveness. The use of authentic audio and video materials enhances vocabulary, pronunciation, and motivation. Podcasts and videocasts promote individualized learning and real-life communication. The research emphasizes the need for digital literacy and methodological preparation of teachers and students. The results confirm the effectiveness of integrating these technologies into foreign language education.*

Keywords: *podcasts, videocasts, listening, motivation, pronunciation, vocabulary, foreign language competence.*

Scientists are actively researching ways to use podcasts and videocasts for learning English to develop listening skills. Scientists prove the effectiveness of using this teaching method in the educational process and offer innovative methods for using podcasting. Educational audio blogs developed by foreign language teachers contribute to the development of the skills of perception and understanding of coherent audio text by ear. Authentic podcasts provide language learners with information for reflection (oral or written) or discussion [1].

The aim of the study is to analyze the effectiveness of using podcasts and videocasts in the process of learning

English, to identify their role in developing students' listening and other language skills, and to determine innovative methods for their integration into foreign language education.

The study uses a descriptive and analytical approach to examine the use of podcasts and videocasts in foreign language learning. It involves analyzing scientific sources and modern digital resources such as BBC podcasts, elllo lessons, TEDtalks, NPR podcasts, and Edpuzzle for their educational value and effectiveness. Comparative analysis was used to identify the most suitable tools for developing listening, pronunciation, grammar, and vocabulary skills. The research also considers teachers' and students' experiences in integrating audio and video materials into English for Specific Purposes courses. Special attention is given to the methodological conditions required for successful implementation, including digital literacy, independent work skills, and motivation to learn through authentic media resources.

Konoplyanyk L. identified the most effective modern educational and informational web resources that can be used when teaching a professional foreign language in higher education institutions, in particular for students majoring in information technology. The scientist, in particular, suggests using BBC podcasts, elllo listening lessons, Overheard podcasts from National Geographic, NPR podcasts, a web resource for creating interactive video lessons Eddpuzzle, and others. The author recommends using TEDtalks web resources, Herdingcode with episodes on IT topics, GoogleDevelopers YouTube channel, and watching a series of films and TV series on professional topics. Using podcasts and videos in foreign language classes teaches students live English, how to communicate in real life, the peculiarities of a foreign language, intonation and natural speech tempo, emotional coloring, and the study of professional vocabulary. Audio and video materials are educational materials, the use

of which contributes to both a deeper understanding of a foreign language and an increase in motivation to study it. This is very important for specialists, whose foreign language competence in listening contributes to mastering a foreign language at the level necessary for their professional activities [2].

Modern information technologies (individual educational resources, online courses, electronic textbooks, online educational environments) make it possible to organize the process of learning a foreign language in interactive and distance forms. This enriches and improves the content of learning, and it fully meets the needs and capabilities of students. Working with podcasts and videocasts helps students develop listening, pronunciation, grammar and writing skills in a foreign language; enriches vocabulary. Using a video resource helps individualize the process of learning a foreign language. However, working with podcasts and videocasts requires special training from both the teacher and the students [3; 4].

Therefore, the use of podcasts and videocasts in learning foreign languages significantly enhances the quality and effectiveness of the educational process. These resources provide authentic linguistic material, increase learners' motivation, and develop listening, pronunciation, and vocabulary skills. Integrating audio and video content into language instruction helps students perceive natural speech and prepares them for real-life communication [5; 6]. However, successful implementation of such technologies requires proper training and methodological readiness from both teachers and students.

References

1. Гриньова, Ю., Рафальська, М., & Полодюк, М. (2023). Використання подкастів та відеокастів під час вивчення англійської мови як метод розвитку навичок

аудіювання. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*, (3), 14–21. https://doi.org/10.31499/2307-4906.3.2023.289871

2. Конопляник Л. М. Особливості формування іншомовної компетентності в аудіюванні у майбутніх ІТ-фахівців засобами вебресурсів. Інноваційна педагогіка. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2023. Вип. 57. Т. 1. С. 258-262. https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/57.1.51

3. Glushanytsia, N., Tarnavska, N., Chernukha, N., Krupnyk, Z., Kostenko, D. (2025). Communication competence model: how to train ability to say what you really mean. *International Journal of Evaluation and Research in Education (IJERE),* Vol. 14, No. 2025, pp. 708-719 ISSN: 2252-8822.

4. Glushanytsia, N., Tarnavska, T., & Erman, A. (2024). Systems approach and its implementation in ESP teaching. *Актуальні питання у сучасній науці*, (10 (28)). 543-553. https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-10(28)-543-552

5. Харицька С., Колісниченко А., Конопляник Л. Національна складова стандартизації перекладних словників у процесі формування національної термінології і галузевих наукових тезаурусів. *Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Педагогіка. Психологія»*. 2025. (7).246 – 253.

6. Glushanytsia, N., Tarnavska, T. (2022). Teaching Aviation English through Stories (on the Example of the Novel "Airport" by Arthur Hailey). *Актуальні питання гуманітарних наук*: міжвуз. збірн. наук. праць молодих вчених Дрогобицького держ. пед. університету імені Івана Франка. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика»,. Вип. 50. Т. 1. С. 277-282. https://doi.org/10.24919/2308-4863/50-43

Nataliia Glushanytsia
Oleksandra Dobzhanska
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine
Kyiv (Ukraine)

Pedagogical and technological aspects of virtual educational environment in the system of language training

Abstract. *The study explores the concept of a virtual educational environment as an integrated digital platform designed to enhance professional foreign language training. This environment provides comprehensive access to a variety of electronic learning resources and online communication tools, enabling effective interaction between students and teachers. The study emphasizes the role of information and communication technologies (ICT) in fostering language proficiency.*

Keywords*: virtual educational environment, foreign language training, information and communication technologies, language environment, distance learning.*

The virtual educational environment in the field of professional foreign language training is conceptualized as an integrated digital platform that encompasses electronic textbooks, multimedia resources, interactive exercises, webinars, and remote communication tools, thereby ensuring flexibility, accessibility, and continuity of the educational process. This environment constitutes a novel linguistic and communicative space that enables learners to develop and enhance skills in reading, listening, speaking, writing, and translation through engagement with online resources, facilitating authentic linguistic immersion [1, 2].

Contemporary software solutions such as *Moodle* serve as an effective foundation for implementing pedagogical scenarios, designing interactive courses, and conducting

online assessments of communicative and professional competencies. The virtual environment harmoniously integrates audiovisual materials, interactive learning modules, discussion forums, and video conferencing technologies, which together contribute to the formation of complex language abilities, critical thinking, and collaborative communication [3, 4].

The application of information and communication technologies in virtual learning optimizes the process of mastering a foreign language by means of adaptive learning systems, multimedia tools, and individualized learning trajectories that correspond to the specific goals of professional training [5, 6]. Distance and blended learning formats combine the advantages of traditional pedagogical approaches with the innovative potential of digital technologies, ensuring the accessibility of education regardless of geographical constraints. This transformation also redefines the teacher's role—from a transmitter of knowledge to that of a mentor, facilitator, and consultant who guides and supports learners throughout their educational journey.

The implementation of virtual educational environments contributes to enhancing students' motivation, autonomy, and creative potential, while also promoting continuous professional and personal development. The methodological foundation of such environments is grounded in the learner-centered paradigm, adherence to quality assurance standards, and the application of flexible pedagogical strategies tailored to the cognitive, professional, and communicative needs of learners.

Therefore, a virtual educational environment provides comprehensive access to a variety of electronic learning resources and online communication tools, enabling effective interaction between students and teachers. The study emphasizes the role of information and communication technologies in fostering language proficiency through

interactive materials, webinars, multimedia courses, and distance learning activities. It highlights the benefits of using virtual platforms such as Moodle, which promote learner autonomy, motivation, and flexibility in mastering a foreign language. The study examines methodological approaches and pedagogical models aimed at developing students' information and communication competence within a virtual context. The integration of innovative technologies supports individualized and collaborative learning, contributing to the overall efficiency of professional language training.

References

1. Balendr, A. V., Komarnytska, O. I., Bloshchynskyi, I. H., & Didenko, O. V. (2018). Information and communication technologies in foreign languages training of the border guards in the European Union Countries. *Information technologies and learning tools*, *67*(5), 56-71.

2. Конопляник Л.М. Розвиток цифрової компетентності ІТ-дизайнерів у контексті вивчення фахової англійської мови. *Вісник НАУ. Серія: Педагогіка. Психологія*. Київ, НАУ, 2024. №3(24). С. 26-31.

3. Конопляник Л. М. Особливості формування іншомовної компетентності в аудіюванні у майбутніх ІТ-фахівців засобами вебресурсів. *Інноваційна педагогіка.* Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2023. Вип. 57. Т. 1. С. 258-262.

4. Glushanytsia, N., Shkliar, S. (2025). Prospects for sustainable development of crocodile farming in Ukraine through environmental, educational, and ethical practices. *Успіхи і досягнення у науці,* 5(15), 402-414. URL: https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-5(15)-402-414

5. Харицька С., Колісниченко А., Конопляник Л. Національна складова стандартизації перекладних словників у процесі формування національної

термінології і галузевих наукових тезаурусів. *Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Педагогіка. Психологія»*. 2025. (7).246 – 253.

6. Tarnavska, T., Glushanytsia, N., Erman Akili (2023). Evolution of the concept of system and systems approach. *Актуальні питання у сучасній науці*, № 7, (13), 456 – 467.

Nataliia Glushanytsia
Maya Kotlyarevska
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine
Kyiv (Ukraine)

Enhancing Communicative Competence of Agricultural Students through Optimized Foreign Language Learning

Abstract. *The study analyzes the peculiarities of foreign language learning by agricultural students in higher education. It examines motivation, gender attitudes, and stress factors influencing English language acquisition. The study highlights the importance of communicative and professionally oriented approaches to enhance students' competence and readiness for international collaboration in accordance with the European higher education standards.*

Keywords*: foreign language learning, agricultural students, communicative competence, motivation, stress, higher education, optimization.*

Modern requirements for specialists in the agricultural sector determine the need to improve the effectiveness of foreign language learning in higher educational institutions, especially for students of non-linguistic specialties. The problem of insufficient motivation, high levels of language anxiety, and uneven development of communicative skills remains relevant in this context.

The aim of the article is to analyze the peculiarities of foreign language learning by students of non-linguistic specialties in higher agricultural educational institutions and to identify the factors that influence the optimization of this process. The study aims to generalize the results of domestic and foreign research on students' motivation, attitudes, and stress levels in learning English, as well as to determine ways to enhance communicative competence and professional

readiness of agricultural students in accordance with the requirements of the European higher education system.

Foreign and domestic scientists are investigating the problem of optimizing foreign language learning by students of non-linguistic specialties of higher educational institutions. In the context of our study, we will consider the problems that students face when learning a foreign language both in Ukraine and in foreign agricultural higher educational institutions. In particular, scientists, investigating the attitude of agricultural students to the English language and its four basic skills, tried to determine whether there are differences in the attitude of male and female students to learning English. Scientists have proven that agricultural students have a positive attitude towards the English language and its skills: reading, writing, speaking and listening. Regarding the attitude of students depending on their gender to learning a foreign language, the results of the study did not reveal any significant difference. However, female students are somewhat more responsible towards learning a foreign language than male students. Most male and female students focus on achieving a high level of proficiency in all four English skills [1].

Valuable for our study are the results of a study by foreign scientists who investigated the stress level of agricultural students while studying English. Scientists have developed ways to combat stress in students [2]. Perfect command of a foreign language facilitates the process of integration and social adaptation of students to work in the agricultural sector, establishing interaction with foreign partners, and participating in international academic mobility in accordance with the requirements of the European higher education system [3; 4; 5].

Employers' requirements for specialists in the agricultural sector are constantly increasing. This is due to the continuous development of science and technology. According

to the Common European Framework of Reference for Languages (CEFR), a specialist (in the context of our study, a specialist in the agricultural sector) must possess general competencies, linguistic and communicative competence, sociolinguistic and pragmatic competence. Specialists in the agricultural sector must not only know, but also be able to use professional terminology and grammatical structures in professional communication, both orally and in writing. They must understand documentation and instructions written in a foreign language [6; 7; 8].

Effective foreign language learning for agricultural students should be based on communicative, professionally oriented, and student-centered approaches that foster motivation, reduce stress, and promote practical application of language skills. Mastery of a foreign language enables agricultural specialists to integrate successfully into the global professional community, collaborate with international partners, and meet the growing demands of employers in the context of scientific and technological progress.

References

1. KhanK., HayatY., Ahmad S. M., & Khan W. (2023). A Study of Agriculture Students' Attitudes towards English Language: A Case Study. *Journal of Language and Education*, *9*(2), 118-132. https://doi.org/10.17323/jle.2023.11927

2. Rodchamnan, T., Dechakanik, A., & Kruadsoongnern, C. (2023). Stress in learning English for agriculture of agriculture students at Maejo University. *Journal for the Agriculture, Biotechnology and Education*, *2*(1), 9–13. https://jabedu.com/index.php/jabedu/article/view/7

3. Хахула Б.В. Іноземна мова як інструмент успішної діяльності сучасного аграрія в умовах міжнародної академічної мобільності. *Актуальні питання інтернаціоналізації вищої освіти в Україні: лінгвістичний,*

правовий та психолого-педагогічний аспекти: матеріали Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції, 27-28 березня 2020 року. Біла Церква: БНАУ. Біла Церква, 2020. С. 61 - 64.

4. Tarnavska T.V., Glushanytsia N.V. Secondary linguistic identity in the context of intercultural communication. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2021. Вип. 47(2). С. 131-134. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_filol_2021_47(2)__32.

5. Konoplianyk, L. M. (2023). Enhancing Formative Assessment in Distance Learning of a Professional Foreign Language by Means of EdTech Tools. *Publishing House "Baltija Publishing"*.

6. Tarnavska, T., Glushanytsia, N., Akilli, E., Nahorna, O., & Kostenko, D. (2023). Professionally Significant Personality Traits and Soft Power Skills Development in ESP Teaching. *Arab World English Journal*.

7. Tarnavska, T., & Glushanytsıa, N. (2023). Optimistic Outlook on the Impact of COVID-19 on Higher Education. In *World Politics in the Age of Uncertainty: The Covid-19 Pandemic, Volume 2* (pp. 157-169). Cham: Springer Nature Switzerland.

8. Березнікова, Н. І. (2023). До питання ролі емоційного інтелекту у вдосконаленні компетенцій з іноземної мови та "soft-skills" здобувачів вищої освіти. *Емоційний інтелект в фінансах: аспект мікро-рівня*, 38.

Nataliia Glushanytsia
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine
Kyiv (Ukraine)
Tetyana Tarnavska
Taras Shevchenko National University of Kyiv,
Kyiv (Ukraine)

Integrating communicative and linguacultural approaches in the formation of foreign language professional competence

Abstract. *The study explores the theoretical and methodological foundations of forming foreign language professional competence through innovative pedagogical technologies. The study emphasizes the integration of communicative and cognitive approaches. Independent study of theoretical material is complemented by classroom practice focused on professional communication skills. The use of linguacultural and intercultural approaches ensures a deeper understanding of cultural codes, and critical thinking development. The teacher's role as a facilitator and the inclusion of project-based and interdisciplinary learning contribute to student autonomy and professional integration of language skills.*

Keywords: *foreign language competence, flipped learning, linguacultural approach, communicative approach, intercultural communication.*

The relevance of the problem is due to the need to modernize the system of foreign language teaching in accordance with the modern requirements of professional training, globalization processes, and the growing role of intercultural communication in the educational and professional environment. In modern pedagogical practice, it is important to ensure the integration of cognitive,

communicative and cultural approaches to learning, which will contribute to the formation of holistic foreign language competence. The use of flipped learning technologies, interactive methods and digital resources allows to increase the motivation, independence and responsibility of students for the results of educational activities. The relevance is also due to the need to individualize the educational process, develop the autonomy of education seekers and prepare the teacher for the role of a learning facilitator. The purpose of the article is to substantiate the theoretical and methodological principles of the formation of foreign language professional and communicative competence of education seekers in the process of learning a foreign language using innovative pedagogical technologies, in particular, the technology of flipped learning, intercultural and linguacultural approaches.

The research aims to identify effective principles, methods, and conditions for organizing the educational process that ensure the development of speech skills, critical thinking, creative activity, and professional communication of students.

Scientists emphasize the effectiveness of combining the communicative orientation of the educational process with a cognitive approach. In particular, the use of flipped learning technology makes it possible to combine the use of active and interactive teaching methods with classical analytical methods. The assimilation of theoretical material is assigned to independent study. In classroom lessons, practical training of skills and abilities in foreign language proficiency takes place in situations close to professional ones.

Scientists research the problem of forming foreign language competence in professional areas of communication and the problem of teaching foreign languages. Scientists investigate the didactic and methodological principles of teaching a second foreign language, considering the intercultural approach. They identify a system of learning

principles that regulate thinking and speech activity and prove the need to adhere to basic didactic principles. The implementation of these conditions contributes to the effective formation of foreign language communicative competence of students. The use of the principles of clarity, scientificity, accessibility, creative approach, and individualization is effective. Svyrydyuk V., and Bozhok S. developed conditions that, in their opinion, will contribute to the improvement of the process of teaching a second foreign language, where the principle of clarity is transformed into the principle of communication. Scientists also define a system of requirements for the creation of educational and methodological materials [1].

Using a linguacultural approach in teaching foreign languages contributes not only to the acquisition of language knowledge, but also to a deeper understanding of the cultural codes, traditions, and communicative models of native speakers, the development of critical thinking, and awareness of one's own cultural identity through the use of authentic materials, interactive teaching methods, and digital technologies [2, 3].

Individualization of learning contributes to the adaptation of educational materials and teaching methods to different levels of foreign language proficiency, and also contributes to the development of their independence and self-reflection [4]. The important role of the teacher as a facilitator, who promotes independent learning activities of students and the development of their autonomy. Interdisciplinary connections and project learning allow students to integrate English into their professional activities [5].

The conducted research shows that the effective formation of foreign language professional competence is possible provided that a combination of communicatively oriented and cognitive approaches to learning, the introduction of flipped learning technology, and the use of

authentic, linguacultural-oriented materials are combined. It was determined that adherence to didactic principles: clarity, scientificity, accessibility, creativity, and individualization ensures the development of thinking and speech processes, and increases the level of motivation and involvement of students.

The linguacultural approach contributes not only to the assimilation of language material, but also to the awareness of cultural codes, traditions, and communicative norms, which forms the ability for intercultural dialogue. The role of the teacher as a facilitator is important, stimulating independent learning, reflection, and the development of student autonomy. The use of interdisciplinary connections and project learning allows integrating a foreign language into professional activities, contributing to the formation of a competent, creative, and culturally aware specialist.

References

1. Свиридюк, В., & Божок, С. (2024). Дидактико-методичні принципи навчання другої іноземної мови в закладах загальної середньої освіти: міжкультурний аспект. *Науково-методичний журнал" Іноземні мови"*, (1), 34-39.

2. Заблоцька, Л. М., Кашуба, О. М., Кравчук, Т. О., Навольська, Г. І., & Турчин, А. І. (2025). Лінгвокультурологічний підхід у навчанні іноземних мов: методологія, проблеми та перспективи. *Педагогічна Академія: наукові записки*, (16).

3. Glushanytsia, N., Tarnavska, N., Chernukha, N., Krupnyk, Z., Kostenko, D. (2025). Communication competence model: how to train ability to say what you really mean. *International Journal of Evaluation and Research in Education (IJERE),* Vol. 14, No. 2025, pp. 708-719. ISSN: 2252-8822.

4. Glushanytsia, N., Tarnavska, T., & Erman, A. (2024). Systems approach and its implementation in ESP teaching. *Актуальні питання у сучасній науці,* (10 (28)). 543-553. https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-10(28)-543-552

5. Харицька С., Колісниченко А., Конопляник Л.. Національна складова стандартизації перекладних словників у процесі формування національної термінології і галузевих наукових тезаурусів. *Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Педагогіка. Психологія»*. 2025. (7). С. 246 – 253.

Тетяна Городілова
Катерина Судак
Київський столичний університет
імені Бориса Грінченка
м. Київ (Україна)

La influencia de Francia en España en los ámbitos político, cultural y lingüístico: desde la Edad Media hasta el siglo XIX

Resumen. *Este trabajo analiza la influencia de Francia en España desde la Edad Media hasta el siglo XIX en los ámbitos político, cultural y lingüístico. Se analiza el resultado de la influencia de las peregrinaciones a Santiago de Compostela y las cruzadas, el reinado de la dinastía de los Borbones y el prestigio cultural y económico de Francia, que contribuyó a la incorporación de términos franceses en la literatura, la moda, la técnica y la política de España, así como a la modernización del mundo hispanohablante.*

Palabras clave: *influencia lingüística, galicismos, cultura francesa, política borbónica, modernización del léxico español.*

The influence of France on Spain in the political, cultural, and linguistic spheres: from the Middle Ages to the 19th century

Abstract. *This paper analyses the influence of France on Spain from the Middle Ages to the 19th century in the political, cultural, and linguistic spheres. It examines the impact of pilgrimages to Santiago de Compostela and the Crusades, the reign of the Bourbon dynasty, and the cultural and economic prestige of France, which contributed to the incorporation of French terms into Spanish literature, fashion, technology, and politics, as well as to the modernisation of the Spanish-speaking world.*

Keywords: *linguistic influence, Gallicisms, French culture, Bourbon politics, modernisation of the Spanish lexicon.*

La primera influencia significativa del francés en el español se remonta a la Edad Media, concretamente al descubrimiento de la tumba de Santiago en Galicia alrededor del año 830. En esta época comienza la peregrinación activa por el Camino de Santiago de peregrinos alemanes, aquitanos, catalanes, francos y armenios. De hecho, la gran cantidad de peregrinos procedentes de Francia introdujo en España palabras, costumbres e influencias culturales francesas.

Prestemos atención del hecho que en la Edad Media, durante las cruzadas y las campañas militares contra los musulmanes, los reinos españoles mantuvieron contactos activos con Francia. Como se señala en la fuente, "El francés Bermond d'Anduze y el inglés John of Hampton combatieron en 1319 en el sur de Castilla con otros muchos caballeros extranjeros" lo que demuestra la estrecha colaboración entre ambos pueblos [1, p. 114]. Estos vínculos contribuyeron a la influencia cultural y lingüística de Francia en España. Junto con los guerreros franceses llegaron a España costumbres militares, estilos de armamento, tradiciones heráldicas y conceptos como *honor (*esp. *honor), chevalerie (*esp. *caballería), croisade (*esp. *cruzada)*.

Cabe mencionar que la sociedad española sufrió cambios significativos durante el reinado de la dinastía Borbón en el siglo XVIII. "Es decir, la dinámica más centralista y tendente a la uniformización institucional y jurídica fue un aspecto heredado de la cultura política francesa que se trató de importar a España; "Un rey para un reino, un reino para un rey", sería la máxima que podría definir la postura de los Borbones, frente al mosaico de entidades políticas diversas que reconocían como su soberano al monarca austríaco de los siglos anteriores" [3]. Sin embargo, la influencia francesa no solo se notó en el ámbito político. En esa época, se incorporaron al español muchos galicismos relacionados con la moda, la administración, la gastronomía, el arte y la terminología militar: *coraje (*fr. *courage), mensaje (*fr. *message),*

*equipaje (*fr. *équipage), homenaje (*fr. *hommage), paisaje (*fr. *paysage)*. NB: el sufijo *-aje* en español también es consecuencia de la influencia francesa (del francés *-age*), cf.: *hotel, garaje, collage, chef, menú, ballet, reportaje, chaqueta, corsé, sofá.*

Durante el reinado de la dinastía Borbón, España experimentó una reorientación política y cultural hacia el modelo francés. En nuestra opinión, esta influencia, que comenzó en el siglo XVIII, se intensificó en el siglo XIX, cuando Francia alcanzó su apogeo como centro artístico, científico y social de Europa. "En el siglo XIX, la moda no solo estuvo influenciada por expresiones artísticas, sino también desempeñó un papel crucial en el ámbito político y económico, especialmente durante el liderazgo de Napoleón Bonaparte en Francia. Su apoyo a diseñadores locales y la preferencia por materiales franceses consolidaron la posición de Francia como líder en moda y elegancia" [2, p. 225]. El liderazgo cultural y económico de Francia la convirtió en un modelo para toda Europa, y la lengua francesa se convirtió en sinónimo de prestigio y sofisticación. Por ello, en el siglo XIX se incorporaron al español muchas palabras procedentes del francés. La influencia lingüística se manifestó en diversos ámbitos. En la literatura aparecieron términos como *realismo*, *romanticismo* o *naturalismo*, que designaban movimientos estéticos nacidos en Francia. En el ámbito de la moda aparecieron palabras como *corsé*, *chal*, *modista*, *pantalón* o *maniquí*. En los ámbitos técnico e industrial, el francés aportó palabras como *automóvil*, *ingeniero*, *mecánica* o *chasis*, características del desarrollo tecnológico del siglo. En los ámbitos político y social, la terminología surgió tras la Revolución Francesa: *liberal*, *constitución*, *burguesía*, *república*, *nación*.

En conclusión, la influencia de Francia en España afectó no solo la lengua, sino también la política, la cultura y las costumbres. Los galicismos, los estilos de moda y los modelos políticos muestran cómo España se inspiró en Francia para

modernizarse y acercarse a los estándares europeos. De esta manera, Francia dejó una huella duradera en la historia y la lengua españolas.

Bibliografía

1. Adeline Rucquoi. España, imán de la Europa medieval Peregrinos y cruzados. *Mátria Digital, Nº 9, 97-121,* Nov. 2021 – Oct. 2022, Francia. https://www.academia.edu/84610021/Espa%C3%B1a_im%C3%A1n_de_la_Europa_medieval_Peregrinos_y_cruzados
2. Elena Miñano Serrano. Influencia de los aspectos político-sociales en la moda europea del siglo XIX. *REIF, 11, 219-236 (ISSN 2659-8345) Revista de Educación, Innovación y Formación.* Murcia, 2024. https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=9953314
3. Rafael Duro Garrido. La España reformada. Los primeros Borbones. *Revista de divulgación histórica y patrimonial "ArqueoTimes".* https://arqueotimes.es/la-espana-reformada-los-primeros-borbones/

Iryna Grygorova
Illya Konnov
National University of Air Force
named after Ivan Kozhedub
Kharkiv (Ukraine)

Культурний та мовний аспект місії EUMAM

Анотація*. Ключовими моментами використання англійської мови у спілкуванні у військовому середовищі є не лише знання специфічної термінології, а й культурологічних аспектів міжнаціонального середовища країн-партнерів, в якому проходить професійне тренування майбутніх захисників.*

Ключові слова*: професійний, військове середовище, культурний*

Cultural and language aspects of the EUMAM mission

Abstract*. Key aspects of using the English language in communicating are connected with a specific military environment. At the same time, it is influenced by an international multicultural environment where professional training of future soldiers takes place.*

Keywords*: professional, military environment, cultural.*

Considering the situation in which using the English language in professional areas becomes a must, we researched that for some future officers, it is mostly connected with using listening and speaking skills. In a great number of cases, their work is connected with real-life communication in a professional environment.

At the same time, the purpose of the EUMAM mission was to provide language support for special training of our soldiers and officers, which started on a military base in Eastmir in the Breckland. The full name of the mission was the

European Military Assistance Mission. This mission is aimed at strengthening the capacity of the Ukrainian Armed Forces to defend Ukraine's territorial integrity within its internationally recognized borders and to deter and respond to possible future military offensives by russia and other potential aggressors. EUMAM works with all other like-minded international partners to provide training support to the Ukrainian Armed Forces. EUMAM is open to the participation of third states. All mission activities are located on EU territory.

So far, 24 EU Member States have offered training modules and personnel. The training is supported by the provision of equipment for lethal and non-lethal purposes to the Ukrainian Armed Forces. This equipment is provided by Member States and funded by the European Peace Facility.

The important cultural aspect of the mission for us, as translators, was to observe and monitor the main syllabus of military training for Special Forces. It was significant not only to help communicating from the point of the language, but also help to be a part of cultural traditions which exist in each branch of service.

Most of the work was based on interoperability with American and Swedish instructors. Instructors taught us not only professional military skills, but also some intercultural communication skills that differ between Americans and Europeans in some aspects. Those aspects are connected with specific military traditions that countries have on one side, but on the other side, they are based on the peculiarities of the landscape and culture of each country.

The first part of the training program was connected with the work on the water when soldiers are prepared for special operations. So, we had a part of the training working in specific conditions in the waterproof suits in the water. At the same time, we were given specific vocabulary used for

water operation and a number of abbreviations which are used in this branch of service.

The next phase of training was connected with providing language support for training sappers. It was more complicated because of the lists of special terms and their translation into our language. The vocabulary list included some specific words which are difficult to use and explain without having background knowledge on the topic. From this point of view engaging people with background knowledge of military life is much better than using civilian translators, even taking into consideration that their level of language can be better. Swedish instructors, who were responsible for this part of training, were supportive and helpful only in the context of working with special terminology but with additional professional explanations of abbreviations and terminology as we are not closely connected with sapper work in our everyday military routine.

All in all, taking part in such types of missions not only improves language skills but teaches us interoperability and cultural diversity, which becomes an essential part of military life nowadays.

Алла Давиденко
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

Культурна мультимодальність як фактор формування національної ідентичності в літературному дискурсі

Анотація*. Стаття досліджує роль культурної мультимодальності у формуванні національної ідентичності в літературі сучасної епохи глобалізації. Визначено, що ідентичність є дискурсивним конструктом, створюваним через взаємодію вербальних, візуальних та символічних кодів.*

Ключові слова*: мультимодальність, національна ідентичність, національна свідомість, модус, код.*

Cultural Multimodality as a Factor in the Formation of National Identity in Literary Discourse

Abstract*. The article explores the role of cultural multimodality in shaping national identity in literature in the contemporary era of globalization. It is argued that identity is a discursive construct, created through the interaction of verbal, visual, and symbolic codes.*

Keywords*: multimodality, national identity, national consciousness, mode, code.*

В епоху цифрової глобалізації та посиленого культурного обміну питання національної ідентичності набуло нової актуальності. Література, як сховище колективної пам'яті та уяви, продовжує відігравати вирішальну роль у формуванні та збереженні культурної самосвідомості. Однак форми та способи, за допомогою яких артикулюється ідентичність, вийшли за межі суто вербальних засобів.

Культурна мультимодальність як взаємодія вербальних, візуальних та символічних способів творення сенсу пропонує більш комплексну основу для розуміння того, як національна ідентичність кодується та передається через літературний дискурс.

Національна ідентичність – це не фіксована сутність, а дискурсивний конструкт, сформований через спільну мову, колективну пам'ять та символічне представлення [1; 2]. Література виступає посередником між особистим та колективним досвідом, перетворюючи абстрактну ідею «нації» на впізнавані образи та емоційні структури.

У мультимодальному плані ідентичність створюється через переплетення вербальної поетики, візуальних образів та інтертекстуальних алюзій, що посилаються на історичний та культурний досвід спільноти [3].

Постколоніальні літератури, як-от літератури Африки, та Індії також використовують мультимодальні стратегії для повернення національної ідентичності. Візуальні та вербальні коди часто працюють разом, щоб протидіяти колоніальним наративам. Наприклад, обкладинки, вбудовані ілюстрації або усно-перформативні стилі викликають естетику корінних народів, що стверджують культурний суверенітет. Ці стратегії підкреслюють, як мультимодальність стає інструментом опору та самовизначення.

Культурна мультимодальність не просто ілюструє ідентичність – вона її створює. Взаємодія вербального та візуального модусів дозволяє літературі втілювати національну свідомість як на когнітивному, так і на емоційному рівнях.

На відміну від суто лінгвістичних підходів, мультимодальна перспектива визнає цілісну природу творення сенсу, де національна приналежність

виражається через переплетені сенсорні та символічні виміри.

Отже, культурна мультимодальність функціонує як вирішальний фактор у формуванні національної ідентичності в літературному дискурсі. Інтегруючи вербальні, візуальні та культурні семіотичні коди, література стає динамічним середовищем національного самовираження та безперервності.

Список використаних джерел

1. Anderson B. *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*. London: Verso, 1991. 240 p.

2. Hall S. Who Needs "Identity"? In *Questions of Cultural Identity* / edited by S. Hall, P. du Gay. London: Sage Publications, 1997. P. 1–17.

3. Давиденко А. О., Юхновець Н. П., Хайдарі Н. І. Образність війни в поетичних творах: мультимодальний аспект. *Закарпатські філологічні студії*. 2024. Вип. 36. С. 177–181.

Інна Деркач
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут
імені ІгоряСікорського»
м. Київ (Україна)

Термін як лінгвістичне явище

Анотація. *У статті йдеться про поняття терміна як ключового елемента спеціальних мовних систем. Термін - це слово або словосполучення, яке позначає чітко окреслене поняття в певній області знань, що забезпечує точність і ясність в комунікації фахівців. У процесі вивчення англійської мови роль термінів набуває особливого значення, оскільки вони слугують основою для створення спеціалізованого словникового запасу студентів, що формує їхню професійну мовну компетенцію.*

Ключові слова: *термінологія, термін, ознаки термінів, класифікація термінів, проблема визначення терміну.*

Term as a linguistic phenomenon

Annotation. *The article deals with the concept of a term as a basic element of special language systems. A term is a word or a phrase that denotes a clearly defined concept in a certain field of knowledge, which provides accuracy and clarity in the communication of specialists. In the process of learning English, terms are of particular importance, as they serve as the basis for creating a specialised vocabulary for students, which develops their professional language competence.*

Keywords: *terminology, term, features of terms, classification of terms, problem of term definition.*

У нинішньому світі терміни виконують важливу роль у комунікації та обміні інформацією в різних галузях знань і професійної діяльності. В період інформаційного розвитку важливо, щоб терміни мали однакове значення в різних мовах, що забезпечить ефективну міжнародну

комунікацію. У сучасному мовознавстві термінологія займає центральне місце у вивченні спеціалізованих мов і підмов, що функціонують у різних наукових галузях. Українські вчені підкреслюють важливість термінів як основних елементів у створенні та передачі науково-технічної інформації. У мовознавстві термінологія є ключовою ланкою у вивченні спеціалізованих мов і підмов, що функціонують у різних наукових галузях. В.І. Карабан [2] стверджує, що термін - це основний елемент у створенні та передачі науково-технічної інформації, що забезпечує точну передачу понять у межах певної галузі.

Розвиток термінології є складним процесом, який вимагає постійного аналізу. Це забезпечить точність у спілкуванні та сприятиме розвитку спеціалізованих знань, позитивно впливаючи на якість освіти та наукових досліджень. Аналіз різних визначень показує, що всі автори сходяться на основних характеристиках терміна як спеціального слова, що позначає конкретне поняття у певній галузі. Термін забезпечує точність, однозначність та інформативність у спілкуванні. Важливою рисою терміна є його експресивна нейтральність та здатність формувати системні відношення з іншими термінами.

Важливо окреслити їх основні характеристики, що визначають функціонування терміна в терміносистемі. Ці ознаки мають бути зрозумілими фахівцям у відповідній галузі, незалежно від мовних відмінностей. Термін як спеціалізована мовна одиниця виконує ключову роль у забезпеченні точності та однозначності комунікації в професійних сферах. Основні ознаки термінів: однозначність [3], системність, точність [4], наявність дефініції, нейтральність [4], інтернаціональний характер, контекстуальна незалежність: стислість, іменниковий характер [3]. Системність, точність, однозначність та наявність чітких дефініцій формують основи терміносистеми, що сприяє зрозумілості навчальних

матеріалів. Нейтральність і міжнародний характер термінів забезпечують їхню універсальність та зрозумілість, підвищуючи якість навчання та ефективність взаємодії між учасниками освітнього процесу. Терміни в наукових текстах і професійному мовленні можуть мати різний ступінь спеціалізації. Деякі з них характерні лише для однієї галузі, інші використовуються в кількох сферах. Терміни поділяються на три основні групи: загальнонаукові терміни: «система», «тенденція», «концепція»; міжгалузеві терміни: «амортизація», «прибуток», «інвестиції», «екологічні витрати»: вузькогалузеві терміни «лізинг», «чип», «дренаж», «гемодіаліз».

Сутність терміна як основного елемента забезпечує точну та однозначну передачу науково-технічної інформації. Аналіз різних підходів до визначення терміна підкреслив його роль у професійному спілкуванні, акцентуючи на важливості однозначності, системності, точності та наявності дефініцій. Окреслені характеристики терміна, такі як нейтральність, контекстуальна незалежність та стислість, є критично важливими для ефективного використання термінів у наукових сферах.

Список використаних джерел

1. Д'яков А. С., Кияк Т. Р. *Основи термінотворення*. Київ: Видавничий дім КМ Academia, 2000. 218 с.

2. Карабан В. І. *Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми*. Вінниця: Нова книга, 2004. 576 с.

3. Томіленко Л. М. *Термінологічна лексика в сучасній тлумачній лексикографії української літературної мови*: монографія. Івано-Франківськ: Фоліант, 2015. 161 с.

4. Тур О. М. *Документознавча термінологія: проблеми уніфікації та стандартизації*: монографія. Кременчук: ПП Щербатих, 2018. 301 с.

5. Фурт Д. В., Дмитрук Л. А. *Термінологія*: навчальний посібник. Кривий Ріг, 2020. 172 с.

Світлана Дишлева
Державний університет
«Київський авіаційний інститут».
м. Київ (Україна)

Basic aspects of teaching English for professional purposes in non-language higher education institutions

Abstract. The paper analyzes the features of the practical implementation of the basic principles of teaching a foreign language for special purposes in the educational process, namely, based on the goal of teaching a foreign language in a non-linguistic university, the aspects of teaching are highlighted, and the sequence of work on them within the framework of practical classes is described.

Keywords: aspectization of foreign language teaching, principles of aspectization of the subject, subject orientation of teaching, linguistic aspect, sociolinguistic aspect, psychological aspect, subject aspect.

Базові аспекти навчання англійської мови професійного спрямування у немовному ЗВО

Анотація. *У статті аналізуються особливості практичної реалізації основних принципів викладання іноземної мови для спеціальних цілей у навчальному процесі, а саме, виходячи з мети викладання іноземної мови в нелінгвістичному закладі вищої освіти, виділяються аспекти викладання, описується послідовність роботи над ними в рамках практичних занять.*

Ключові слова: *аспектизація викладання іноземної мови, принципи аспектизації предмета, предметна орієнтація викладання, лінгвістичний аспект, соціолінгвістичний аспект, психологічний аспект, предметний аспект.*

Аспектизація навчання іноземної мови залежно від компонентів професійної комунікативної компетентності,

яка формується у студентів, полягає у формуванні к студентів професійно орієнтованої іншомовної комунікативної компетентності. Якщо ця іншомовна компетентність складається із чотирьох основних компонентів-компетентностй (лінгвістичного, соціолінгвістичного, психологічного і предметного), то кожен з цих компонентів має бути виділений в окремий, відносно автономний, аспект навчання.

1. Лінгвістичний аспект для формування лінгвістичної компетентності з прагматичною і формально-логічною складовими.

2. Соціолінгвістичний аспект для формування соціолінгвістичної компетентності студентів з прагматичною і формально-логічними складовими, а також пара лінгвістичною складовою і складовою «стилю ділового життя».

3. Психологічний аспект для формування психологічної компетентності студентів, який забезпечує психологічну адекватність мовленнєвих висловлювань.

4. Предметний аспект для встановлення чітких зв'язків з майбутньою спеціальністю, тобто для формування професійного характеру комунікативної компетентності.

Виділяють ще й п'ятий аспект професійного навчання. Завдання роботи над ним полягає в об'єднанні всіх компетентностей в єдину інтегровану систему. Він починає структуруватися як переміщення фокусу навчальної діяльності з одного аспекту на інший з метою послідовного і відносно автономного формування різних складових комунікативної компетентності.

Ще один принцип чітко визначає спрямованість переміщення фокусу, тобто позначає, з якого аспекту слід починати роботу у циклі занять, до якого аспекту переходити.

Хочемо виділити також принцип, який регулює послідовність роботи над аспектами навчання, називається принципом предметної орієнтації. Він визначає маршрут, за яким відбувається переміщення фокусу навчання. Він визначає не тільки те, що роботу у циклі занять слід починати з предметного аспекту. На основі логічного аналізу з нього можна вивести послідовність роботи над іншими трьома аспектами – психологічним, лінгвістичним, соціолінгвістичним – аж до заключного комунікативного аспекту. Таким чином, вибудовується чітка послідовність переходів від одного аспекту до іншого у рамках одного тематичного циклу занять: від предметного аспекту до соціолінгвістичного, далі до лінгвістичного, потім до психологічного і, нарешті, до комунікативного. Обов'язковою умовою успішної реалізації цього комплексу є інтеграція всіх аспектів у єдине комунікативне ціле у межах одного циклу занять.

Ольга Жупаник
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
м. Умань (Україна)

Формування соціокультурної компетентності майбутніх учителів англійської мови через фонетичну підготовку: американський досвід

Анотація. *Стаття присвячена особливостям інтеграції фонетичних навичок у процес підготовки здобувачів освіти та їхній вплив на розвиток міжкультурної комунікації. Автори аналізують досвід американських закладів вищої освіти, де фонетика поєднується з культурними кодами, моделями ввічливості та комунікативними інтонаційними патернами. Наводяться практичні рекомендації щодо використання фонетичних методик для підвищення ефективності навчання та розвитку соціокультурної компетентності майбутніх педагогів.*

Ключові слова: *соціокультурна компетентність, фонетична підготовка, міжкультурна комунікація, майбутні вчителі англійської мови, американський досвід.*

Formation of the Sociocultural Competence of Future English Language Teachers through Phonetic Training: The American Experience

Abstract. *The article is devoted to the features of integrating phonetic skills into the training of learners and their impact on the development of intercultural communication. The authors analyze the experience of American higher education institutions, where phonetics is combined with cultural codes, politeness models, and communicative intonation patterns. Practical recommendations are provided on the use of phonetic methods to enhance teaching effectiveness and to develop the sociocultural competence of future educators.*

Keywords: *sociocultural competence, phonetic training, intercultural communication, future English language teachers, American experience.*

У сучасному глобалізованому світі міжкультурна комунікація є невід'ємною складовою професійної компетентності вчителя англійської мови. Здобувачі освіти, які готуються до роботи у різноманітному культурному середовищі, повинні не лише володіти граматикою та лексикою, а й ефективно передавати свої думки усно, дотримуючись фонетичних норм мови. З одного боку, розвиток цифрових технологій і можливості дистанційного навчання значно розширюють міжкультурне спілкування здобувачів освіти, з іншого — підвищують вимоги до зрозумілості та правильності усного мовлення. Саме тому питання інтеграції фонетики у формування соціокультурної компетентності (СКК) є не лише актуальним, а й необхідним для підготовки конкурентоспроможних і професійно компетентних учителів англійської мови, здатних успішно функціонувати в сучасному освітньому та соціокультурному середовищі.

Питання формування соціокультурної компетентності майбутніх учителів англійської мови привертає значну увагу академічної спільноти і відображене у працях сучасних вітчизняних науковців, які досліджують різні аспекти цієї проблематики, зокрема теоретико-методологічні та практичні питання формування СКК (Е. Заредінова, І. Соловйова, С. Ніколаєва, Т. Колодько, А. Колупаєва, О. Коваленко, Р. Гришкова), вплив психолого-педагогічних чинників на формування компетентностей здобувачів освіти (Л. Айзікова, Т. Кушнір), особливості інклюзивної та дистанційної освіти у ЗВО (О. Бирюк, С. Шевченко) та ін.

Проблему взаємозв'язку між фонетичною підготовкою та формуванням соціокультурної компетентності майбутніх учителів англійської мови досліджували такі науковці: Н. Дячок, І. Малиш, А. Долина. Їхні дослідження підкреслюють важливість інтеграції фонетичної підготовки в процес формування соціокультурної компетентності у ЗВО та розкривають основні підходи до формування такої компетентності [1].

До цієї проблеми також зверталися низка зарубіжних, зокрема і американських учених: М. Браун, П. Джонсон, Л. Сміт та інші. Їхні дослідження акцентують увагу на ролі фонетичної підготовки у розвитку комунікативної та соціокультурної компетентності, підкреслюючи, що вдосконалення вимови й усного мовлення сприяє більш ефективній міжкультурній взаємодії та глибшому розумінню культурного контексту мовної спільноти [2].

Отже, фонетична підготовка у працях американських колег розглядається не лише як система звуків, а як важливий засіб формування СКК здобувачів освіти. Вона включає в себе культуру мовлення, норми ввічливості, комунікативні інтонаційні моделі, які відображають соціокультурні коди англомовного світу. Американські освітні програми демонструють особливе розуміння цієї взаємозв'язку: фонетика часто інтегрована в курси «Pronunciation and Culture», «Intercultural Communication», «English as a Global Language», де інтонація, акцент і просодика виступають не лише як мовні елементи, а й як соціокультурні маркери — наприклад, через інтонаційні моделі ввічливості та культурні відмінності мовленнєвого ритму. Майбутні вчителі англійської мови у такому підході навчаються не лише правильної вимови, а й адекватної комунікативної поведінки, притаманної англомовному середовищу.

Така активна увага американських освітян до формування СКК пов'язана із низкою історичних, соціальних та освітніх чинників. США завжди були країною іммігрантів із різних культур, мов і релігій. Це сформувало потребу у взаєморозумінні між представниками різних культур та адаптації навчальних програм до різноманітних мовних і культурних контекстів. Соціокультурна компетентність стала необхідною не тільки для повсякденної комунікації, а й для освітньої діяльності [3].

Крім того, американська освіта акцентує на англійській як мові міжнародного спілкування, що зобов'язує навчати не тільки граматиці і вимові, а й культурним кодам, нормам ввічливості та комунікативним моделям, притаманним різним англомовним регіонам [4]. Американські університети також історично поєднують практичну та міждисциплінарну підготовку. Курси з фонетики та комунікативної компетентності інтегрують мовну підготовку з культурологічними аспектами, що забезпечує формування повноцінної соціокультурної компетентності майбутніх педагогів.

У цьому контексті фонетиці приділяється особлива увага через її роль у формуванні соціокультурної компетентності майбутніх учителів англійської мови: правильна вимова та інтонація відображають культурні норми і комунікативну поведінку англомовного середовища. Особливу важливість у підготовці майбутніх учителів англійської мови становлять ті розділи фонетики, які поєднують технічні аспекти вимови з комунікативною та культурною складовою. До них належать артикуляційна фонетика, що забезпечує правильне формування голосних і приголосних; просодика, яка включає інтонацію, наголос, ритм і темп мовлення та відображає емоційні й соціальні нюанси; інтонаційні

моделі та тональні системи, що допомагають передавати смислові та культурні акценти; фонетична адаптація до контексту (connected speech), що дає змогу сприймати живу мову носіїв; а також вивчення регіональних і соціальних варіантів англійської як соціокультурних маркерів. Важливим є також розгляд мовленнєвої етикетності та культурних норм, адже правильне використання інтонації, наголосу та темпу дозволяє передавати ввічливість, емоції та наміри, що безпосередньо формує соціокультурну компетентність майбутніх педагогів.

Висновки. Отже, американський досвід інтеграції фонетичної підготовки у формування соціокультурної компетентності майбутніх учителів англійської мови демонструє високу ефективність і значну практичну цінність. Ми бачимо, що поєднання технічних аспектів вимови з культурними нормами та комунікативними моделями сприяє підготовці педагогів, здатних адекватно навчати міжкультурній комунікації. Водночас це питання залишається актуальним і потребує подальших досліджень для розробки оптимальних методичних підходів у різних освітніх контекстах.

Список використаних джерел

1. Дячок Н.В. Особливості фонетичної компетентності у підготовці майбутніх учителів іноземних мов. *Перспективи та інновації науки*. 2021. № 2 (2). С. 49–57.

2. Brown A. *Pronunciation and Phonetics*: A Practical Guide for English Language Teachers. New York: Routledge, 2014. 324 p.

3. Huntington S. P. *Who Are We? The Challenges to America's National Identity*. New York: Simon & Schuster, 2004. 428 p.

4. Seidlhofer B. English as a lingua franca. *ELT Journal*. 2005. Vol. 59. No. 4. P. 339–341.

Ігор Зайцев
Світлана Радецька
Київський Столичний університет
ім. Бориса Грінченка
м. Київ (Україна).

Strategies of English–Ukrainian written translation of legal documents

Abstract. The paper examines key strategies in English–Ukrainian legal translation, focusing on accuracy, equivalence, and cultural adaptation between distinct legal systems. The study highlights the use of functional equivalence, domestication, and contextual clarification. Drawing on the translation of *Wolverhampton City Council and others v London Gypsies and Travellers and others*, it emphasizes the importance of combining linguistic and legal expertise, collaboration with professionals, and applying consistent terminology to ensure precision and transparency.

Keywords: *legal translation, functional equivalence, domestication, terminology, legal discourse.*

Legal translation between English and Ukrainian has gained increasing importance due to the need for accurate communication between legal systems, ensuring the protection of rights and obligations of individuals and institutions. The translator acts not only as a linguistic mediator but also as a legal interpreter who must convey the meaning of the source text with full respect to the target legal culture. The aim of this paper is to analyze translation strategies that ensure accuracy, clarity, and equivalence in English–Ukrainian legal translation.

During the translation of the case *Wolverhampton City Council and others v London Gypsies and Travellers and others*, the domestication strategy proved most effective. Official

equivalents from Ukrainian legal and administrative discourse were used. The names of British institutions were adapted according to Ukrainian standards to ensure clarity and authenticity (e.g., *Wolverhampton City Council* → *Вулвергемптонська міська рада*). Terms like *persons unknown* were rendered as *невідомі особи*, maintaining functional equivalence in the Ukrainian legal framework. Proper names were transliterated to preserve phonetic accuracy and formal precision.

Legal translation presents challenges stemming from conceptual and terminological differences between English and Ukrainian legal systems. As noted by Shopin [2], accurate document translation is essential in humanitarian and administrative contexts, especially for Ukrainian refugees requiring official documents. Malykhin and Arystova [1] emphasize the role of learning-style-based translation training, helping translators develop practical problem-solving skills. Pavlenko [3] further underlines the necessity of resisting cultural dominance while ensuring that legal translations remain culturally appropriate.

Among the most effective strategies for legal translation is functional equivalence, which ensures that the translated text achieves the same legal effect as the source. Kocbek [5] highlights the importance of this approach in maintaining consistency across legal contexts. In addition, quality assurance methods, such as the forward–backward translation technique described by Shevchuk et al. [4], help identify ambiguities and verify terminological accuracy through iterative revisions.

Thus, English–Ukrainian legal translation demands a multidisciplinary approach that integrates linguistic competence, legal expertise, and intercultural awareness. The combination of functional equivalence, professional consultation, and methodological rigor ensures reliability and cross-cultural validity of legal texts.

References

1. Malykhin, A., & Arystova, N. (2019). *Learning-Style Based Activities in Boosting Undergraduate Students' Translation Skills: Agrarian Sphere Translators' Training*. Journal of Teaching English for Specific and Academic Purposes. Niš: University of Niš.
2. Shopin, S. (2023). *Document Translation for Charitable Organizations Assisting Ukrainian Refugees: Challenges and Strategies.* Scientific Journal of National Pedagogical Dragomanov University. Kyiv: NPU Dragomanova.
3. Pavlenko, O. (2023). *Ukrainian Translations: Releasing from Russian Cultural Expansion.* Innovare Journal of Education. Warsaw: Innovare Academic Sciences.
4. Shevchuk, O., et al. (2022). *Validation of a Modified Questionnaire to Assess Ukrainian Family Physicians' Readiness to Implement Evidence-Based Screening Recommendations into Their Clinical Practice.* BMC Primary Care, 23(5). London: Springer Nature.
5. Kocbek, A. (2017). *An Integrated Model for Translating Legal Texts.* Vertimo studijos. Vilnius: Vilnius University Press.

Неля Зуєнко
Національний університет
біоресурсів і природокористування України
м. Київ (Україна)

Оцінювання ступенів сформованості міжкультурної комунікативної компетентності у студентів-філологів

Анотація.. *Обґрунтовано педагогічну доцільність впровадження адаптованої моделі діагностики, моніторингу та оцінювання в системі підготовки студентів-філологів, а також наголошено на необхідності конкретизації змісту рівнів у контексті національної системи освіти. Практичне значення дослідження полягає у створенні інструментарію для оцінювання міжкультурної комунікативної компетентності.*

Ключові слова: *міжкультурна комунікативна компетентність, критерії оцінювання, рівні сформованості, діагностика.*

Assessment of the Levels of Intercultural Communicative Competence Formation in Philology Students

Abstract. *This paper substantiates the pedagogical rationale for the implementation of an adapted model of diagnostics, monitoring, and evaluation within the training system of philology students. It further emphasizes the necessity of clarifying and specifying the content of each level of competence in the context of the national education system. The practical significance of the study lies in the development of a toolkit for assessing intercultural communicative competence.*

Keywords: *Intercultural communicative competence, evaluation criteria, levels of development, diagnostics.*

Питання результативності навчання й якості професійної підготовки студентів набуває й надалі особливого значення. Європейські стандарти та керівні

документи для внутрішньої й зовнішньої оцінки якості вищої освіти підкреслюють, що оцінювання студентів має здійснюватися з урахуванням відкритих критеріїв, правил і процедур, які застосовуються системно. Розробка саме таких критеріїв — на думку дослідників — сприяє реалізації індивідуального підходу до навчання студентів та створенню різнорівневих завдань або тестів, що максимально відповідають здібностям студента.

Науковці використовують різні ознаки для диференціації рівнів сформованості відповідних наукових понять. В результаті теоретичного аналізу було встановлено, що діагностика рівнів сформованості міжкультурної комунікативної компетентності студентів має здійснюватися на основі критеріїв.

У педагогічній теорії термін «критерій» означає об'єктивну ознаку, яка дозволяє здійснювати порівняльну оцінку досліджуваного явища та ступеню його розвитку у різних осіб, або ж сукупність таких властивостей явища, котрі відображають його суттєві характеристики і, відповідно, підлягають оцінці. Таке трактування «критерію» та його ознак можна зустріти у працях А. Алексюка, Ю. Бабанського, Л. Беспалько, В. Вергасова, В. Лозової, В. Чайки та інших. Щоб поглибити розуміння, варто зазначити, що критерій в освітньому контексті виступає не лише як абстрактна категорія, а як практичний орієнтир для оцінювання:

- задає, які саме властивості та характеристики явища мають бути оцінені;
- створює можливість для порівняння між різними особами або групами, визначаючи, наскільки однакові чи різні їхні результати;
- він спрямовує побудову методів та інструментів оцінювання, адже критерій має репрезентувати ті параметри, які підлягають вимірюванню або спостереженню.

Наприклад, у контексті професійної підготовки студентів-філологів критерій може означати «рівень знань про міжкультурну комунікацію» або «уміння встановлювати міжособистісні контакти в мультикультурному середовищі». У такому випадку критерій конкретизує, **що саме** слід оцінювати, і **як** можна порівняти результати різних студентів. Таким чином, чітке формулювання критеріїв є фундаментальним етапом у розробці системи оцінювання: без встановлених критеріїв оцінювання втрачає свою об'єктивність, порівняльність та валідність.

У ході дослідження виділено такі критерії, що характеризують сформованість комунікативної культури студентів: стимулюючий, ціннісний, когнітивний, рефлексивний, практичний та результативний.

- *Стимулюючий* критерій вказує на орієнтацію майбутнього фахівця на створення комунікативно сприятливого середовища;

- *Ціннісний* — охоплює цінності, особисті якості й здібності студентів, які сприяють успішній комунікації як в міжособистісній, так і в професійній сфері;

- *Когнітивний* критерій характеризує рівень знань студентів-філологів про сутність, функції й передумови ефективної комунікативної взаємодії;

- *Рефлексивний* — визначає міру усвідомлення студентами власної міжкультурної комунікативної компетентності;

- *Практичний* критерій розкриває вміння та навички, що дозволяють студенту-філологу налагоджувати ефективні професійні та міжособистісні комунікативні взаємодії;

- *Результативний* критерій означає рівень самоконтролю й самоаналізу їхньої навчальної та професійної діяльності в межах міжкультурної комунікації.

Система критеріїв дозволяє виділити рівні формування міжкультурної комунікативної компетентності у студентів-філологів залежно від ступеню та якості прояву відповідних характеристик. Виділено три рівні: *номінальний, пізнавальний і творчий*.

- *Номінальний* рівень характеризується низькими значеннями за всіма запропонованими критеріями.

- *Пізнавальний* рівень означає, що переважно сформований когнітивний компонент структури міжкультурної комунікативної компетентності.

- *Творчий* рівень визначається високим рівнем розвитку всіх критеріїв і їх творчим вия-вом у студентів-філологів.

Застосування загальноєвропейських моделей оцінювання додає перевагу у вигляді упрощення й уніфікації процесу оцінки результатів навчання. Водночас, в умовах української системи освіти необхідна чітка конкретизація та деталізація змісту кожного з цих рівнів.

Отже, дослідження системи фахової підготовки студентів вищих навчальних закладів вказують на необхідність визначення чітких критеріїв та рівнів сформованості міжкультурної комунікативної компетентності. При цьому слід розширити цей висновок шляхом включення таких доповнень:

Визначення змістової основи критеріїв і рівнів — не лише формально, але й з урахуванням реальних освітніх практик, специфіки підготовки студентів-філологів, їхньої мовно-культурної бази та професійних потреб.

Побудова адаптованої моделі діагностики для студентів-філологів, що враховує їхню підготовку до міжкультурної комунікації: знання культур, уміння працювати у мультикультурному середовищі, навички комунікації, здатність до самоаналізу. Наприклад, у дослідженнях зазначено, що міжкультурну комунікативну

компетентність можна розглядати через компоненти: когнітивний, емоційно-мотиваційний, поведінковий.

Підкреслення педагогічних умов формування компетентності, зокрема: використання професійно орієнтованих підходів, міжкультурних завдань у навчанні, активних методів, інтерактивної роботи зі студентами. У сучасних дослідженнях зазначено, що застосування професійно-орієнтованого підходу сприяє розвитку міжкультурної комунікативної компетентності у студентів.

Узгодження критеріїв із міжнародними та європейськими стандартами, що дозволяє забезпечити сумісність оцінювання, порівнянність результатів і визнання компетентності на міжнародному рівні.

Створення механізму моніторингу та оцінювання, який дає змогу не лише діагностувати існуючий рівень компетентності, але й відстежувати динаміку її розвитку серед студентів-філологів упродовж навчання.

Орієнтація на практичну спрямованість: критерії та рівні повинні мати застосування в реальних ситуаціях міжкультурної комунікації, бути вимірюваними й відображати як знання й уміння, так і готовність до комунікації в умовах культурної різноманітності.

Список використаних джерел

1. Коротун О.О. Рівні сформованості комунікативної компетентності студентів-іноземців. *Вісник Київ. нац. ун. ім. Т. Шевченка. Серія «Соціологія. Психологія. Педагогіка.* 2009. Додаток 4, том ІІІ (15). Тем. вип. №3. «Вища освіта у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». С.119-124.

2. Курило В. С. Моделювання системи критеріїв оцінки розвитку освіти в регіоні. *Педагогіка і психологія*. 1999. № 2. С. 35–39.

3. Окалєлов В., Шевцов Л., Мочалін Є. Розробка загальних критеріїв оцінювання навчальних досягнень студентів з дисциплін фундаментального циклу. *Вища школа*. 2006. № 3. С. 57–63.

4. Стандарти і рекомендації для оцінювання якості у вищих навчальних закладах Європи. *Вісник тестування і моніторинг в освіті.* 2007. № 2. С. 9–11.

5. Цимбал С. В. Психологічні особливості формування професійної компетентності майбутніх спеціалістів засобами іноземної мови: автореф дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук: спец. 19.00.07 "Педагогічна та вікова психологія". Хмельницький: НАДПСУ ім. Б. Хмельницького, 2006. 20 с.

Євген Іванов
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

Використання лексичних завдань для формування іншомовної компетентності

Анотація. *У статті розкриваються особливості використання лексичних вправ з метою комплексного формування іншомовної компетентності. Визначаються етапи роботи з лексичними завданнями. Аналізуються способи використання технологій мультимедійного навчання для вивчення нових лексичних одиниць. У статті запропоновано ряд інтернет-ресурсів для роботи з лексикою.*

Ключові слова: *іншомовна компетентність, мультимедійні технології, лексичні вправи, усне та писемне мовлення.*

Using lexical tasks to develop foreign language competence

Abstract. The article reveals the features of using lexical exercises for the purpose of comprehensive formation of foreign language competence. The stages of working with lexical tasks are determined. The methods of using multimedia learning technologies for studying new lexical units are analyzed. The article offers a number of online resources for working with vocabulary.

Keywords**:** foreign language competence, multimedia technologies, lexical exercises, oral and written speech.

Використання лексичних завдань дозволяє формувати іншомовну компетентність шляхом активізації словникового запасу та закріплення нового лексичного матеріалу. Такий підхід включає завдання на

запам'ятовування, розуміння, застосування слів у різних контекстах та творче використання лексики, що сприяє комплексному розвитку мовних навичок, таких як читання, говоріння, письмо та аудіювання.

Робота з лексичними завданнями відбувається поетапно:

1. Етап введення нової лексики. Відбувається представлення нових слів через контекст (тексти, діалоги, зображення), пояснення значення, вимови та граматичних особливостей, відбувається використання візуальних засобів (карток, презентацій тощо).

2. Етап практикування та закріплення. Тут доцільно використовувати вправи на розпізнавання (знайти слово в тексті, з'єднати слово з перекладом або зображенням), вправи на розуміння (відповісти на запитання за текстом, заповнити пропуски в реченнях), вправи на трансформацію (змінити форму слова, утворити нові слова, скласти речення з новим словом тощо).

3. Етап застосування та комунікації. На цьому етапі здобувачам освітніх послуг пропонуються завдання на створення власних текстів (написати короткий розповідь, опис, діалог із використанням нової лексики), комунікативні вправи (обговорити тему, взяти інтерв'ю, провести дискусію, використовуючи вивчені слова), а також ігрові форми (створення кросвордів, ребусів, мовних ігор, де потрібно застосувати лексику для вирішення завдання).

Додатково можна використовувати вправи на асоціації (з'єднати слово з синонімом, антонімом, визначенням або зображенням), вправи на контекстуальне розуміння (визначити значення слова за контекстом, вставити слово в пропущене місце), творчі завдання (написати продовження історії, скласти вірш, описати малюнок, використовуючи вивчені слова), завдання на

класифікацію (розподілити слова за тематичними групами, наприклад, «їжа», «одяг», «подорожі»).

На жаль, викладачі часто використовують виключно класичний підхід до викладання іноземної мови не враховуючи сучасні реалії і надмірно формалізуючи освітній процес.

Вивчення нових лексичних одиниць студентами часто зводиться до машинального запам'ятовування, зазубрювання та, як результат, втрати мотивації. Такий підхід призводить до небажання розширювати загальний словниковий запас, вдосконалювати знання специфічної терміносистеми, а також до нестійкого запам'ятовування лексики виключно з метою отримання бажаної оцінки або виконання потрібного тесту. Саме тому під час занять зі студентами важливо приділяти увагу використанню мультимедійних технологій та засобів.

Для пришвидшення вивчення лексичних одиниць та їх візуалізації можна використовувати інтернет-ресурс Quizlet (https://quizlet.com/). Оволодіння новими словами тут відбувається за допомогою методу карток. Зареєструвавшись на сайті, кожен студент отримує можливість створювати навчальні модулі, папки з навчальними матеріалами або ж використовувати навчальні матеріали, запропоновані викладачем.

Програма передбачає створення списку слів, що мають бути вивчені, в якому слово, що вивчається, подається в лівому стовпчику, а його пояснення або переклад – у правому.

Студенти мають можливість відшукати велику кількість ілюстрацій на сайті для покращення візуального сприйняття слів і також їх додати до новоствореної картки. Перевагою використання ресурсу Quizlet є те, що тестові завдання можна виконувати як на занятті в університеті, так і вдома.

Ще один інтернет-ресурс мультимедійного характеру – інтерактивні тести на платформі навчальних ігор Kahoot! (https://kahoot.com/). Тестові завдання на запам'ятовування нових лексичних одиниць можуть використовуватися як на початковому етапі ознайомлення, так і для опрацювання, запам'ятовування та систематизування отриманих знань.

Зазначений онлайн ресурс уже має на своїй платформі велику кількість матеріалів, створених іншими користувачами. Тим не менш, зареєструвавшись, можна отримати доступ до створення своїх власних тестів. Перевагою такого мультимедійного засобу є простота у використанні та можливість обрання типу гри.

Класичний модуль передбачає гру студентів індивідуально, а використання командного модулю дозволяє примножити ефект запам'ятовування нових слів за рахунок підвищення змагального духу при роботі в двох командах, що змагаються між собою.

Такий спосіб відпрацювання мовних лексичних одиниць за лічені хвилини дозволяє перевірити і закріпити весь новий лексичний матеріал.

Швидшому і якіснішому засвоєнню нової лексики сприяє використання інтернет-платформи Puzzlemaker (https://puzzlemaker.discoveryeducation.com), що є ресурсом для створення різноманітних пазлів, кросвордів та подібних словникових загадок. Для кожної з тем, що вивчаються, можливо створити окремі види словникових загадок.

Серед вправ, що сприяють запам'ятовуванню лексики можуть бути і вправи класичного характеру:

- Знайдіть синоніми до поданих слів;
- З'єднайте слова в колонках А і В щоб утворити словосполучення;
- Заповніть пропуски необхідними словами;

- Замініть підкреслені слова відповідним еквівалентом;

Серед інших онлайн-ресурсів, що рекомендуються для використання – платформа Wordwall (https://wordwall.net/uk/resource), що має всі необхідні інструменти для роботи із завданнями на пошук відповідників, істотно економить час так як є простою і водночас ефективною.

Серед інших навчальних платформ, що пропонуються для покращення запам'ятовування нових слів – Duolingo, що переважно використовується здобувачами вищої освіти на етапах самостійної підготовки та самостійного вивчення нового матеріалу.

У процесі самостійної роботи над лексичним матеріалом вдома студенти також використовувати сервіс Youglish (https://youglish.com). Основна задача ресурсу – наочно показати використання англійських слів у контексті мови. При вивченні будь-яких лексичних одиниць студенти мають змогу найскладніші з них, а також такі, що мають багато значень, перевіряти на вебсайті Youglish. Вписавши слово в пошуковий рядок, студент отримує десятки, а іноді сотні автентичних відео, в яких мовці використовують потрібне слово в контексті.

Лексичні завдання формують не тільки знання слів, але й уміння їх використовувати в усному та писемному мовленні, роблять процес навчання привабливим і мотивуючим, а поєднання лексичних завдань з іншими видами вправ (граматичними, фонетичними, комунікативними) сприяє цілісному розвитку іншомовної компетентності.

Список використаних джерел

1. Гоцинець І. Соціальні мережі як додатковий інструмент формування іншомовної інформаційно-

комунікативної компетентності студентів. *Молодь і ринок.* 2021. № 4 (190). С. 80–86

2. Дроздова В. В., Рудніцька К. В. Структура професійної іншомовної компетентності майбутнього фахівця. *Наук. вісн. Ужгород. ун-ту. Сер.: Педагогіка. Соціальна робота.* 2021. Вип. 2 (49). С. 51–56.

3. Ковтун О., Гармаш Т., Хайдарі Н. Потенціал технології подкастинг у формуванні іншомовної компетентності майбутніх перекладачів. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія*. 2020. № 16. С. 60–68.

4. Кокарєва А. М. Особливості професійної підготовки майбутніх фахівців у системі інженерно-технічної освіти України. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія : Педагогіка. Психологія.* 2018. Вип. 12(1). С. 65–69.

5. Christianto D. Speech acts in EFL classrooms. *Journal of Pragmatics Research*. 2020. Vol. 2, № 1. С. 68–79.

6. Handley A., Chapman C. C. *Content rules: How to create killer blogs, podcasts, videos, ebooks, webinars (and more) that engage customers and ignite your business.* Hoboken, New Jersey :John Wiley & Sons, Inc., 2014. 290 p.

Ольга Ільчук
Київський столичний університет
імені Бориса Грінченка
м. Київ (Україна)

Фоностилістичні особливості реалізації звуків сучасної німецької мови

Анотація. *Реалізація фонем у мовленні обумовлюється фоностилістичними факторами, що досліджено на прикладі реалізації глотального приступу німецької мови у засобах масової комунікації. Значимими факторами реалізації фонем німецької мови є зокрема національний стандарт та регіональні особливості німецької вимови.*

Ключові слова: *фоностилістика, глотальний приступ, німецька мова.*

Phonostylistic features of the implementation of sounds in the modern German language

Abstract. *The implementation of phonemes in speech is determined by phonostylistic factors, which is studied on the example of the implementation of the glottal stop of the German language in the mass media. Significant factors in the implementation of phonemes of the German language are, in particular, the national standard and regional features of German pronunciation.*

Keywords: *phonostylistics, glottal stop, German language.*

На формування та розвиток німецької мови та мовлення, зокрема особливостей вимови, безпосередньо впливає використання представниками соціуму електронних засобів масової комунікації, оскільки мова функціонує та змінюється у процесі соціальній комунікації. Реалізація голосних фонем німецької мови,

зокрема глотального приступу, виявляє фоностилістичні особливості у мовленні засобів масової комунікації.

Професійне мовлення німецьких телеведучих та модераторів передбачає дотримання встановлених норм стандартної вимови, але насправді у їх мовленні спостерігаються суттєві відмінності між кодифікованою нормою та мовленнєвою реальністю, зокрема існують суттєві розбіжності реалізації глотального приступу німецької мови, як і у реальному мовленні глотальний приступ виявляє варіативність [1, 2]. У мовленні німецьких дикторів встановлено високий ступінь варіативності вживання глотального приступу у групі біфонемних сполучень голосних, коли такі голосні вимовляються з глотальним приступом, без глотального приступу, та глотальний приступ більш частотно реалізується перед голосними звуками високого та середнього ступенів підняття [1, с. 14-22].

Значна варіативність реалізації глотального приступу відзначено у професійному підготовленому мовленні німецьких дикторів та модераторів, коли повна глотальна змичка витісняється глоталізацією та наступним переходом до безшовної реалізації [2, с. 13-16], що свідчить про зміни у функціонуванні глотального приступу німецької мови у реальному мовленні. У підготовленому читанні частіше наявний глотальний приступ, а у підготовленому говорінні частіше глотальний приступ відсутній або реалізується як безшовний перехід. Разом з тим перед коротким відкритим ненапруженим звуком [a] глотальний приступ найчастіше наявний, не залежить від позиційно-комбінаторних факторів та реалізується у підготовленому читанні та говоріння у більш ніж половині випадків.

Можливою є реалізація глотального приступу в позиціях, які не передбачені стандартом вимови, як і відсутність глотального приступу у позиціях, які

передбачені нормою вимови, а також розбіжність між вимовною нормою та реалізацією глотального приступу на фоностилістичному рівні [4, с. 81].

Мова засобів масової інформації представляє автентичні розмовні стандартні варіанти [5, с. 206-207]. Під час прес-конференції, яка поєднує підготовлене та вільно продуковане мовлення, сильніше виявляються редукції, асиміляції, елізії звуків та наявна реалізація голосних у біфонемних поєднаннях з глотальним приступом (наприклад, у слові variieren), що не передбачено стандартом федеративно-німецької вимови, до того ж реалізація глотального приступу у таких випадках взагалі не є нормою для австрійського та швейцарського стандартів вимови.

Варіативність реалізації фонем, зокрема глотального приступу німецької мови, залежить від ряду фоностилістичних факторів, які своєю чергою пов'язані з (ко)артикуляційними та суперсегментними характеристиками звуків, та відрізняється частотою використання варіантів фонем у підготовленому та непідготовленому мовленні. Важливим чинником варіативності реалізації фонем німецької мови є належність мовлення до певного національного стандарту німецької вимови та регіональні особливості вимови.

Список використаних джерел

1. Гришина Т.В. Функціонування глотального приступу в німецьких біфонемних сполученнях голосних (інструментально-фонетичне дослідження). автореф. дис. … канд. філол. наук. Одеса: Фенікс, 2010. 29 с.

2. Фрумкіна, А. Л. Фоностилістична варіативність приступів голосних у федеративно-німецькому теледискурсі (інструментально-фонетичне дослідження) [Текст] : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 /

Фрумкіна Арина Леонівна; Одес. нац. ун-т ім. І.І. Мечникова. Одеса, 2015. 20 с.

3. Стеріополо О. І. *Фонетика і фонологія німецької мови. Теоретичний курс = Phonetik und Phonologie des Deutschen :* підруч. для студентів, викл. закл. вищ. освіти та науковців; Київ. нац. лінгвіст. ун-т. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Ліра-К : КНЛУ, 2020. 395 с.

4. Frumkina, A. Phonologische merkmale des glottisschlageinsatzes beim vorlesen im bundesdeutschen fernsehdiskurs. *Одеський лінгвістичний вісник*, 2018, 11, С. 78-85.

5. Verbytska T; Maltseva M. Modifikationsbesonderheiten der Phoneme in der gesprochenen deutschen Mediensprache. In: The 4th International scientific and practical conference "Contemporary challenges of society and ways to overcome them" (January 30-February 02, 2024) Tallinn, Estonia. International Science Group. 2024. 297 p. 2024. p. 205.

Олександр Кавуньов
Олена Литвин
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

Інтерактивні технології навчання як чинник розвитку професійних здібностей фінансистів

Анотація. *Розкрито сутність інтерактивних методів, їх роль в розвитку професійних здібностей фінансистів. Наведено приклади інтерактивних ігор при навчанні здобувачів освіти в фінансовій сфері. Проаналізовано економічні ігри, які розвивають професіоналізм фінансистів.*

Ключові слова: *Фінанси, інтерактивні методи, економічні ігри, здобувачі освіти.*

Interactive Learning Technologies as a Factor in the Development of Professional Competencies of Financiers

Abstract. *The essence of interactive methods and their role in developing the professional competencies of financiers are revealed. Examples of interactive games used in teaching students in the financial sphere are provided. The economic games that enhance the professionalism of financiers are analyzed.*

Keywords: *Finance, interactive methods, economic games, students (learners).*

Фінансова освіта є однією з необхідних вимог, які пред'являються роботодавцем до молодих фахівців. В Україні, як і за кордоном, стабільно зростає попит на фахівців, які здобули визнану на міжнародному рівні освіту у сфері фінансового менеджменту, що володіють сучасними навичками бізнес-аналізу кількісними та

якісними методами фінансової аналітики, здатних однаково успішно працювати як у мультикультурному середовищі глобальних корпорацій, так і вітчизняних [3].

Досягти успіхів у навчання студентів можна лише у разі використання та впровадження ефективних методів. Важливим чинником розвитку професійних здібностей фінансистів є використання інтерактивних технологій навчання.

Інтерактивні методи навчання фінансистів включають дискусії, кейс-технології, ділові та комп'ютерні симуляції, мозкові штурми, тренінги, а також роботу у малих групах. Ці методи ґрунтуються на активній взаємодії всіх учасників навчального процесу, а не лише вчителя та здобувача освіти.

Ділова гра – це синтез методу аналізу конкретних ситуацій та рольових ігор. Від інших методів навчання вона відрізняється тим, що основою ділової гри може бути модель фірми чи економіки країни, окремі елементи. Рішення, прийняті учасниками гри з урахуванням вихідної інформації, впливають об'єкт управління, викликаючи зміни його вихідного стану. Ділова гра є формою відтворення предметного та соціального змісту професійної діяльності, моделювання відносин, характерних для цієї економічної спеціальності. Вона дозволяє змоделювати адекватніші, порівняно з традиційним навчанням, умови формування особистості спеціаліста та його професійно значущих якостей.

Не менш цікавим інтерактивним методом, що використовується у процесі формування професійно значущих якостей та розвитку економічного мислення є мозковий штурм (або брейнстормінг). Це метод, який дозволяє за короткий термін отримати велику кількість ідей, що так чи інакше належать до поставленого завдання. Потім після ретельного аналізу висунутих пропозицій визначається потрібне рішення. В основі

даного методу лежить принцип «відкладеного обговорення», який спрямований на те, щоб допомогти здобувачу освіти думати «вголос», і дозволити іншим ознайомитись з ходом та результатами його мислення. Однією з переваг такого методу обговорення навчальної проблеми є те, що здобувачі освіти, які мають різну інформацію, можуть стежити за розвитком обговорення, повідомляючи додаткові відомості та пропонувати нові, додаткові варіанти вирішення проблеми.

В основі організації проведення мозкового штурму лежать такі принципи:

– чітке формулювання мети та/або завдань та обмежень;

– Забезпечення максимальної свободи учасникам (надання слова кожному, заохочення сором'язливих, "гальмування" найбільш активних та авторитетних);

– Забезпечення повної свободи думок (заохочення до "шалених" ідей, аналогій: літературних, музичних, біологічних і т. д.);

– Ретельне формування складу учасників (чітке визначення чисельності; сприятливий психологічний клімат (відсутність злоякісних конфліктів, явних лідерів);

– Ієрархічне ведення обговорень (спочатку - максимально вшир, потім оцінка перспективності варіантів і відбір найкращих, потім знову "вшир");

– Значна роль «провідного» і демократичний стиль керівництва (створення творчої, цілеспрямованої та безконфліктної атмосфери; вміння "виявляти" пропозиції та спрямовувати хід дискусії).

Сьогодні є багато економічних ігор, які розвивають професіоналізм фінансистів.

Наприклад, «Монополія» - класична настільна гра, яка навчає основ економіки та управління особистими фінансами. Студенти навчаються планувати бюджет, інвестувати у нерухомість та керувати ризиками.

«SimCity» –- комп'ютерна гра, в якій гравці створюють та керують віртуальним містом. Студенти навчаються розподіляти ресурси, планувати міську інфраструктуру та вирішувати економічні проблеми.

Сучасні онлайн-платформи, такі як Personal Finance Lab та The Stock Market Game, пропонують симуляції фондового ринку, управління особистими фінансами та інші економічні сценарії. Ці інструменти надають учням можливість брати участь у віртуальних інвестиційних портфелях, планувати особистий бюджет та приймати фінансові рішення у реальних умовах.

Для успішної інтеграції економічних ігор та симуляцій до освітнього процесу необхідно враховувати такі аспекти. Ігри та симуляції мають бути тісно пов'язані з навчальним матеріалом та доповнювати його. Викладачі повинні ретельно підбирати ігри та симуляції, які відповідають цілям та завданням курсу [4].

Освітні установи повинні забезпечувати технічну підтримку та навчання викладачів, щоб вони могли ефективно використовувати економічні ігри та симуляції у навчальному процесі. Важливо розробляти методи оцінки ефективності використання ігор та симуляцій та збирати зворотний зв'язок від учнів. Це дозволить постійно покращувати навчальний процес та адаптувати його до потреб учнів.

Інтерактивні методи навчання, такі як економічні ігри та симуляції, набирають популярності в освітній практиці завдяки їхній здатності покращувати сприйняття матеріалу та активізувати участь у процесі навчання [1].

Інтерактивні методи сприяють глибшому розумінню та запам'ятовування навчального матеріалу. Ігровий формат дозволяє здобувачам освіти бачити реальні наслідки своїх рішень та застосовувати теоретичні знання на практиці. Ігри та симуляції вимагають від здобувачам освіти аналізу ситуацій, прийняття рішень та

стратегічного мислення. Це розвиває їх здатність критично оцінювати інформацію та знаходити оптимальні рішення у різних економічних сценаріях.

Ігрові елементи роблять процес навчання більш захоплюючим та інтерактивним, що підвищує залученість здобувачам освіти. Мотивація до навчання зростає, коли здобувачі освіти бачать безпосередні результати своїх і можуть змагатися один з одним [2]. Симуляції та ігри дозволяють здобувачам освіти застосовувати теоретичні знання у практичних ситуаціях. Це допомагає їм краще розуміти, як фінансові концепції працюють у реальному житті, та розвивати навички, необхідні для успішного управління фінансами.

Використання інтерактивних методів навчання, таких як економічні ігри та симуляції, чинять позитивний вплив на процес навчання та залучення учнів. Ці методи сприяють глибшому засвоєнню матеріалу, розвитку критичного мислення та навичок вирішення проблем, а також підвищенню мотивації до навчання. Приклади успішного застосування таких методик демонструють їхній потенціал для підвищення рівня фінансової грамотності та підготовки здобувачам освіти до реальних економічних викликів.

Учні набувають цінних практичних навичок, які застосовуються в реальному житті. Наприклад, симуляції ринку допомагають їм зрозуміти, як аналізувати акції та приймати інвестиційні рішення [5]. Ігри, що моделюють управління бізнесом, розвивають навички планування та стратегічного мислення.

Залучення учнів до навчального процесу значно зростає при використанні інтерактивних методів. Ігровий формат робить навчання більш цікавим та мотивує здобувачів освіти до активної участі та досягнення поставлених цілей.

Висновки. Впровадження економічних ігор та симуляцій позитивно впливає на загальну академічну успішність учнів. Дослідження показують, що учні, які беруть участь у таких програмах, отримують більш високі оцінки та краще справляються з іспитами з фінансових та економічних дисциплін. У дослідженні, проведеному в Університеті Міннесоти, було показано, що здобувачі освіти, які беруть участь у симуляціях фондового ринку, значно покращили свої знання щодо фінансів та інвестування. Студенти стали більш впевненими у своїх фінансових рішеннях.

Список використаних джерел

1. Антонець, А. В. Технології інтерактивного навчання у підготовці студентів менеджерів до прогностичної діяльності. *Вісник Черкаського університету. Серія: «Педагогічні науки»*. 2011. Вип. 209. С. 41-46.
2. Антюшко Д. П., Володавчик В. С., Сєногонова Л. І. та інші. *Інтерактивні методи навчання у вищій школі*: монографія. Харків: Видавництво Іванченка І. С., 2022. 189 с.
3. Максимчук, Л. В., Романишина, Л. М. Застосування інтерактивних технологій у підготовці майбутніх економістів-міжнародників до професійної діяльності. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах* : зб. наук. пр. редкол. : Т. І. Сущенко та ін. Запоріжжя, 2010. Вип. 11(64). С. 243-248.
4. Майковська, В. І. Інтерактивні технології навчання (на прикладі дисципліни «Торговельне підприємництво») : навчально-методичний посібник. наук. ред. О. М. Семеног. Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2020. 97 с.
5. Чернишова, Л. І., Акулюшина М. О. Інтерактивні методи навчання як сучасний напрямок

активізації пізнавальної діяльності студентів у вищих навчальних закладах. *Шляхи реалізації кредитно-модульної системи*: матеріали науково-методичного семінару. Одеса: ОНПУ, 2013. С. 83-88.

6. Шиян П. Л., Куц А. М., Бондар М. В., Бойко П. М., Олійник С. І. Інтерактивні методи навчання в навчальних процесах вищої школи. *Імплементація сучасних технологій навчання у навчальний процес:* матеріали міжнародної наукової конференції, 17-18 березня 2015 р. К.: НУХТ, 2015. С. 378-384.

Olena Kovtun
Lesia Konoplianyk
Nataliia Melnyk
State University "Kyiv Aviation Institute"
Kyiv (Ukraine)

Enhancing PhD students' academic writing competence through IMRaD-structured and APA-based CALL/TELL activities

Abstract. *The paper presents the experience of integrating Computer-Assisted Language Learning (CALL) and Technology-Enhanced Language Learning (TELL) tools into the course English Academic Writing for PhD candidates. The approach combines the IMRaD model and APA (7th edition) formatting standards to enhance doctoral students' research writing competence. Multimedia resources, including the authors' presentation "The IMRaD Format" and selected instructional videos, form an interactive digital environment that promotes analytical and practical engagement with authentic research texts. The integration of CALL/TELL technologies fosters digital literacy, academic integrity, and readiness for international scholarly communication while contributing to the modernization of doctoral education in Ukraine.*

Keywords: *PhD education, English Academic Writing, CALL, TELL, IMRaD, APA Style, digital literacy, doctoral writing.*

Підвищення іншомовної академічної компетентності аспірантів засобами CALL/TELL-технологій на основі IMRaD-структури та стандартів APA

Анотація*. У статті представлено досвід інтеграції технологій Computer-Assisted Language Learning (CALL) та Technology-Enhanced Language Learning (TELL) у навчальний процес дисципліни English Academic Writing для здобувачів ступеня доктора філософії. Запропонований підхід поєднує використання IMRaD-структури та стандартів форматування APA (7th edition) для вдосконалення*

компетентності академічного письма аспірантів. Мультимедійні ресурси, зокрема авторська презентація "The IMRaD Format" і навчальні відео, формують інтерактивне цифрове середовище, яке сприяє аналітичній та практичній роботі з автентичними науковими текстами. Інтеграція CALL/TELL-технологій розвиває цифрову грамотність, академічну доброчесність і готовність до міжнародної наукової комунікації, водночас сприяючи модернізації докторської освіти в Україні.

***Ключові слова**: підготовка в аспірантурі, академічне письмо англійською мовою, CALL, TELL, IMRaD, стиль APA, цифрова грамотність.*

In the contemporary global academic environment, proficiency in English academic writing has become an essential component of doctoral training and scholarly success. For candidates pursuing the Doctor of Philosophy degree, the ability to communicate research findings clearly and persuasively in English is not merely an additional skill, but a strategic academic necessity. English has established itself as the dominant language of international scholarship, serving as the primary medium for scientific communication across leading journals, conferences, and research networks.

Mastery of academic writing in English opens the door to full participation in the global research community. It enables emerging scholars to disseminate their findings in high-impact peer-reviewed journals, engage in cross-border academic dialogue, and contribute to international research initiatives. Furthermore, strong academic writing competence enhances access to prestigious grant programs, facilitates collaboration with foreign colleagues and institutions, and increases visibility and citation potential within the global knowledge ecosystem.

Given these factors, teaching English academic writing to PhD candidates becomes a critical pedagogical and

institutional priority. It empowers doctoral researchers to present their work effectively on the international stage, strengthens the global competitiveness of national research systems, and supports the integration of domestic scholarship into worldwide academic discourse. In this context, the development of targeted methodologies, curriculum design, and teaching strategies for English academic writing in doctoral education represents an important and timely area of study.

The development of foreign-language competence among PhD candidates has been widely recognized as a critical component of contemporary doctoral education, both in Ukraine and internationally. In the global academic context, scholars in the field of English for Academic Purposes (EAP), such as K. Hyland, J. Swales, Ch. Feak, B. Paltridge, D. Pecorari, H. Sword, and T. Lillis emphasize the importance of advanced academic literacy, genre-based instruction, and discourse-oriented approaches to cultivating successful research communication at the doctoral level. Within Ukraine, this topic has also received considerable scholarly attention, with researchers including N. Dukhanina, L. Konoplianyk, N. Korobko, O. Kovtun, N. Melnyk, J. Pryshupa, and L. Semenovska examining theoretical, methodological, and practical aspects of foreign-language training in PhD programmes. These studies collectively highlight the multidimensional character of academic English instruction for emerging researchers and underscore the growing need to strengthen academic writing competencies, particularly in English, as a prerequisite for participation in global scientific discourse and international research collaboration.

According to the curriculum for the preparation of students at the third (educational-scientific) level of higher education leading to the Doctor of Philosophy degree, implemented at the State University "Kyiv Aviation Institute", the discipline "English Academic Writing" is included in the

training program with a total volume of 3 ECTS credits. In accordance with the course syllabus, doctoral candidates acquire knowledge and develop skills in English academic writing across the following thematic areas: Unit 1. Pragmatic and Lingo-stylistic Features of English Academic Writing, Unit 2. Writing a Researcher's CV and Web Profile, Unit 3. Writing a Critical Review, Unit 4. Scientific Research Design, Unit 5. Presentation of Research Findings, Unit 6. Grant Proposal Preparation.

The teaching experience of the course "English Academic Writing" demonstrates the pedagogical relevance of integrating contemporary digital tools and technology-enhanced learning environments into doctoral preparation. In modern research discourse, such instructional support is commonly conceptualized within the frameworks of Computer-Assisted Language Learning (CALL) and Technology-Enhanced Language Learning (TELL), which encompass digital, interactive, corpus-based, collaborative, and AI-supported platforms designed to facilitate advanced academic communication. Applied to English academic writing, these technologies provide doctoral students with access to academic corpora, online writing and publishing platforms, collaborative peer-review tools, digital reference managers, and virtual scholarly communities, thereby supporting the development of research-writing competence, rhetorical awareness, and publication-oriented skills. The value of CALL- and TELL-based approaches to academic writing instruction has been underscored by scholars such as K. Chao Chao, J. Chen, J. David, M. González-Lloret, P. Hubbard, M. Lira-Gonzales, O. Kovtun, L. Konoplianyk, N. Melnyk, L. Ortega, N. Simpson, N. Wang, M. Warschauer, and J. Zhang [1 – 7], who highlight the role of technology-mediated feedback, corpus-assisted learning, and online collaboration in fostering doctoral researchers' academic literacy and global scholarly integration.

This paper aims to explore and analyze the use of CALL and TELL tools in teaching PhD students to prepare research papers following the IMRaD structure and applying formatting standards. The study contributes to current EAP research by demonstrating how CALL/TELL resources can systematically support doctoral students' progression from text analysis to independent academic writing and publication.

The presentation "The IMRaD Format", compiled by the authors of this paper, provides PhD candidates with a structured overview of how to organize and present research according to the internationally recognized IMRaD model – Introduction, Methods, Results, and Discussion. It outlines the function of each section and offers concise guidance on writing effective titles, abstracts, keywords, and conclusions, helping learners grasp the logic and stylistic conventions of academic research writing. Integrated CALL/TELL tools enable students to analyze authentic examples, draft sections interactively, and receive immediate digital feedback as part of the topic "Presentation of Research Findings."

Complementing this material, the video 'The Parts of the Research Paper: IMRD' (https://www.youtube.com/watch?v=aO6ipI-d2fw) reinforces understanding through visual explanation and step-by-step commentary. It illustrates how each section contributes to the coherence of a research paper and provides practical examples of academic phrasing and organization. Used together, the presentation and video create a dynamic multimedia learning environment that supports doctoral students in mastering the structure, content, and communicative purpose of each component of a research article.

In addition to analyzing the main parts of a research paper, PhD candidates are introduced to different styles of academic formatting and learn how to structure in-text

citations and reference lists according to international standards. When studying the APA Style (7th edition), students use the video resource 'APA Style 7th Edition: Professional Paper Formatting' (https://www.youtube.com/watch?v=jDd_tiDaY4E), which provides a clear visual guide to the layout of a professional research paper, including title page design, headings, spacing, and reference formatting. This resource helps doctoral students understand and apply APA conventions accurately, ensuring stylistic consistency and academic integrity in their own research writing.

As a result of working with these materials, PhD candidates acquire a range of essential academic and digital literacy skills that are fundamental for successful research communication. They learn to structure and present their studies according to the IMRaD format, formulate clear research objectives, and express findings in a coherent and logically connected manner. Through the integration of CALL/TELL tools and video resources, students develop the ability to analyze authentic academic texts, identify the rhetorical functions of each paper section, and apply appropriate linguistic and stylistic conventions in their own writing. Moreover, by mastering the principles of APA Style (7th edition), they gain competence in formatting manuscripts, organizing references, and using in-text citations with precision. These integrated activities foster learner autonomy, critical thinking, and adherence to academic integrity principles, ultimately preparing doctoral researchers to produce high-quality scholarly papers that meet international publication standards.

References

1. Ковтун О., Мельник Н., Конопляник Л. Застосування мультимедійних технологій у навчанні дисципліни "English Academic Writing" здобувачам ОНС

«Доктор філософії». *Лінгвістичні та методологічні аспекти викладання іноземних мов професійного спрямування*: м-ли VI міжн. наук.-практ. конф. (Київ, 27–28 березня 2025 р.). Київ: КАІ, 2025. С. 52-53. https://flsc.nau.edu.ua/koferentsiia-kafedry

2. González-Lloret, M., & Ortega, L. (Eds.). (2014). *Technology-mediated TBLT. Researching technology and tasks*. John Benjamins Publishing Company. https://doi.org/10.1075/tblt.6

3. Hubbard, P. (2021). An Invitation to CALL: Foundations of Computer-Assisted Language Learning. *APACALL.* https://www.apacall.org/research/books/6/

4. Lira-Gonzales, M. L., Chao Chao, K. W., & David, J. (2023). Technologies in English as a second/foreign language writing classes. *Folios, 58*, 173-189. https://doi.org/10.17227/folios.58-16435

5. Simpson, N. (2024). Digital collaboration tools to support and enhance student belonging: A UK EAP perspective. *Studies in Technology Enhanced Learning, 4*(2), 1-17. https://doi.org/10.21428/8c225f6e.74d11257

6. Wang, N., Chen, J., & Zhang, J. (2021). Developing and integrating constructive CALL courseware for EAP in Chinese universities: a report on a case study. *Computer Assisted Language Learning, 35*(9), 2761–2789. https://doi.org/10.1080/09588221.2021.1895226

7. Warschauer, M. (2004). Technological change and the future of CALL. In S.F.C. Brown (Ed.), *New perspectives on CALL for second and foreign language classrooms* (pp. 15-25). Lawrence Erlbaum.

Леся Конопляник
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

Розвиток критичного мислення магістрів під час вивчення ділової англійської мови

Анотація*. У статті висвітлено методичні засади розвитку критичного мислення магістрів під час вивчення дисципліни «Ділова іноземна мова (англійська)». Розкрито його значення для формування професійної та комунікативної компетентностей. Описано ефективні методи розвитку критичного мислення – метод кейсів, дебати, проєктну діяльність, роботу з автентичними матеріалами. Підкреслено роль викладача як фасилітатора, який стимулює здобувачів вищої освіти до самостійного мислення, аргументації та рефлексії.*

Ключові слова: *критичне мислення, магістри, ділова англійська мова, професійна підготовка, комунікативна компетентність.*

Development of Master's Students' Critical Thinking through Business English Learning

Abstract. *The article highlights the methodological principles of developing Master's students' critical thinking while studying the course Business Foreign Language. The importance of critical thinking for developing professional and communicative competences is revealed. Effective methods of fostering critical thinking – such as case studies, debates, project-based learning, and work with authentic materials – are described. The role of the teacher as a facilitator who encourages students' independent thinking, argumentation, and reflection is emphasized.*

Keywords: *critical thinking, Master's students, business foreign language, professional training, communicative competence.*

Вступ. Сучасна система вищої освіти спрямована на підготовку фахівців, здатних критично мислити, творчо та самостійно приймати рішення в умовах невизначеності, а також ефективно комунікувати в міжнародному професійному середовищі. Такий підхід відповідає пріоритетам європейського освітнього простору та концепції сталого розвитку освіти, яка передбачає підготовку конкурентоспроможного випускника з високим рівнем когнітивної гнучкості.

Розвиток критичного мислення є особливо актуальним на етапі магістерської підготовки, коли відбувається становлення професійної зрілості майбутніх фахівців, поглиблення їхніх аналітичних умінь і формування здатності до обґрунтованого прийняття рішень.

Особливої значущості це питання набуває і під час вивчення ділової англійської мови, яка поєднує розвиток мовної, когнітивної та аналітичної діяльності здобувачів вищої освіти [1, с. 217]. У контексті дисципліни «Ділова англійська мова» критичне мислення виступає ключовою компетентністю, яка забезпечує вміння аналізувати інформацію, оцінювати достовірність джерел, логічно аргументувати власну позицію, вести професійний діалог та ухвалювати зважені рішення. Водночас ця навчальна дисципліна має значний потенціал для розвитку аналітичного та рефлексивного мислення завдяки своїй спрямованості на вирішення практичних бізнес-завдань і формування навичок міжкультурної комунікації.

Поняття «критичне мислення» визначається як складний когнітивний процес оцінки інформації, формування аргументованих суджень і прийняття обґрунтованих рішень. За визначенням Р. Пола і Л. Елдер, критичне мислення – це «самостійний, дисциплінований процес мислення, який базується на доказах, логіці та усвідомленні власних когнітивних стратегій» [5].

Критичне мислення містить такі компоненти: *аналітичний* (уміння розкладати проблему на складові, визначати причинно-наслідкові зв'язки); *оцінний* (здатність оцінювати достовірність інформації, аргументів, суджень); *рефлексивний* (усвідомлення власних упереджень і помилок у мисленні) та *творчий* (пошук альтернативних рішень).

У сучасних дослідженнях підкреслюється, що розвиток критичного мислення є основою для формування «soft skills» – умінь, необхідних у XXI столітті: аналітичного мислення, ефективної комунікації, співпраці, прийняття рішень і саморегуляції [3].

Ділова англійська мова – це комунікативно орієнтований курс, який передбачає використання мови в реалістичних професійних контекстах. Вона формує не лише лінгвістичні, але й когнітивно-комунікативні компетентності. Навчання ділової англійської в магістратурі базується на принципах *автентичності* (використання реальних бізнес-текстів, відео, кейсів, ділових ситуацій); *проблемості (*постановка навчальних завдань, що не мають однозначного рішення); *інтерактивності* (взаємодія, обговорення, дебати, симуляції переговорів) та *рефлексивності* (аналіз власних рішень і комунікативних стратегій).

Курс ділової англійської мови має унікальні можливості для розвитку критичного мислення, оскільки бізнес-комунікація передбачає роботу з неоднозначною інформацією, необхідність аргументовано відстоювати позицію, прогнозування наслідків прийнятих рішень та оцінку ефективності комунікацій. Тому навчальні ситуації з ділової англійської мови можна розглядати як тренувальні моделі реального професійного середовища, у якому формується критичне мислення.

Серед методів та стратегій розвитку критичного мислення магістрів виділимо такі:

Метод кейсів. Аналіз бізнес-кейсів – один з ефективних способів формування критичного мислення. Здобувачі вищої освіти розглядають реальні або змодельовані бізнес-ситуації, аналізують проблеми, пропонують рішення, обґрунтовують власні думки англійською мовою. Переваги методу полягають у поєднанні аналітичної, комунікативної та творчої діяльності.

Дебати та дискусії. Дискусії сприяють розвитку вміння формулювати логічні аргументи, прогнозувати контраргументи та реагувати на них у режимі реального часу. Дискусії та дебати дозволяють учасникам по-новому осмислювати проблемне питання. Цей формат відзначається високою універсальністю, адже дає змогу обговорювати широкий спектр тем. Під час дискусії відбувається глибоке усвідомлення почутої інформації, її аналіз і синтез, а також формування власного ставлення до матеріалу. Крім того, магістри набувають навичок ведення діалогу та диспуту, що сприяє розвитку їхньої професійної культури [4, с. 75].

Рольові ігри та симуляції. Рольові ігри (наприклад, представлення себе, компанії, продукту, переговори між компаніями, презентації проєктів, інтерв'ю з інвесторами, прес-конференції) стимулюють прийняття рішень і комунікацію в умовах невизначеності. Вони активізують когнітивні процеси, пов'язані з аналізом, синтезом і оцінкою інформації.

Ігрові форми навчання на заняттях з ділової англійської мови ефективно розвивають критичне мислення, створюючи невимушене середовище для аналізу міжособистісної комунікації. Використання сюжетно-рольових ігор сприяє формуванню життєвої компетентності здобувачів вищої освіти та розвитку їхніх аналітичних і рефлексивних навичок [4, с. 75].

Робота з автентичними матеріалами. Використання реальних бізнес-документів, статей із преси, рекламних кампаній або корпоративних сайтів сприяє формуванню уміння критично оцінювати джерела інформації, відрізняти факт від думки, виявляти маніпулятивні прийоми.

Проєктна діяльність спрямована на створення певного продукту, що вимагає комплексного застосування мовних, аналітичних і міжособистісних умінь. Ключовим є етап презентації та обговорення результатів, під час якого здобувачі відпрацьовують уміння аргументувати власну думку та оцінювати роботу одногрупників / колег.

Критичне читання і письмо. Навчальні завдання на аналіз фахових текстів та текстів бізнес-тематики сприяють розвитку критичного читання. Магістри вчаться визначати головну ідею, логіку аргументації, оцінювати стиль і тон автора. Критичне письмо (рефлексивні есе, аналітичні звіти тощо) допомагає структурувати думки та висловлювати думки англійською мовою.

Викладач виступає не лише як джерело знань, а як фасилітатор навчального процесу, що створює умови для самостійного мислення [2]. Його завдання – ставити відкриті питання, що спонукають до аналізу, підтримувати атмосферу взаємоповаги та академічної свободи, надавати конструктивний зворотний зв'язок та заохочувати до самооцінювання й рефлексії.

Висновки. Розвиток критичного мислення є невід'ємною складовою професійної підготовки магістрів і сприяє формуванню здатності аналізувати, оцінювати та приймати ефективні рішення. Вивчення ділової англійської мови створює сприятливі умови для цього процесу завдяки використанню автентичних матеріалів, проблемно-пошукових завдань і інтерактивних методів, зокрема кейсів, дебатів, рольових ігор і проєктів. Роль

викладача полягає у фасилітації навчального процесу, що стимулює аналітичну та рефлексивну діяльність студентів. Розвинене критичне мислення забезпечує академічну автономію магістрів і підвищує їхню готовність до ефективної професійної комунікації.

Список використаних джерел

1. Березнікова Н. Підходи вдосконалення англомовних та фахових компетентностей в контексті навчання ділової іноземної мови магістрами спеціальності «Геодезія та землеустрій». *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 76, том 1, 2024. С. 215-221. https://doi.org/10.24919/2308-4863/76-1-33
2. Тарнавська Т.В., Глушаниця Н.В. Принципи впровадження інформаційних технологій в освітній процес дослідницького університету. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. Вип. 58. Т. 2. С. 352-358.
3. Пришупа Ю. Ю. Транформації мовної підготовки в закладах вищої технічної освіти. *Вісник НАУ. Серія «Педагогіка. Психологія»*. 2023. Вип. 23. Т. 2 С. 89-95.
4. Щербицька В.В., Письменна І.І., Голяк В.І. Розвиток критичного мислення студентів під час занять з іноземної мови у ЗВО. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки*. 2022. № 2 (24). С.72-79.
5. Paul R., Elder L. *The miniature guide to critical thinking concepts and tools.* Foundation for Critical Thinking Press, 2007. https://web.iitd.ac.in/~nkurur/2015-16/IIsem/cml522/CriticalThinking.pdf

Ірина Крикніцька
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського»
м. Київ (Україна)

Інтеграція штучного інтелекту у процес сучасної освіти

Анотація. *У статті розглянуто інтеграцію штучного інтелекту у сучасний освітній процес як чинник трансформації педагогічних підходів і форм навчання. Наголошено на потенціалі ШІ у розвитку критичного мислення, автономії студентів і персоналізації навчання. Окрему увагу приділено можливостям і ризикам застосування ШІ у вивченні мов і у розвитку навичок письмового академічного мовлення.*

Ключові слова: *штучний інтелект, індивідуалізація навчання, освітній процес, компетентності.*

Integration of Artificial Intelligence into Modern Education

Abstract. *The theses examine the integration of artificial intelligence into the modern educational process as a factor transforming pedagogical approaches and learning formats. Emphasis is placed on the potential of AI to foster critical thinking, learner autonomy, and personalized learning. Special attention is given to the opportunities and risks of using AI in language learning and in developing academic writing skills.*

Keywords*: artificial intelligence, individualized learning, educational process, competencies.*

Сучасна освіта переживає трансформаційний етап, зумовлений швидким розвитком цифрових технологій і зростанням ролі штучного інтелекту (ШІ) у навчальному

процесі, що сприяє не лише глибшому засвоєнню студентами матеріалу, але й формуванню навичок критичного мислення й автономії у навчанні. Інтеграція ШІ у освітянський процес відкриває нові можливості для персоналізації навчання, удосконалення педагогічної аналітики та підвищення ефективності взаємодії між викладачем і студентом.

Поодинокі наукові праці присвячені вивченню впливу ChatGPT на освітянський процес, з обговоренням як цінності цієї революційної технології, так і негативних аспектів її використання [2; 5]. Дискусійним аспектом залишається використання ChatGPT як інструменту для формування і розвитку у студентів навичок і вмінь академічного мовлення і підготовці курсових, бакалаврських і магістерських праць. ChatGPT може генерувати дослідницькі ідеї та писати огляди літератури, надавати необхідні дані для опрацювання методології дослідження з обґрунтуванням розміру вибірки та поясненням методів аналізу даних [3]. Нова технологія також здатна виконувати складніші та комплексні завдання, такі як генерування дослідницьких гіпотез, планування дослідницького експерименту тощо [5]. Серед основних переваг щодо використання ChatGPT у освітянському і академічному процесах науковцями наголошується підвищення ефективності роботи: виконуючи додаткові поставлені перед ним завдання, наприклад, пошук відповідної літератури з певної теми [1], ChatGPT дозволяє зосередитися на самому дослідженні, заощадивши час і зусилля.

Водночас, серед негативних аспектів використання ChatGPT для розвитку навичок академічного мовлення вченими зазначається низка етичних проблем [2], насамперед пов’язаних із зниженням потенціалу та автономії студента як дослідника-початківця в усьому процесі дослідницького проекту [5], уповільненням

розвитку певних навичок, зокрема тих, що стосуються пошуку літератури. Крім того, покладання виключно на технології для написання цілої дослідницької роботи підіймає питання її авторства [2].

З іншого боку, при зваженому, збалансованому використанні ШІ здатний максимізувати академічну підготовку, наприклад, пропонуючи зворотний зв'язок, щоб допомогти студентам самостійно випрацьовувати ідеї і вирішувати поставлені завдання.

Іншим занепокоєнням, що висловлюється дослідниками, є те, що ШІ часто створює ненадійні та неточні дослідницькі дані; тексти, згенеровані ChatGPT, можуть містити неточні посилання на журнали та висновки інших науковців [5]. Водночас, усвідомлення студентами таких некоректних запозичень і висновків має стимулювати їх до звернення до корпусу наукової літератури, що пропонується ШІ, і її самостійний аналіз – для підтвердження походження джерел, їх зіставлення із згенерованим ChatGPT матеріалом.

Окрім розвитку навичок академічного мовлення, студенти можуть використовувати ChatGPT у своєму повсякденному навчанні, оскільки він надає широкий спектр навчальних ресурсів і постійно доступний для підтримки самостійного навчання. У сфері освіти ChatGPT можна використовувати для створення віртуальних репетиторів, відповідей на запитання студентів та забезпечення персоналізованого навчального досвіду [4]. Що стосується оцінювання і самооцінювання студентами своїх знань, то ChatGPT забезпечує своєчасний зворотний зв'язок і має можливість створювати практичні тести та запитання, допомагаючи студентам у підготовці до виконання поточних завдань, до заліків та іспитів.

Особливо перспективним є застосування ШІ у вивченні мов, де цифрові інструменти допомагають відпрацьовувати вимову, збагачувати словниковий запас,

здійснювати переклад і самооцінку власного мовлення. Інтеграція таких інструментів, як ChatGPT, Grammarly, DeepL чи Reverso, дає змогу поєднати когнітивний та комунікативний підходи до навчання. ШІ також може служити засобом залучення студентів до мовної практики та ознайомлення з зразками мовлення поза межами аудиторії, дозволяє створювати адаптивні завдання, що відповідають рівню володіння мовою та стилю навчання студента. Штучний інтелект дедалі частіше використовується для створення адаптивних освітніх платформ, які аналізують індивідуальний темп засвоєння знань, визначають сильні та слабкі сторони здобувача освіти і пропонують персоналізовані завдання. Такі системи сприяють розвитку автономії студентів, підвищують мотивацію до навчання та забезпечують гнучкість освітнього процесу [2].

Використання інтелектуальних технологій (чат-ботів, віртуальних тьюторів, платформ на основі машинного навчання) створює умови для формування нових типів освітнього середовища – гібридного, інтерактивного та колаборативного. Залежно від цілей, можливо повністю автоматизувати процес викладання чи навчання за допомогою освітнього штучного інтелекту або використовувати його як доповнення до традиційних методів навчання. ШІ забезпечує доступ до різних ресурсів знань, водночас потребуючи формування у здобувачів критичного мислення та вміння оцінювати достовірність інформації.

Інтеграція ШІ в освіту потребує переосмислення ролі викладача – як у ракурсі методики викладання, так і в аспекті етики. Його функції зміщуються від транслятора знань до наставника, який спрямовує навчальний процес, формує у студентів навички критичного осмислення та творчого використання інтелектуальних систем.

Отже, штучний інтелект стає важливим технологічним чинником переосмислення сучасних методів освіти. Його інтеграція в освітній процес сприяє формуванню нової освітянської парадигми, із створенням інноваційних моделей навчання, де набути вміння, навички та знання постають як результат поєднання аналітичного потенціалу технологій із творчими можливостями студентів. Водночас, ключовими викликами сучасної освіти у зв'язку з широким впровадженням ШІ залишаються питання його відповідального використання й проблема академічної доброчесності.

Список використаних джерел

1. Halaweh, M. ChatGPT in education: Strategies for responsible implementation. *Contemporary Educational Technology*, 2023. Vol. 15(2). P. 1-11.
2. Liebrenz, Michael et al. Generating scholarly content with ChatGPT: ethical challenges for medical publishing. *The Lancet Digital Health*, 2023. Vol. 5(3). P. 105 – 106.
3. Salvagno et al. (2023). Can artificial intelligence help for scientific writing? *Critical Care*, 2023. Vol. 27(1). P. 1-5.
4. Su, J., Yang, W. Unlocking the power of ChatGPT: A framework for applying generative AI in education. *ECNU Review of Education*, 2023. Vol. 6(3). P. 355-366.
5. Van Dis et al. ChatGPT: Five priorities for research. *Nature,* 2023. Vol. 614. P. 224-226.

Svitlana Kuzmenko
Kharkiv National Air Force University
Kharkiv City (Ukraine)

The effectiveness of mobile applications for aviation English language learning

Abstract. *The subject of this study provides the evaluation of the most popular mobile applications. The evaluation of the effectiveness of mobile applications for aviation English acquisition is proposed. The results presented in this study show the applications' implementation for an aviation English teaching and learning process.*

Keywords: *application, aviation English, technology.*

We live in an information society whose main feature is the alteration. The lifelong learning, training, and mastering the English language knowledge help to keep up with that change.

The use of new mobile learning applications in English language learning is varying the work of educators. However, a significant disadvantage of using the mobile applications exists as a distraction element. But the increasing usage of such technologies brings huge opportunities for the aviation English acquisition as a foreign language for specific purposes.

Microsoft's Windows, Android, Apple's iOS and other operating systems are becoming more modern and sophisticated all the time. Nowadays they have the opportunity and potential to quickly and dramatically change English language learning process. Mobile phones, tablets, laptops, desktops and other devices support individual and collaborative learning. They are always used by English language educators, methodologists, and linguistics engineers who develop technologies which assist students to learn anywhere and anytime. As a consequence, a great number of

applications for tablets, mobile phones and i-pods are being used for English language learning.

The motivation that certainly makes learners feel enthusiastic comes from the variety of means, such as the opportunity of interaction – the act of communicating with somebody, voice recording, image formatting, i. e. using mobile technologies with various creative and learning skills activities.

English language mobile learning uses mobile devices to transfer appropriate knowledge and instruct students on different topics. These devices have improved and became the part of everyday life. Other technologies that hold the opportunity for language learning include PDAs, multimedia mobile phones, MP3 players, DVD players, and digital dictionaries [4].

Applications that were set in the various mobile devices recognized as a pedagogical tool. Higher education institutions were intended to use them not only for second or foreign language learning but for different scientific professional projects carried out by students. This process motivated and encouraged IT programmers to develop more sophisticated and advanced applications. Traxler points out that there is a rising number of technologies of the future in the world: online simulators, mobile learning tools, e-learning opportunities, continuing professional development, academic conferences, etc. *Quizlet App*, *British Council English Score App, BBC Learning English App, ALCPT American Language Course App, British Council LearnEnglish Videos App, British Council LearnEnglish Grammar App, British Council LearnEnglish Podcasts App, British Council LearnEnglish Videos* are most frequently mentioned among them. They are made by highly professional linguists, IT programmers, and engineers within the context of English language teaching and learning.

The examination of both the advantages and disadvantages of the mobile applications are presented nearly in the all conference papers. These educational applications and

their main features such as teaching and practising characteristics are constantly assessing from the pedagogic point of view. In order to carry out the evaluation of mobile applications, two groups of students learning aviation English terminology in a different way were organized. One group of students regularly write down all new target vocabulary in their notebooks. For the progress checking they only do paper test. No mobile devices have been used. For the other group, sets of aviation English terminology items were created and shared through *Quizlet Application*. It enabled to practise new lexis in different modes: "Flashcards", "Learn", "Write", "Spell", "Test" and "Match". The "Test" mode has been used as a progress or as a final test, which were held by the mentioned above mobile application too. Second group always showed the best results. Students of the second group were more motivated because they could access the necessary content in their own time and at their own pace using their mobile handheld devices or smartphones, laptops, tablets or desktops.

Evaluating the effectiveness of *Quizlet* mobile application for aviation English language learning it is necessary to confirm that five times greater progress was demonstrated by the group number two. The test covering feature enabled to do the assessing process for the educator as fast as precise. Moreover, each set of tests could be kept or edited for the next new group of learners as many times as needed.

References

1. Koehler, M., & Mishra, P. What happens when teachers design educational technology? The development of technological pedagogical content knowledge. *Journal of Educational Computing Research.* 2005, 32(2). P. 131-152.

2. Murray, O. T. & Olcese, N. R. Teaching and learning with iPads, ready or not? *TechTrends, 55*(6), 2011. P. 42-48.

3. Traxler, John. “Defining Mobile Learning”, in *Proceedings of IADIS International Conference Mobile Learning,* 2016. P. 261-266.

4. Zhao, Yong. The future of research in technology and second language education, in Zhao, Young, editor: *Research in Technology and Second Language Learning: Developments and Directions*. Information Age Publishing Inc., Greenwich, CT, 2003. P. 445-457.

Владислава Куліш
Сумський державний університет
м. Суми (Україна)

Компоненти екзистенційного блоку в англійськомовному медідискурсі

Анотація. *Досліджено екзистенційний блок англійськомовного медіадискурсу, представлений категоріями life та love, що функціонують як семіотичні маркери осмислення людського буття. Показано, що екзистенційний блок структурує наратив через символи, архетипи та опозиції, моделюючи універсальні смисли людського досвіду.*

Ключові слова: *екзистенційний блок, медіадискурс, семіотична репрезентація.*

Components of the existential block in English-language media discourse

Abstract. *The existential block of English-language media discourse, represented by the categories of life and love, which function as semiotic markers of the understanding of human existence, is examined. It is shown that the existential block structures the narrative through symbols, archetypes and oppositions, modelling the universal meanings of human experience.*

Keywords: *existential block, media discourse, semiotic representation.*

У контексті дослідження медіадискурсу особлива увага приділяється ролі медіанаратора, який виступає центральною фігурою у формуванні смислової та структурної цілісності наративу [4]. У процесі комунікації медіанаратор позиціонує себе стосовно багаторівневої аудиторії, застосовуючи різноманітні дискурсивні та

комунікативні прийоми для підвищення довіри, переконливості та емоційного залучення реципієнтів [5].

Поєднання вербальних і невербальних компонентів у сучасному англомовному медіадискурсі є фундаментальним механізмом формування багаторівневого комунікативного впливу. Аналіз вербальних компонентів сучасного англійськомовного медіадискурсу базується на виділенні та аналізі основних лінгвовізуальних компонентів, що корелюють з репрезентацією основних тематичних блоків. Лінгвовізуальні компоненти стимулюють одночасну активацію різних сенсорних каналів сприйняття, що сприяє підвищенню ефективності засвоєння інформації та посилює емоційне залучення аудиторії [8].

Психологічний наратив англійськомовного медіадискурсу є засобом реалізації особистісного зростання, покращення стосунків як в родині так і в суспільстві. Інтенції медіанаротора репрезентуються з огляду на існування окремих тематичних блоків, що екстеріоризують авторські інтенції. Екзистенційний блок представлений образами життя (life) та кохання (love).

Семіотична репрезентація екзистенційного блоку, зокрема категорій життя (life) та кохання (love) у психологічному наративі реалізується через багаторівневі знакові системи, художні образи, символи та культурні коди. Життя та кохання постають як центральні екзистенційні поняття, які відображаються як вербальними засобами, так і через мистецькі форми, тілесні практики, просторові метафори та наративні конструкції [6]. Семіотичні коди, як система правил і обмежень, закріплена у свідомості автора й інтерпретатора, забезпечують формування спільних або наближених значень та асоціацій для обох учасників процесу інтерпретації знаків [2].

У психологічному наративі екзистаційні компоненти життя (life) та кохання (love) концептуалізуються як центральні конституенти екзистенційного блоку, що детермінують пошук сенсу буття, механізми подолання екзистенційної тривоги та вектори особистісного розвитку. Життя й кохання постають ключовими символами, крізь які здійснюється інтерпретація людського існування, внутрішніх суперечностей та процесу самореалізації індивіда. Розкриваючи потенціал психологічного наративу, прозорим стає осмислення цих символів на векторі опозиції кохання: не кохання, життя : не життя. Таким чином, в основі психологічного наративу, так само як і художнього лежить поняття конфлікту, як невід'ємною частини твору та спосіб моделювання реальності людського досвіду. Конфлікт протягом тривалого часу виступав об'єктом багатопрофільних наукових досліджень у різних галузях знань [1; 3].

Таким чином, екзистенційний блок в англійськомовному медіадискурсі дискурсі розгортається як багатовимірна семіотична система, де знаки, символи, архетипи та наративні конструкції взаємодіють для репрезентації універсальних смислів людського буття. Він забезпечує не лише інтерпретацію індивідуального досвіду, а й формує цілісну символічну картину світу, що поєднує особистісне та колективне, емоційне та когнітивне, індивідуальне й соціальне.

Список використаних джерел

1. Єременко, Л. В. *Конфліктологія.* Мелітополь: ФОП Однорог Т. В., 2018.

2. Хайруліна, Н. Ф. Семіотична модель як інтертекстуальна інтерпретація "знаковості" художнього твору. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Філологія.* 2017. Вип. 76. С. 341–344.

3. Моісеєнко, О. Ю. Мовні аспекти концептуалізації збройного конфлікту на сході України (2014–2018) в австралійському медійному дискурсі. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Філологія*. 2018. № 7 (321). С. 78–86.

4. Abbott, H., Pearce, J., & Life, N. The Cambridge Introduction to Narrative. 2020. DOI: 10.5860/choice.40-0733

5. Bubikova-Moan, J. Credible as Evidence? Multilayered Audience Reception of Narrative Arguments. *Informal Logic*. 2021. DOI: 10.22329/IL.V41I2.6506.

6. Chernenko, O. Semiotic and Multimodal Representation of Existential Conflict in Fictional Discourse. *Alfred Nobel University Journal of Philology*. 2023. Vol. 2, Issue 26/2. P. 225–237. DOI: 10.32342/2523-4463-2023-2-26/2-14.

7. Friedmann, J. Storytelling for Media. 2021. DOI: 10.36198/9783838557649.

8. Pino, M., & Mazza, M. The Use of "Literary Fiction" to Promote Mentalizing Ability. *PLoS ONE*. 2016. Vol. 11. DOI: 10.1371/journal.pone.0160254.

Наталя Лисенко
Володимир Фесенко
Наталія Шварп
Національний фармацевтичний університет
м. Харків (Україна)

Дистанційний курс з підготовки до складання іспиту на визначення рівня володіння державною мовою

Анотація. *У статті автори звертаються до питання впровадження дистанційних технологій навчання у процесі підготовки до іспиту на визначення рівня володіння державною мовою (3.0) (для виконання службових обов'язків) відповідно до вимог законодавства України. Зростання попиту на ефективні та доступні форми підготовки зумовлене безпековими викликами, цифровою трансформацією освіти та необхідністю підтвердження мовної компетентності претендентів на державну службу.*

Ключові слова: *дистанційне навчання, MOODLE, іспит на визначення рівня володіння державною мовою для виконання службових обов'язків.*

Distance course for preparing to take the exam on determining the level of proficiency in the state language

Abstract. *The article addresses the issue of implementing distance learning technologies in the process of preparing for the State Language Proficiency Exam (Level 3.0) required for performing official duties in accordance with Ukrainian legislation. The growing demand for effective and accessible forms of preparation has been driven by security challenges, the digital transformation of education, and the need to confirm language proficiency for official responsibilities.*

Keywords: *distance learning, MOODLE, State Language Proficiency Exam for official duties.*

З огляду на цифрову трансформацію освіти та складну безпекову ситуацію у прифронтових регіонах України дедалі важливішого значення набуває впровадження інноваційних, зокрема дистанційних, форм підготовки. Особливого значення набуває забезпечення високого рівня мовної компетентності педагогів, медичних працівників, держслужбовців та інших категорій фахівців, для яких Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (2019) регламентував обов’язкове підтвердження рівня володіння мовою.

Іспит на визначення рівня володіння державною мовою 3.0 (для виконання службових обов'язків), за проведення якого відповідає Національна комісія зі стандартів державної мови, став важливим інструментом підвищення культури професійного спілкування. Проте для багатьох слухачів проблемою є відсутність якісних ресурсів для самопідготовки, брак часу на очне навчання та необхідність поєднання професійних обов’язків із підвищенням кваліфікації. Водночас освітні заклади, що функціонують у регіонах із високими безпековими ризиками, змушені переводити значну частину занять у дистанційний формат.

Попри наявні наукові розвідки, у сучасному науковому дискурсі відсутній опис реального досвіду розробки дистанційного курсу з підготовки до іспиту на визначення рівня володіння державною мовою 3.0 (для виконання службових обов'язків) з використанням платформи MOODLE.

Авторський внесок колективу кафедри педагогіки і психології ІПКСФ НФаУ полягає у розробці оригінальної сертифікатної програми, комплексу інтерактивних вправ, що стали згодом повноцінним дистанційним курсом для підготовки до іспиту на визначення рівня володіння державною мовою (3.0), забезпеченні доступного та

структурованого формату підготовки для слухачів, які обіймають або планують обіймати посади, що передбачають володіння українською мовою на професійному рівні, із урахуванням індивідуального рівня, очікувань, самооцінювання кожного тощо. У процесі реалізації проєкту було проаналізовано вимоги й нормативну базу, спроєктовано структуру і здійснено розробку курсу в MOODLE, згодом проаналізовано результати слухачів, наведені в базі сертифікатів Національної комісії зі стандартів державної мови.

Дистанційний курс створено у Національному фармацевтичному університеті як частину системи підвищення кваліфікації. Навчальні матеріали структуровано за темами, що відповідають програмі іспиту: орфоепія, лексичні норми, граматика, синтаксис, стилістика, культура мовлення. Окремі блоки присвячено аудіюванню та усному мовленню, що часто викликають у слухачів найбільші труднощі. Курсовий контент містить відеолекції, тренувальні вправи, тести з автоматичним оцінюванням, інтерактивні карти та словникові диктанти. Для завдань із розвитку зв'язного мовлення застосовано завдання у форматі «есе» та аналіз текстів із коментарями викладача. Усне мовлення удосконалюється через запис монологів та рольові діалоги, які учасники завантажують у систему.

У пілотній групі навчалося 23 слухачі – викладачі коледжів, фармацевти, працівники аптек, медсестри. Попереднє опитування засвідчило, що 40% респондентів вважають найскладнішим завданням майбутнього іспиту аудіювання, 30% – усне мовлення, тоді як письмова частина не викликає значних проблем. Такий розподіл труднощів підтверджує необхідність інтерактивних завдань і симуляцій екзаменаційних ситуацій.

Рис. 1 Перелік проблемних тем для слухачів

Навчальний процес складався з чотирьох етапів: мотиваційно-орієнтаційного (ознайомлення з вимогами іспиту), теоретичного (опрацювання правил і нормативних документів), практичного (виконання вправ та тренувальних тестів) та підсумкового (моделювання іспиту).

Після завершення курсу більшість учасників продемонстрували підвищення рівня володіння мовними нормами, зменшення кількості помилок у письмових відповідях, а також поліпшення темпу та виразності усного мовлення.

Дев’ять слухачів успішно склали державний іспит і отримали сертифікати. Анкетування підтвердило високу мотивацію до подальшого вдосконалення мовних навичок; найбільш корисними учасники назвали вправи на лексику, фразеологізми та діловий етикет. Позитивним чинником стала можливість проходити навчання у зручному темпі, поєднуючи його з роботою.

Розробка дистанційного курсу на платформі MOODLE підтвердила ефективність цього формату для підготовки дорослих слухачів до володіння державною мовою 3.0 (для виконання службових обов'язків). Поєднання автоматизованого тестування та ручної перевірки завдань із індивідуальним коментарем забезпечує комплексний підхід до оцінювання знань.

Наш досвід доводить, що використання електронних ресурсів однозначно сприяє розвитку мовної компетентності, зменшує психологічні бар'єри та підвищує впевненість під час складання іспиту. Подальші дослідження планується спрямувати на вдосконалення аудіоматеріалів, розширення інтерактивних форматів і створення спеціалізованих модулів для представників різних професійних сфер.

Olena Lytvyn
Taras Shevchenko National University of Kyiv
Kyiv (Ukraine)

Challenges in Digital Marketing Communication

Abstract. *Digital marketing communication presents enormous opportunities for growth, innovation, and audience engagement. However, it also introduces complex challenges related to information overload, data privacy, technological changes, and cultural diversity. Organizations must adopt flexible, ethical, and customer-centered approaches, continually refining their strategies to meet the evolving expectations of the digital audience.*

Keywords: *marketing, communication, digital, innovation, platform.*

Marketing communication has evolved into a multifaceted, data-driven discipline that heavily relies on online platforms, social media, and emerging technologies in the era of rapid digital transformation. Digital marketing communication enables organizations to reach vast audiences, personalize messages, and track consumer behavior in real time. However, alongside these opportunities come significant challenges. Marketers must navigate a complex and constantly shifting landscape from data privacy concerns and content oversaturation to algorithmic changes and trust issues.

Digital marketing has become a crucial component of organizational communication strategies in the modern business environment. It allows brands to reach global audiences instantly, interact with customers in real time, and personalize marketing efforts through data-driven insights. However, as digital technologies evolve rapidly, companies face numerous challenges in managing and optimizing their digital marketing communication. Understanding these

challenges is essential for building effective strategies that foster trust, engagement, and brand loyalty [6].

One of the most persistent challenges in digital marketing communication is the oversaturation of online content**.** Every day, billions of social media posts, videos, blogs, and advertisements compete for consumer attention. As a result, audiences become desensitized, reducing engagement rates and brand recall.

Standing out in such a crowded environment requires not only creative storytelling but also strategic targeting and consistency. Even the most innovative campaigns can be lost amid algorithmic filters and competing stimuli. The challenge for marketers lies in balancing creativity with data-driven optimization while maintaining authenticity and emotional resonance [1].

Another obstacle is the dependence on digital platforms, particularly social media networks, such as: Meta (Facebook and Instagram), X (formerly Twitter), LinkedIn, and TikTok. These platforms continuously modify their algorithms to prioritize specific types of content, often limiting the organic reach of brand communications [3].

For instance, algorithmic updates may favor short-form video over static posts or emphasize personal content over promotional messages. Such unpredictability forces marketers to constantly adapt their strategies, invest in paid promotions, or diversify their communication channels. This dependency also raises ethical and strategic questions about control: brands are at the mercy of platforms they do not own.

Digital marketing ecosystem heavily relies on user data to personalize communication and measure performance. However, growing concerns over data privacy have led to stricter regulations such as the European Union's General Data Protection Regulation (GDPR) and the California Consumer Privacy Act (CCPA).

These laws restrict how companies collect, store, and use personal data, posing operational and ethical challenges. Marketers must find a delicate balance between personalization and privacy. Failure to comply not only risks legal penalties but also erodes consumer trust, an essential component of long-term brand loyalty [4].

As third-party cookies are being phased out, marketers face the challenge of developing new consent-based data strategies, focusing on transparency and first-party data collection. Modern consumers interact with brands across multiple channels, as follows: websites, social media, email, apps, and even physical stores. This results in highly fragmented customer journeys, making it difficult to deliver consistent and coherent communication.

For example, a consumer might discover a product on TikTok, research it via Google, read reviews on Reddit, and make a purchase through an app. Each touchpoint generates data, but integrating these insights into a unified view remains complex. Marketers must invest in omnichannel strategies and advanced analytics to ensure that messages remain relevant, personalized, and seamless across all stages of the customer experience [5].

Fake news, and AI-generated content, trust has become a critical currency in a digital space dominated by misinformation. Consumers are increasingly skeptical of online advertising and influencer endorsements. Transparency, authenticity, and ethical communication are therefore essential.

Brands that misuse consumer data, exaggerate claims, or engage in manipulative practices risk damaging their reputation. The challenge lies not only in crafting persuasive messages but in demonstrating integrity and accountability. Storytelling that reflects real values, verified partnerships, and corporate social responsibility (CSR) initiatives can help rebuild consumer confidence.

Digital advertising, while powerful, faces growing resistance. Users often experience ad fatigue from being bombarded with repetitive or intrusive messages, leading many to install ad-blocking software. This trend forces marketers to rethink traditional digital advertising methods and shift toward non-disruptive, value-driven communication, such as: branded content, native advertising, and influencer collaboration.

To overcome ad fatigue, marketers need to focus on content relevance, timing, and emotional engagement rather than frequency and exposure alone [2]. The rapid evolution of technology creates both opportunities and challenges. Artificial intelligence, augmented reality, voice search, and automation tools are transforming digital communication strategies. Many organizations struggle with skill gaps and technological integration**.**

Keeping up with new tools requires continuous learning and investment. Moreover, over-reliance on automation can make communication appear impersonal or mechanical. Successful digital marketing thus demands a balance between technological innovation and human creativity.

Conclusion. Digital marketing communication is a dynamic field characterized by constant innovation and disruption. While it offers unprecedented opportunities for engagement and personalization, it also presents complex challenges related to content saturation, data ethics, technological adaptation, and consumer trust. Organizations must adopt adaptive, transparent, and customer-centric strategies to remain competitive. This involves investing in first-party data systems, embracing ethical communication, and prioritizing authenticity over mere visibility. In the end, the effectiveness of digital marketing communication depends not on the quantity of messages delivered, but on the quality of relationships built in the digital ecosystem.

References

1. Corniani, M. (2006). Digital Marketing Communication. Symphonya. *Emerging Issues in Management, (2),* 41–61. https://doi.org/10.4468/2006.2.04corniani

2. El-Astal, Mohammed & El-Youssef, Hala. (2025). What Is Digital Communication? Developing a Conceptual Definition of the Term. *Forum for Linguistic Studies, 7,* 471-479. 10.30564/fls.v7i1.7766.

3. Firdaus Yuni Dharta, Chaerudin Chaerudin, Danny Ramdani (2023). Using Digital Marketing Communications to Boost SMEs' Local Economic Growth in Karawang Regency ICEMBA EAI. DOI: 10.4108/eai.17-12-2022.2333225

4. Lytvyn, O., Kuryliuk, Y., Onyshchenko, A., Kudin, V., Parkhomenko, V. and Filiuk, S. (2023). Toolkit for Ensuring Management of Socially Responsible Business Activities. *Econ. Aff., 68*(01s): 83-89. DOI: 10.46852/0424-2513.1s.2023.10 https://economicaffairs.co.in/Journal/abstract/id/NTcwNw

5. Lytvyn O. (2023). Digital Tools for Creating Educational Content. *The scientific paradigm in the context of technological development and social change*: Scientific monograph. Part 2. Riga, Latvia: "Baltija Publishing", 2023. pp. 329-366. DOI: https://doi.org/10.30525/978-9934-26-297-5-33

6. Литвин О., Колосова Г. Особливості ділової комунікації в англомовному дискурсі. *Вісник науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»).* 2023. № 1(7) 2023. С. 136-146.

Андрій Літвіх
Київський столичний університет
імені Бориса Грінченка
м. Київ (Україна)

Особливості викладання та вивчення іспанської мови як другої іноземної для студентів, які вивчали англійську як першу іноземну мову

Анотація. *Метою роботи є визначення особливостей викладання та вивчення іспанської мови як другої іноземної для студентів, які вивчали англійську. Іспанська та англійська мови є одними з найпопулярніших з точки зору вивчення у сучасному суспільстві, і хоча ці мови мають багато спільних рис, вони мають і певні відмінності, що ускладнює їх вивчення студентами.*

Ключові слова: *іспанська мова, англійська мова, викладання, вивчення мов, друга іноземна мова*

The peculiarities of teaching and learning Spanish as the second foreign language for students who studied English as the first foreign language

Abstract. *The aim of this work is to identify the peculiarities of teaching and learning Spanish as the second foreign language for students who have studied English. Spanish and English are among the most popular languages in terms of study in modern society, and although these languages have many common features, they also have certain differences, which makes their study difficult for students.*

Keywords**:** *Spanish, English, teaching, language learning, second foreign language.*

Знання англійської мови є невід'ємною частиною життя сучасного суспільства, адже англійська домінує не лише в сфері інформаційних технологій, а й широко використовується в засобах масової інформації, навчанні

чи повсякденному житті. Саме тому англійська мова посідає перше місце як основна іноземна мова більшості населення країн Європи, Америки чи навіть Азії. За даними 2025 року кількість англомовного населення у світі складає близько 1,5 мільярда людей, а 390 мільйонів вважають англійську рідною мовою [3].

Проте, іспанська мова також є досить популярною для вивчення та вважається другою мовою у світі за кількістю носіїв. Так за даними 2023 року більше 500 мільйонів людей говорить іспанською як рідною мовою, а 23 мільйони вивчають іспанську як іноземну мову. Більше того, іспанська є робочою мовою ООН і використовується як державна мова в більш ніж 20 країнах світу. Саме тому на сьогоднішній день багато людей обирають для вивчення іспанську як другу іноземну мову [2].

І хоча ці дві іноземні мови мають досить багато спільних рис, що, у свою чергу, полегшує вивчення іспанської мови для осіб, які вже володіють знаннями англійської, все-таки між ними існують певні відмінності, що можуть ускладнити процес навчання.

Першою спільністю обох мов є латинський алфавіт, схоже читання більшості літер та латинське походження багатьох слів, саме тому деякі лексичні одиниці мають однакове чи подібне написання і значення, наприклад *intelligent* та *inteligente*, *modest* та *modesto*, *communication* та *comunicación*.

Разом з тим, іспанська мова має літери *ch, ll, ñ, rr,* які відсутні в англійській, і буквосполучення *qui, que, gui, gue,* що вирізняються дещо своєрідним прочитанням. Також, на відміну від англійською мови, в іспанській літера *h* не читається, що є певною трудністю, адже багато англомовних студентів продовжують її читати в таких словах як *hola, humanidad, huerto* наслідуючи англійську мову. В англійській мові існує різниця у вимові літер *b* та *v*,

в той час як у іспанській ці літери позначають одну фонему *b* [1, с. 125].

Окремо варто згадати питання наголосу оскільки на відміну від англійської мови, де наголос не є сталим та фіксованим і залежить часто від конкретного слова, в іспанській наголос підпорядковується досить простим правилам та переважно падає на перший чи другий склад з кінця.

В іспанській мові всього 5 голосних звуків, які загалом не змінюють свого звучання залежно від позиції у слові, в той час як в англійській існує 4 типи читання кожної з 6 голосних літер залежно від типу складу.

Другою спільністю англійської та іспанської мов є система часів, адже в іспанській також є часи утворені з допомогою допоміжних дієслів *haber* чи *estar* (як в англійській з дієсловом *to have*), а більшість основних часів іспанської мають свої наближені англомовні відповідники, що полегшує їх вивчення.

Проте, відмінювання дієслів кардинально відрізняється в обох мовах. Якщо в англійській мові переважно існує одна чи дві особові форми дієслова в кожному часі (*have* та *has*, *go* та *goes*), то в іспанській кожне дієслово має окрему особову форму залежно від часу (*trabajo, trabajas, trabaja, trabajamos, trabajáis, trabajan*).

В іспанській мові також існують означені та неозначені артиклі які узгоджуються в роді та числі з відповідним іменником (*el, la, los, las*), в той час як в англійській існує такий же поділ артиклів на означений та неозначений, але без узгодження з іменником (*a, an, the*) [1, с. 125].

Ще однією перепоною при вивченні іспанської мови є різниця між дієсловами *ser* та *estar*, оскільки одне позначає постійну дію, а інше – тимчасову, коли в англійській обидві дії будуть представлені дієсловом *to be* [1, с. 126].

Варто зазначити, що умовний та наказовий спосіб дієслова значно простіше зрозуміти в англійській мові ніж в іспанській. У той час як *Imperative Mood* англійської мови переважно представлений інфінітивом дієслова без частинки *to* та з допоміжним дієсловом *don't* при запереченні (*Stop!, Watch out!, Don't open that!*), в іспанській мові в *Modo Imperativo* існують окремі особові закінчення дієслів залежно від дієвідміни дієслова у стверджувальному та заперечному варіанті (*di, diga, no digas, no diga*).

Умовний спосіб (Subjunctive mood) англійської має всього дві форми: *Subjunctive I* у формі інфінітиву без частинки *to* чи з часткою *not* в запереченні та *Subjunctive II* з дієсловом у формі минулого часу та словами *if* чи *wish*, в той час як в іспанському *Modo Subjuntivo* існує 4 окремі часи зі своїми особовими закінченнями та списком дієслів індивідуального відмінювання (*trabaje, haya trabajado, trabajara, hubiera trabajado*).

В іспанській мові, як і в англійській, є списки дієслів індивідуального відмінювання для кожного часу, проте їх дещо більше ніж в англійській (де кожне дієслово має дві форми: *past simple* та *past participle*).

Третьою спільною ознакою обох мов є подібний порядок слів у реченні, що характеризується послідовністю *підмет, присудок, додаток*. Загалом порядок слів іспанської мови є більш гнучким та дозволяє міняти слова місцями, в той час як в англійській мові порядок слів є більш сталим. В іспанському реченні іменник зазвичай стоїть перед прикметником (*un libro interesante*), а в англійському – навпаки (*an interesting book*).

Окремою складністю для студентів є необхідність узгоджувати іменник з прикметником в роді та числі в іспанській мові (*una casa bonita – unas casas bonitas*), коли в англійській мові таке узгодження відсутнє [1, с. 125].

Підсумовуючи вищесказане, варто зазначити, що при вивченні чи викладанні іспанської мови опираючись на вже існуючу базу англійської мови, необхідно враховувати спільні риси обох мов: подібність лексичного складу, фонетики, системи часів та синтаксису, але звертати особливу увагу на розуміння і опанування відмінностей наявних у обох мовах.

Список використаних джерел

1. Мірошник С.О. (2020). Особливості вивчення іспанської мови як другої іноземної мови для студентів, що вивчали англійську. *Інноваційна педагогіка. Серія «Педагогіка»:* зб. наукових праць. Одеса, 2020. Вип. 22. С. 124-127.
2. CVC. Anuario del Instituto Cervantes 2023. CVC. Centro Virtual Cervantes. URL: https://cvc.cervantes.es/lengua/anuario/anuario_23/?_gl=1*j586nf*cent_ga*NzAzNDczNzA3LjE3NjA1MjcwNDA.*cent_ga_57JPCLFY9Z*czE3NjA1MjcwMzkkbzEkZzEkdDE3NjA1MjcxNzMkajYwJGwwJGgw (дата звернення: 17.10.2025).
3. Potter S. English language. Origin, History, Development, Characteristics, & Facts. Britannica. Encyclopedia Britannica. URL: https://www.britannica.com/topic/English-language (дата звернення: 17.10.2025).

Аліна Луцик
Національний технічний університет України
«КПІ імені Ігоря Сікорського»
м. Київ (Україна)

Сучасні англомовні художні та технічні тексти у машинному і традиційному перекладах: зіставний аспект

Анотація. *У статті розглянуто основні підходи до машинного та традиційного перекладу англомовних текстів. Проаналізовано сильні та слабкі сторони обох підходів, зокрема швидкість та доступність машинного перекладу, а також точність і гнучкість традиційного. Показано, що обидва методи не є взаємовиключними, а навпаки доповнюють один одного. Акцент зроблено на важливості врахування стилістичних та контекстуальних особливостей при перекладі. Зроблено висновок, що подальший розвиток технологій машинного перекладу сприятиме підвищенню його ефективності.*

Ключові слова: *переклад, машинний переклад, традиційний переклад, еквівалентність, адекватність*

Contemporary English-language literary and technical texts in machine and traditional translations: a comparative aspect

Abstract. *The article examines the main approaches to machine and traditional translation of English texts. It analyzes the strengths and weaknesses of both methods, in particular the speed and accessibility of machine translation, as well as the accuracy and flexibility of traditional translation. It is shown that both methods are not mutually exclusive but rather complement each other. Emphasis is placed on the importance of considering stylistic and contextual features in translation. It is concluded that the further development of machine translation technologies will contribute to its effectiveness.*

Keywords: *translation, machine translation, traditional translation, equivalence, adequacy*

У сучасному житті переклад відіграє ключову роль у комунікації між представниками різних культур. Можна стверджувати, що перекладач здійснює міжмовну та міжкультурну медіацію, виступаючи у якості провідника між представниками різних культур.

Особливість перекладу, що виділяє його від інших форм мовленнєвої діяльності, полягає в тому, що він передбачає повноцінну заміну тексту оригіналу, а одержувачі тексту перекладу сприймають його як цілковито ідентичний вихідному текст. Хоча немає сумніву в тому, що абсолютна тотожність у перекладі недосяжна, це не стає перешкодою для міжмовної комунікації. Прагнення передати в перекладі геть усе з оригіналу часто призводить до нерозуміння та небажаних наслідків. Існує багато способів та видів перекладу, але в контексті нашої роботи ми розглянемо традиційний і машинний переклади.

У зв'язку з розвитком сучасних технологій машинний переклад все більше стає доступним для користувачів, але проблема адекватності та еквівалентності перекладу залишається актуальною. Для збереження стилістичної форми та змісту тексту при машинному перекладі критично важливими є дві умови: здатність системи ідентифікувати стилістичні прийоми оригіналу та її вміння знаходити й використовувати аналогічні елементи для передачі первинного значення в перекладеному тексті. Програми – перекладачі значно покращили якість перекладу, але поки що обмежені у розумінні граматики, жаргону та художніх текстів. Їх основне застосування – переклад різних юридичних, технічних документів, та веб-сторінок, а також допомога перекладачам у рутинній роботі. Системи машинного

перекладу виконують автоматичний переклад, враховуючи морфологію слів.

Традиційний переклад є протилежним до машинного, адже виконується людиною і включає такі різновиди:

1) авторський, коли переклад здійснюється автором оригінального тексту;

2) переклад здійснений професійним перекладачем, який не є автором першоджерела;

3) авторизований переклад (схвалений автором).

Традиційний переклад теж має свої недоліки, такі як людський фактор, суб'єктивність, спеціалізація.

Отже, у сучасному житті машинний та традиційний переклади не є конкурентами, навпаки доповнюють один одного. Машинний переклад дуже добре підходить для певних видів завдань, хоча традиційний залишається необхідною для забезпечення високої якості та точності передачі змісту. Подальше вдосконалення технологій машинного перекладу, зосереджене на глибшому врахуванні контексту та стилістики, здатне суттєво покращити його ефективність і зробити переклади точнішими та природнішими.

Список використаних джерел

1. Міщенко А. Машинний переклад в контексті сучасного науково-технічного перекладу *Вісник ХНУ ім. В.Н. Каразіна. Серія «Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов»*. 2013. С. 172 -180.

2. Гудманян А. Г. Прагматична адекватність машинного перекладу. *In: Social communications in the innovative educational space: theoretical and applied aspects*. National Technical University of Ukraine «Kyiv Polytechnic Institute». 2020. С. 142-152.

3. Баранова С.В. *Спецрозділи перекладу зі змістовим модулем: переклад ділового мовлення*. Суми: СумДУ, 2012. 103 с.

Зоя Мазуренко
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

Методика проведення ділових мовних ігор на заняттях з фахової англійської мови

Анотація. *У статті розглянуто методичні засади використання ділових мовних ігор у процесі викладання фахової англійської мови. Обґрунтовано доцільність застосування ігрових технологій як ефективного засобу формування професійно-комунікативної компетентності майбутніх фахівців. Визначено основні етапи підготовки та проведення ділової гри, критерії відбору матеріалів і способи оцінювання результатів. Зазначено, що інтеграція ігрових методів сприяє підвищенню мотивації студентів, розвитку критичного мислення та професійного мовлення.*

Ключові слова: *ділова мовна гра, фахова англійська мова, методика навчання, комунікативна компетентність, професійна підготовка.*

The Methodology of Implementing Business Language Games in Professional English Classes

Abstract. *The article examines the methodological foundations of using business language games in teaching professional English. The relevance of game-based learning is substantiated as an effective means of developing students' professional communicative competence. The main stages of game preparation and implementation are outlined, along with criteria for selecting learning materials and evaluating outcomes. The integration of business games into the educational process enhances students' motivation, critical thinking, and professional language proficiency.*

Key words*: *business language game, professional English, teaching methodology, communicative competence, professional training.

У своїй діяльності викладачі все частіше використовують різноманітні ігри під час занять зі студентами. Проведення ділових мовних ігор на заняттях з фахової англійської мови є вагомим інструментом для навчання фахової лексики. Викладачу необхідно обрати гру, що допоможе у тренуванні навичок використання термінів та закріпить знання теми, що належить до ділової сфери і пропонує спілкування, подібне до реальної можливої робочої ситуації, з якою мають справу майбутні спеціалісти.

Під час занять з ігровим елементом студенти швидко адаптуються до мовленнєвої ситуації і з захопленням беруть участь у грі. Це стосується не тільки уроків в аудиторії, але й уроків англійською онлайн. Тим більше, що в сучасних умовах дистанційного навчання гра стає одним з кращих засобів для того, щоби комунікувати англійською та вчити нові теми, нову стандартизовану термінологію за фахом.

Вибір гри залежить від складності теми, інтересів та індивідуальних особливостей студентів. Мовні ігри дуже різнопланові. Гра має відповідати темі заняття та інтересам студентів. Спочатку викладач повідомляє інструкції до гри англійською мовою. Для того, щоб гра була пізнавальною для студентів, збагачувала їх знання і розвивала їх як творчих особистостей, її мовний рівень має бути завжди трохи вищим за рівень знань студентів. Варто враховувати чи легко студенти сприймають творчі ігри та креативний підхід. Деякі студенти надають перевагу більш звичній атмосфері навчання або є інтровертами, яким складно відкритися в колективі. Цей фактор треба теж брати до уваги та використовувати інші методи,

зокрема перегляд відео чи фільмів мовою, яка вивчається. Але все ж таки, задоволення, отримане від гри, особлива атмосфера залучення та розваги створює сприятливу атмосферу під час занять іноземної мови і підвищує мотивацію до вивчення предмета.

Методика проведення ділових мовних ігор включає наступні етапи: складання плану гри; написання сценарію, вказівки ведучого, правила та рекомендації до гри, інструкції для гравців; підбір інформації, засобів навчання; розробка способів оцінки результатів гри.

Досвід, отриманий у грі, може виявитися дуже продуктивним. Ділові ігри дозволяють збільшити масштаб дійсності, наочно представляють наслідки прийнятих рішень, дають можливість перевірити альтернативні рішення. Інформація, якою користується людина у реальності неповна, неточна. У грі надається хоча й не повна, але точна інформація, що підвищує довіру до отриманих результатів та стимулює процес взяття на себе відповідальності. Наступні переваги визначили успішність застосування даного методу в навчальному процесі:

1. Цілі гри узгоджуються з практичними потребами тих, хто навчається. Дана форма організації навчального процесу знімає протиріччя між абстрактним характером учбового предмету та реальним характером майбутньої професійної діяльності студента.

2. Метод дозволяє поєднати широкий спектр проблем та глибину їх осмислення.

3. Ігрова форма відповідає логіці діяльності, включає момент соціальної взаємодії, готує до професійного спілкування.

4. Ігровий компонент сприяє більшому залученню у процес тих, хто навчається.

5. Ділова мовна гра насичена зворотним зв’язком та є змістовною.

6. У грі формуються установки професійної діяльності, легше долаються стереотипи, мовні бар'єри, корегується самооцінка.

7. У грі проявляється особистість студента.

8. Метод провокує включення рефлексивних процесів, надає можливостей для інтерпретації, осмислення отриманих результатів.

Викладач має ознайомитися з класифікацією ділових ігор за методологією проведення. Ця інформація є в усіх інформаційних джерелах з даної тематики.

Прикладами ділових мовних ігор можуть бути так звані "discussion games". Головною метою цих вправ є спонукати студентів до розмови один з одним, стимулювати їх інтерес та уяву. Ігри спонукають студентів думати про цінності і пріоритети, допомагають більше пізнати себе. Майже всі ігри вимагають певного ступеня гнучкості володіння іноземною мовою і структуровані таким чином, щоб кожен мав змогу виразити й проявити себе. Хоча, залучити кожного до гри може виявитися не такою вже легкою справою. Для цього можна використати предмет, який буде передаватися по колу від одного студента до іншого, той, хто тримає предмет повинен вкласти свою частку до дискусії, доповнити її. Таким чином підтримується увага протягом всієї дискусії.

Іноді студенти самі намагатимуться взяти на себе якусь певну роль у дискусії. Можливі ролі: initiator, summarizer, grumbler, rambler, silent member, clown (той, хто розповідає жарти, жартує), mediator, hesitator та ін.

Наведемо приклад ділової мовної гри для спеціальності «Логістика», яку можна проводити на занятті з фахової іноземної мови під час вивчення теми «Кар'єра в логістиці». Гра "Which job?" передбачає роботу студентів у групах, рівень Intermediate та триває 15-20 хвилин. Гра тренує навички говоріння, навчає вмінню обговорювати, пояснювати причини і демонструвати

власний вибір за потребою. Іншою метою гри може бути представити себе і дізнатися про інших учасників. Спочатку студенти працюють разом у групах. Кожен член групи визначає і записує ідеальну роботу для себе та для всіх інших у групі. Списки зачитуються і обговорюються у групах. Студенти пояснюють чому вони вважають (відчувають), що запропонована «ідеальна робота» є чи не є ідеальною для них особисто. Під час проведення гри можна закріпити знання різноманітних посад і посадових обов'язків для кожної роботи у цій сфері.

Проведення ділових мовних ігор у процесі викладання фахової англійської мови є результативною педагогічною технологією, що забезпечує інтеграцію теоретичних знань і практичних умінь студентів. Застосування ігрових форм діяльності створює умови для формування іншомовної комунікативної компетентності, розвитку аналітичного мислення та підвищення пізнавальної активності. Отже, методика ділових мовних ігор сприяє підготовці конкурентоспроможного, креативного та професійно мобільного фахівця.

Людмила Мазуренко
Інститут Військово-Морських Сил
Національного університету «Одеська морська академія»
м. Одеса (Україна)

Практичне застосування інструментів ШІ у процесі вивчення української мови в закладах вищої освіти України

Анотація. *Класичні методи викладання української мови нині доцільно поєднувати з інноваційними технологіями, які надають студенту адаптований і персоналізований досвід у будь-якому місці та у будь-який час. Штучний інтелект відкриває учасникам навчального процесу нові можливості щодо поліпшення результативності вивчення української за допомогою інтерактивної практики й автоматичної перевірки.*

Ключові слова: *вивчення української мови, інноваційні технології, інструменти штучного інтелекту, заклади вищої освіти.*

Practical application of AI tools in the process of learning the Ukrainian language in institutions of higher education of Ukraine

Abstract. *Classical methods of teaching the Ukrainian language are now advisable to combine with innovative technologies that provide the student with an adaptive and personalized experience anywhere and at any time. Artificial intelligence opens up new opportunities for participants in the educational process to improve the effectiveness of learning Ukrainian through interactive practice and automatic testing.*

Keywords: *learning the Ukrainian language, innovative technologies, artificial intelligence tools, higher education institutions.*

Microsoft Copilot, ChatGPT чи Google Gemini студент може застосовувати у якості співбесідника задля покращення рівня практичного спілкування природною мовою. Також ці чат-боти можуть утворювати приклади речень, пояснювати значення слів й перекладати тексти.

Український додаток Interlocutor реалістично симулює співбесідника заради подолання студентами мовного бар'єра. Додаток виправляє граматичні помилки й демонструє запис усної розмови у вигляді тексту на екрані, що стає в нагоді студентам коли вони готуються до усних іспитів. До платформи Memrise входить ШІ-партнер MemBot, що може грати різноманітні ролі, наприклад, подруги, яка організовує вечірку задля набуття досвіду і розвитку навичок говоріння.

Rosetta Stone застосовує ШІ TruAccent для розпізнавання мови та оцінки вимови слів і фраз українською, та містить інтерактивні вправи, які симулюють буденні ситуації. Його перевагою є фідбек щодо інтонації й акценту в реальному часі, який студенти можуть використовувати задля поліпшення навичок говоріння і аудіювання. Віртуальний ШІ-наставник Talkpal може симулювати діалоги, до прикладу, про український фольклор, застосовуючи при цьому аналіз мови студента з метою його корекції. Його переваги полягають у персоналізації навчального шляху, моментальному фідбеку й інтеграції елементів культури, що допомагає швидше опанувати мову.

Студент не зможе оволодіти мовою без сформованих навичок вимови й аудіювання, і тут також приходять на допомогу інноваційні технології, засновані на ШІ. Dubverse.ai й ElevenLabs – це генератори мовлення, які застосовуються для перетворення україномовного тексту на високоякісний звук. ElevenLabs відтворює навіть дрібні нюанси і регіональні діалекти української мови. Бот «Баба Катря» в Telegram допомагає студентам зрозуміти де

правильно ставити наголоси в словах. Користувач бачить слово, де стоять два можливих варіанти наголосу, а бот надає миттєвий фідбек на правильну або неправильну його відповідь.

Сервіси OnlineCorrector і LanguageTool можуть виконати детальний аналіз тексту із виправленням помилок та підбором синонімів до слів, що сприяє вивченню пунктуації та збільшенню словникового багажу. А Scribens та Smodin застосовують аналіз людського мовлення і великі мовні моделі та помічають навіть зовсім неочевидні помилки, розуміють контекст і вносять точні корекції. Smodin також уміє перефразовувати речення на простіші чи формальніші. Інструменти ШІ намагаються навчити користувачів через пояснення правил, відповідно до яких здійснювалася корекція.

Дуже суттєвою перевагою застосування ШІ в освіті є можливість персоналізації. ШІ-платформи одержують, акумулюють й аналізують дані про сильні і слабкі сторони та здібності кожного слухача заради створення їхніх персональних навчальних профілів. Системи ШІ Memrise і Lingvist використовуються для розробки індивідуальних навчальних планів щоб студенти вчилися у своєму темпі й концентрувалися на тому, що вимагає підвищеної уваги. Memrise створює відеоуроки для користувачів на базі тисяч реальних відео з носіями мови. Ця система за допомогою ШІ помічає, які слова виявились складними для студента та пропонує повторювати їх значно частіше, ніж вже опановані слова. Така персоналізована адаптація – головний чинник істотного росту ефективності навчання в порівнянні з класичними методиками. Навчальний онлайн-проект «На урок» містить тренажери з граматики й орфографії, при цьому система на базі ШІ налаштовує складність і відслідковує прогрес студента. Викладачі Харківського національного економічного університету ім. Кузнеця створили Telegram-бот @hneu_ukr_bot, за

допомогою якого студент може підготуватися до іспиту з української мови. Бот перевіряє відповіді на типові запитання іспиту й виставляє бали. Мобільний застосунок *Mova* налаштовує складність завдань з граматики, орфографії та величини словникового багажу й інтерактивних ігор так, щоб він відповідав рівню студента. Платформа *Quizlet* за допомогою ШІ-функцій створює інтерактивні картки та персоналізовані тести щодо різних розділів українського мовознавства.

Задля поліпшення мотивації й залученості студентів значна частка ШІ-застосунків включають елементи гейміфікації. Duolingo містить завдання у ігровій формі з граматики, лексики і вимови. Додаток «Давай займемось текстом» включає ігри, наприклад, «Пісняр», «Плутанка» та «Словотіндер», які сприяють вивченню нових слів у формі гри. Подібний додаток Р.І.Д. щодня пропонує користувачам запам'ятовувати 3 нових слова, що відносяться до української культури й історії.

Сервіси Quizizz і Kahoot! генерують тестові завдання, адекватні рівню знань академічної групи. Їхньою перевагою є поліпшення мотивації й залученості завдяки змагальності. Платформа Lingodeer пропонує чат-боти для практичних розмов, до прикладу, рольових ігор на українські історичні теми. Її перевагою є можливість для студента в спокійному оточенні розвивати комунікативні навички.

Ілля Маліновський
Марина Полховська
Житомирський державний університет
імені Івана Франка
м Житомир (Україна)

Suspense in the Language of the Horror Novel: From the English Original to the Ukrainian Reader

Abstract. *The article tackles the problem of translating the concept of suspense in contemporary horror literature. It examines the theoretical justification of the term suspense in fiction, where the practical explanation of the communicative effect on the recipient is based on Adam Nevill's horror novel "The Ritual".*

Keywords: *suspense, horror, terror, translation, transformation.*

Suspense in horror is a product of the work of filmmakers, screenwriters, special effects, makeup, sound, etc., but its meaning and potential for expression in the fiction of contemporary literature are rather vague and general scholarly observations. It should be noted that most concepts of the term suspense are interpreted differently and do not have a clear distinction between literary and cinematic narrative. A Dictionary of Literary and Thematic Terms defines suspense as the uncertainty surrounding the outcome of a specific action or the overall narrative in a story, novel, or play [6, p. 407].

According to Hans J. Wulff's, suspense is anticipation, which already includes calculating future developments. The linguist claims that anticipation exists within four factors: foreboding, expectations from the main audience, danger zone, and direct reader involvement [8, p. 114]. There is an opinion that no difference exists between tension and suspense, but it warrants emphasis that although these

concepts do not have a clear boundary, they still denote slightly different experiences. Suspense involves a confrontation between opposing outcomes. Tension, based on similar psychological principles, refers to a state of affairs where the expected outcomes are less specific and lie on a continuum of vague actions.

Although Hans J. Wulff implies this meaning of suspense, there are other views on this issue. Linda F. Alwitt defines suspense as the reader's cognitive and emotional response, which includes the structural characteristics of the unfolding of a dramatic narrative [3, p. 35]. Meanwhile, Andrew Kaplin and John Lichy define it as immediate satisfaction from the anticipation of resolving uncertainty, which is positively associated with a certain degree of risk [4, p. 73].

It should be noted that there are general limitations to the theory of suspense. According to Christy Mag Uidhir, the paradox of suspense is that it requires uncertainty, while knowledge of the probable outcome eliminates uncertainty and the feeling of tension in response to narratives when the outcome is already known [7, p. 122].

Noel Carroll shows that suspense is the emotional accompaniment to a narrative about the course of events that point to two logically opposite outcomes. The contrast between the two is actively emphasized, where the unlikely outcome is improbable, albeit correct, and the other is morally unacceptable but probable [5, p. 260].

We consider it relevant to examine the implementation of suspense in translation using the example of Adam Nevill's novel "The Ritual". From the very beginning, the author "throws" the reader into a zone of tension, where the description of a mutilated body begins with visual details and gradually unfolds, creating shock: "From the large rib cage drooped the gut, wet and blue in the light seeping through the canopy of leaves…" [2, p. 8]. The core elements that add

dynamism and enrich the visual image are conveyed with high accuracy in translation: "З великої грудної клітки вивалювалися нутрощі. Світло, що пробивалося крізь запону листя, фарбувало мокрі кишки в синюватий відтінок" [1, с. 5].

For the purposes of this translation, we focus on analyzing the adaptation with the addition of clarity, where the emotional coloring was realized through elements of intensifying horror (*шкіра стерва)* and the introduction of elements (*жертва*) into the text that were not present in the original source text. "*The pelt was spread out across surrounding branches, holed but stretched taut in places. A ragged hem about a crumpled centre suggested the skin had been torn from the back in one quick ripping motion*" [2, p. 8]. – "*Шкіра стерва була натягнута на поближні гілки. Хай і пошматована, але міцно напнута на дереві. Рваний край і зіжмакана середина вказували на те, що жертву оббілували одним швидким ривком*" [1, с. 5]. The sensory element of "*оббілування одним ривком*" generates the motif of "man – beast", which develops throughout the chapters and is an indication of long-term suspense.

The original text is concise and figurative, while the translation makes certain thematic constants even more emotionally charged and descriptive, giving it a descriptive meaning that evokes associations with the "devil" or "чорт" in Ukrainian culture, which only intensifies the element of horror: "A goaty breath panted over his head and bare chest and made him cough" [2, p. 63] – "Дихання з цапиної пащі огорнуло його обличчя й голі груди, змусило зайтися кашлем" [1, с. 43].

The gradual unveiling of the victims killed by the forest creeper has a clear structure: (1) gaze – (2) eyes and mouth – (3) chest – (4) spine – (5) stomach – (6) the force that did it.

(1) "Luke looked into the flatbed. Surtr stared back at him" [2, p. 305]. – "Люк зазирнув у кузов. Звідти на нього витріщалася Суртр" [1, с. 216].

(2) “Pale-blue eyes wide in surprise, lipless mouth open, as if to say, Remember me?” [2, p. 305]. – “Блідо-блакитні очі широко розчахнуті від здивування, безгубий рот розкритий, ніби вона промовляла: “Пригадуєш мене?” [1, с. 216].

(3) “Beneath her breasts, her rib cage had been torn asunder like a cardboard box” [2, p. 305]. – “Грудна клітка розірвана на шмаття, наче картонна коробка” [1, с. 216]. The intensity of violence in this fragment of text is conveyed with extreme accuracy.

(4) “She had red-whitish flesh wings attached to an all too visible spinal column” [2, p. 305]. – “Хребет відсвічував з-під червонясто-рожевих шматочків плоті” [1, с. 216]. The figurative metaphor of ribs and muscles in a wing-like form loses its surrealistic effect and is reduced to a literal description – pieces of flesh. This causes the fragment to be perceived more physically, losing the metaphorical nature of visual poetics.

The brief suspense to heighten the horror is successfully conveyed in Ukrainian through a brutal shock effect – gutted, where the accuracy of the pose emphasizes the hint of ritualization. (5) “She was all gone, down to her dark, sopping abdomen, but sat upright, her inert body resting against the tail gate of the truck” [2, p. 305]. – “Її випатрали аж до темного, залитого кров’ю черева, і посадили прямо, обіперши спиною до заднього борта кузова” [1, с. 216].

(6) “An inconceivable strength had done that to sinew, muscle and bone; literally torn her body wide open” [2, p. 305]. – “Якась неймовірна сила розірвала її сухожилля, м’язи й кістки. Буквально вивернула її тіло назовні” [1, с. 216]. The physical level of translation is more intense and slightly alters the cold tone of the original, creating an almost cinematic frame that fully conveys the image to the reader and evokes a sense of disgust.

Suspense is a multifaceted phenomenon that combines cognitive, emotional, and structural components. The translation of Adam Nevill's literary text "The Ritual" demonstrates fidelity and accuracy to the original, explication, but there are also minimal interpretations that, although deviating from formal equivalence, enrich the text. The fragments translated by Kobylinska I.V. reproduce the following types of suspense: long-term – the "man–beast" motif, short-term – "hooks" reinforced by fragments with enhanced graphicity, mini-suspense – details for relief.

References

1. Невілл А. *Ритуал*: роман / пер. з англ. І. Кобилінської. Тернопіль : Видавництво Богдан, 2025. 352 с.
2. Nevill A. *The Ritual*. 1st U.S. ed. Library of Congress Cataloging-in-Publication Data Nevill, 2012. 432 p.
3. Alwitt, Linda F. Suspense and Advertising Response. *Journal of Consumer Psychology*, 12 (1), 2002. p. 35-49.
4. Caplin A, and Leahy J. Psychological Expected Utility Theory and Anticipatory Feelings. *Quarterly Journal of Economics, 116* (1), 2001. P. 55-79.
5. Carroll N. *Beyond Aesthetics.* Cambridge: Cambridge University Press, 2003. 468 p.
4. Quinn E. *A Dictionary of Literary and Thematic Terms.* Second Edition Copyright. Facts On File, Inc. New York, 2006. 464p.
6. Mag Uidhir Ch. An Eliminativist Theory of Suspense. *Philosophy and Literature, 35*, 2011. P. 121-133.
7. Tomlinson P. *Suspense Thriller: How to Write Chase, Spy, Legal, Medical, Psychological, Political, and Techno-Thrillers (Genre Writer)*. Kindle Edition, 2018. 438 p.

Яна Мальована
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
м. Умань (Україна)

Освітній потенціал формальної та неформальної освіти у формуванні ціннісного ставлення до професійної діяльності

Анотація. *У статті розглянуто освітній потенціал формальної та неформальної освіти у формуванні ціннісного ставлення майбутніх фахівців до професійної діяльності. Обґрунтовано, що поєднання традиційних і неформальних форм навчання сприяє розвитку професійної культури, відповідальності та академічної доброчесності.*

Ключові слова: *формальна освіта, неформальна освіта, ціннісне ставлення, професійна підготовка, академічна доброчесність.*

The Educational Potential of Formal and Informal Education in Shaping a Value-based Attitude towards Professional Activity

Abstract. *The article examines the educational potential of formal and informal education in shaping the value-based attitudes of future professionals toward their professional activities. It is argued that combining traditional and informal forms of learning contributes to the development of professional culture, responsibility, and academic integrity.*

Keywords: *formal education, informal education, value-based attitude, professional training, academic integrity.*

Сучасний освітній простір України формується в умовах глибоких соціальних трансформацій, що вимагають переосмислення підходів до підготовки майбутніх фахівців. У центрі уваги педагогічної науки перебуває особистість здобувача освіти, його ціннісні

орієнтири, професійна мотивація та відповідальне ставлення до майбутньої діяльності. Одним із ключових чинників цього процесу є інтеграція потенціалу формальної та неформальної освіти, що забезпечує гармонійний розвиток як професійної, так і духовно-моральної складових особистості. В європейському освітньому просторі питання взаємодії формальної та неформальної освіти розглядається в межах реалізації концепції lifelong learning (освіти впродовж життя), закріпленої у Лісабонській стратегії та рекомендаціях Європейського парламенту. Українська освітня політика поступово гармонізується з цими підходами.

Питання розвитку формальної та неформальної освіти в Україні має чітке законодавче підґрунтя, що визначає їх місце в освітній системі та сприяє реалізації принципу навчання впродовж життя. Відповідно до Закону України «Про освіту» [2], освіта може здобуватися у формах формальної, неформальної та інформальної. Формальна освіта – це організований процес навчання, що відбувається за затвердженими стандартами та завершується отриманням документа державного зразка. Неформальна освіта охоплює освітню діяльність поза межами формальної системи, забезпечує розвиток компетентностей, необхідних для особистісного й професійного зростання, і результати якої можуть бути визнані у формальній освіті. У Законі України «Про професійний розвиток працівників» [3] зазначено, що професійне навчання може здійснюватися у формі неформальної освіти через участь у тренінгах, семінарах та інших заходах підвищення кваліфікації.

Згідно із Законом України «Про вищу освіту» [1], одним із провідних принципів є навчання впродовж життя, що передбачає поєднання формальної й неформальної освіти як умов розвитку професійної мобільності та самореалізації особистості. Питання

узгодження результатів навчання, здобутих у різних освітніх формах, визначено у Національній рамці кваліфікацій [4], яка встановлює взаємозв'язок між рівнями кваліфікацій і результатами навчання.

Формальна освіта є основою професійного становлення, адже передбачає системність, науковість, відповідність державним стандартам і спрямована на формування професійних компетентностей, світоглядних позицій та академічної культури. У межах формальної підготовки закладаються основи етичних норм професійної поведінки, відповідальності й доброчесності. Саме системна освіта формує усвідомлення значущості професійної діяльності як соціально корисної та особистісно цінної.

Неформальна освіта є важливим чинником розвитку особистісних і соціально-комунікативних якостей майбутніх фахівців. Вона охоплює освітні активності поза межами освітнього процесу: участь у тренінгах, семінарах, волонтерських і культурно-просвітницьких ініціативах, наукових гуртках, студентському самоврядуванні, освітніх онлайн-платформах тощо. Такі форми сприяють розвитку автономності, креативності, лідерських якостей, рефлексивності, а головне – формують внутрішні ціннісні установки, засновані на відповідальності, толерантності та готовності до співпраці.

Інтеграція формальної та неформальної освіти створює сприятливі умови для формування цілісної професійної особистості. Їх взаємодоповнюваність забезпечує поєднання академічних знань із практичним досвідом, критичним мисленням, етичними орієнтирами та суспільною активністю. Результатом такої взаємодії є формування у здобувачів освіти стійкого ціннісного ставлення до професійної діяльності, заснованого на усвідомленні її значущості для суспільства й особистісного розвитку.

Отже, освітній потенціал формальної та неформальної освіти полягає у створенні цілісного освітнього середовища, що сприяє професійному самовизначенню, духовно-моральному зростанню та формуванню ціннісних орієнтацій майбутніх фахівців. Реалізація цього потенціалу потребує цілеспрямованої педагогічної підтримки, розвитку партнерських взаємин між закладами освіти та громадськими структурами, а також упровадження інноваційних форм взаємодії, орієнтованих на особистісний і професійний розвиток здобувачів.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 20.10.2025).
2. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19 (дата звернення: 20.10.2025).
3. Закон України «Про професійний розвиток працівників» від 12.01.2012 № 4312-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4312-17 (дата звернення: 21.10.2025).
4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» від 23.11.2011 № 1341. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF (дата звернення: 21.10.2025).

Oleksandr Marynkevych
Oleh Honcharuk
Kharkiv National University of Internal Affairs
Kamianets-Podilskyi (Ukraine)

Developing Lexical Skills in IT Communication through Gamification and Studying Specialized Content (technical blogs, documentation)

Abstract. *This study explores the integration of gamification and authentic IT materials, such as technical blogs and documentation, to enhance lexical skills in English for Specific Purposes (ESP) contexts. The use of real-world resources exposes learners to current terminology and stylistic nuances, fostering practical language acquisition. Gamification elements – including quests, achievement systems, and instant feedback – are employed to mitigate cognitive load, increase motivation, and support the gradual mastery of complex IT vocabulary. An iterative learning algorithm is proposed, guiding students from basic term recognition to advanced application in simulated professional scenarios. Methodologies for evaluating effectiveness, such as activity monitoring and comparative vocabulary testing, demonstrate significant improvements in both lexical retention and communicative competence. The findings highlight the synergy between authentic content and game mechanics as a transformative approach for preparing IT specialists to engage confidently in global professional environments.*

Keywords: *lexical skills, IT communication, gamification, authentic materials, technical documentation, vocabulary acquisition, ESP, motivation, competitive learning, feedback mechanisms.*

The relevance of developing lexical skills in the field of IT communication is directly related to the use of authentic materials, such as technical blogs, official documentation, and

software product manuals. Unlike adapted textbooks, these resources reflect the living language of the professional environment with its current terminology, stylistic diversity, and cultural nuances. Working with such sources not only expands vocabulary but also develops students' ability to navigate the international information space, which is critically important for future IT professionals. Thus, the integration of real IT texts ensures the assimilation of vocabulary in its natural context, making the learning process relevant and practical [1, pp. 1-2].

However, the use of authentic materials alone can create a certain cognitive load, and this is where gamification comes in handy. Combining technical blogs, developer forums, or API documentation with game mechanics such as quests or competitions turns learning into a dynamic and exciting process. This symbiosis not only increases motivation but also ensures the gradual assimilation of complex terminology without overload. In addition, students simultaneously develop critical information skills – they learn to quickly find the necessary data, analyze it, and apply it in practical situations, which makes vocabulary not an abstract concept, but a tool for daily professional activity [2, pp. 2-3].

The mechanisms of gamification's impact on terminology acquisition are based on key principles such as competitiveness, achievement systems, and instant feedback. These elements activate intrinsic motivation, as reward systems, such as points, badges, or level progression, stimulate the production of dopamine, which is associated with the pleasure of success. In the context of IT, where vocabulary is often multi-layered and complex, a structured approach in the form of a "level system" allows students to gradually and systematically master terms, which contributes to their better retention in long-term memory. Thus, the graphical representation of one's own achievements becomes a powerful incentive for further progress [3, pp. 1-2].

To implement these principles in practice, a clear algorithm for integrating specialized content into gamified learning is required. This process begins with the selection of key vocabulary from authentic sources, which is then incorporated into learning scenarios, such as quests, where advancement to the next level depends on the correct use of terms. The gradual increase in task complexity ensures the consistent development of skills — from basic understanding to the free use of vocabulary in complex communicative situations. Instant feedback plays an important role in this process, allowing students to immediately correct their actions and recognize their mistakes, turning learning into an interactive dialogue rather than passive reception of information [1, p. 2].

Specific examples of such gamified activities include quests using API documentation, where students, like detectives, search for key information to solve a practical problem, or the creation of a "level system" where each level unlocks a new layer of specialized vocabulary. Such tasks not only train students to work with authentic sources, but also simulate the real professional challenges faced by IT specialists. Group work in a competitive format further enhances social interaction and motivation, transforming individual learning into a collective pursuit of a common goal [2, p. 1].

To evaluate the effectiveness of this approach, it is advisable to use a set of criteria, the key ones being monitoring student activity and comparative pre-/post-testing of vocabulary. Monitoring activity, which includes analyzing completed tasks, speed of progress through levels, and participation in group discussions, clearly demonstrates the level of engagement and motivation. In turn, testing knowledge at the beginning and end of the learning cycle provides an objective picture of the dynamics of terminology acquisition. It is expected that this methodology will lead not

only to quantitative growth in vocabulary, but also to qualitative changes – the formation of a sustainable ability to communicate effectively in real IT contexts, where accuracy of terminology is the key to successful intercultural and professional interaction [3, p. 2].

References

1. The use of authentic materials in English language classes in higher education institutions. URL: http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/27/part_1/18.pdf (date of application 30.09.2025);
2. Research on the impact of gamification in e-learning modules. URL: https://cluelabs.com/blog (date of application 30.09.2025);
3. The use of gamification and interactive content in e-learning courses. URL: https://cluelabs.com/blog (date of application 30.09.2025).

Тетяна Масло
Київський столичний університет
імені Бориса Грінченка
м. Київ (Україна)

Проблема та образне значення закритого простору в оповіданні Хуліо Кортасара «Casa tomada»

Анотація. *Тези присвячені аналізу мотиву закритого простору в оповіданні «Casa tomada» аргентинського письменника Хуліо Кортасара. Зокрема проаналізовано фізичний і психологічний виміри закритого простору, його роль у зображенні внутрішнього стану персонажів та створенні атмосфери ізоляції та страху. Тож, закритий простір постає як універсальний художній інструмент для осмислення меж свободи й проблеми вибору.*

Ключові слова: *Хуліо Кортасар, закритий простір, фізичний простір, психологічний простір*

The problem and figurative meaning of enclosed space in Julio Cortázar's short story “Casa tomada”

Abstract. *The article analyzes the motif of enclosed space in the short story “Casa tomada” by Argentine writer Julio Cortázar. In particular, the physical and psychological dimensions of enclosed space are analyzed, as well as its role in depicting the inner state of the characters and creating an atmosphere of isolation and fear. Thus, enclosed space emerges as a universal artistic tool for understanding the limits of freedom and the problem of choice.*

Key words: *Julio Cortázar, enclosed space, physical space, psychological space*

Твори аргентинського письменника Хуліо Кортасара вирізняються глибиною філософських роздумів та оригінальністю художніх образів. Одним із центральних мотивів його творів є концепт закритого простору, який набуває різних форм – від фізичних обмежень до

психологічних лабіринтів. Цей образ слугує не лише декорацією для подій твору, а й важливим інструментом для розкриття теми свободи, ізоляції та особистого вибору.

Художній простір твору може бути фізичним (реальним) та психологічним, при цьому психологічний простір може як доповнювати реальний, так і контрастувати з ним, створюючи додатковий символізм [1, с. 479]. У працях польської літературознавиці С. Скварчинської «Wstęp do nauki o literaturze» (1954) розглядається функція простору в літературному творі. Дослідниця вводить поняття визначеного (топографічно конкретного) та невизначеного (уявного) простору, а також закритого/відкритого простору. Вона зазначає, що художній простір не є лише фоном, а активно взаємодіє з персонажами, впливаючи на розвиток сюжету та розкриття теми. [4, с. 124-138].

У своїх творах Хуліо Кортасар часто описує міські пейзажі: будинки, готелі, метро тощо, де урбаністична створює атмосферу неспокою і передає внутрішній конфлікт персонажів. Закритий простір у Кортасара базується на архетипі «поганого місця», а отже сам простір є джерелом страху або небезпеки для персонажів [5, с. 221-222].

В оповіданні «Casa tomada» події відбуваються у Буенос-Айресі у сімейному будинку, який зненацька починають захоплювати невідомі сутності. Головні герої, оповідач і його сестра, належать до заможного класу, дім для них – це не просто житло, він є спадком від попередніх поколінь, місцем спогадів: «*Nos gustaba la casa porque aparte de espaciosa y antigua (hoy que las casas antiguas sucumben a la más ventajosa liquidación de sus materiales) guardaba los recuerdos de nuestros bisabuelos, el abuelo paterno, nuestros padres y toda la infancia*», а іноді й майже живою істотою, здатною впливати на їхні життєві вибори: «*A veces llegábamos a creer*

que era ella la que no nos dejó casarnos». Однак, піддаючись страху перед невидимими загарбниками, вони поступово відступають з дальнього крила оселі у ближнє, а зрештою і повністю її покидають, залишивши всі речі всередині: «*Estábamos con lo puesto. Me acordé de los quince mil pesos en el armario de mi dormitorio. Ya era tarde ahora*».

Світ для головних героїв обмежується стінами їхнього житла (варто лише звернути увагу на детальні описи кімнат та речей у них, повсякденні справи, якими персонажі займаються з неочікуваною завзятістю, та мінімальну кількість контактів з кимось поза стінами), тож закритий простір будинку тут проявляється як фізичний бар'єр, який сепарує персонажів від реального світу навколо них. Інший важливий аспект оповідання базується на асоціації між *приміщенням* та *безпекою* [2]; однак Кортасар навмисно розриває цей логічний зв'язок, перетворюючи будинок зі схованки на пастку, де персонажі залишаються наодинці з невідомим: «*Nos quedamos escuchando los ruidos, notando claramente que eran de este lado de la puerta de roble, en la cocina y el baño, o en el pasillo mismo donde empezaba el codo casi al lado nuestro*», і перед ними постає вибір: втікати чи боротися з небезпекою. Загалом, будинок виступає метафорою психологічної відчуженості головних героїв, а їхній маршрут від дальньої частини будинку до ближньої і назовні можна розглядати як спробу втечі від проблем або внутрішніх конфліктів. Фінал оповідання – вихід головних героїв з будинку на вулицю – дозволяє провести паралель між закритим простором (будинком) та відкритим (реальним світом), та відкриває для них можливість змін.

Отож образ закритого простору в оповіданні Хуліо Кортасара «Casa tomada» виконує багатофункціональну роль. Він є не лише фізичним обмеженням, а й метафорою внутрішнього світу персонажів, їхніх страхів, переживань та особистих пошуків. Цей мотив дозволяє

автору досліджувати глибокі психологічні та філософські питання, створюючи багатогранні твори.

Список використаних джерел

1. Остапова Л. Символізм простору та огорожі в романі Джона Бойна «Хлопчик у смугастій піжамі». *Вісник науки та освіти. Філологія.* 2025. №1 (31). С. 477–485.
2. Aguilar, C. E. A. (2009). Texto tomado. Análisis narratológico de "Casa tomada" de Julio Cortázar. *Revista de Estudios Literarios, 42.* https://www.academia.edu/download/31784412/Analisis_narratlogico_de_Casa_Tomada.pdf
3. Cortázar, J. *Casa tomada.* Ciudad Seva. https://ciudadseva.com/texto/casa-tomada/
4. Skwarczyńska S. *Wstęp do nauki o literaturze*. T. 1. Warszawa: Pax, 1954. S. 474.
5. Torres Vergel, F. (2019). La significación del mal lugar en "Casa tomada" de Julio Cortázar. *Revista de Letras, 59*(2), 215–232. https://www.jstor.org/stable/26939954

Віталій Мельник
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

Інтеграція моделі DigCompUA 2.2 в освітньо-професійні програми фахових молодших бакалаврів філологічних спеціальностей

Анотація. *Дослідження присвячено актуальній проблемі практичної імплементації моделі інформаційно-цифрової компетентності (ІЦК), адаптованої на основі DigComp UA 2.2, в освітньо-професійні програми (ОПП) фахових молодших бакалаврів-філологів. Проаналізовано ключові компоненти ІЦК, що є критичними для сучасного філолога. Запропоновано два основні шляхи інтеграції моделі в освітній процес коледжів: розробка окремих спеціалізованих дисциплін та наскрізна інтеграція цифрових навичок у зміст усіх фахових курсів. Обґрунтовано, що такий підхід сприятиме уніфікації вимог до цифрової підготовки випускників та підвищить їхню конкурентоспроможність на ринку праці.*

Ключові слова: *DigComp UA 2.2, інформаційно-цифрова компетентність (ІЦК), освітньо-професійна програма (ОПП), фаховий молодший бакалавр, цифрова гуманітаристика.*

Integration of the DigComp UA 2.2 model into educational and professional programs of professional junior bachelors in philological specialties

Abstract. *The theses are devoted to the urgent problem of the practical implementation of the information-digital competence (IDC) model, adapted from DigComp UA 2.2, into the educational and professional programs (EPPs) for professional junior bachelors in philology. The key IDC components that are critical for a modern philologist are analyzed. Two main ways of integrating the model*

into the college educational process are proposed: the development of separate specialized disciplines and the cross-curricular integration of digital skills into the content of all professional courses. It is substantiated that this approach will help unify the requirements for graduates' digital training and increase their competitiveness in the labor market.

Keywords: *DigComp UA 2.2, information-digital competence (IDC), educational and professional program (EPP), professional junior bachelor, digital humanities.*

Постановка проблеми. Стрімка цифрова трансформація суспільства докорінно змінює ландшафт гуманітарних професій та ринок праці. Розвиток цифрової гуманітаристики (Digital Humanities) [1], технологій штучного інтелекту та автоматизованої обробки мови висуває нові вимоги до фахових молодших бакалаврів-філологів. Сучасні професійні ролі, такі як перекладач, контент-менеджер, редактор чи офіс-менеджер, вимагають не лише мовних знань, а й упевненого володіння спеціалізованими цифровими інструментами: системами автоматизованого перекладу (CAT-tools), CMS-системами, інструментами SEO-аналізу, платформами для спільної роботи тощо.

Закон України «Про фахову передвищу освіту» [2] орієнтує заклади освіти на підготовку конкурентоспроможних фахівців. Однак аналіз чинних освітньо-професійних програм (ОПП) свідчить про значну неузгодженість у підходах до формування інформаційно-цифрової компетентності (ІЦК). Існує розрив між загальними вимогами стандартів та конкретними запитами роботодавців, на що вказують і сучасні наукові дослідження [3, 4]. Це зумовлює нагальну потребу в розробці та, що найважливіше, інтеграції єдиної науково обґрунтованої моделі ІЦК в освітній процес.

Мета дослідження – запропонувати шляхи та методичні підходи до інтеграції структурно-змістової моделі ІЦК, розробленої на основі DigComp UA 2.2, в освітньо-професійні програми підготовки фахових молодших бакалаврів філологічних спеціальностей.

Виклад основного матеріалу. Методологічною основою для модернізації ОПП має слугувати Рамка цифрової компетентності для громадян України (DigComp UA 2.2) [5], адаптована до специфіки професійної діяльності філологів. У наших попередніх дослідженнях [6] було запропоновано п'ятикомпонентну структурно-змістову модель ІЦК, яка деталізує вимоги до підготовки фахівця. Вона включає такі компоненти:

- Інформаційна, медійна та дата-грамотність (пошук, валідація інформації, робота з корпусами і термбазами).
- Цифрова комунікація та співпраця (діловий «нетикет», платформи для відеоконференцій, спільна робота над документами).
- Створення цифрового контенту (професійна робота в текстових процесорах, створення презентацій, основи роботи з медіафайлами, авторське право).
- Безпека в цифровому середовищі (кіберзагрози, захист даних, академічна доброчесність, уникнення плагіату).
- Використання спеціалізованих цифрових інструментів та навчання впродовж життя (основи CAT-tools, CMS, критичне використання онлайн-перекладачів, здатність до самоосвіти).

Ключовим викликом для закладів фахової передвищої освіти є не лише визнання цієї структури, а її практична імплементація в освітній процес. Ми вбачаємо два основні, взаємодоповнюючі шляхи такої інтеграції.

Шлях 1. Дисциплінарний підхід (введення окремих курсів).

Цей підхід передбачає розробку та впровадження нових окремих навчальних дисциплін, сфокусованих виключно на ІЦК. Наприклад: «Цифрові інструменти у філології», «Основи автоматизованого перекладу (CAT-tools)», «Створення цифрового контенту та медіаграмотність».

Переваги: Системна подача базових знань, чітка структура, легкість в оцінюванні.

Недоліки: Ризик ізоляції цифрових навичок від фахового контексту. Студенти можуть сприймати ці навички як щось абстрактне, не пов'язане з їхньою майбутньою професією перекладача чи редактора.

Шлях 2. Наскрізний (інтегрований) підхід.

Цей підхід, який ми вважаємо більш ефективним та сучасним, полягає у «безшовному» вбудовуванні компонентів ІЦК у зміст усіх (або більшості) фахових та загальних дисциплін. Це перетворює цифрові інструменти з об'єкта вивчення на засіб вирішення професійних завдань.

Приклади реалізації:

У курсі «Практика перекладу»: обов'язкове виконання завдань з використанням базових функцій CAT-tools (створення проєкту, робота з пам'яттю перекладів); робота з онлайн-термбазами (IATE, UNTERM).

У курсі «Ділова іноземна мова»: ведення ділового листування з дотриманням «нетикету»; проведення групових проєктів на колаборативних платформах (Google Workspace); організація симуляційних онлайн-зустрічей (Zoom, MS Teams).

У курсі «Вступ до мовознавства»: аналіз мовних явищ з використанням лінгвістичних онлайн-корпусів.

У курсі «Редагування та копірайтинг»: створення та оптимізація текстів для веб-сайтів; робота з сервісами перевірки на унікальність та плагіат.

При написанні курсових робіт: посилення вимог до інформаційної грамотності (критична оцінка джерел) та академічної доброчесності.

Висновки. Ефективна інтеграція моделі ІЦК, адаптованої з DigComp UA 2.2 [5], вимагає комбінованого підходу: запровадження базових цифрових дисциплін на першому етапі навчання з подальшою глибокою наскрізною інтеграцією цифрових інструментів у всі фахові курси. Це дозволить перейти від абстрактного «вивчення ІКТ» до формування цілісної професійної компетентності, де філологічні знання та цифрові навички є нерозривними. Впровадження такої моделі в ОПП сприятиме уніфікації вимог до підготовки, підвищить якість освіти та забезпечить конкурентоспроможність фахових молодших бакалаврів-філологів на сучасному ринку праці.

Список використаних джерел

1. Ярошенко Т. О. Цифрова гуманітаристика: нова галузь знань чи «молоде вино в старих міхах»? *Культура і мистецтво XXI століття: полілог сучасної гуманітаристики*: колект. монографія / відп. ред. Л.П. Бойко. Київ: Видавничий центр КНУКіМ, 2023. С. 168–208. URL: https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/5ddfa761-9ef8-4314-92a2-9dba299b3e4a/content (дата звернення: 30.10.2025)

2. *Про фахову передвищу освіту*: Закон України від 06.06.2019 № 2745-VIII: станом на 30 жовт. 2025 р. URL: https://sqe.gov.ua/law/zakon-ukraini-N-2745-viii-pro-fakhovu-peredvishh/ (дата звернення: 30.10.2025).

3. Сухомлин О. А. *Дидактичні засади формування цифрової компетентності студентів філологічних спеціальностей*: дис. … д-ра філософії в галузі педагогіки: 011. Київ, 2023. 263 с. URL: https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2023/09/Dysertatsiia-Sukhomlyn-O.A..pdf (дата звернення: 30.10.2025).

4. Черненко А. В. *Формування інформаційно-цифрової компетентності майбутніх учителів іноземних мов в освітньому процесі закладів вищої педагогічної освіти*: дис. … д-ра філософії в галузі педагогіки : 011. Харків, 2022. 189 с.

5. *Проєкт рамки цифрової компетентності для громадян України (DigCompUA 2.2)* / О. Буров, Н. Морзе, О. Кузмінська та ін.; Міністерство цифрової трансформації України, Інститут цифровізації освіти НАПН України. Київ, 2023. 91 с. URL: https://osvita.diia.gov.ua/uploads/1/6287-proekt_ramki_cifrovoi_kompetentnosti_gromadan_ukraini_digcompua_2_2.pdf (дата звернення: 30.10.2025).

6. Ковтун О.В., Мельник В.М. Структура та зміст інформаційно-цифрової компетентності фахових молодших бакалаврів філологічних спеціальностей. *Наукові інновації та передові технології.* 2025. 7(47). DOI: 10.52058/2786-5274-2025-7(47)-1728-1741

Ірина Микитин
Національний університет
водного господарства та природокористування
м. Рівне (Україна)

Мова права:
для чого юристу в сьогоднішніх умовах знати латинь?

Анотація. *У статті розглядається роль латинської мови у підготовці майбутніх юристів, визначено її роль у формуванні мовної, термінологічної та загальнокультурної компетентностей правників. Знання латинської мови сприяє глибшому розумінню як правових понять, так і історії європейської правової традиції, що в свою чергу веде до підвищення фахової підготовки юриста в умовах сучасної освіти.*

Ключові слова: *латинська мова, правова культура, професійна компетентність, термінологія, афоризми*

The language of law:
why does a lawyer need to know Latin in today's world?

Abstract. *The article examines the role of Latin in the training of future lawyers and defines its role in the formation of linguistic, terminological, and general cultural competencies of lawyers. Knowledge of Latin contributes to a deeper understanding of both legal concepts and the history of European legal tradition, which in turn leads to an improvement in the professional training of lawyers in the context of modern education.*

Keywords: *Latin, legal culture, professional competence, terminology, aphorisms*

Non tam praeclarum est scire lingua latina,
quam turpiter nescire (Cicero)

Не так похвально знати латинську мову,
як ганебно її не знати (Ціцерон)

У нашому сприйнятті юрист – це не тільки фахівець з правових питань і державний службовець, але і талановитий майстер слова, який володіє мистецтвом переконливої публічної промови. Саме вміння чітко і виразно подавати та висловлювати свої думки є показником його професіоналізму .

Сьогодні діяльність юриста охоплює практично всі сфери життя: культуру, економіку, освіту, медицину, промисловість. Важливу роль у становленні сучасного правника відіграє латинська мова. Без знання її основних термінів і понять, що походять від римського права, неможливо досягнути справжньої майстерності у майбутній професії.

Вивчення латинської мови студентами – юристами тісно пов'язане з опануванням фахових дисциплін – це і римське право, теорія держави і права, цивільне, кримінальне, приватне, адміністративне право. Недостатнє розуміння термінологічної бази призводить до невпевненості у власних знаннях, труднощів у сприйнятті лекційного чи практичного матеріалів і, зрештою, до втрати інтересу до навчання. Натомість засвоєння правничої лексики та вміння вільно нею користуватися під час навчання допомагає студентам глибше вивчити матеріал, краще орієнтуватися в джерелах права, активізує мислення та формує впевненість у професійному спілкуванні. Знання латини – невід'ємна складова повноцінної гуманітарної освіти, ознака класичної освіченості. Саме тому латину традиційно вивчають вже на першому курсі.

Термінологічний словник правника значною мірою базується на латинській лексиці. *Наприклад*:

адвокат – advocatus,-i (m) – захисник

адміністрація – administratio, - ionis (f) – управління, керівництво

вето – veto,-are – забороняти

інаугурація – inauguratio, -ionis (f) – інаугурація, освячення

конвенція – conventio, -ionis (f) – договір, згода

конституція – constitutio, -ionis (f) – встановлення

корупція – corruptio, -ionis (f) – підкуп, обман

легалізація – legalis, -e – законний від lex, legis (f) – закон

ліцензія – licentia, - ae (f) – право, дозвіл

презумпція – praesumptio, -ionis (f) – припущення

пролонгація – prolongo, -are – подовжувати

промульгація – promulgatio, -ionis (f) – публічне оголошення

реквізиція – requisitio, -ionis (f) – вимога

рецидивіст – recidivus, -a, -um – той, який повертається

санкція – sanctio, -ionis (f) – сувора постанова

суброгація – subrogatio, -ionis (f) – часткове доповнення (до попереднього закону)

юрист – ius, iuris (n) - право

юридичний – iuridicus, -a, -um – судовий

юстиція – iustitia, - ae (f) – справедливість, законність

За кожним латинським терміном, вживаним та відомим у всьому світі, стоїть певне поняття чи правова категорія, яку складно передати іншими словами так, щоб точно і коректно відобразити його суть. Звісно, хотілося б, щоб вивченню "класичних" дисциплін приділялося більше годин, проте вищі навчальні заклади вже тривалий час стикаються з протистоянням двох освітніх підходів – «школи знань» та «школи компетенцій».

«Школа знань» вважає, що неможливо заздалегідь передбачити з чим саме зіткнеться молода людина у своєму житті і професії, тож вона потребує широкої, фундаментальної, базової освіти. Натомість «школа компетенцій» акцентує увагу на самостійному виборі предметів і поглибленому набутті професійних знань та навичок. Так, наприклад, велика кількість шкіл та університетів у США підпорядковуються місцевій владі, залежать від її бюджету і орієнтуються на потреби місцевого ринку праці. Водночас існують приватні школи і університети, які дотримуються системи «школи знань», що дозволяє їм готувати фахівців з широкою ерудицією.

Методика викладання латинської мови також залежить від освітнього підходу, в рамках якого вона викладається. Однак численні стереотипи, які сформувалися за довгий період вивчення латини, часто гальмують творчий підхід до цього предмета. Додатковим фактором, який утримує методику викладання в тому ж руслі є те, що латинська мова, починаючи з X –го ст. н.е. практично не змінювалася і не розвивалася. Крім того, невелика кількість годин змушує викладача шукати нові способи структурування й подання матеріалу, щоби мати змогу ознайомити студента з усією красою, величчю та багатством латинської мови. Зменшення годин призводить до спрощення граматичного курсу, де найчастіше використовується дедуктивний метод – спочатку правило, а потім його ілюстрація прикладом, а також до скорочення історичних екскурсів. Натомість велика увага приділяється практичним навичкам: аналізу речення, роботі зі словником, перекладу , а також подачі висловів і сентенцій, які будуть корисні студенту у його майбутній діяльності.

В історії викладання латини були різні методи навчання - від аналізу до синтезу. Представники граматико-перекладацького підходу пропонували

спочатку заучувати слова, а вже потім будувати усні та письмові речення. Проте такий метод часто викликав чимало труднощів, оскільки студенти робили багато помилок і не досягали належного рівня володіння ні матеріалом, ні мовою.

Найбільш прогресивною показала себе система Ж. Жакото, французького педагога і адвоката, який розробив метод, що стимулював розумову діяльність студентів. Його підхід протиставлявся популярному у 50-х роках минулого століття структурному підходу до вивчення латинської мови, який зводився до механічного заучування мовних моделей без врахування лексичного змісту. Опорною одиницею у системі Ж. Жакото був мовний зразок, який слугував демонстрацією певної структури. Студенти повинні були його заучувати з тим, щоб потім автоматично формувати запитання і відповідати на них без зайвих роздумів.

Сучасні погляди на вивчення латини ближчі до «школи компетенцій», що базується на практичному підході. Головна мета – проектувати набуті студентами знання на подальше навчання, професійну та наукову діяльність. Це означає, що разом з професійно-орієнтованим підходом слід системно вивчати зв'язок латинської мови з сучасними європейськими мовами, раціонально поєднувати різні види роботи – вивчення теоретичного матеріалу, граматичний аналіз, переклад речень, читання та переклад текстів, вивчення крилатих виразів а також заохочувати студентів до творчого мислення, порівняння, аналізу та коментування прочитаного.

Обсяг кредитів, відведений на вивчення латинської мови, дозволяє лише поверхово ознайомитися з нею. Водночас саме латина є своєрідним ключем до розуміння багатьох європейських мов. Знання цієї мови свідчить про належність до європейської освітньої традиції та високий

інтелектуальний рівень. А численні крилаті вислови латинською, яких існують сотні, завжди стануть у пригоді в різних життєвих ситуаціях. Тож *non scholae, sed vitae discimus* – вчимося не для школи, а для життя. Вчись і відкрий для себе цю чудову античну мову!

Список використаних джерел

1. *Енциклопедичний словник класичних мов*. Звонська Л. Л., Корольова Н. В., Лазер-Паньків О. В. та ін. 2-ге вид. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2017. 552 с.
2. Антонюк Г. Д. *Латинська мова*: навч. посіб. для студ. базового напряму 6.0305 «Філологія». Львів: Видавництво Національного ун-ту "Львівська політехніка", 2006. 171 с.
3. Звонська Л. Л. *Латинська мова*: підруч. для студ. відділень класич. філології та ін. філол. спец. вищ. закл. освіти. К.: Книга, 2003. 527 с.
4. Оленич Р. М. *Латинська мова*: підруч. для студ. ф-тів іноземної філології вищих навч. закл. 2 вид., випр. Львів, 2001. 350 с.
5. Шинкарук, В. Д. *Латинська мова для юристів*: підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. Чернівці, 2011. 576 с.
6. Вільчинська Т.В. Латинська мова – міжнародна мова науки і культури. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*: зб. наук. пр. Хмельницький, 2012. Вип. 5. С. 13-18.

Анна Митько
Київський столичний університет
імені Бориса Грінченка
м. Київ (Україна)

Створення сицилійсько-італійсько-українського словника у середовищі lexonomy як засіб збереження мовної та культурної спадщини

Анотація. *У статті висвітлено процес створення електронного тримовного словника сицилійської, італійської та української мов у середовищі Lexonomy. Проєкт спрямований на збереження сицилійської мови як складника культурної спадщини та розвиток міжмовної комунікації засобами сучасної лексикографії. Розглянуто принципи побудови словникових статей, способи передачі культурно-семантичних особливостей і технічну реалізацію словника*

Ключові слова: *сицилійська мова, італійська мова, українська мова, Lexonomy, електронний словник, лексикографія, фразеологізми, культурна спадщина.*

Creation of the Sicilian–Italian–Ukrainian dictionary in the lexonomy environment as a tool for preserving linguistic and cultural heritage

Abstract. *The article presents the development of a trilingual electronic dictionary of Sicilian, Italian, and Ukrainian languages in the Lexonomy environment. The project aims to preserve the Sicilian language as part of cultural heritage and promote cross-linguistic communication through modern lexicographic technologies. The paper discusses the principles of dictionary entry design, the transfer of cultural and semantic features, and the technical implementation of the dictionary.*

Keywords: *Sicilian language, Italian language, Ukrainian language, Lexonomy, electronic dictionary, lexicography, idioms, cultural heritage.*

Мова – це не лише засіб спілкування, а й носій культури, історії та світогляду народу [4, с. 15]. Сицилійська мова, попри регіональний статус, є самобутнім явищем, у якому поєдналися впливи грецької, арабської, норманської та італійської традицій [2, с. 7]. ЮНЕСКО віднесла її до елементів нематеріальної культурної спадщини, що підкреслює важливість її наукового вивчення й цифрового збереження.

Сьогодні бракує багатомовних ресурсів, які систематизували б лексику сицилійської мови з перекладом українською. Тому створення тримовного словника сицилійська – італійська – українська у середовищі Lexonomy є актуальним завданням, що поєднує лінгвістичні та технологічні підходи [3]. Метою дослідження є розроблення цифрового словника, який забезпечує точну міжмовну передачу і збереження культурних значень.

Під час дослідження застосовано порівняльний і контекстуальний аналіз, а також принципи сучасної лексикографії [1, с. 74; 6, с. 223]. Платформу Lexonomy обрано завдяки її гнучкості й підтримці багатомовних форматів (XML, JSON, HTML).

Під час створення тримовного словника застосовано уніфікований підхід до опису лексичних одиниць, що охоплює їхню форму, звучання, значення й переклад. Така структура дозволяє не лише відтворити значення слова чи виразу, а й передати його культурно-комунікативний контекст.

Для наочності наведено приклад фразеологічного запису, створеного у середовищі Lexonomy.

Як приклад, у середовищі Lexonomy було створено запис “Cu nasci tunnu un pò moriri quadratu” (італійською – «Chi nasce tondo non può morire quadrato», українською – «Хто народився круглим, не помре квадратним»). Цей вислів демонструє, як структура словникового запису – що включає вихідну форму, фонетичну транскрипцію, тлумачення італійською мовою, український переклад та приклад вживання – забезпечує повноцінну міжмовну взаємодію. Завдяки такій побудові словниковий запис не обмежується передачею буквального значення, а відображає глибинний культурно-філософський зміст, властивий сицилійській мовній традиції. Вислів «Хто народився круглим, не помре квадратним» віддзеркалює уявлення про сталість людської природи та прийняття власного характеру, що є типовим для народної мудрості Сицилії. У такий спосіб технічна структура словникового запису стає інструментом відтворення культурних смислів, демонструючи взаємодію, як у словниковому описі поєднуються мовна форма та культурний зміст. На рисунку 1 подано приклад структури словникового запису у середовищі Lexonomy, що відображає описану модель побудови.

Як видно з рисунка, кожен елемент статті має окреме поле: для основної форми, транскрипції, тлумачення та перекладу. Це дозволяє користувачеві швидко зорієнтуватися в структурі даних і забезпечує зручність навігації в електронному середовищі.

Кожен словниковий запис містить такі компоненти: слово або вираз сицилійською мовою (“entry”), фонетичну транскрипцію (“transcription”), пояснення італійською (“sense”), український переклад (“translation”) та приклади вживання трьома мовами (“examples”). Така структура дає змогу відтворити не лише лексичне значення, а й комунікативно-культурний контекст, у якому «живе» слово [1, с. 190].

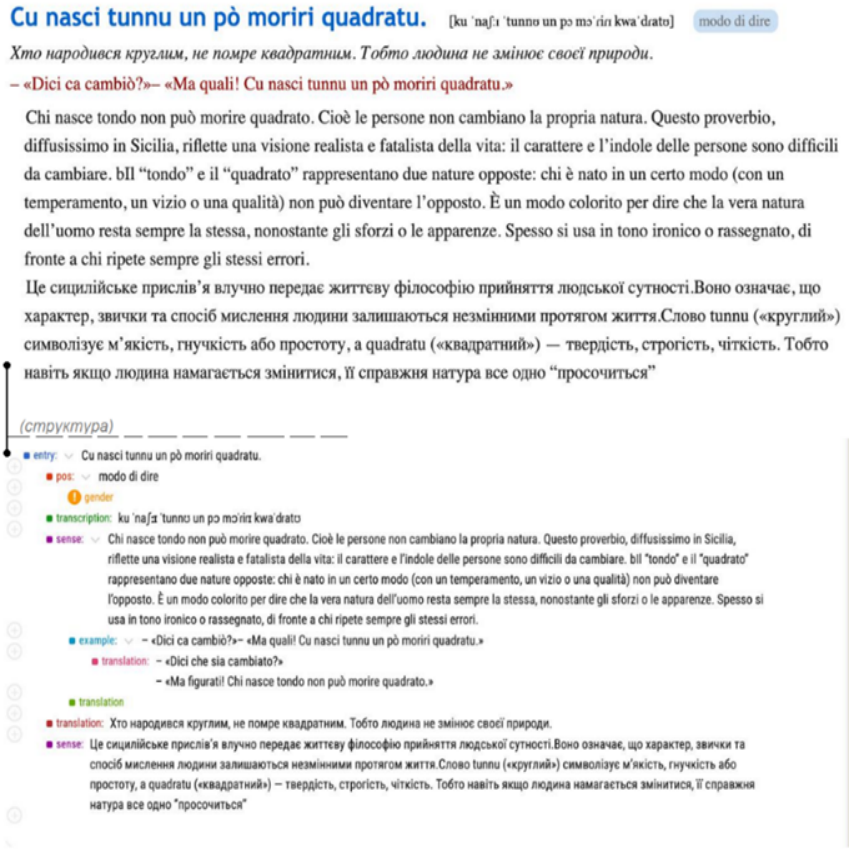

Рис. 1. Структурна реалізація словникового запису у середовищі Lexonomy (вираз "Cu nasci tunnu un pò moriri quadratu")

У словнику вже зібрано понад 80 лексем і виразів, серед яких є як окремі слова ("tampasiàri, piccirìddu"), так і прислів'я чи фразеологічні одиниці ("Cu nesci arrinesci, A navi rutta ogni ventu è cuntrariu") [2, с. 34; 5, с. 89].

Для ілюстрації структури звичайного лексичного запису розглянемо ще один приклад.

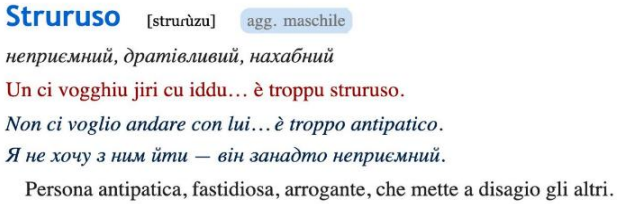
На рисунку 2 наведено слово “Struruso” ([struˈrùzu]), що означає неприємний, дратівливий, нахабний. У словниковій статті показано його тлумачення трьома мовами:

– сицилійською: Un ci vogghiu jiri cu iddu… è troppu struruso;

– італійською: Non ci voglio andare con lui… è troppo antipatico;

– українською: Я не хочу з ним йти – він занадто неприємний.

Це слово використовується для опису людини, яка викликає роздратування або ставить інших у незручне становище.

Struruso [struˈrùzu] agg. maschile

неприємний, дратівливий, нахабний

Un ci vogghiu jiri cu iddu… è troppu struruso.

Non ci voglio andare con lui… è troppo antipatico.

Я не хочу з ним йти — він занадто неприємний.

Persona antipatica, fastidiosa, arrogante, che mette a disagio gli altri.

Рис. 2. Сицилійська лексема “Struruso” у тримовному словнику Lexonomy.

Як видно з рисунка, технічна структура запису зберігає чітку послідовність елементів – від вихідного слова до прикладу вживання. Завдяки такому формату можна легко порівнювати слова різними мовами, а користування словником стає простим і зрозумілим. Сицилійські прислів’я, фразеологізми й емоційні вислови – це «мовні символи культури», які через електронний словник отримують нове життя. Такий підхід демонструє, що сучасна лексикографія може бути не лише засобом

перекладу, а й інструментом міжкультурного діалогу та збереження національної ідентичності [6, с. 238].

Сицилійська мова є дзеркалом щоденного життя сицилійців, де побут, гумор і філософія переплітаються. Наприклад, слово “camurrìa” означає «надоїдливість» або «втомливу справу», але водночас має відтінок емоційного роздратування [2, с. 71]. А вираз “A navi rutta ogni ventu è cuntrariu” («Коли корабель поламаний – будь-який вітер супротивний») є метафорою життєвих труднощів і вразливості людини: коли внутрішня рівновага порушена, навіть сприятливі обставини сприймаються як перешкоди [5, с. 142].

Інший популярний вислів – “Munti cu munti ‘un si juncinu mai, ma l’omini cu l’omini s’infrontanu*”(«Гори з горами не зійдуться, а люди – зійдуться») – символізує віру в можливість примирення та відновлення стосунків навіть після тривалих розлук [2, с. 96].

Такі вислови, або “modi di dire”, є важливими носіями народної мудрості. Вони передають не лише зміст, а й «емоційний код культури» – терпіння, гумор, філософію спокою й життєвої рівноваги [4, с. 102]. Саме тому словник має не лише перекладний, а й лінгвокультурологічний характер.

У процесі роботи в середовищі Lexonomy створено єдину модель словника, який забезпечує уніфікованість структури й легкість пошуку. Усі записи мають формат відкритого доступу та можуть редагуватися й доповнюватися. У майбутньому передбачено розширення бази до 300 лексем, тематичне групування («емоції», «побут», «кулінарія») та створення друкованої версії словника з QR-кодами для переходу до онлайн-платформи. Такий підхід поєднує гуманітарні знання з цифровими технологіями, що робить проєкт сучасним і доступним для широкої аудиторії.

Висновки. Розроблений у середовищі Lexonomy тримовний сицилійсько-італійсько-український словник є прикладом поєднання наукової системності, лінгвокультурного підходу та цифрової гнучкості. Він сприяє збереженню мовної й культурної спадщини, забезпечує точну передачу значень і створює нові можливості для міжмовної комунікації.

Список використаних джерел

1. Atkins, B. T. S., & Rundell, M. The Oxford Guide to Practical Lexicography. Oxford University Press, 2008. 540 с.
2. Cassarà, G., & Moceo, P. (2018). Vocabolario italiano-siciliano. [Self-published].
3. Lexonomy Project. (n.d.). *Lexonomy – Dictionary Writing System*. https://www.lexonomy.eu (дата звернення: 22.10.2025)
4. Maturi, P. *Sociolinguistica dell'italiano contemporaneo*. Roma: Carocci Editore, 2000. 238 с.
5. Moceri, G. *Amunì. Let's go. Se non sai come dirlo, dillo in siciliano.* Palermo: Dario Flaccovio Editore, 2022. 192 с.
6. Rundell, M. Dictionary development in the digital age. *International Journal of Lexicography,* 2015, 28(3), pp. 221–240.

Софія Панченко
Алла Сабітова
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

Language as a Barrier to Disinformation in the Media Environment

Abstract. *The article examines how language serves as a safeguard against disinformation in today`s media environment. The study stresses that mastering language and developing media literacy enhance critical thinking while limiting the impact of manipulative content. Language functions not only as a means of transmitting information but also as a factor of cultural protection.*

Keywords: *language, disinformation, media literacy, critical thinking, manipulation.*

In today's complex media environment, information spreads at an astonishing speed. Social networks, online news platforms, and messaging applications enable messages to reach millions of users within minutes, often bypassing traditional gatekeepers such as editors and fact-checkers. This new reality creates unparalleled opportunities for access to knowledge, civic engagement, and learning, yet at the same time, it opens the door wide to the rapid spread of misinformation and disinformation. Importantly, disinformation rarely appears in the form of blatant falsehoods. More often, it operates through subtle manipulations of language — through deliberate word choice, specific grammatical structures, and stylistic devices that shape perception and guide interpretation in hidden ways [1].

Language as a tool of perception and persuasion. Language plays a decisive role in shaping how individuals and societies perceive the world. Certain words carry strong emotional connotations that predetermine how readers or

listeners will interpret events. For instance, words such as *"total"*, *"impossible"*, and *"catastrophic"* immediately evoke fear, anxiety, or urgency. This emotional framing can prompt recipients to accept statements without engaging in critical evaluation. In English, words such as *"disaster"* or *"unthinkable"* serve a similar function: *"The new policy will lead to catastrophic consequences."* In German, comparable expressions include *"totale Katastrophe"*, *"unvorstellbar"*, or *"schockierend"*, as in *„Die Reform wird zu einer totalen Katastrophe führen."* Such choices are not neutral: they direct attention, evoke specific emotional responses, and often close the space for reasoned debate [2].

Grammatical constructions as instruments of manipulation. Manipulation also occurs at the level of grammar and syntax. Passive voice and impersonal constructions are particularly effective in obscuring accountability, presenting statements as neutral while concealing responsibility. For example, in English, the expression *"Mistakes were made"* avoids naming the actor, just as the German *„Fehler wurden gemacht"* leaves responsibility unspecified. Similarly, impersonal phrases such as *"It is reported that…"* or the German *„Es wird berichtet, dass…"* create a veneer of objectivity while erasing the source of information. Critical discourse analysis has long demonstrated that such syntactic strategies are not accidental but serve the function of depersonalizing and legitimizing narratives [3].

The role of vague generalizations. Another frequent manipulative device is the use of vague generalizations that suggest authority without offering verifiable evidence. In English, the phrase *"Many experts believe…"* implies scholarly consensus while never naming specific experts. Its German equivalent, *„Viele Experten sind der Meinung…"*, operates in exactly the same way. The result is a rhetorical illusion of authority, in which the audience is led to believe that a majority view exists where, in fact, no concrete evidence has

been presented. Such strategies are particularly widespread in political communication and tabloid journalism, where speed and emotional resonance often outweigh accuracy [4].

The amplification effect of hyperboles and metaphors. Hyperboles and metaphors, two of the most powerful rhetorical devices, significantly amplify emotional impact. Statements such as *"The economy is on the brink of collapse"* in English or *„Die Wirtschaft steht am Abgrund"* in German dramatize the situation, pushing the audience into perceiving events as more urgent or dangerous than they may truly be. Headlines, in particular, are frequently designed to provoke strong emotions in order to secure readers' attention: *"Breaking: Major disaster strikes city center"* or *„Eilmeldung: Große Katastrophe im Stadtzentrum"*. Such linguistic exaggerations function as psychological triggers, ensuring rapid engagement, clicks, and shares, often at the cost of nuanced understanding [5].

Case study: The 2025 Ukraine agriculture disinformation campaign. A striking example of manipulation through language occurred in 2025, when false news spread about Ukraine's agricultural sector. Social media platforms and propaganda-oriented Telegram channels circulated the claim that *"Ukraine will have nothing to export to the EU in 2025 due to total crop failure."* The choice of words, particularly *"total crop failure"*, was intended to create a sense of absolute disaster, leaving little room for doubt or nuance. However, the reality painted a very different picture. According to the Ministry of Agrarian Policy of Ukraine, the projected grain harvest for 2025 was between 54 and 55 million tons — sufficient not only for domestic consumption but also for export. In fact, approximately 52% of Ukraine's agricultural exports were expected to be directed to the EU (Ministry of Agrarian Policy, 2025; Reuters, 2025). This disinformation campaign was designed to erode confidence in Ukraine's economy and destabilize perceptions of its resilience.

This case illustrates how language literacy itself becomes a form of defense against disinformation. Readers equipped with the ability to analyze vocabulary and syntax can recognize emotionally charged words, vague generalizations, and syntactic ambiguities — and thus distinguish factual information from manipulative narrative strategies.

Cultural and psychological dimensions of language defense. Beyond its cognitive dimension, language also functions as a cultural and psychological defense mechanism. Societies encode shared values, historical memory, and collective identity in their languages. By understanding linguistic and cultural context, readers can more easily identify contradictions or foreign narratives that clash with established worldviews [6]. When disinformation deviates from standard linguistic patterns or cultural frames, attentive readers often notice the anomaly and become more skeptical of the message.

Language competence as a shield. Strong language skills strengthen critical judgment by enabling individuals to analyze arguments logically, uncover hidden assumptions, and interrogate unverified claims. Those who lack such skills are significantly more vulnerable to manipulation, tending to accept surface-level assertions as truth. In this sense, language operates not only as a tool of cognition but also as a social shield against the psychological effects of propaganda and manipulation.

Linking language, media literacy, and education. The role of language in combating disinformation is inseparably tied to broader efforts in media literacy and education. Systematic training in the analysis of vocabulary, grammatical structures, and stylistic devices enhances individuals' capacity to evaluate information critically. Understanding how metaphors and hyperboles work helps readers remain objective and emotionally balanced. Awareness of emotionally charged words and manipulative constructions enables a more

accurate interpretation of news, especially in the digital media environment where sensationalist headlines are optimized to capture attention quickly [7].

Language as responsibility and resilience. Language can also be understood as a tool of civic responsibility. By verifying sources, clarifying ambiguous terms, and recognizing manipulative tactics, readers not only protect themselves but also contribute to the transparency of communication and the slowing of misinformation's spread. The 2025 Ukrainian case demonstrates how a single misleading headline, left unchallenged, can quickly influence public opinion across entire digital networks.

Toward communicative-ecological competence. In conclusion, language is not only a means of communication but also a powerful barrier against disinformation. Through careful examination of vocabulary, syntax, and stylistic strategies — including emotionally charged words, passive constructions, vague generalizations, hyperboles, and metaphors — readers can distinguish facts from manipulations. At the same time, it is essential to recognize that language does not merely reflect reality but actively shapes it. Thus, by means of language, the picture of the world is formed both positively and negatively. Each of us is capable of shaping our own individual worldview, reflecting our values and attitudes, by applying an "information diet" — that is, a deliberate, critical, and time-limited selection of information sources.

Protecting the emotional sphere of individuals from the harmful effects of manipulative language is possible through the development of communicative-ecological competence of the linguistic personality. This competence involves the ability to navigate communicative environments responsibly, with awareness of the ecological impact of words on both personal and societal levels. The need for didactic materials to foster this competence is already evident. Because the

communicative-ecological function of language is closely intertwined with its emotive function, the formation of emotive competence — the ability to manage, interpret, and respond to emotions in communication — must be considered an essential component of overall communicative literacy. Only by integrating linguistic, cultural, and emotive dimensions can societies build resilience against manipulation and ensure the preservation of cultural and psychological integrity in the face of disinformation [8].

References

1. Wardle, C., Derakhshan, H. *Information Disorder: Toward an Interdisciplinary Framework for Research and Policy Making.* Council of Europe., 2017.
2. Lakoff, G. *Don't Think of an Elephant! Know Your Values and Frame the Debate.* Chelsea Green, 2014.
3. Fairclough, N. Critical *Discourse Analysis: The Critical Study of Language.* Routledge, 2013.
4. Silverman, C. *Verification Handbook: A definitive guide to verifying digital content for emergency coverage.* European Journalism Centre, 2015.
5. Charteris-Black, J. *Politicians and Rhetoric: The Persuasive Power of Metaphor.* Palgrave Macmillan, 2011.
6. van Dijk, T. A. *Ideology: A Multidisciplinary Approach.* SAGE, 2008.
7. UNESCO. *Media and Information Literacy Curriculum for Educators and Learners*, 2021.
8. Желуденко М., Сабітова А. Мовна екологія в умовах коронакризи. *Journal of science,* 7(2), P. 59-63. Lyon, France, 2020.

Олена Пасічна
Криворізький фаховий коледж
Державного некомерційного підприємства
«Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Кривий Ріг (Україна)

Формування риторичних умінь і навичок здобувачів освіти в курсі «Українська мова (за професійним спрямуванням)»

Анотація. *Риторична компетенція є визначальною характеристикою мовної особистості оратора. Проаналізовано елементи риторичної компетенції. Наголошено на важливості використання фігур мови та засобів художньої образності задля посилення впливу на аудиторію слухачів. Указано форми занять та дієві види роботи, які доцільно застосувати в процесі формування риторичних умінь і навичок.*

Ключові слова: *закони риторики, риторична компетенція, риторичні уміння й навички, мовна особистість оратора.*

Development of rhetorical skills and abilities of students in the course «Ukrainian Language (for Professional Purposes)»

Abstract. *Rhetorical competence is a defining characteristic of a speaker's linguistic personality. The elements of rhetorical competence were analyzed. The importance of using rhetorical figures and artistic imagery to enhance the impact on the audience is emphasized. The types of classes and effective forms of work that are advisable to use in the process of developing rhetorical skills and abilities were indicated.*

Keywords: *laws of rhetoric, rhetorical competence, rhetorical skills and abilities, speaker's linguistic*

Одним із найголовніших завдань вивчення дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» у закладах фахової передвищої освіти є формування риторичних умінь і навичок здобувачів освіти. У навчальній програмі з цієї дисципліни наголошено на важливості стійких комунікативних компетенцій, потрібних у професійному спілкуванні, навичок послуговування вербальними й невербальними засобами обміну інформацією; засвоєння мовних стереотипів комунікацій. Відтак здобувачі освіти повинні знати основні умови ефективного ділового спілкування, композицію публічного виступу, основні закони риторики; повинні уміти володіти різними видами усного спілкування, готуватися до публічного виступу та здійснювати його [3, с. 4-5].

В українській лінгводидактиці проблемі формування означених умінь і навичок присвячено праці О. Авраменка, Н. Бабич, Г. Васильєва, Н. Голуб, Г. Клімової, М. Микитюк, Н. Осипової, Г. Онуфрієнко, В. Чукіної та ін. Дослідники розглядають специфіку публічного мовлення, історичні витоки риторики, основи полемічного мистецтва, підходи до організації навчання риторики.

Предметом нашої уваги є риторична компетенція як визначальна характеристика мовної особистості оратора.

Як указує Н. Голуб, риторична компетенція передбачає наявність таких елементів:

- володіти знаннями правил стратегії й тактики спілкування, побудови конструктивного діалогу, прийомів аргументації, жанрових особливостей, засобів мовного вираження, техніки риторики;
- знати загальні закони і принципи мовленнєвої поведінки й можливості їх використання в різних ситуаціях спілкування;

- володіти всіма видами мовленнєвої діяльності, способами взаємодії з аудиторією;
- володіти невербальними засобами спілкування (паралінгвістичними, екстралінгвістичними, кінесикою й проксемікою);
- дотримуватися культури діалогічного й монологічного мовлення [2, с. 311].

Навчальною програмою з дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» [3] передбачено в межах розділу «Культура фахового мовлення» вивчення тем: 1.3 «Специфіка мовлення фахівця (відповідно до напряму підготовки)» та 1.4 «Формування навичок і прийомів мислення. Види, форми, прийоми розумової діяльності. Основні закони риторики». Ці теми включають питання: «Мова і професія», «Майстерність публічного виступу», «Види підготовки до виступу», «Управління мовленням та його структурування за допомогою тематичної організації, зв'язності та логічності», «Основні закони риторики».

На заняттях з дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» варто застосувати систему роботи, яка сприятиме набуттю необхідних умінь і навичок. Насамперед ознайомлюємо здобувачів освіти із такими законами риторики: концептуальним, моделювання аудиторії, стратегічним, тактичним, мовленнєвим, ефективної комунікації, системно-аналітичним. Пояснюємо, як ці закони мають бути реалізовані в процесі підготовки та виголошення публічного виступу. Далі акцентуємо увагу на вимогах до оратора: додержання норм сучасної української літературної мови, переконливість, милозвучність, чіткість дикції, правильна вимова, точність формулювань, багатство мови, використання стилістичних фігур, стислість, доречність, чіткість, логічність, зрозумілість, змістовність, інтонаційна виразність мовлення,

синтаксична різноманітність, багатство лексики, оригінальність. Указані вимоги до оратора і є показниками його риторичної компетентності.

Розглядаючи програмові питання, викладач орієнтує здобувачів освіти на текстовий матеріал за профілем навчання. Працюючи над підготовкою до публічного виступу варто зосередити увагу здобувачів освіти на вимогах до виступу, його композиції, етапах підготовки до виступу (обдумування теми; опрацювання й оформлення тексту; критичний розбір готового виступу, що включає аналіз з погляду композиції, логічності викладу, зрозумілості термінів, чіткості визначень, добору фактів; виголошення виступу) [1, с. 19-20].

У процесі підготовки виступу радимо здобувачам освіти використовувати риторичні фігури і тропи для посилення впливу на аудиторію слухачів. Окремо слід зупинитися на застосуванні невербальних засобів (рухи, поза, жести, міміка), які впливають на сприйняття матеріалу.

На практичних заняттях з вивчення названих тем доцільно застосувати такі форми занять: дискусія, диспут, ділові ігри, ситуативні професійні завдання, виступи з промовою (повідомленням, доповідями, рефератами). Дієвим видом роботи є самоаналіз здобувачем освіти власного мовлення (самоконтроль підготовлених текстів, їх редагування тощо), фіксація допущених помилок та їх усунення (самокорекція) в подальших виступах.

Отже, систематична робота з формування риторичних умінь і навичок здобувачів освіти на заняттях з курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)» забезпечить оволодіння необхідними теоретичними знаннями щодо законів риторики, особливостей композиції різноманітних жанрів публічного виступу та виробить практичні уміння

виступати з доповідями, промовами, повідомленнями в комунікативних ситуаціях фахового спілкування.

Список використаних джерел

1. Антонюк Т. М., Борис Л. М., Стрижаковська О. С. *Українська мова (за професійним спрямуванням)»:* навч. посіб. Чернівці : Місто, 2012. 272 с.

2. Голуб Н. Б. *Риторика у вищій школі*: монографія. Черкаси : Брама-Україна, 2008. 400 с.

4. *Українська мова за професійним спрямуванням*. Навчальна програма для закладів фахової передвищої освіти, що здійснюють підготовку фахових молодших бакалаврів. Київ : Інститут модернізації змісту освіти, 2022. 15 с.

Вадим Пашковський
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
м. Умань (Україна)

Академічна доброчесність як результат професійної підготовки майбутнього вчителя іноземних мов

Анотація. *У статті розглянуто академічну доброчесність як результат професійної підготовки майбутнього вчителя іноземних мов. Визначено сутність поняття, його зв'язок із формуванням професійно-етичної, комунікативної та дослідницької компетентностей. Проаналізовано умови та роль викладача у формуванні доброчесного освітнього середовища.*

Ключові слова: *академічна доброчесність, професійна підготовка, майбутній учитель, іноземні мови, педагогічна етика.*

Academic Integrity as a Result of Professional Training of Future Foreign Language Teachers

Abstract. *The article considers academic integrity as a result of professional training of future foreign language teachers. The essence of the concept and its connection with the formation of professional, ethical, communicative, and research competencies are defined. The conditions and role of the teacher in the formation of an ethical educational environment are analyzed.*

Keywords: *academic integrity, professional training, future teacher, foreign languages, pedagogical ethics.*

Академічна доброчесність є фундаментом сучасної освітньої системи, оскільки забезпечує довіру до результатів навчальної та наукової діяльності, сприяє розвитку особистісної відповідальності та професійної зрілості. Для майбутнього вчителя іноземних мов цей аспект має особливе значення, адже педагог виступає не

лише транслятором знань, а й носієм цінностей, культурних норм і моральних орієнтирів.

Відповідно до Закону України «Про освіту», академічна доброчесність – це «сукупність етичних принципів і визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності» [3].

Для майбутнього вчителя іноземних мов академічна доброчесність виконує подвійну функцію: з одного боку, вона є показником його професійної культури, академічної компетентності та здатності діяти відповідно до етичних норм освітнього середовища; з іншого – виступає дієвим педагогічним інструментом, що забезпечує трансляцію морально-етичних цінностей здобувачам освіти, сприяє формуванню у них відповідального ставлення до навчання та вихованню культури чесності, поваги й справедливості в освітньому процесі.

Професійна підготовка майбутнього вчителя іноземних мов включає засвоєння педагогічних, мовознавчих, методичних і психологічних знань [2]. Академічна доброчесність у цьому контексті є наскрізною компетентністю, що проявляється у всіх видах освітньої діяльності – від написання рефератів і курсових робіт до участі у наукових конференціях чи міжнародних програмах академічної мобільності.

Основні складники формування академічної доброчесності:

– **Когнітивний –** знання норм академічної етики, правил цитування, особливостей академічного письма іноземною мовою.

– **Мотиваційний –** усвідомлення цінності чесності, відповідальності, самостійності в навчанні.

– **Діяльнісний** – уміння застосовувати ці принципи у практичній діяльності (створення власних текстів, виконання проєктів, досліджень).

– **Рефлексивний** – здатність до самоаналізу, критичної оцінки власних академічних практик [1; 4].

У процесі професійної підготовки ефективними засобами формування академічної доброчесності є спецкурси з академічного письма та культури наукової комунікації, модулі, присвячені етичним аспектам міжкультурного спілкування, практичні заняття з аналізу типових порушень академічної етики, участь здобувачів вищої освіти у наукових гуртках, конференціях, конкурсах студентських наукових робіт тощо.

Особливе значення має приклад викладача, який демонструє академічну чесність у власній науковій і педагогічній діяльності. Саме через взаємодію з доброчесним наставником формуються стійкі моральні установки та професійна ідентичність майбутнього педагога.

Для ефективного формування академічної доброчесності у здобувачів вищої освіти необхідний комплекс педагогічних умов, що забезпечують цілісність і результативність освітнього процесу. По-перше, важливим чинником є створення доброзичливого академічного середовища, у якому цінуються самостійність, ініціатива та критичне мислення. Таке середовище ґрунтується на взаємоповазі викладачів і студентів, довірі, відкритості до діалогу, що стимулює здобувачів діяти чесно, брати на себе відповідальність за результати навчання та не вдаватися до порушень академічної етики. У доброзичливому середовищі формуються умови для розвитку внутрішньої мотивації до самостійної роботи та самовдосконалення.

По-друге, необхідним є удосконалення системи оцінювання, що ґрунтується на прозорих критеріях і

виключає суб'єктивність. Прозорість процедур оцінювання підвищує довіру студентів до результатів освітнього процесу, зменшує ризик академічних порушень і формує розуміння зв'язку між особистими зусиллями та досягнутим результатом.

По-третє, значення має інтеграція тематики доброчесності у всі освітні компоненти, особливо мовні й методичні курси. Академічна доброчесність не повинна залишатися лише предметом обговорення у межах окремих заходів чи курсів. Вона має пронизувати весь освітній процес – від опрацювання теоретичних питань до виконання практичних завдань. Наприклад, під час викладання іноземних мов студенти можуть опрацьовувати автентичні тексти, що містять етичні дилеми, створювати власні письмові роботи з дотриманням правил цитування, аналізувати приклади академічного плагіату тощо.

По-четверте, ефективності процесу сприяє застосування інноваційних технологій навчання – проєктних, дослідницьких, інтерактивних методів. Ці форми роботи активізують пізнавальну діяльність здобувачів, розвивають навички співпраці, критичного аналізу та рефлексії. Проєктне навчання, наприклад, передбачає створення студентами власних наукових або соціально значущих продуктів, що потребують самостійності, чесності та відповідальності. Інтерактивні методи (дебати, рольові ігри, кейс-аналіз) дають змогу обговорювати етичні ситуації та приймати морально виважені рішення.

Ну і нарешті, важливою умовою є налагодження співпраці зі студентським самоврядуванням у питаннях популяризації академічної доброчесності. Залучення студентів до розроблення і реалізації ініціатив (інформаційних кампаній, тижнів академічної культури, студентських кодексів честі) формує у них почуття

причетності до розвитку академічної спільноти та підвищує рівень усвідомленої відповідальності. Саме через діяльність студентського самоврядування доброчесність перестає бути лише адміністративною вимогою і стає ціннісною нормою поведінки.

Отже, формування академічної доброчесності потребує комплексного підходу, що поєднує навчальну, виховну й дослідницьку діяльність, орієнтовану на розвиток професійно-етичної компетентності. Результатом цього процесу є становлення майбутнього педагога як морально відповідальної, академічно чесної та професійно компетентної особистості, здатної виховувати покоління, що поважає правду, працю й інтелектуальну власність.

Список використаних джерел

1. Бєлітченко Д. М. Компонентна структура науково-дослідницької культури майбутніх учителів. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. *Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2023. Випуск 95. С. 16–20

2. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII.

3. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII.

4. Тодорова І. Компоненти академічної доброчесності студентів та умови її формування. *Витоки педагогічної майстерності*. 2019. № 24. С. 199–205.

Діана Передрій
Державний університет
«Київський столичний університет
імені Бориса Грінченка»
м. Київ (Україна)

Гендерні стереотипи в ідіоматичному корпусі італійської та англійської мов: компаративний аспект

Анотація. *У статті досліджено динаміку гендерних стереотипів у ідіоматичних корпусах італійської та англійської мов на прикладі виразів з гендерним маркером «син» («figlio»/«son»). Результати представляють різницю у конотативному значенні виразів в порівнянні двох культур.*

Ключові слова: *ідіома, гендерний стереотип, корпус.*

Gender stereotypes in the idiomatic corpus of Italian and English languages: comparative aspect

Abstract. *The article examines the dynamics of gender stereotypes in idiomatic corpora of Italian and English languages using expressions with the gender marker "son" ("figlio"/"son") as an example. The results show the difference in the connotative meaning of expressions when comparing the two cultures.*

***Keywords*:** *idiom, gender stereotype, corpus.*

Сучасне трактування поняття стереотипу сформульоване доволі широко. Українська науковиця О. Блинова визначає стереотипи як узагальнені, стійкі, шаблонні, емоційно насичені, пов'язані із соціальними цінностями уявлення про соціальні об'єкти, які засвоюються індивідом у процесі соціальних взаємодій, слабко рефлексуються і можуть автоматично відтворюватися іноді протягом усього життя [1, с. 110]. Фразеологізми (ідіоми), які є не лише лінгвістичним, але й соціальним явищем, здатні відображати стереотипи, зокрема гендерні.

Матеріалом дослідження слугували італомовні й англомовні фразеологічні словники та словники ідіоматичних виразів. З цих джерел були відібрані вирази, які містять певні гендерні маркери. Також під час дослідження застосовувалися корпуси, оскільки важливо встановити, чи досі відображають ідіоми ті чи інші стереотипні уявлення. Відповідно, слід встановити наявність та частоту їхнього вживання. Фразеологізми перевірялись через корпуси COCA (Corpus of Contemporary American English) та CORIS (Corpus di Italiano Scritto).

Метою дослідження було розглянути динаміку стереотипів у виразах з компонентом «син», тобто «son» (5 виразів) та «figlio» (25 виразів).

Ми виявили, що виразів з вербальним маркером «figlio» у п'ять разів більше, ніж виразів із «son». У COCA було знайдено чотири ідіоми з маркером «son» (80% від загальної кількості). З них три мають негативну або несхвальну конотацію: «son of a biscuit» («син печива»), «son of a bitch» («сучий син»), «son of a gun» («син рушниці»); і один – позитивну: «favorite son» («улюблений син»). Позитивний вираз був представлений 280 разів, тим часом як негативні варіанти зустрічались переважно частіше, сягаючи 9059 разів у випадку з «son of a bitch».

У італійському корпусі наявний 21 фразеологізм з 25, знайдених у словниках (84% від загальної кількості). Присутні вирази з негативною конотацією («figlio della serva» – «син служниці»), нейтральною («figlio del proprio tempo» – «син свого часу») та позитивною («figlio di famiglia» – «син сім'ї»). Найбільш популярним виразом є відповідник англійському «son of a bitch», а саме «figlio di puttana» («сучий син»), який був представлений 257 разів. Однак, загальна динаміка відрізняється від американського корпусу, адже найбільш вживаними є ідіоми з позитивною конотацією, наприклад, «figlio d'arte»

(«син мистецтва») – 65 разів. Натомість негативні вирази зустрічаються рідше: «figlio di nessuno» («нічий син») – 17 разів, «figlio di mignotta» («син повії») – 4 рази.

Важливо зазначити, що при творенні негативних фразеологізмів часто використовуються жіночі маркери, такі як «puttana» («повія») чи «madre vedova» («мати-вдова»), натомість нейтральні або позитивні часто мають чоловічі маркери: «figlio dell'uomo» («син чоловіка»), «figlio del proprio padre» («син свого батька»). В цьому плані унікальним виразом з жіночим маркером є «figlio di buona donna» («син хорошої жінки»), що зустрічається аж 30 разів і має позитивну конотацію, але на відміну від «figlio dell'uomo» має обов'язково містити слово «buona» («хороша»).

Порівняти варто і наступні вирази: «figlio di mamma/madre» («мамин син») та «figlio di papà/padre» («татовий син»). У першому випадку мова йде або про людину (сина), схильного як до добра, так і до зла, або про позашлюбного сина, якого варто жаліти. Обидва значення мають нейтральний характер з легкою негативною конотацією. Окрім цього, у словниках зустрічається варіант «povero figlio di mamma» («бідний мамин син»), хоча він, ймовірно, застарілий, адже у корпусі не присутній. Вираз «figlio di papà» позначає людину, виховану в розкоші; його оцінне значення переважно позитивне, хоча цей вислів іноді використовується як докір, натякаючи на те, що такі люди не заслужили на свою розкіш. Варіант з маркером «мама» зустрічається 11 разів, з маркером «тато» – лише 8. Це може свідчити не лише про тенденцію до негативної оцінки образу матері, але й образу сина, оскільки саме він виступає головним підметом у цих висловах.

Єдина негативна ідіома, яка має чоловічий маркер, – це «figlio di un cane» («син пса»), що вживається на позначення нечесної людини та зустрічається сім разів у

CORIS. Однак, колокація «figlio di cagna» («син суки»), якої немає в словниках як фіксованого фразеологізму, також зустрічається у корпусі 7 разів.

Частина ідіом зі словом «figlio» мають релігійний характер: «Figlio di Dio» («Божий син»), «figliol (figlio) prodigo» («блудний син») і навіть вищезгадана «figlio dell'uomo» («син чоловіка»), що часто позначає не будь-якого сина, а саме Ісуса Христа, у значенні «Син Людський». В цьому аспекті гендерна упередженість полягає в відсутності або меншій кількості варіацій даних висловів з маркером «figlia» («дочка»). У CORIS не було знайдено колокації «figlia di Dio» («Божа дочка»); «figlia prodiga» («блудна дочка») згадувалась двічі (на противагу «figliol (figlio) prodigo» з сімдесятьма п'ятьма разами). Вирази «figlio dell'uomo» та «figlia dell'uomo» були присутні 108 та 26 разів відповідно, але важливо зазначити контекст, в якому вони використовувались. У випадку з маркером «figlio» ідіоматичні приклади зустрічались («E vedrete il figlio dell'uomo seduto alla destra della Potenza e venire sulle nubi del cielo» – «І ви побачите Сина Людського, що сидить праворуч Сили і приходить на хмарах неба»), натомість з компонентом «figlia» даний вираз переважно вживався на позначення родинних зв'язків: «...per la figlia dell'uomo più potente del mondo» («...для дочки найвпливовішого чоловіка у світі»). У фразеологічних словниках вирази з «son», що мають релігійний підтекст, не зустрічаються, хоча колокації «son of God» («Божий син») чи «daughter of God» («Божа дочка») загалом існують (1648 та 25 згадок у COCA).

Отже, обидва корпуси містять ідіоми з вербальним маркером «син», які мають позитивні, нейтральні та негативні конотації. Вирази з «figlio» мають ширший спектр як за кількістю, так і за тональністю. В англійському корпусі домінують негативні фразеологізми з сильним емоційним забарвленням, і їхнє вживання

переважно припадає на такі сфери, як телебачення та веб-простір. Жіночі маркери у негативних ідіомах з маркерами «son» та «figlio» є спільним культурним феноменом. Всі ці ознаки відображають упередженість двох мов щодо жіночих образів.

Список використаних джерел

1. Блинова О. Є. Соціальні стереотипи як прояв соціального мислення. *Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України*. Київ, 2014. Т.11. Вип.9. С. 107–118.
2. Ammer C. *The American Heritage.* Dictionary of Idioms. American Heritage. Boston, 1997. 729 c.
3. *Corpus di Italiano Scritto* (CORIS). URL: https://corpora.ficlit.unibo.it/TCORIS/
4. *Corpus of Contemporary American English* (COCA). URL: https://www.english-corpora.org/coca/
5. Dizionario dei modi di dire. *Hoepli*. URL: https://dizionari.corriere.it/dizionario-modi-di-dire/
6. Sorge P. *Dizionario dei modi di dire della lingua italiana: origine e significato delle frasi idiomatiche e delle forme proverbiali rare e comuni*. Newton&Compton. Roma, 1997. 258 c.
7. Spears R. A. *McGraw-Hill's Dictionary of American Idioms and Phrasal Verbs*. McGraw-Hill. Chicago, 2005. 1080 c.

Тетяна Пода
Волинський національний університет
імені Лесі Українки
м. Луцьк (Україна)

Цифрова педагогіка у шкільному навчанні іноземної мови: роль та місце у підвищенні мовленнєвої мотивації учнів

Анотація. *Розглянуто роль цифрової педагогіки у сучасному шкільному навчанні іноземних мов. Показано, що інтеграція цифрових технологій, включно з мультимедійними платформами для навчання, сервісами інтерактивних вправ, освітніми ігровими ресурсами та інструментами цифрового сторітелінгу, сприяє підвищенню мотивації учнів, розвитку їхньої мовленнєвої активності та формуванню комунікативної компетентності. Окреслено поняття мовленнєвої мотивації як сукупності внутрішніх і зовнішніх спонукань учнів до ініціювання та підтримання спілкування іноземною мовою в усіх видах мовленнєвої діяльності. Підкреслюється, що цифрова педагогіка дозволяє поєднувати традиційні методи навчання з інноваційними інструментами, створюючи сприятливе середовище для цілеспрямованого розвитку мовленнєвої компетентності учнів.*

Ключові слова: *цифрова педагогіка; іноземна мова;* ***мовленнєва*** *мотивація; цифрові технології; мовленнєва компетентність.*

Digital pedagogy in school foreign language learning: the role and place in enhancing students' speaking motivation

Abstract. *The role of digital pedagogy in contemporary school-based foreign language education is examined. It is shown that the integration of digital technologies, including multimedia learning platforms, interactive exercise services, educational game-based resources, and digital storytelling tools, contributes to increasing learners' motivation, enhancing their speaking activity,*

and fostering the development of communicative competence. The concept of speaking motivation is outlined as a set of internal and external incentives that encourage learners to initiate and sustain communication in a foreign language across all types of language activity. It is emphasized that digital pedagogy enables the combination of traditional teaching methods with innovative tools, creating a supportive environment for the purposeful development of learners' speaking competence.

Keywords: *digital pedagogy; foreign language education; speaking motivation; digital learning technologies; speaking competence.*

Сучасна цифрова трансформація освітнього процесу обумовлює необхідність переосмислення ролей педагога та учня у навчанні, оскільки впровадження цифрових технологій змінює способи подачі навчального матеріалу та модифікує традиційні форми взаємодії між учасниками освітнього процесу. Інтеграція цифрових технологій у викладання іноземних мов на шкільному рівні створює сприятливе мотиваційне середовище, яке спрямоване на розвиток мовленнєвої компетентності. Щоб уникнути термінологічної неоднозначності, розрізняємо загальну навчальну мотивацію та мовленнєву мотивацію: перша стосується прагнення учня досягати навчальних результатів в цілому, тоді як друга відображає його готовність ініціювати й підтримувати іншомовну комунікацію.

У сучасному освітньому процесі мотивація дедалі частіше розглядається у взаємозв'язку з використанням цифрових технологій, які відкривають нові можливості для активного, особистісно-орієнтованого та інтерактивного навчання. Використання цифрових інструментів, зокрема інтерактивних освітніх платформ, сервісів для створення завдань, ігрових освітніх ресурсів та інструментів цифрового сторітелінгу, стимулює

мовленнєву мотивацію, тобто підвищує готовність учнів висловлюватися, реагувати, уточнювати та підтримувати діалог.

Сучасні дослідження (Panagiotidis et al., 2018) підкреслюють, що інтеграція цифрових технологій у навчальний процес суттєво підвищує зацікавленість учнів, стимулює самостійне мислення та підтримує розвиток мовних навичок у практичних комунікативних ситуаціях. Цифровий сторітелінг розглядається як інноваційний інструмент навчання, застосування якого підвищує мотивацію до вивчення іноземної мови, сприяє розвитку усного мовлення та забезпечує емоційне залучення учнів, критично важливе для формування стійких комунікативних навичок (Tahriri et al., 2015). Емоційне залучення та наративні ролі тут виступають пусковими механізмами мовленнєвої мотивації, спонукаючи школярів говорити, ставити запитання та домовлятися про сенс.

Систематичне використання технологій TELL (Technology Enhanced Language Learning (вивчення мов, що базується на основі використання передових технологій)), як показують М.П. Агра (2025) та І. Мауліда (2024), стимулює мовленнєву активність учнів, дозволяючи їм застосовувати мовні знання у різноманітних навчальних контекстах. М.П. Агра підкреслює ефективність цифрового сторітелінгу для розвитку усної мовної продуктивності та критичного мислення, тоді як І. Мауліда разом із співавторами акцентує увагу на інтеграції технологій у підхід Deep Learning (глибинне вивчення), що сприяє не лише активізації мовлення, а й глибокому засвоєнню матеріалу. Усі ці дослідження свідчать про те, що цифрові технології в освіті є ключовим фактором підвищення мотивації учнів та розвитку їхньої комунікативної компетентності.

Українські дослідники О. Білка та А. Кошук (2022) у своїй роботі зазначають, що цифрові технології сприяють підвищенню мотивації та зацікавленості учнів на уроках англійської мови. Автори наголошують, що використання інтерактивних платформ, мультимедійних матеріалів і онлайн-завдань дозволяє створювати активне навчальне середовище, де учні можуть брати участь у різноманітних мовленнєвих практиках та відчувати безпосередню результативність своєї діяльності. Це підсилює саме мовленнєву мотивацію, оскільки результат (почутий, прочитаний або створений текст) має очевидну комунікативну цінність для однолітків і вчителя. Вони підкреслюють, що цифрові інструменти допомагають адаптувати навчальний процес до рівня знань і потреб кожного учня, що особливо важливо для формування індивідуальної мотивації та підтримки зацікавленості в навчанні.

Українська дослідниця А. Черненко (2025) розглядає інтеграцію цифрових технологій у контексті дистанційного навчання та підкреслює, що «на сучасному етапі цифрової трансформації освіти особливої уваги заслуговують інструмен-ти на основі ШІ, які відкривають нові можливості у викладанні та вивченні іноземних мов … нструменти на основі ШІ, такі як ChatGPT, Grammarly і DeepL, дедалі активніше інтегрують-ся в освітній процес». Авторка зазначає, що цифрові платформи не лише забезпечують доступ до різноманітного навчального матеріалу, а й сприяють розвитку усних та письмових мовленнєвих навичок, формуючи стійку мовленнєву компетентність. Авторка зауважує, що цифрове середовище дозволяє організувати спільну роботу учнів, обмін думками та колективне вирішення комунікативних завдань, що підвищує ефективність навчання та підтримує внутрішню мотивацію.

Отже, цифрова педагогіка розширює можливості шкільного навчання іноземних мов, поєднуючи традиційні підходи з інтерактивними цифровими інструментами. Використання інтерактивних освітніх платформ, сервісів для створення завдань, ігрових ресурсів та цифрового сторітелінгу створює умови для активного залучення учнів і підсилення їхньої мовленнєвої мотивації. Таке освітнє середовище сприяє формуванню впевненості у власних мовленнєвих діях, розвитку готовності до іншомовної комунікації та поступовому зміцненню мовленнєвої компетентності.

Список використаних джерел

Panagiotidis P., Krystalli P., Arvanitis P. Technology as a Motivational Factor in Foreign Language Learning. *European Journal of Education Studies.* 2018. Vol. 4(9). P. 89–99. https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1417303.pdf?utm_source

Agra Mawar Putri. (2025). Fostering EFL Learners' Speaking Fluency through Digital Storytelling: A Literature-Based Inquiry. *Jurnal Sosial Humaniora Dan Pendidikan*, *4*(3), 548–559. https://doi.org/10.55606/inovasi.v4i3.4585

Maulida I., Lustyantie N., Chaeruman U. A. (2024). Students' Motivation on Deep Learning Approach in Learning English through Technology Enhanced Language Learning (TELL). *Media Bina Ilmiah.* https://binapatria.id/index.php/MBI/article/view/1103/818

Білік О., Кошук А. Вплив інтеграції технологій на мотивацію учнів на уроках англійської мови. *Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти*. 2024. № 5. С. 45–52. https://doi.org/10.55606/inovasi.v4i3.4585

Черненко, А. В. (2025). Інтеграція цифрових інструментів у процес викладання іноземних мов в умовах дистанційного навчання. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: педагогіка та психологія*, 8. https://doi.org/10.54929/2786-9199-2025-8-06-01

Юлія Поличева
Юлія Карачун
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського»
м. Київ (Україна)

Традиційні та сучасні шляхи подолання мовних бар'єрів на заняттях з англійської мови та технічного перекладу

Анотація. *Робота аналізує психологічні та мовні бар'єри студентів під час вивчення іноземної мови, зокрема низьку самооцінку, страх помилок, тривожність та вплив війни. Розглядаються методи їх подолання: доброзичлива атмосфера, групова робота, індивідуальні бесіди та використання ШІ (ChatGPT, Praktika.ai).*

Ключові слова: *міжкультурна комунікація, комунікативні навички, технічний переклад, мовний бар'єр, мотивація, штучний інтелект, ChatGPT.*

Traditional and Modern Ways of Overcoming Language Barriers in English Language and Technical Translation Classes

Abstract*. The study analyzes psychological and linguistic barriers faced by students in learning a foreign language, including low self-esteem, fear of making mistakes, anxiety, and the impact of war. Methods to overcome these barriers are explored, such as creating a supportive atmosphere, group work, individual consultations, and the use of AI (ChatGPT, Praktika.ai).*

Keywords: *Intercultural communication, communicative skills, technical translation, language barrier, motivation, artificial intelligence, ChatGPT.*

У сучасному глобалізованому світі успішність міжкультурної комунікації залежить від уміння учасників ефективно спілкуватися іноземною мовою. Саме комунікативні навички є ключовим елементом використання будь-якої мови. Фахівець будь-якої галузі потребує оволодіння мовленнєвою діяльністю іноземною мовою.

Щоб допомогти студентам успішно оволодіти комунікативними уміннями викладачі використовують різноманітні методи, прийоми та форми навчання, включаючи традиційні та інноваційні, як от штучний інтелект. Але, попри те, що студент може блискуче володіти лексикою та граматикою іноземної мови, він може мати труднощі в комунікації, а особливо під час спонтанного спілкування. Причиною цього є психологічні аспекти, які пов'язані з особистістю самого мовця, які можуть стати психологічною перешкодою, яка трансформується в психологічний бар'єр, що ускладнює успішну комунікацію. Психологічний бар'єр проявляється через сильні емоційні переживання, переважно негативного характеру (такі як сором, почуття провини, страх, тривога, низька самооцінка тощо), які заважають ефективно виконувати певні дії, спілкуватися чи реалізовувати особистісний потенціал [3]. Психологічний бар'єр, в свою чергу, трансформується в мовленнєвий бар'єр, який перешкоджає успішній комунікації.

Проводячи заняття з англійської мови, технічного перекладу та бесіди із студентами ми хотіли б представити основні перешкоди. Найчастішими бар'єрами, які ми виявили під час викладання є низька самооцінка мовленнєвих навичок та відсутність віри у свої сили, особливо, коли студент потрапляє у групу здобувачів, які мають різний рівень лінгвістичної підготовки, або його знання необ'єктивно низько оцінювались у попередніх навчальних закладах.

Способами подолання цього бар'єру може бути проведення індивідуальних бесід, щоб повернути віру в себе та підняти самооцінку, а також підтримка таких студентів на заняттях, і наголошення навіть на найменшому успіху, що обов'язково призведе до підняття самооцінки та вмотивованості до навчання.

Дослідження [4] також показує, що серед вибірки респондентів у віці 18–26 років, які вивчають англійську мову, страх говорити цією мовою виникає здебільшого тоді, коли їм доводиться виступати перед невідомою аудиторією, а також через викладачів, які виявляють недружню поведінку до студента чи не бачать у ньому потенціалу.

Ще однією причиною виникнення мовних бар'єрів, з якою ми особисто стикаємося під час занять, а особливо зараз, під час війни, є загальна тривожність та пригнічений, а іноді й депресивний, стан здобувачів. Студенти бояться зробити помилку, побоюються, що інші не зрозуміють або засміють їх, або просто не мають психологічних сил приймати активну участь на заняттях та виконувати домашні завдання. Такі студенти нечасто проявляють ініціативу, щоб висловити свою думку іноземною мовою, продемонструвати виконане домашнє завдання, підняти руку, щоб відповісти на запитання викладача, або публічно представити презентацію. Для вирішення такого роду проблем, ми вбачаємо створення доброзичливої атмосфери на заняттях, підбір завдань із врахуванням індивідуальних особливостей студентів.

Такої ж думки дотримуються Леонг та Ахмаді [1]. В своєму дослідженні вони зазначають, що учні з порушеною самооцінкою, високим рівнем тривожності та низькою мотивацією зазнають серйозних труднощів у самовираженні, попри наявність прийнятних мовних навичок.

Окрім того, студенти можуть уникати обговорення певних тем через невпевненість у своїх знаннях. Для вирішення цієї проблеми можна запроваджувати роботу студентів у групах з 3-4 осіб, щоб підготувати групову відповідь. При такій роботі більш підготовлені студенти можуть у неформальній атмосфері пояснити незрозумілі моменти студентам з нижчим рівнем знань. Також такий вид завдань сприяє покращенню товариських відношень між здобувачами та подоланню страху публічних виступів. Також чудовим інструментом для розвитку мовлення іноземною мовою для студентів, які не хочуть, або побоюються спілкуватися із живим співбесідником, є мовні моделі штучного інтелекту, такі, як ChatGPT, Character.ai, Praktika.ai та інші. Наприклад, студент може самостійно використовувати ChatGPT для перевірки лексичних чи граматичних помилок у своїх письмових та усних висловлюваннях, покращення свого стилю і навіть вести бесіди за допомогою мікрофона та розширень веб-браузера, таких як Talk-to-ChatGPT. ChatGPT може бути для студента своєрідним віртуальним викладачем. Однак слід наголосити, що спілкування студент – чат-бот не повинно замінювати реальну ситуацію спілкування викладач – студент або студент – студент [2].

Ще одним мовним бар'єром під час проведення навчальних занять є низька зацікавленість у предметі. Вирішенням є впровадження цікавих комунікативних ситуацій, ділових та рольових ігор, які дозволяють практикувати різну тематику та мотивують студентів приймати участь у різноманітних видах завдань для розвитку комунікативних навичок.

Отже, мовні бар'єри є невід'ємною частиною процесу опанування іноземною мовою. Таким чином, зростає роль вивчення механізмів, що сприяють їх виникненню на ранніх етапах навчання студента. Діагностика навчальних занять має ставити своїм завданням оцінку не тільки

лінгвістичного матеріалу, за яким відбувається навчання, побудова самого заняття, а й психологічний компонент взаємодії системи «викладач-студент-група». Лише враховуючи всі фактори, можлива комплексна оцінка та своєчасна корекція мовного бар'єру

Завдяки поєднанню сучасних технологій, що підтримуються ШІ, та традиційних педагогічних прийомів, зниження цих бар'єрів може стати ефективнішим. Такі інструменти, як ChatGPT, Character.ai або Praktika.ai, допоможуть покращити навички мовлення іноземною мовою. Вони дозволяють взаємодіяти з віртуальними партнерами та практикувати розмовну мову, що може допомогти подолати, наприклад, страх говоріння або страх бути засудженим іншими. Слід констатувати, що за відповідної координації з боку викладача, включення систем ШІ до процесу навчання іноземної мови може бути дуже корисним.

Але, хочемо наголосити, що природна мова є інструментом спілкування між людьми, а комп'ютерна програма неспроможна забезпечити людську взаємодію. Це має вирішальне значення, коли йдеться про набуття впевненості у собі у розмові та в контексті реальних ситуацій, а також оволодіння невербальною поведінкою, такою як жести та дії. ШІ – надзвичайно корисний інструмент для використання при вивченні іноземної мови, але він не замінює досвіду взаємодії з іншою людиною. Варто пам'ятати, що жоден чат-бот або віртуальний помічник не замінить справжнього викладача, який має те, чого не вистачає ШІ, а саме – справжні емоції та розуміння. Проте такі інструменти можуть допомогти подолати бар'єри в спілкуванні, особливо серед студентів, які бояться засудження та критики.

Список використаних джерел

1. Leong L.-M., Ahmadi S.M. An analysis of factors influencing learner's English speaking skills. *International Journal of Research in English Education*. 2017; Vol. 2, № 1: 34–41.

2. Lund B.D., Wang T., Mannuru N.R., Nie B., Shimray S., Wang Z. ChatGPT and a new academic reality: AI-written research papers and the ethics of the large language models in scholarly publishing. *Journal of the Association for Information Science and Technology*. 2023; Vol. 74 (5): 570–581.

3. *Психологічний словник* / Авт.-уклад. В.В. Синявський, О.П. Сергєєнкова; За ред. Н.А. Побірченко. Київ : Науковий світ, 2007.

4. Sultana N., Jamin B. Overcoming fear to improve English speaking skills. *International Journal of Research and Innovation in Social Science*. 2021; Vol. 5 (12): 17–27.

Iryna Powkh
Brest State A.S. Pushkin University
Brest (Belarus)

Tripartite Identity in Máighréad Medbh's book Savage Solitude: Reflections of a Reluctant Loner

Abstract. *The article discusses some ways of tripartite identity representation in Máighréad Medbh's book 'Savage Solitude: Reflections of a Reluctant Loner', paying special attention to the ways of a person's philosophy verbalisation, spaces and transitions between them, the interaction of "voices" as well as the central ideas and concepts that run through all parts of the book.*

Keywords: *21st-century Irish poetry, female poetry, tripartite identity.*

Máighréad Medbh is a modern Irish poet, one of the first performative poets of Ireland. In her poetry, she dwells upon personality as a category, verbalises the integrity of its material and spiritual components, and delves into her own self [1]. To achieve this, she creates a closed environment, totally independent of any externalities. That is why one of the central themes of her poetry is loneliness as the state that best supports introspection and self-identity.

The *Savage Solitude: Reflections of a Reluctant Loner* book [2] is a series of 303 internal dialogues and sayings, where loneliness manifests itself through absences and presences. The philosophy of each verse is represented by three "voices" – "One", "The Other", and "I". The first of them – focused, cautious, and self-centred – embodies a person's innate instincts. "The Other" quotes the prominent figures of the larger world – philosophers, scholars, poets, artists, etc. Finally, the third voice, or "I", embodies the rational mind and is the only voice that also listens to others. The book itself also has a three-part structure, with a different order of voices in each part. Thus, the first part, entitled *If One is to Live*, renders the

experience of pain and suffering in exile. "The Other" becomes the main "voice" of the second part, emphasizing the contextual predicament of a person's life in a "dangerous world". Lastly, the third part, *Perspective*, prioritises the "I" as a unity of "One" and "The Other".

In the verses of the opening section of the book, the first, fundamental, voice belongs to "One", as the *If One is to Live* title shows. The personality of "One" functions as a material embodiment of will, freedom, and self-reliance, being metaphorized through the images of a bird, wind, field, sky, etc. "One" exists in continuous movement (a flock of birds traverses the sky, sounds are swept into silence). The image of "One" is visualized through actions, being born by the wind, standing in the middle of a field that absorbs all sounds, gazing into the sky, "waiting for the Pole Star to rise". In addition to visual and kinaesthetic imagery, the author employs auditory images created by numerous lexical units of the "sound" (*sound*, *rustling*, *garrulous*, *chattering*, *rumble*) and "no sound" (*soundless*, *silent*, *silence*, *sub-aural*) semantic fields. "One" represents silence, emptiness, a neutral space that has no semantic load and is free from either negative (dissatisfaction, condemnation, threat, prison) or positive (agricultural plants, living beings, heaven) connotations. The integrity of a person's inner world, their freedom from external influence, is also emphasized by the title of the triad (*Pathless*).

The voice of the "Other" complements and expands the sayings of the "One", placing them into a new context and endowing them with additional connotations. Thus, in the *Bird* triad from the first part of the book, the author quotes a saying from the *Walden, or Life in the Woods* novel by an American writer and transcendentalist philosopher Henry David Thoreau: "Only that day dawns to which we are awake." The participle "awake" marks the transition from the space of sleep to that of reality, continuing the motif of spatial transition laid down by the verb "traverses" and the participle "born" in the first part of

the triad. Similarly, in the *Soundless* triad, an allusion to the *Silence* collection of lectures and essays by an American composer John Cage denies silence as a concept, a state of absence, void of any information, claiming that in any environment and at any time you can see or hear something, as juxtaposed with the boundless silent space that absorbs all sounds, in the first part. Of special interest is the idea of retiring into one's own little territory, proposed by the Roman emperor Marcus Aurelius, as an inherent human need. Considering the first part of the triad, which provides a detailed examination of the individual components of a human body, its parts (stomach, fingers, tongue, and teeth) and their functions, such retirement is perceived as a call for withdrawal, a conscious attitude towards one's own feelings and aspirations. The *Pathless* triad emphasizes the integrity of the finite and the infinite, the temporary and the eternal, freedom and coercion.

The third voice, the voice of the rational "I", summarizes the assertions of "One" and "The Other", draws a conclusion, or asks a rhetorical question to invite the reader to further dialogue. For example, in the *Bird* triad, the voice of "I" emphasizes the carelessness and infinity of the bird's flight as opposed to people's need to rationalise their attitudes and behaviours. The author asks a rhetorical question whether a person will become a bird if they stop thinking, and whether it is really better to be a bird. The Soundless triad merges two approaches to sound: sound as a physical phenomenon resulting from the infinite vibration of the surroundings, and sound as speech, inherent to man only, a medium of sense, aimed at the listener. "I" objectifies personality, emphasizing its dependence on the context created by the external environment. This context becomes the engine that determines the mental path of thinking that predetermines a person's actions and behaviours. Metaphorizing a person as a microcosm, the poet compares the physical body of a person to a small child that requires care and attention.

The second part of the book – *The Dangerous World* – centres on the idea of incompatibility, metaphorized through the birth process as a transition from a cosy and safe inner space of the womb to a hostile and unpredictable space of the external world. This time, the voice of "The Other" goes first, referring the reader to the poetry of William Blake (*Infant Sorrow*). In *The Dangerous World,* "The Other" draws on the concept of contradiction, manifested through juxtaposition of the internal and external, the individual and society (civilization), voiced in the statements of Leo Barsani, Thomas Merton, Henry David Thoreau, etc. "The Other", as part of the wider world, is represented by numerous lexical units with negative connotation (*dangerous*, *groaned*, *wept*, *helpless*, *incompatibility*, *sacrifice*, *tension*, *lonely*). Special attention is given to the artificial, synthetic character of everything that does not belong to the inner world of the person. The juxtaposition of the "natural" and "artificial" spaces also occurs at the figurative level: the products of civilization (factories, printing houses, film studios) satisfy the needs imposed on man by society, while everything that he actually needs is provided by nature (flowers and bumblebees, stars and wind, rain and thaw).

The third part of the book structurally differs from the first two as a narrative, composed of separate fragments like a mosaic or stained glass window, each element of which is independent and has its own meaning. Here, the voice of the "One" manifests itself through the image of a girl in a vast field. She sees "The Others" as great, but dangerous people. Note that the images of the girl and "The Others" employ the concepts present in the first two parts: "greenery" (*a green terrain, grass and hedges, reality of grass, a greenish world*), "danger" (*danger, intrusive*), "speech" (*speak tonelessly, no words explain, ask nothing, tell nothing, the saying of things, talks with a regulated tone*), "light" and "darkness" (*night-time sense and daytime reality*), "loneliness" (*no sense of another presence, she has no companions, she sits alone*), "society" and "civilization" (*unaccepted into society, the less*

civilized), and a number of others [2]. The voice of "I" in this part is an omnipresent narrator of the story.

Thus, the analysis of verses from Máighréad Medbh's book *Savage Solitude: Reflections of a Reluctant Loner* highlights the following components of the tripartite identity "One – The Other – I": unified verbalisation of a person's philosophy, transitions between spaces (inner – outer world, dream – reality), the interaction of "voices" following the of "thesis - antithesis – synthesis" principle as well as central ideas and concepts that run through all parts of the book.

References

1. Maighread Medbh. URL: https://www.maighreadmedbh.ie/index.htm.

2. Medbh, M. *Savage Solitude: Reflections of a Reluctant Loner*. Dublin: Dedalus Press, 2013. 290 p.

Юлія Пришупа
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

Студійна критика як інструмент розвитку фахової англійської мови у студентів технічних спеціальностей

***Анотація**. Стаття присвячена підвищенню якості фахової англомовної підготовки студентів технічних спеціальностей та вдосконаленню їхньої професійної комунікації. Виявлено та проаналізовано проблеми традиційних форматів навчання і подано практичні рішення, зокрема студійну критику як структуроване публічне обговорення навчальних робіт із порадами щодо організації дискусій, взаємної критики та коротких роздумів із фіксацією покрокових дій. Підкреслено, що інтерактивні формати забезпечують кращу відповідність жанровим нормам, підвищують термінологічну точність і розвивають уміння досягати узгоджених рішень в усній та письмовій взаємодії.*

***Ключові слова**: студійна критика, взаємна критика, студійна дискусія, фахова англійська мова, студенти технічних спеціальностей.*

Studio Critique as a Tool for Developing Professional English in Engineering Students

***Abstract**. The article addresses the enhancement of professional English training for engineering students and the improvement of their professional communication. It identifies and analyzes shortcomings of traditional instructional formats and offers practical solutions, with a focus on studio critique as a structured public review of student work alongside peer critique and studio debate. The paper provides guidance on organizing discussions, implementing concise reflective notes that record step-by-step*

actions, and ensuring transparent assessment. The findings indicate that interactive formats support stronger adherence to genre conventions, greater terminological precision, and a heightened ability to reach agreed solutions in both oral and written interaction.

***Keywords**: Studio critique, peer critique, studio debate, professional English, engineering students.*

Сучасний світ переживає інтенсивні зміни, що призводять до трансформації соціально-економічних структур, прискорення науково-технічного розвитку, зростання ризиків для економіки, довкілля, політичної стабільності, миру, здоров'я та життя людини. За таких умов вища освіта в технічних університетах потребує глибокого оновлення змісту й організації підготовки, щоб студенти технічних спеціальностей були готові ефективно діяти у високотехнологічному та динамічному середовищі.

Особливого значення набуває саме підготовка інженерів, оскільки технологічні рішення створюють мультиплікативний ефект і дають вимірювані результати у коротші терміни. Інженери завдяки гнучкості мислення, системному підходу та володінню сучасними технологіями перетворюють ідеї на прототипи, масштабують їх у виробництві, підвищують енергоефективність, відновлюють інфраструктуру, цифровізують послуги та оптимізують ланцюги постачання. Зазначений внесок швидко стає відчутним для суспільства та економіки.

Зважаючи на масштаб трансформацій, вища школа має прискорено оновлювати форми і методи навчання мов у технічних університетах, орієнтуючись на результати навчання, академічну свободу та внутрішнє забезпечення якості, закріплені в законодавстві України. Закон «Про вищу освіту» та «Про освіту» визначають

результат як інтегрований опис знань, умінь і способів мислення, що має бути досягнутий здобувачем, а отже вимагають таких форматів, де ці результати можна публічно продемонструвати, обговорити й поліпшити [2]. Також європейські «Стандарти і рекомендації із забезпечення якості» наголошують на студентоорієнтованому навчанні та конструктивному оцінюванні як ядрових механізмах підвищення якості у закладах вищої освіти, що узгоджується з вимогами до внутрішніх політик якості в Україні [5].

На основі зазначеного вище доречно спиратися на методичні рекомендації МОН (наказ № 898 від 25.07.2023) щодо якісного вивчення й викладання англійської мови у ЗВО, що прямо підсилюють професійну мовну підготовку на практичність, публічну комунікацію та системний зворотний зв'язок [1].

З іншого боку, у реальному аудиторному житті під час вивчення дисципліни «Фахова англійська мова», одним із найдієвіших форматів є академічна дискусія: вона пришвидшує опанування жанрів професійної англійської, знімає мовний бар'єр, переводить увагу з монологу викладача на взаємне слухання, сприяє обміну досвідом і конкретним доопрацюванням текстів та слайдів. Звідси природно постає базовою практико студійна критика: структуроване публічне обговорення конкретного артефакту (текст, слайди, міні-звіт) із чіткими ролями, короткими адресними зауваги та обов'язковими наступними кроками; цикл «запропонувати – обговорити – доопрацювати» робить зворотний зв'язок предметним і вимірюваним [3, с. 95].

Водночас, методично організована дискусія формує спеціальне навчальне середовище, атмосферу довіри та взаємної поваги, у якій студенти відчувають безпеку висловлювань, аргументовано обстоюють позиції та схильні шукати рішення. З іншого боку, публічність і

структурованість обговорення забезпечують можливість «бути почутим» кожному учаснику, підтримують конструктивну взаємодію і спрямовують висловлювання на досягнення узгодженого результату.

Такий формат особливо дієвий для студентів технічних спеціальностей, які опановують професійну термінологію, опис властивостей обладнання та технологічних процесів. Під час обговорень учасники звіряють вживання термінів, уточнюють принцип дії систем, відпрацьовують пояснення алгоритмів і компромісів між параметрами; здатність точно зрозуміти намір співрозмовника і коректно переформулювати почуте підвищує ясність рішень. Регулярні роздуми після дискусій підсилюють мовленнєву точність і логіку викладу та переводять зворотний зв'язок у конкретні кроки вдосконалення.

Українські напрацювання підтверджують продуктивність такої логіки: у дослідженнях про «професійно-фахову студію» обґрунтовано студійні заняття як осередок публічного обговорення результатів; у працях з методики англійської для професійних цілей описано інтерв'ю в індивідуальному, груповому та панельному форматах як засіб взаємооцінювання і прозорого оцінювання; у розвідках про експерієнційний та проєктний підходи показано, як реальні завдання запускають активне мовлення й швидку ревізію продуктів [4].

Зважаючи на це, студійна критика у фаховій англійській виконує три взаємопов'язані функції:

- по-перше, задає рамку взаємної критики як безпечної практики короткого, точного й доброзичливого коментування;
- по-друге, оформлює студійну дискусію як тренажер професійних переговорів (уточнення позицій, досягнення згоди, фіксація домовленостей);

- по-третє, систематизує роздуми здобувачів після кожної сесії, що підсилює адресність висловлювання, термінологічну точність і жанрову доречність у письмі та усній комунікації.

Висновки. На основі зазначеного студійна критика постає стрижнем курсу фахової англійської в технічному університеті: вона інтегрує взаємну критику, студійну дискусію та цілеспрямовані роздуми, забезпечуючи оперативне, вимірюване поліпшення якості професійного мовлення. У такій конфігурації оцінювання спирається на відкриті критерії та короткі цикли редагування, що підсилює верифікованість результатів і прозорість навчальної динаміки. Для інженерних освітніх програм це означає систематичне тренування жанрових рішень, точності термінів і переговорних практик із зацікавленими сторонами, які безпосередньо втілюються в лабораторних роботах, проєктах і виробничих стажуваннях.

Список використаних джерел

1. Методичні рекомендації щодо забезпечення якісного вивчення, викладання та використання англійської мови у закладах вищої освіти України: затв. наказом МОН України від 25.07.2023 № 898. URL: https://mon.gov.ua/npa/metodichni-rekomendaciyi-shodo-zabezpechennya-yakisnogo-vivchennya-vikladannya-ta-vikoristannya-anglijskoyi-movi-u-zakladah-vishoyi-osviti-ukrayini

2. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. *Законодавство України. Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/1556-18

3. Синекоп О., Матвієнко О., Коваль Т., Зєня Л. Професійно орієнтоване англомовне інтерв'ю як метод оцінювання майбутніх ІТ фахівців на рівні університету. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана*

Хмельницького. Серія: Педагогічні науки. 2023. № 3. С. 94–101. URL: https://doi.org/10.31651/2524-2660-2023-3-94-101

4. Шуляр В. І. Професійно-фахова студія як форма розвитку методичної компетентності педагога Нової української школи (за ідеями професора Ніли Волошиної). «*Вересень*». 2023. Т. 1, № 96. URL: https://doi.org/10.54662/veresen.1.2023.01

5. Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG). 2015. Brussels. URL: https://ehea.info/media.ehea.info/file/ESG/00/2/ESG_2015_616002.pdf

Марія Радецька
Яна Сидорченко
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

Багатомовність як один із чинників у процесі опанування іноземних мов

Анотація. *У статті досліджується вплив багатомовності на процес опанування іноземних мов. Розкрито поняття багатомовності, її когнітивні, метамовні та соціокультурні переваги для мовців, які вивчають додаткові мови. Проаналізовано механізми позитивного та негативного мовного переносу, роль попереднього мовного досвіду в навчанні нових мов, а також умови, за яких багатомовність сприяє успішному засвоєнню іноземних мов.*

Ключові слова: *багатомовність, мовна політика, іноземна мова, метамовна обізнаність, міжкультурна комунікація*

Multilingualism as a factor in foreign language acquisition

Abstract. *The article examines the impact of multilingualism on the process of foreign language acquisition. It explores the concept of multilingualism and its cognitive, metalinguistic, and sociocultural benefits for learners studying additional languages. The study analyzes mechanisms of positive and negative language transfer, the role of prior linguistic experience in learning new languages, and the conditions under which multilingualism facilitates successful language learning.*

Key words**:** *multilingualism, language policy, foreign language, metalinguistic awareness, intercultural communication.*

In our increasingly interconnected world, multilingualism has gained growing importance not only as a social phenomenon but also as a valuable educational

resource. The ability to communicate in multiple languages is no longer exceptional — it is becoming the norm. Consequently, the process of acquiring additional foreign languages (L2, L3, and beyond) should be reconsidered through the lens of multilingualism. This article explores how prior knowledge of multiple languages influences the acquisition of new ones, highlighting its advantages, challenges, and implications for teaching and language policy.

Multilingualism refers to the use of two or more languages by an individual or within a community. Researchers often distinguish between sequential and simultaneous multilingualism and between "active bilinguals or multilinguals" and learners who are in the process of acquiring additional languages. Foreign language acquisition (FLA), meanwhile, typically refers to learning a language that is neither the learner's mother tongue (L1) nor a language commonly spoken in their immediate environment. Key concepts relevant to this topic include language transfer (positive or negative), metalinguistic awareness, cognitive advantages, and cross-linguistic influence. Multilingual learners, for instance, possess a richer metalinguistic repertoire, which can significantly facilitate the learning of new languages.

When studying the relationship between multilingualism and FLA, scholars frequently refer to the notion of multicompetence or plurilingual competence — the idea that a multilingual person's linguistic repertoire functions as an integrated system rather than as a collection of separate languages.

How Multilingualism Facilitates Foreign Language Learning. Research consistently demonstrates that multilingual speakers often exhibit higher levels of metalinguistic awareness — the ability to reflect on language structure, function, and variation — which is a powerful asset when learning new languages. Studies show that

multilinguals tend to develop enhanced phonological awareness, grammatical sensitivity, and communicative competence. Furthermore, multilingualism may strengthen certain executive functions such as cognitive flexibility and task switching, which in turn support the learning process.

Another facilitating factor lies in the transfer of linguistic knowledge. Individuals who already speak multiple languages can draw on their existing linguistic resources — vocabulary, grammar, and learning strategies — to support the acquisition of a new language. They are often better equipped to identify cognates, patterns, or structural similarities, enabling what researchers describe as an "acceleration effect" under certain conditions. Moreover, multilinguals typically demonstrate a more strategic approach to language learning: having already navigated between different linguistic systems, they develop effective learning and communication strategies. This ability reflects a broader and more fluid use of their entire linguistic repertoire.

When Multilingualism Helps — and When It Doesn't. However, multilingualism does not automatically guarantee an advantage. Studies indicate that the positive effects are more pronounced when the known languages differ significantly, as this encourages active engagement with distinct linguistic systems. The benefits also depend on the learner's level of proficiency in their existing languages, the degree of exposure to the target language (particularly outside formal instruction), and the broader educational and sociolinguistic context that either supports or limits multilingual practice. For example, extracurricular exposure to English has been shown to be a strong predictor of success in English as a foreign language among multilingual learners.

At the same time, multilingualism can present challenges. Negative transfer — or interference — may occur when elements from one known language incorrectly influence another, leading to errors. Learners with uneven

proficiency across their languages may also experience limited transfer benefits. In addition, contexts that do not support the new language, or that lack sufficient exposure opportunities, may diminish or negate the potential advantages of multilingualism. Some research even reports no significant difference between multilingual and monolingual learners in certain areas of language proficiency.

Implications for Teaching and Policy. Recognising multilingualism as a resource rather than a complication has profound implications for educators, curriculum designers, and policymakers. First, teachers should value and activate learners' entire linguistic repertoires instead of discouraging the use of previously learned languages. Activities that promote metalinguistic reflection — such as comparing linguistic structures or identifying cross-language patterns — can leverage the multilingual advantage. Second, learners benefit from rich and diverse exposure, including opportunities for authentic interaction and engagement beyond the classroom.

Pedagogical approaches that embrace plurilingual practices — for instance, allowing strategic code-switching or translanguaging — better reflect how multilinguals naturally use their languages. Instruction should also be tailored to individual learner profiles, recognising the diversity of multilingual backgrounds and experiences. At the policy level, language education should aim to cultivate plurilingual competence as an educational goal, aligning curricula and assessment with the multilingual realities of the modern world.

Conclusion. Multilingualism is a significant factor in foreign language acquisition. Learners who already know multiple languages often benefit from heightened metalinguistic awareness, richer learning strategies, and the potential for positive transfer. Yet these advantages are not automatic; they depend on the interplay of proficiency,

exposure, and supportive educational environments. For this reason, multilingualism should be seen as a valuable pedagogical and cognitive resource. By designing language education that embraces and builds upon learners' entire linguistic repertoires, educators and policymakers can foster a model of language learning that reflects the dynamic, multilingual realities of the twenty-first century.

References

1. Заслужена А., Мірошник С. Використання лінгвістичного елементу плюрилінгвального підходу при вивченні іспанської мови як другої іноземної. *Гуманітарний дискурс мультикультурного світу: освіта, наука, освіта, комунікація* : зб. наук. праць / за заг. ред. С.М. Ягодзінського, О.В. Ковтун. Київ : НАУ, 2020. С. 51–55.

2. Хайдарі Н., Журавель Т. Віртуальне освітнє середовище як засіб формування країнознавчої та лінгвокраїнознавчої компетенцій у студентів немовних спеціальностей. *Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Серія: Педагогічні науки*. Херсон: ХДУ, 2017. С. 208-2012.

3. Council of Europe. From Linguistic Diversity to Plurilingual Education: Guide for the development of Language Education Policies in Europe. Strasbourg: Council of Europe, 2007.

Nataliia Razenkova
Kruty Heroes Military Institute of Telecommunications and Information Technology
Kyiv (Ukraine)

Необхідність розвитку іншомовної комунікації українського військового складу під час воєнного стану

Анотація. *В світі триваючих подій, пов'язаних з військовим станом нашої країни, провідні програми з навчання іноземної мови, зокрема англійської як мови міжнародного спілкування, забезпечують представників української військової еліти необхідними навичкам та вміннями іншомовної комунікації, які вони вдало застосовують у різноманітних міжнародних програмах з нашими іноземними партнерами і союзниками як закордоном, так і на території України. Але питання щодо проблем опанування іншомовним спілкуванням все ще постають серед слухачів вищезазначених освітніх програм.*

Ключові слова: *військовий, проблеми, співпраця, спілкування.*

The need to develop foreign language communication of Ukrainian military personnel during martial law

Abstract. *In the world of ongoing events related to the military situation in our country, leading foreign language training programs, in particular English as a language of international communication, provide representatives of the Ukrainian military elite with the necessary skills and abilities of foreign language communication. They successfully apply it in various international programs with our foreign partners and allies both abroad and in Ukraine. However, questions regarding the problems of mastering foreign language communication still arise among students of the above-mentioned educational programs.*

Keywords: *communication, military, problems, cooperation.*

In the context of the large-scale invasion of Ukraine by the Russian Federation, the issue of the use of foreign languages by military personnel to perform functional duties (job instructions) on the job, during training abroad, increasing the effectiveness of participation in international cooperation activities, and achieving interoperability with the armed forces of NATO member states is becoming increasingly important.

In accordance with the need to solve the problem of developing and improving the foreign language professional competence of Ukrainian military personnel, by order of the Department of Military Education and Science of Ukraine No. 1023 dated February 17, 2024, the course "Advanced training in language testing in accordance with the requirements of the NATO STANAG 6001 standard" under the auspices of the National Defense University of Ukraine provides advanced training in the level of mastery of foreign language communication (English) for junior and senior officers.

The above-mentioned training course lasts for 16 calendar weeks for each level L0-L5, is held online, and is officially confirmed by an international certificate of the NATO STANAG 6001 standard. Teachers who ensure the conduct and evaluation of testing of military trainees have the appropriate NATO STANAG 6001 certification with an internship under the specified international program for advanced training of scientific and pedagogical staff of foreign language departments and scientific staff of educational and scientific centers for language training of higher military educational institutions and military training units of higher education institutions. Direct advanced training of teachers is carried out abroad or on the basis of local scientific and educational centers of the Ministry of Defense of Ukraine and lasts from two to three weeks.

The problem of foreign language communication in the military sphere is extremely important, especially in conditions of intensive international cooperation,

peacekeeping missions, and joint operations. Its impact is amplified in the context of integration into structures such as NATO which requires the transition to uniform standards including in language training.

The main problems of foreign language communication of military students, which the course aims to solve:

• Insufficient command of foreign highly specialized military terminology, abbreviations and professional jargon, which can lead to misunderstandings and errors in operational actions.

• Low academic base of students at the beginning of the training course due to the non-priority of a foreign language in some military universities, it is not a priority subject, as well as the difficulty in homogeneously forming training groups at a single officer level.

• Lack of a standardized system of terms and specialized dictionaries.

• Inconsistency of the topics of the training material with the topics of the profile of military departments and the lack of simulated interactive activities regarding real situations in the direct military sphere, especially during communication with international partners in international missions and the local population of other countries.

Ways to solve the problem:

• The need to introduce effective systematic language training that meets NATO standards (for example, STANAG 6001) and integrate it into training programs.

• Maximum use of military terminology and its contextualization.

• Creation and updating of educational and methodological complexes, terminology databases, dictionaries for the military will help in the unification of terminological and specialized vocabulary.

• Development of intercultural communication skills of military personnel for a better understanding of the cultural characteristics of allies and the local population.

• Effective use of multimedia technologies for significant improvement of the process of learning foreign languages.

It should be noted that the most important approach to the successful process of teaching a foreign language to officers, which affects the efficiency and quality of learning the material, especially in conditions of martial law, is the implementation of interactive activities. We agree with N. Andrushchenko that the interactive teaching method is a method of collective interaction of participants in the pedagogical process based on conversation, dialogue, during which their interaction takes place with the aim of mutual understanding, joint solution of educational tasks, and development of personal qualities of those who study [2, p. 8]. The basic principle of the interactive method is the principle of collective interaction, according to which the achievement of communicative goals by the military occurs through social and interactive activities: discussions, discussions, debates, role-playing and business games, etc.

Thus, imitation-role interaction allows students to feel themselves in a certain communicative role, to demonstrate intellectual abilities and creative imagination, and to contribute to the development of professional skills and abilities. After all, immersion in an educational-role situation is an imitation model of professional activity, in the process of which a future officer learns without prior preparation to express himself on a given topic, to formulate his own thoughts, to predict and make decisions in non-standard service and life situations, to overcome difficulties that may arise in real life and during the performance of official duties. Considering that communication for a military specialist is the main goal of classes in the form of an educational-role game in conditions of maximum approximation to professional

activity, the role game gives a communicative orientation to educational communication. Thus, the focus shifts from educational information to communicative, imitating professional activity [3].

Therefore, professionally oriented communication in a foreign language is an integral part of the professional activities of future officers of the National Guard, which is successfully implemented by the STANAG program (standardization agreement), and regulates the methods, procedures, conceptual apparatus and conditions for unification within the framework of joint armed forces in order to ensure the functionality of all organizational structures and material and technical base, interoperability in the field of military-professional activity [1].

References

1. NATO Standard. ATrainP-5. Language Proficiency Levels, 2016 [online]. URL: https:// www.natobilc.org/files/ATrainP-pdf (дата звернення: 20.10.2022).

2. Андрущенко Н. О. Використання інтерактивних методів навчання у закладах вищої освіти. Інтерактивний освітній простір ЗВО: матеріали міжвузівського науково-практичного вебінару (м. Вінниця, 23 березня 2018 р.). Вінниця: ВТЕІ КНТЕУ, 2018. С. 7–10.

3. Івасів Н. С. Професійна іншомовна підго-товка майбутніх фахівців з туризмознавства у ви-щих навчальних закладах: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Хмельницький, 2018. 435 с.

Ольга Руденко
Поліна Рог
Київський столичний університет
імені Бориса Грінченка
м. Київ (Україна)

Кулінарні фразеологізми в іспанській мові: значення, вживання та культурний контекст

Анотація. *Дослідження присвячено розгляду іспаномовних виразів з кулінарною лексикою у руслі нової галузі етнолінгвістики – етнофразеології. У роботі наведено іспаномовні фразеологізми із кулінарним компонентом, які виражають певну символіку іспанської культури, їхнього світобачення крізь призму мови й національної культури. .*

Ключові слова: *фразеологізми, кулінарія, кулінарна компонента, ціннісно-смислова категорія.*

Gastronomy phraseologisms in the Spanish language: meaning, usage, and cultural context

Abstract. *The research is devoted to the analysis of Spanish expressions containing gastronomy vocabulary within the framework of a new branch of ethnolinguistics – ethnophraseology. The paper presents Spanish phraseological units with a culinary component that express the symbolism of Spanish culture and its worldview through the prism of language and national culture.*

Keywords: *phraseologisms, gastronomy art, gastronomical component, value–semantic category.*

Мета дослідження: розглянути лінгвістичні розряди фразеологізмів з кулінарними компонентами в іспанському відеоблозі *Burbujadelespanol.*

Фразеологія – це одна з найхарактерніших і найоригінальніших галузей мовотворчості народу. У ній найбільш виразно й повно виявляються народна мудрість і дотепність, специфіка народного мислення. Це

своєрідний зразок ретельного й пильного кодування його духовної культури.

Отже, аби більш глибоко пізнати етнос іспанської культури, осягнути його усім духом, потрібно знати її фразеологізми.

Фразеологізми – це особливі знаки мовної культури, засоби зберігання й передачі культурної інформації. Особливості образної мотивації в структурі значення фразеологізмів є важливими для з'ясування мовної картини світу та її бачення народом [1, с. 73].

Дослідження механізмів фразеологізації за допомогою лінгвокультурологічного аналізу суттєво поглиблює знання про цей процес. Лінгвокультурологічні дослідження на матеріалі фразеології дають змогу виокремити духовні цінності, створені окремими етносами впродовж тисячоліть. Етнофразеологічний напрям досліджує взаємодію мови й культури крізь призму культурно–національної свідомості та її фразеологічної презентації. Розглядаємо фразеологізми як тексти, що зберігають культурну інформацію [2, с. 255] .

У семантиці фразеологізмів із кулінарним компонентом відображено закономірності ціннісно–смислових категорій культури. Інакше кажучи, мова відображає кулінарний код народу. Найменування їжі та всього, що з нею пов'язане, належать до ключових лінгвокультурних концептів. Проблематика їжі та насолоди від неї була закладена вже в античній культурі. Упродовж усієї історії людства харчування завжди було вагомим і стійким чинником, що визначав рівень розвитку суспільства.

Більше того, гастрономічна культура поставала комплексним феноменом, одним із засобів маркування соціального й культурного статусу індивіда. Їжу розглядають як один із видів специфічного культурного коду.

А тепер давайте розглянемо приклади таких фразеологізмів і їхнє походження, пов'язаних з їжею.

Перший, і один з наших улюблених усталених виразів, це

1. ***"Me importa un pimiento"***, дослівно перекладається як «мені важливий перець», а означає «мені наплювати». Вираз походить зі світу живопису, точніше з натюрморту. З розквітом цього живописного жанру в 17 столітті художники все більше шукали віртуозності в кожній своїй картині, не лише в композиції своїх зображень, але й у відтворенні кожної текстури зображених об'єктів. Саме з цієї причини художники обожнювали гранати, лимони та будь–які фрукти, поверхню яких важко було точно відобразити. Одним з овочів, який не користувався таким багатством, був перець, який міг бути великою новинкою, враховуючи його прибуття в Європу лише після імпорту з Америки. Гладка, блискуча і майже повністю монохромна поверхня перцю не приваблювала натюрмортистів, які рідко включали його в свої картини [3, o/s]. Тому в цій гільдії стали використовувати вираз «мені начхати», маючи на увазі «некорисність» овоча для своїх творінь.

Приклади, що вживаються в усному спілкуванні:

1. –¿Te importa si cambio los planes?

–Me importa un pimiento, haz lo que quieras.

Переклад:

–Тобі важливо, якщо я зміню плани?

–Мені все одно, роби, що хочеш.

2. *–Dicen que no les gusta tu estilo.*

–Me importa un pimiento lo que piensen.

Переклад:

–Кажуть, що їм не подобається твій стиль.

–Мені байдуже, що вони думають.)

3. –Creo que deberías ser más simpático con Juan.

–Me importa un pimiento tu opinión.

Переклад:

–Я думаю, що ти маєш бути добрішою до Хуана

–Мені байдуже, що ти думаєш.

Цей вислів має схожі варіанти, наприклад:

Me importa un pepino (огірок) (rábano (редиска)).

Наступний проаналізований вислів це: ***"Comerse el tarro"***, дослівно перекладається як «їсти банку», а означає перекладі «думати багато про щось». Усе вказує на те, що вираз виник у Нідерландах, тому в Іспанії він не став популярним до 16 століття, в епоху військових і дипломатичних контактів з цим регіоном [3]. У Нідерландах було звичайною практикою, коли чоловіки супроводжували пропозицію жінці про шлюб кошиком хліба, фруктів і сиру, після чого жінка та її родина починали період роздумів, щоб побачити, чи приймуть вони пропозицію. За традицією, коли кошик був порожній, задумана особа мала дати відповідь. Одним із предметів, яких не могло не бути в кошику, був вершковий сир, який носили в баночці зі спеціального матеріалу, схожого на глину, але набагато м'якшого. Цей матеріал не тільки допоміг зберегти властивості сиру, але з часом він просочився ним, так що через кілька днів він був їстівний. Ось чому, щоб виграти час у відповіді, той хто роздумував, коли інші швидкопсувні продукти були закінчені, також міг почати їсти банку, виправдовуючи таким чином відсутність твердої відповіді. Тому фрази на кшталт: «Я не знаю, що він вирішить у підсумку, він думав про це два дні» тоді були звичними. Цілком імовірно, що в результаті цієї традиції цей вислів став вважатися синонімом «занадто багато або надмірно думати».

Приклади, що вживаються в усному спілкуванні:

1. –No te comas el tarro con eso, ya pasará. Переклад: *–Не накручуй себе через це, усе минеться.*

2. –Llevo toda la semana comiéndome el tarro con el examen.

Переклад: –*Весь тиждень накручую себе через іспит. (Часто вживаються в соціальних мережах).*

Останній вираз який ми проаналізували звучить так: ***"Ser más bueno que el pan***", що в дослівному перекладі означає «бути кращим ніж хліб», означає «бути дуже доброю людиною».

Ми стикаємося з виразом християнського походження. Все почалося в перші століття поширення християнства, коли літургія послідовників Ісуса з Назарету ще не була досконала і не була засвоєна населенням [3]. Звиклі до язичницьких божеств, жителі Західної Європи мали багато проблем з повним розумінням символіки та значення релігії, яка прийшла зі Сходу і догмати якої вимагали великої віри. З цієї причини майже одночасно з християнством виникли єресі – релігійні течії, які по–різному трактували деякі принципи католицизму. Людям було незрозуміло, чи Ісус перетворився на хліб, чи Бог і хліб завжди були одним і тим же, чи Ісус сховав частину себе в хлібі, щоб уникнути вірної смерті, яка чекала на нього. Ці сумніви породили єресь «паністів», одну з найкоротше тривалих в історії. ПАНісти вважали, що єдиним богом насправді є хліб, а Ісус Христос – не що інше, як сутність цієї основної їжі, що втілена в людині. Тому їхнім девізом було "Nullum bonius pane»" (нічого кращого за хліб) [3].

Також хочемо звернути увагу на те, що в іспанській мові вживання "más bueno" є граматично неправильним – потрібно використовувати "mejor", але для утворення ідіоматичних виразів це є виключенням з правил.

Приклади, що вживаються в усному спілкуванні:

1. Mi abuelo es más bueno que el pan, siempre ayuda a todo el mundo sin pedir nada a cambio.

Переклад:

Мій дідусь – надзвичайно добра людина, він завжди допомагає всім, не вимагаючи нічого взамін.) (Побутовий

вираз, яким зазвичай користуються в неформальному спілкуванні)

2. *María es más buena que el pan, nunca dice una mala palabra de nadie.*

Переклад:

Марія дуже добра, вона ніколи ні про кого не говорить погано.)

Розглянувши конкретні приклади на матеріалі кулінарних іспанських фразеологізмів ми можемо зробити певні висновки, що кулінарні фразеологізми набувають різного значення і вживаються у сфері життя поза кулінарією. Досить широко представлені фразеологізми, які містять у своєму складі кулінарний компонент. Кулінарні компоненти відображають досвід людини зі створення сутностей для категоризації об'єктів оточення.

Список використаних джерел

1. Галинська О. М. Фразеологізми як знаки культурної інформації. *Проблеми зіставної семантики*. 2011. Вип. 10(2). С. 72–77. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pzs_2011_10%282%29__16

2. Яцьків М. Ю. Здобутки сучасної української фразеології у контексті новітніх парадигм лінгвістичних досліджень. *Міжнародний науковий вісник: збірник наукових статей за матеріалами XXVII Міжнародної науково–практичної конференції*, Ужгород – Будапешт, 26–29 листопада 2013 року, Ужгород, 2014. Вип. 8 (27). С. 253–262

3. Burbujadelespanol. Режим доступу: https://burbujadelespanol.com/

Alla Sabitova
Staatliche Universität
„Kyiver Luftfahrtinstitut“
Kyiv (Ukraine)

Die Nutzung von mobilen Apps beim Deutschlernen (am Beispiel der Deutschen Welle)

Zusammenfassung. *Dieser Artikel untersucht die Nutzung mobiler Anwendungen zum Deutschlernen am Beispiel des Programms* ***Deutsche Welle (DW Learn German)****. Es werden die wichtigsten Vorteile und Nachteile des Einsatzes mobiler Technologien im Lernprozess analysiert, darunter die erhöhte Autonomie der Lernenden, Interaktivität, Anpassungsfähigkeit und die Möglichkeit zur Interaktion mit Muttersprachlern. Darüber hinaus wird die Rolle moderner Anwendungen beim Erlernen von Wortschatz, Grammatik und beim Entwickeln von Hörverständnisfähigkeiten hervorgehoben. Die Studie betont, dass mobile Technologien traditionelle pädagogische Ansätze nicht ersetzen, deren Effektivität im modernen Unterricht jedoch deutlich steigern.*

Schlüsselwörter: *Deutschunterricht, mobile Anwendungen, Deutschlernen, DW Learn German, autonomes Lernen, interaktives Lernen, digitale Technologien.*

The Use of Mobile Apps for Learning German (Using the Example of Deutsche Welle)

Abstract. *This article examines the use of mobile applications for learning German, using the Deutsche Welle program (DW Learn German) as an example. It analyzes the main advantages and disadvantages of employing mobile technologies in the learning process, including increased learner autonomy, interactivity, adaptability, and the opportunity to interact with native speakers. The article also highlights the role of modern applications in learning vocabulary, grammar, and developing listening skills. The study emphasizes that while mobile technologies do not replace traditional*

pedagogical approaches, they significantly enhance their effectiveness in contemporary educational practice.

Keywords: *German lessons, mobile applications, learning German, DW Learn German, autonomous learning, interactive learning, digital technologies.*

Die moderne Entwicklung digitaler Technologien hat einen erheblichen Einfluss auf den Fremdsprachenunterricht. Immer mehr an Bedeutung gewinnt der Einsatz von mobilen Anwendungen, die einen jederzeitigen und ortsunabhängigen Zugang zu Lernmaterialien ermöglichen. Solche Anwendungen erlauben es den Lernenden, Tempo, Inhalte und Formate des Unterrichts selbst zu steuern. Dies fördert die Autonomie im Lernprozess und steigert die Motivation.

Die deutsche Sprache nimmt einen besonderen Platz unter den Fremdsprachen ein, die im Bildungs- und Berufsbereich gefragt sind. Für ihr Studium wird heute eine breite Palette mobiler Ressourcen angeboten. Besonders hervorzuheben ist die App *Deutsche Welle (DW Learn German)*, die traditionelle Unterrichtsmethoden mit modernen multimedialen Technologien verbindet.

Ziel dieses Artikels ist es, die Möglichkeiten des Einsatzes mobiler Apps beim Erlernen der deutschen Sprache zu analysieren und praktische Beispiele für die Verwendung der App Deutsche Welle im Bildungsprozess zu betrachten.

Zentrale Vorteile mobiler Anwendungen beim Deutschlernen

1. Verfügbarkeit und Mobilität

Die Lernenden können jederzeit und überall lernen – ein entscheidender Vorteil für Studierende und Berufstätige.

2. Adaptivität

Die meisten Anwendungen ermöglichen die Auswahl des Sprachniveaus (von A1 bis C1), der Themen und der Übungstypen.

3. Interaktivität

Der Einsatz von Audio, Video, Tests und spielerischen Elementen steigert die Motivation und verringert Ermüdung.

4. Individualisierung

Die Nutzerinnen und Nutzer können ihre eigene Lerntrajektorie gestalten und gezielt an ihren Schwächen arbeiten (z. B. Grammatik oder Hörverstehen).

5. Autonomes Lernen

Die Apps schaffen Bedingungen für selbstständiges Lernen ohne ständige Präsenz einer Lehrkraft.

Deutsche Welle als mobile App zum Deutschlernen

Deutsche Welle (DW) – der internationale Auslandssender Deutschlands – entwickelt seit vielen Jahren kostenlose Materialien für Deutschlernende. Heute steht den Nutzern die mobile App DW Learn German zur Verfügung, die Kurse, interaktive Aufgaben und multimediale Inhalte umfasst.

Zentrale Funktionen der App:

- Kurse für unterschiedliche Niveaus (von A1 bis B2/C1).
- Video- und Audiomaterialien (z. B. der bekannte Kurs *Nicos Weg*).
- Interaktive Tests und Übungen zur Festigung von Grammatik und Wortschatz.
- Authentische Texte und Nachrichten in vereinfachter Form.
- Podcasts und Serien (*Bandtagebuch*, *Jojo sucht das Glück*), die das Hörverstehen fördern.

Vorteile von DW Learn German:

- Kostenloser Zugang zu allen Materialien.
- Nutzung sowohl online als auch offline möglich.
- Integration verschiedener Sprachfertigkeiten: Lesen, Schreiben, Hören, Sprechen.
- Starker landeskundlicher und kultureller Bezug, der den Horizont der Lernenden erweitert.

Methodische Einsatzmöglichkeiten von DW Learn German

1. Im Selbststudium

Die App kann als Haupt- oder Zusatzinstrument für das selbstständige Deutschlernen genutzt werden. So ermöglicht z. B. der Kurs *Nicos Weg* den schrittweisen Aufbau von Wortschatz und Grammatik, begleitet von Videosequenzen.

2. Im Unterricht

Lehrkräfte können Materialien der App gezielt in den Unterricht integrieren. Episoden aus dem *Bandtagebuch* eignen sich für die Analyse gesprochener Sprache, während die adaptieren DW-Nachrichten aktuelle Wortschatzarbeit und Diskussionen fördern.

3. Im Blended Learning.

Der Einsatz der App in Kombination mit Präsenzunterricht erlaubt eine effiziente Verteilung der Lernzeit: Theoretische Inhalte und Basisübungen werden zu Hause bearbeitet, während im Unterricht die kommunikative Praxis im Mittelpunkt steht.

4. Zur Förderung interkultureller Kompetenz

Über multimediale Inhalte lernen die Studierenden die moderne deutsche Kultur, Traditionen und den Alltag kennen. Das macht den Unterricht lebendiger und praxisnäher.

Grenzen und Herausforderungen

Trotz zahlreicher Vorteile bringt der Einsatz mobiler Apps auch bestimmte Schwierigkeiten mit sich:

- Fehlen von direkter Kommunikation und sofortigem Feedback;
- Gefahr einer fragmentarischen Wissensaufnahme ohne systematische Arbeit;
- Notwendigkeit hoher Selbstdisziplin bei den Lernenden;
- technische Einschränkungen (schwache Internetverbindung, geringer Speicherplatz).

Der Einsatz mobiler Anwendungen eröffnet neue Perspektiven für das Erlernen der deutschen Sprache. Sie fördern Autonomie, steigern die Motivation und machen das Lernen flexibler und zugänglicher.

Die App *DW Learn German* gehört zu den effektivsten und beliebtesten Ressourcen, da sie Multimedialität, Zugänglichkeit und methodische Durchdachtheit miteinander verbindet. Ihr Einsatz ist sowohl im Selbststudium als auch im Präsenz- und Blended-Learning-Unterricht möglich.

Es gibt jedoch auch offensichtliche Nachteile:

- Nicht alle Lernenden haben Zugang zu solchen Apps – aus technischen Gründen (zu wenig Speicher, ältere Geräte, kein Internet) oder mangels technischer Ausstattung;
- Apps werden schnell langweilig, besonders für jüngere Schüler, während ältere Schüler, Studenten oder Kursteilnehmer die Motivation verlieren;
- Vereinfachung der App-Funktionen. Wie oben beschrieben, erlauben manche Programme die Übersetzung von der Ausgangssprache in die Zielsprache, was den Lernwert mindert.

Jeder muss selbst entscheiden, wie und wann mobile Apps beim Sprachenlernen eingesetzt werden und wie die Vor- und Nachteile abgewogen werden. Dennoch sollte immer bedacht werden, dass die Zeit nicht stillsteht und pädagogische Ansätze der Vergangenheit in der modernen Praxis immer seltener funktionieren.

Insgesamt werden mobile Anwendungen zu einem unverzichtbaren Bestandteil des modernen Bildungsprozesses, da sie traditionelle und innovative Ansätze im Deutschunterricht miteinander verbinden.

Quellenverzeichnis

1. Желуденко М.О., Сабітова А.П., Горюнова М.Н. Methodische Hauptaspekte des Fremdsprachenunterrichts. *Наукові записки Острозької академії*. 2015. № 56. С. 5-8.

2. Ковтун О. В . *Методика викладання іноземних мов і перекладу у вищій школі.* Київ: НАУ, 2015.

3. Сабітова А., Глек О. Використання інтерактивних мобільних додатків при вивченні іноземної мови. *Подолання мовних та комунікативних бар'єрів: освіта, наука, культура* : зб. наук. праць. Київ: НАУ, 2019. С. 149-152.

Алла Сабітова
Наталія Біюн
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

Методичні аспекти вивчення кількох іноземних мов одночасно

Анотація. *У статті розглядаються основні проблеми, з якими стикаються студенти та дорослі під час одночасного вивчення кількох іноземних мов. Проаналізовано типові труднощі: мовну інтерференцію, фонетичні та граматичні відмінності, перевантаження пам'яті, психологічні бар'єри та організаційні проблеми навчального процесу. Окрему увагу приділено сучасним стратегіям подолання цих труднощів, серед яких інтервальне повторення, метод занурення у мовне середовище, чергування мов, використання мобільних застосунків і поступове розширення мовного репертуару. Підкреслюється, що успішне оволодіння кількома мовами одночасно можливе за умови системного підходу, правильного планування й високої мотивації.*

Ключові слова: *багатомовність; інтерференція; інтервальне повторення; занурення у мовне середовище; когнітивне навантаження; мовна компетенція; організація навчання*

Methodological Aspects of Learning Several Foreign Languages Simultaneously

Abstract. *In the modern world, multilingual competence is increasingly becoming a prerequisite for professional and personal success. Many learners attempt to master two or more foreign languages simultaneously to broaden access to information and enhance competitiveness. However, such an ambitious goal entails multiple challenges, ranging from cognitive interference to psychological overload. This article analyzes the major obstacles*

encountered in learning multiple languages at once (interference, phonetic adjustment, grammatical complexity, memory strain, motivational decline, organizational issues) and proposes evidence-based strategies for overcoming them (staged learning, spaced repetition, language immersion techniques, time segmentation, cognitive structuring). The combination of theory and practical recommendations aims to provide guidance for educators and learners striving for multilingual proficiency.

Keywords: *multilingual learning; language interference; spaced repetition; language immersion; cognitive load; language planning*

У сучасному світі знання іноземних мов є необхідною умовою успішної професійної та особистої реалізації. Багато студентів і дорослих прагнуть вивчати одразу кілька мов, аби розширити свої можливості, отримати доступ до більшої кількості джерел інформації чи стати конкурентоспроможними на ринку праці. Проте така амбітна мета має і певні труднощі. Одночасне опанування двох чи більше мов часто супроводжується низкою проблем, які стосуються як когнітивної сфери, так і психологічного стану.

У цій статті ми досліджуємо основні проблеми, з якими стикаються ті, хто намагається опанувати кілька мов, і пропонуємо практичні стратегії для їх подолання.

Мета статті:

– проаналізувати когнітивні, лінгвістичні, психологічні та організаційні бар'єри, які заважають одночасному вивченню кількох мов;

– запропонувати методики та підходи, засновані на сучасних дослідженнях і практичному досвіді;

– сформулювати рекомендації для викладачів і самостійної роботи студентів / учнів – як ефективно планувати й реалізовувати мультимовне навчання.

Однією з найпоширеніших складностей є інтерференція – взаємний вплив мов одна на одну. Коли студент вивчає одразу дві схожі за структурою чи лексикою мови, наприклад іспанську та італійську, виникає плутанина у словниковому запасі й граматичних правилах.

Слід також звернути особливу увагу на подібні за звучанням або написанням слова, які мають різні значення, а тому можуть бути неправильно вжиті або розпізнані. Це так звані фальшиві друзі перекладача, до прикладу, схожі слова в німецькій та англійській мовах: *bekommen (отримувати) – become (ставати), toll (чудовий) – tall (високий), fast (майже) – fast (швидко), offen (відкритий) – often (часто), Mist (гній) – mist (туман)* [1].

Часто трапляються випадки, коли слово з однієї мови автоматично підставляється замість відповідника іншої. Це уповільнює формування мовної компетенції та може призвести до закріплення помилкових навичок.

Кожна мова має свій набір звуків і специфічну вимову та артикуляцію. Вивчаючи декілька мов, людина стикається з необхідністю постійно перебудовувати свій мовний апарат. Це особливо складно у випадках, коли одна мова вимагає твердих приголосних, інша – м'яких, а третя – зовсім нових звуків, відсутніх у рідній мові. Така постійна адаптація може спричиняти змішування акцентів і неправильну вимову.

Ще однією значною проблемою є граматика. Якщо одна з мов має відносно просту структуру речення, то інша може характеризуватися складними відмінковими формами, системою часів чи відмінюванням дієслів. Перемикання між цими системами вимагає високої концентрації та часто викликає труднощі при побудові правильних фраз. Наприклад, англійська мова майже не використовує відмінки, у той час як німецька має чотири,

а українська – сім. Вивчення кількох мов із різними граматичними системами потребує значно більше зусиль.

Значні труднощі на будь-якому рівні оволодіння німецькою одночасно з англійською мовою викликають також такі граматичні теми як:

1) вживання артикля та відмінювання іменників;
2) відмінювання прикметників;
3) утворення і вживання пасивного стану дієслів;
4) утворення і вживання форм умовного способу;
5) порядок слів у німецькому реченні, особливо у складнопідрядному [1].

Велика кількість нових слів, виразів і граматичних структур може стати серйозним випробуванням для пам'яті. Нова лексика часто забувається, плутаються значення або не пригадуються потрібні слова при спілкуванні. Це створює відчуття перевантаження і гальмує навчальний процес. Особливо це стосується тих студентів, які паралельно навчаються в університеті чи працюють, адже їх когнітивні ресурси вже значною мірою залучені.

Не менш важливим фактором є психологічне навантаження. Коли людина стикається з повільними результатами або постійними труднощами, може виникнути відчуття безсилля. Навчання кількох мов вимагає величезної дисципліни та самоконтролю. Якщо результати не відповідають очікуванням, мотивація швидко знижується, що часто призводить до відмови від однієї з мов.

Ще однією складністю є правильна організація навчального процесу. Вивчення однієї мови вимагає щоденної практики, а кількох – потребує вдвічі чи втричі більше часу. Це не завжди можливо поєднувати з роботою чи навчанням. Якщо не розподілити навантаження грамотно, результат може бути поверхневим: жодна мова не вивчатиметься достатньо глибоко.

Рекомендації з організації навчального процесу

– Складання чіткого плану: розподіл тижневого графіку для кожної мови (наприклад: понеділок і середа — іспанська, вівторок і четвер — німецька).

– Встановлення коротких, але регулярних сесій: краще 20–30 хв кілька разів на день, ніж довго 1 раз.

– Чітке розділення контекстів: не змішувати мови у одному завданні (наприклад, не робити переклад із іспанської на італійську в межах одного уроку).

– Використання мультимодальниз ресурсів: аудіо + відео + текст + говоріння.

– Застосовування адаптивних методів: коли відчувається, що певна мова засвоюється слабше — тимчасово збільшувати її частку.

– Моніторинг прогресу й коригування: ведіння журналу, аналіз слабких місць та коригування плану через проміжки часу (наприклад, кожен місяць).

Попри всі описані складності, подолати їх можливо. Насамперед варто скласти чіткий план вивчення мов, чергувати заняття та виділяти кожній мові окремий час. Корисним є застосування сучасних методик, таких як інтервальне повторення лексики, використання мобільних застосунків, а також занурення у мовне середовище через фільми, книги чи спілкування з носіями. Рекомендується також уникати одночасного старту з кількома мовами – краще досягти базового рівня в одній, а потім додавати іншу.

Отже, вивчення кількох мов одночасно є складним, але цілком можливим завданням. Основні труднощі полягають у мовній інтерференції, фонетичних і граматичних відмінностях, перевантаженні пам'яті, а також у психологічних та організаційних бар'єрах. Проте завдяки правильному плануванню, систематичності й мотивації ці проблеми можна подолати, перетворивши багатомовність із виклику на перевагу.

Список використаних джерел

1. Желуденко М., Сабітова А. Основні аспекти вивчення німецької мови як другої після англійської. *Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах: збірник наукових праць.* 2015. Вип. 32. С. 40–49.

2. Kretzenbacher L. Sprachliche und kognitive Klammerstrukturen in Deutsch als Fremd- und Wissenschaftssprache. München: Iudicium, 2023. S. 113–133.

Каміла Сєнтєєва
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

Interference Errors: How the First Foreign Language Affects the Acquisition of the Second

Abstract*: This paper analyzes linguistic interference's impact on additional foreign language learners. It examines interference patterns, including positive and negative transfer, interlanguage and intralanguage interference, explicit and implicit transfer, and proactive and retroactive interference. The study reviews errors in phonetic, lexical, orthographic, and grammatical areas. Evidence shows that while interference is inevitable, its negative impact can be reduced through consistent practice, native speaker interaction, and systematic error review.*

Keywords*: interference, error categories, positive and negative transfer, types of interference, mitigation techniques.*

John A. Bergstrom, a German psychologist, first established the concept of interference in his 1892 studies, laying the groundwork for this field. Subsequently, Georg Elias Müller and Karl Dallenbach expanded upon this concept in 1924, examining it through a psycholinguistic lens [2, c. 126].

Language interference happens when knowing one language affects how you speak another language [3]. This can create problems with words, grammar, pronunciation, or spelling. Interference is most common when someone already speaks one language well and then starts learning another similar language.

Researchers have identified several interference categories that can occur while acquiring a foreign language: positive and negative transfer, inter-language and intra-

language, explicit and implicit (according to form), proactive interference, and retroactive interference.

Positive transfer happens when common language elements facilitate accurate communication. First language competence facilitates second language learning by helping students identify connections among sounds, meanings, and structures [2, c. 127]. For example, a German learner readily recognizes cognates like "Haus" and "house" or "Freund" and "friend".

Negative transfer happens when students use mismatched language features across different linguistic systems. Greater structural differences increase its likelihood, leading to incorrect use of native language features. This can result in hybrid varieties like Pidgin English or Black English [2, c. 127].

Inter-language interference happens more frequently than within-language interference, since contrasting different language systems can generate errors. The majority of mistakes stem from the detrimental impact of either the mother tongue or the initially learned foreign language on the subsequently acquired one [2, c. 128].

Intra-language interference Intra-language interference occurs when learners make mistakes due to the influence of already acquired knowledge and habits in the foreign language [2, c. 128].

Regarding its form, interference may be classified as either explicit or implicit.

Explicit interference happens when students apply linguistic patterns from their first language to the target language, breaking its rules. This manifests in pronunciation or writing systems, where communication sounds awkward or forced [2, c. 129].

Implicit interference happens when learners deliberately simplify their language by avoiding sophisticated grammatical

structures or advanced vocabulary, resulting in speech that lacks richness and natural idiomatic expression [2, c. 129].

Proactive interference describes the challenge of encoding fresh information due to the impact of earlier acquired content. It occurs when existing memories disrupt the capacity to store newly learned material.

Retroactive interference occurs when new information disrupts retrieval of previously learned content, reducing the ability to access old material. It may have a stronger impact than proactive interference as it involves both competitive processes and memory loss [2, c.129].

The next step in the study of interference is to identify the most common errors, namely: graphic and orthographic errors, phonetic errors, semantic errors, lexical errors, and grammatical errors.

Graphic and orthographic errors occur when transferring spelling rules from a native to a foreign language, especially from Cyrillic to Latin scripts. Though rare, alphabet differences cause such errors [1, c. 167]. For example, a student may write 'baccine' instead of 'vaccine', replacing 'v' with 'b' due to similar letter shapes in Ukrainian Cyrillic.

Phonetic errors emerge in oral speech and alter sound patterns and word meanings, hindering effective communication. These errors affect articulation, stress, and intonation, as English features absent in Ukrainian lead to incorrect pronunciation [1, c. 167]. For example, "think" may be pronounced as "sink" due to incorrect "th" articulation.

Semantic errors stem from discrepancies in word definitions that seem alike across languages, frequently involving "false cognates"—terms with comparable spelling yet distinct meanings. For example, "eventually" is often mistakenly used to mean "finally," though it actually means "in the end" [1, c. 167].

Lexical errors represent one of the most frequent error categories. They occur due to incorrect word choice and

collocations or confusion of meanings caused by direct translation from the native language [1, c. 168]. For example, using "do a mistake" rather than the proper "make a mistake"

Grammatical errors occur due to native language influence, literal translation, and incorrect use of constructions like word order or tense [1, c. 168]. For example, "I yesterday went" instead of "I went yesterday."

Even though language interference can be minimized, completely removing it is difficult. Grammar and vocabulary differences should be the primary focus of learners' examination of interference patterns. Correct patterns are strengthened by engaging with authentic materials and native speakers. There are advantages to working with teachers and keeping an error log [3].

Language interference is a normal and unavoidable part of learning a second foreign language. It affects skill development and makes learning grammar, vocabulary, and pronunciation more difficult. Understanding why these mistakes happen and what types exist helps learners deal with problems better and fix them quickly. This makes it possible to choose better learning methods that reduce interference.

References

1. Halahan Ya. V., Drahan O. A., Zhyla G. V. (2022). Study of typical mother tongue interference in the process of second language acquisition.

2. Khayrieva M. I. (2023). The problem of interference in learning and teaching languages.

3. Language Interference: When Languages Collide. The English Nook. URL: https://the-english-nook.com/2025/05/29/language-interference-when-languages-collide/

Єгор Сидорченко
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

Гейміфікація у віртуальному навчанні іноземної мови: вплив на мотивацію здобувачів вищої освіти

Анотація. *Окреслено ключові гейміфікаційні механізми у віртуальному навчанні іноземної мови та їхній вплив на мотиваційні процеси здобувачів вищої освіти. Показано, що грамотно структуровані ігрові елементи підсилюють навчальну активність, когнітивну залученість, емоційно-позитивне ставлення до предмета та навички саморегуляції.*

Ключові слова*: гейміфікація; вивчення іноземної мови; онлайн-навчання; мотивація; вища освіта.*

Gamification in Virtual Foreign Language Learning: Impact on the Motivation of Higher Education Students

Abstract. *Key gamification mechanisms in virtual foreign-language learning are identified and analysed with regard to their impact on the motivation of higher education students. It is shown that well-structured game-based elements enhance learning activity, deepen cognitive engagement, foster a positive affective stance toward the subject, and develop self-regulation skills within digital learning environments.*

Keywords: *gamification; foreign-language learning; online learning; motivation; higher education.*

Віртуалізація освітнього процесу зумовлює потребу в методах, що підтримують навчальну активність та психоемоційну стійкість здобувачів у середовищі дистанційної взаємодії. Одним із ефективних інструментів виявляється гейміфікація – цілеспрямоване застосування ігрових елементів у навчальному процесі. Для курсів з іноземної мови цей підхід релевантний, оскільки

мовленнєва практика нерідко супроводжується страхом помилки, зниженням впевненості або почуттям невизначеності в онлайн-комунікації. Ігрові механізми дозволяють створити безпечне, мотивувальне та емоційно підтримувальне навчальне середовище.

У контексті віртуального навчання ключову роль відіграють системи управління навчанням (Learning Management System, LMS), такі як Moodle, Canvas та Google Classroom. Саме вони забезпечують структуру курсу, асинхронну взаємодію, оцінювання та часткову підтримку гейміфікаційних механізмів. Спираючись на інструменти LMS, у віртуальному навчанні доцільно структурувати гейміфікаційні механізми за функціональним принципом.

По-перше, елементи контролю та прогресу (бали, рівні складності, прогрес-бар) забезпечують прозорість навчальної траєкторії та зміцнюють відчуття компетентності. Наприклад, у системах Moodle або Canvas накопичення балів за виконання мікрозавдань дає здобувачу постійний сигнал про поступ — навіть за короткі інтервали навчання.

По-друге, механізми визнання та підкріплення (бейджі, відзнаки за модулі) посилюють позитивний емоційний досвід та стимулюють циклічне повернення до навчання; так, отримання візуального бейджа після завершення теми в LMS слугує невеликим, але відчутним маркером досягнення. Підтримка бейджів є конфігураційно залежною: у Moodle функціонал доступний штатно, тоді як у Canvas зазвичай реалізується через інтеграцію зовнішніх сервісів (Badgr/Open Badges), що потребує технічного супроводу.

По-третє, елементи залучення та смислового занурення (міні-квести, сюжетні ситуації, рольові мікросценарії) створюють умови для мовленнєвої активності у значущому контексті. Для прикладу, коротка

симуляція «клієнт — сервісна підтримка» у Zoom або MS Teams мотивує здобувачів використовувати мовні формули ввічливості та професійної комунікації спонтанно, а не механічно. Такі симуляції не є вбудованою функцією LMS; їх реалізація потребує поєднання асинхронної роботи в LMS і синхронних платформ.

Звідси, у контексті віртуального навчання можливості гейміфікації визначаються технічним потенціалом LMS. Базова підтримка (бали, автоперевірка, прогрес-бар, умовне відкриття модулів) доступна в Moodle, Canvas і Google Classroom, тоді як більш складні елементи (бейджі, інтерактивні квести, візуалізація прогресу, сюжетні блоки) потребують підключення зовнішніх модулів, зокрема H5P або SCORM-компонентів.

Окрім механік залучення, стійкість мотивації забезпечують і інструменти саморегуляції: зворотний зв'язок у квізах, можливість перевірити себе без «штрафу» за помилки, вибір наступної траєкторії (наприклад, після помилки здобувач може обрати пояснювальний модуль або повторення вправи). Це сприяє формуванню автономії та підсилює внутрішню мотивацію. Навпаки, надмірна конкуренція та акцент на «перемозі» можуть викликати тривожність, тому рейтинги доцільно застосовувати лише у м'якому форматі (наприклад, відображаючи прогрес у межах невеликих груп або тимчасових «спринтів»).

Взаємозв'язок гейміфікації та мотивації проявляється у кількох вимірах. На когнітивному рівні здобувачі демонструють підвищену концентрацію, готовність повторювати матеріал і здійснювати мовленнєві спроби, навіть усвідомлюючи можливість помилки. На емоційно-афективному – знижується бар'єр мовленнєвої невпевненості, зростає суб'єктивне відчуття успіху, стабілізується позитивне ставлення до дисципліни. На соціально-поведінковому рівні активізується взаємодія:

парні speaking-мікрозавдання або командні міні-місії стимулюють підтримку та відповідальність за колективний результат, сприяючи формуванню навичок академічної співпраці.

Таким чином, гейміфікація у віртуальному навчанні іноземної мови виступає не додатковою опцією, а методичною стратегією, що спрямована на підтримку навчальної мотивації та створення психологічно комфортного середовища. Ефективність забезпечується тоді, коли ігрові механізми інтегруються у зміст і цілі курсу, залишаючись інструментом, а не самоціллю. Збалансоване поєднання мікро-прогресії, позитивного підкріплення, сюжетної залученості та зворотного зв'язку сприяє стійкому мотиваційному ефекту та формуванню автономної, внутрішньо мотивованої мовленнєвої активності здобувачів. Водночас практична реалізація гейміфікаційних рішень залежить від технічних можливостей університетської інфраструктури, доступності модулів та цифрової компетентності викладача, що вимагає продуманого інституційного супроводу.

Список використаних джерел

1. Deterding S., Sicart M., Nacke L., O'Hara K., Dixon D. Gamification: Using Game-Design Elements in Non-Gaming Contexts. *CHI'11 Extended Abstracts on Human Factors in Computing Systems*. New York : ACM, 2011. P. 2425–2428. DOI: 10.1145/1979742.1979575.

2. Khaldi A. Gamification of e-learning in higher education: A systematic review. *Smart Learning Environments.* 2023. Vol. 10, no. 1. DOI: 10.1186/s40561-023-00227-z.

Анастасія Сібрук
Віктор Сібрук
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

Штучний інтелект у сучасній освіті: лінгвістичний, етичний і методологічний виміри

Анотація. *Стрімкий розвиток технологій штучного інтелекту суттєво змінив освітній простір, актуалізувавши питання академічної доброчесності, етичного використання технологій і ролі ШІ у навчанні. У статті розглянуто переваги та ризики його впровадження у вищій освіті, вплив на академічне письмо й дослідницьку діяльність студентів. Дослідження було проведене на базі Державного університету «Київський авіаційний інститут».*

Ключові слова: *штучний інтелект, академічна доброчесність, освітній процес, науковий стиль, ChatGPT.*

Artificial Intelligence in Modern Education: Linguistic, Ethical, and Methodological Dimensions

Abstract. *The rapid development of artificial intelligence (AI) technologies has significantly transformed the educational landscape, raising issues of academic integrity, ethical use of technology, and the role of AI in learning. The article examines the advantages and risks of its implementation in higher education, as well as its impact on academic writing and students' research activities. The study was conducted at the State University "Kyiv Aviation Institute".*

***Keywords*:** *artificial intelligence, academic integrity, educational process, scientific style, ChatGPT.*

Сучасний академічний стиль вимагає точності, об'єктивності, логічності та дотримання мовних норм. Штучний інтелект дедалі частіше розглядається як допоміжний інструмент у науковій діяльності. Серед

основних напрямів його використання у навчанні можемо виокремити: структурну допомогу (створення планів, заголовків, логічних схем); мовне редагування (усунення граматичних і стилістичних помилок); перефразування для уникнення плагіату; генерацію контенту (за умови обов'язкової перевірки достовірності джерел).

Проте під час роботи з ШІ не можемо не згадати про проблемні аспекти, такі як: небезпека академічного плагіату при некритичному копіюванні текстів ШІ; втрата глибини аналізу та критичного мислення; стилістична одноманітність і «пласкість» текстів.

Ще однією загрозою є недосконалість механізму перевірки робіт на визначення рівня академічної доброчесності. Попри появу численних програм виявлення машинного письма, жодна з них не гарантує точності. Іноді оригінальні людські тексти визначаються як штучні, а автоматично створені – навпаки.

Метою дослідження є узагальнення досвіду використання технологій штучного інтелекту у навчальній і науковій діяльності студентів та виявлення нових тенденцій розвитку академічної освіти. Основні завдання: характеризувати особливості застосування ШІ у науково-дослідній роботі студентів; проаналізувати лексико-стилістичні риси текстів, створених за допомогою ШІ; визначити ризики та перешкоди, пов'язані з інтеграцією ШІ в освітній процес.

Для нашого дослідження ми застосували описовий метод, порівняльно-історичний аналіз, компонентний і структурний аналіз, статистичну обробку результатів та асоціативний експеримент. Опитування охопило 126 студентів Державного університету «Київський авіаційний інститут». За результатами опитування вияаилося, що 60,9 % студентів регулярно використовують ШІ, 30,4 % – рідко, решта – не застосовують. Варто зазначити, що 78,3 % респондентів обговорюють питання

академічної доброчесності з викладачами, що свідчить про формування етичної культури у закладах вищої освіти. Однак близько третини студентів визнають, що тема використання ШІ у навчанні ще недостатньо системно розглядається на заняттях.

На нашу думку, штучний інтелект може бути ефективним інструментом: для спрощення складних тем та самоперевірки знань; автоматизації рутинних процесів (редагування, створення бібліографій); мовної підтримки при перекладах і роботі з іншомовними джерелами; візуалізації даних у вигляді діаграм, таблиць і графіків; планування та структурування курсових і дипломних робіт. AI-сервіси, такі як *ChatGPT, Gemini, Microsoft Copilot*, допомагають студентам систематизувати інформацію, проте не можуть замінити творчість і критичне мислення [1].

Не варто нехтувати й основними ризиками, що спричинені надмірним використанням ШІ. Серед них виокремимо такі:

1. Підміна інтелектуальної праці. Використання штучного інтелекту для створення курсових, дипломних чи наукових робіт без особистої участі здобувача освіти призводить до втрати сенсу навчального процесу. Така практика підміняє справжню інтелектуальну діяльність автоматичною генерацією текстів, що позбавляє студента можливості розвивати власне мислення, аналітичні та дослідницькі навички.

2. Втрата критичного мислення. Постійне звернення до готових відповідей і шаблонних рішень, які пропонує ШІ, може формувати звичку не аналізувати інформацію самостійно. Замість осмислення матеріалу студент схильний копіювати тексти, що знижує рівень критичності, аргументованості та самостійності мислення.

3. Недостовірність даних. Штучний інтелект не завжди надає точну чи актуальну інформацію. У його

відповідях можуть траплятися вигадані факти, неточні цитати, застарілі статистичні дані. Це створює ризик поширення дезінформації у навчальних і наукових роботах, якщо користувач не перевіряє джерела.

4. Проблеми плагіату. Багато текстів, згенерованих ШІ, частково або повністю базуються на вже існуючих матеріалах. У результаті створені роботи можуть містити елементи неоригінального змісту, що становить порушення академічної доброчесності. Студент ризикує бути звинуваченим у плагіаті, навіть не усвідомлюючи цього.

5. Мовна інтерференція. Тексти, створені за допомогою ШІ, часто містять мовні кальки, русизми, граматичні та стилістичні помилки. Це спричиняє порушення норм сучасної української мови, особливо в академічному письмі, і може негативно вплинути на формування мовної культури студентів.

6. Етичні дилеми. Використання штучного інтелекту пов'язане з ризиками збору та обробки персональних даних, а також із порушенням приватності користувачів. Крім того, постає питання справедливості: чи етично використовувати ШІ для отримання оцінки чи наукового результату, який не є плодом власної праці.

7. Цифрова нерівність. Не всі здобувачі вищої освіти мають рівний доступ до сучасних цифрових інструментів і платформ на базі штучного інтелекту. Це створює додатковий розрив між студентами, обмежує можливості для навчання та поглиблює соціальну нерівність у сфері освіти [3].

Окрему увагу в дослідженні приділено типовим граматичним та стилістичним помилкам у листах або повідомленнях, згенерованих англомовними моделями. Серед них:

- надмірна формальність («у зв'язку із цим розглядається можливість…»);

- калькування російських конструкцій (*предоставлення замість надання*);
- штучність синтаксису, що створює «бюрократичний» тон [2; 4].

Такі відхилення демонструють, що генеративні моделі поки не володіють повною нормою української мови, що знижує природність тексту.

Таким чином, використання ШІ у вищій освіті є багатовимірним явищем, яке поєднує значний потенціал і низку ризиків. ШІ є потужним допоміжним інструментом, але не замінює інтелектуальних і творчих зусиль здобувача вищої освіти. Надмірне покладання на генеративні системи призводить до зниження самостійності, втрати аналітичних навичок і зниження рівня оригінальності робіт. Важливо розвивати медіаграмотність і критичне мислення, навчати студентів етичному використанню ШІ. Найефективнішою формою контролю залишається експертна оцінка викладача, а не автоматичне виявлення плагіату. На нашу думку, перспективним напрямом подальших досліджень є лінгвістичний аналіз україномовних текстів, створених за допомогою генеративних моделей, а також розроблення національних стандартів академічної взаємодії з ШІ.

Список використаних джерел

1. *Культура наукової мови та комунікації:* практикум / уклад.: С. В. Литвинська, О. Ю. Приходько, А. В. Сібрук, Х. М. Стецик. Київ: НАУ, 2024. 37 с.

2. *Наукові комунікації у фаховій діяльності* : навч. посіб. / Литвинська С. В., Приходько О. Ю., Сібрук А. В. та ін. Київ: Талком, 2024. 134 с.

3. Семеног О. М. *Академічна культура дослідника: європейський та національний контексти*: навчальний посібник. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. 216 с.

4. Koshetar U., Lytvynska S., Senchylo-Tatlilioglu N., Sibruk A., Onufriychuk H. The Use of Information and Communication Technologies in the Activities of Higher Educational Institutions of Ukraine. *DTTLS 2021*, LNISO 56, 2022. pp. 86–94

Olena Skipalska
State University
"Kyiv Aviation Institute"
Kyiv (Ukraine)

Integrated Learning and Assessment in the Professional Training of Future Air Traffic Controllers

Abstract. *This paper explores the necessity of Integrated Learning and Assessment (ILA) in the professional training of future Air Traffic Controllers (ATCOs). ILA is defined as a continuous and formative educational approach that integrates evaluation into learning activities. This method is highly effective for high-stake domains like ATC, as it aligns with the Competency-Based Training and Assessment (CBTA) standards that are required by international organizations like ICAO. The paper proposes a structured ILA system based on four linked components: objectives, evidence, feedback, and follow-up activities.*

Keywords: *ILA, ATCO, professional training, CBTA.*

Integrated learning and assessment (ILA) is an educational approach that blurs the lines between teaching, learning, and evaluation. Instead of treating assessment as a final, separate step, it is woven directly into the learning activities, making it a continuous and formative part of the process. This method is highly effective in professional training, particularly in high-stakes fields like Air Traffic Control (ATC), as it focuses on developing critical competences through practice and feedback. The integrated learning and assessment of Air Traffic Controllers is a structured, multi-phase system designed to develop and continuously evaluate the complex set of competencies required for the safety and efficiency of air traffic management. This modern approach is generally based on the principles of Competency-Based Training and Assessment

(CBTA), mandated by international bodies like the International Civil Aviation Organization (ICAO) and regional organizations such as EASA and EUROCONTROL. Competence-based training and assessment were introduced in 2006 in the procedures for Air Navigation Services Training (PANS-TRG) [1].

The same Document specifies that potential improvements should be implemented, but use methods and training system design to develop competencies; provide opportunities for observation, training, and assessment of the competencies developed [1]. The training is inherently integrated, meaning theoretical knowledge, practical skills, and non-technical skills (like teamwork and decision-making) are interrelated and assessed throughout the process.

Considering the changes in the world, new approaches in methods and forms of the educational process, here we suggest a way of Integrated Learning and Assessment that links four parts: ***objectives, evidence, feedback, and follow-up*** [2, p.18]**.** Let us focus on the characteristics of each of these steps:

1. Learning objectives explain what learners will be able to do better by the end of the lesson. In this case, learners should be informed about the objectives at the start and check them at the end. This keeps learners focused on the goal of the lesson.

2. Evidence of progress is the proof of learning. Teachers need to see what learners **understand** and what they **can do** in relation to the objectives: give students time to think before answering; use notes or a checklist to track progress; choose learners at random, not only volunteers, and others.

3. Feedback from the teacher should be **clear, specific, and useful immediately**. When giving feedback, the teachers should balance praise with suggestions, choose the most important errors to correct. More efficient to link feedback to objectives, as it will create routines. ***Feedback***

from learners helps identify strengths and suggest improvements. Older learners can handle more autonomy in self-checks and use success criteria on their own. Habits of giving and receiving feedback prepare learners not only for future learning but also for use beyond the classroom.

4. Tailored follow-up is the teacher's response after seeing the evidence and giving feedback. It means adjusting activities so that every learner has a next step: give harder tasks to learners who met objectives earlier; give different tasks to different groups, if the class is mixed; allow time for follow-up, and other.

Integrated learning and assessment join teaching and checking progress in the same moment, not only at the end. Together with this, ILA not only measures results but helps learning happen during the lesson; it motivates learners as they can see their progress.

Need to say, teaching future ATCOs demands significant efforts due to the understanding of the importance of having solid knowledge for future ATCOs. It includes not only technical procedures proficiency but language proficiency as well, for licensing purposes. The high level of responsibility of language proficiency assessments for licensing purposes is well known. The outcomes of language tests can significantly affect people and businesses. The denial of a license to operate internationally for a controller who does not meet the ICAO language proficiency requirements can affect an individual's career [3].

Also, air traffic controller training is governed by numerous orders and other regulations that set high standards for competency, knowledge, and skills [4].

As a conclusion, the training of future air traffic controllers demands a rigorous approach, and ILA presents a highly effective educational model to meet this need. ILA is defined as an approach that seamlessly implements assessment directly into the learning activities, treating it not

as a separate final step, but as a continuous and formative part of the process. By joining teaching and checking progress simultaneously, ILA ensures future ATCOs are provided with the solid knowledge and skills demanded by regulatory high standards.

References

1. International Civil Aviation Organization. A42-WP/179 TE/56. (2025). URL: https://www.icao.int/sites/default/files/Meetings/a42/Documents/WP/wp_179_en.pdf
2. Angeliki Salamoura, Mattew T. Ellman, Clare Harrison & Jasmin Silver. (2024). *The power of integrating learning and assessment.* Cambridge University Press & Assessment. URL: https://www.cambridge.org/sites/default/files/media/documents/the-power-of-integrating-learning.pdf
3. Manual on the implementation of ICAO the language proficiency requirements (Document 9835- AN/453) (2nd ed.). Montreal: International Civil Aviation Organization, 2010. URL: https://skybrary.aero/sites/default/files/bookshelf/2497.pdf
4. Federal Aviation Administration (FAA). Basic Flight Information and ATC Procedures. URL: https://www.faa.gov/air_traffic/publications/atpubs/aim_html/chap0_faa_desc.html

Марина Скуратівська
Заклад загальної середньої освіти № 250
м. Київ (Україна)

Інтеграція освіти східних німецьких земель в систему освіти ФРН наприкінці 20 – початку 21 століття

***Анотація**. У статті робиться спроба осмислення ролі та досвіду освіти у переломні моменти історії, а саме німецький досвід реінтеграційних освітніх змін після возз'єднання Німеччини у 1990 році. Виокремлено основні зміни, що відбулися у цей час у східнонімецькій освітній системі.*

***Ключові слова**: возз'єднання, реінтеграція системи освіти, модернізація, ідеологізація, реструктуризація.*

Integration of education of the eastern German states into the Federal Republic of Germany education system at the end of the 20th and beginning of the 21st centuries

***Abstract**. The author attempts to comprehend the role and experience of education at turning points in history, namely, the German experience of reintegration and educational changes after the reunification of Germany in 1990. The main changes that took place at that time in the East German education system are highlighted.*

***Key words**: reunification, reintegration of the education system, modernisation, ideologisation, restructuring.*

У 2024 році в Україні урядом було затверджено план заходів з відновлення освіти на деокупованих територіях на 2024-2027 роки [1]. Даний проєкт має на меті створити умови для повернення та адаптації до українських стандартів освіти на тимчасово окупованих територіях нашої країни, які були звільнені. Найголовнішою проблемою сьогодні вбачається подолання на цих територіях негативних впливів навчального процесу за стандартами країни-агресора.

Також подібні кроки доведеться здійснювати і після відновлення територіальної цілісності нашої держави на територіях сходу та півдня країни, що зараз перебувають під окупаційною владою.

У цьому плані, дуже корисним може бути дослідження подібного досвіду в інших країнах світу, де освіта та наука розвивалися тривалий час в умовах воєнного стану або тоталітарного / авторитарного стилів державного управління.

У цьому ракурсі цікавим є досвід Німеччини після 1989 року, коли з процесами возз'єднання східної та західної Німеччини довелося реінтегрувати, модернізувати і систему освіти держави.

Саме падіння Берлінського муру вважають переломним в освітніх процесах в Німеччині. У нашій розвідці ми прагнемо осмислити даний німецький досвід в освітній царині. Науковець Т. Козак підкреслює, що саме після об'єднання політика у сфері освіти в Німеччині набула нового акценту [4, с. 375]. Зміни в освіти відбувалися у всіх ланках освітньої системи від дошкільної до вищої освіти та освіти дорослих.

Дослідники Г. Олексів та О. Шийка виокремили такі основні зміни східнонімецької системи вищої освіти після 1989 року: деполітизація, реорганізація і оцінка науково-дослідних установ, заснування низки нових фахових вищих шкіл, реструктуризація спеціальностей і дисциплін, реформа кадрового складу [2, с. 30-31].

У системі шкільної освіти за основу було також покладено західнонімецькі закони про освіту. Так кожній новій землі призначили партнера – західнонімецьку землю, звідки надали навчальну літературу та на яку нова федеральна земля повинна була максимальним чином рівнятися в питаннях освіти [5].

При цьому на багато років, як зазначає науковиця А. Джурило, педагогіка НДР стала табу серед німецьких

теоретиків та практиків освіти через її надмірну ідеологізацію [1, с. 101]. І лише в останні роки розпочалося її переосмислення та виокремлення позитивних рис, поодиноких, але таких, що були все ж таки притаманні даній постсоціалістичній освітній парадигмі. Так, зокрема, вважається, що на сході Німеччини держава надавала більше уваги підтримці обдарованих дітей, тут було наявно більше спеціалізованих шкіл з вивчення музики, математики та природничих дисциплін.

Цікавим, на нашу думку, є факт, що і до сьогодні в освіті ФРН наявні певні відголоски колишнього поділу німецьких земель. Так, вважається, що на заході Німеччини поширено більше індивідуальних форми навчання, ніж на сході країни [5].

Список використаних джерел

1. Джурило А. Стратегії реформування загальної середньої освіти НДР і ФРН у другій половині XX століття. *Порівняльно-педагогічні студії*. 2013. № 2-3. С. 95-102.
2. Олексів Г. Д., Шийка О. І. Розвиток університетів Німеччини у другій половині XX століття. *Збірник наукових праць "Педагогічні науки"*. 2019. Вип. LXXXVII. С. 27–32.
3. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів з відновлення освіти на деокупованих територіях на 2024-2027 роки». https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/897-2024-%D1%80#Text
4. Козак Т. Б. Становлення та розвиток початкової професійної освіти в Німеччині: історико-педагогічний аналіз. *Молодий вчений*. 2017. № 4. С. 372–377.
5. Schulsystem in der DDR und heute"Die Ostdeutschen lachen sich scheckig" / ntv Nachrichtenfernsehen GmbH / RTL / 02.11.2018. https://www.n-tv.de/leben/Die-Ostdeutschen-lachen-sich-scheckig-article20682707.html

Злата Толмачова
Київський столичний університет
імені Бориса Грінченка
м. Київ (Україна)

Переклад реабілітаційної термінології військових поранень та ампутацій

Анотація. *Стаття присвячена дослідженню перекладів реабілітаційних термінів після ампутації внаслідок військових поранень українською, англійською та італійською мовами. У роботі розглядаються особливості перекладу реабілітаційних термінів у контексті військових поранень та втрати кінцівок. Особлива увага дослідження приділяється типам та способам перекладу термінів трьома мовами. Матеріалом дослідження виступатимуть глосарії та словникові бази з реабілітаційної термінології, медичні протоколи, статті з фахових видань та інші перекладні матеріали, пов'язані з темою. Метою дослідження є виявлення подібностей та відмінностей у перекладі та терміноутворені ребілітаційних термінів українською, англійською та італійською мовами, а також створення невеликого трьомовного словника присвяченого цій темаиці, що в майбутньому сприятеми стандартизації та уніфікації цих термінів.*

Ключові слова: *реабілітація, термінологічний аналіз, перекладознавство.*

Translation of rehabilitation, war injuries, and amputations terms

Abstract: *This article is devoted to the study of translations of rehabilitation terminology related to amputations caused by war injuries in Ukrainian, English and Italian. The paper examines the peculiarities of translating rehabilitation terms in the context of war-related injuries and limb loss. Particular attention is given to the types and methods of translating terms into the three languages. The research material includes glossaries, lexical databases of*

rehabilitation terminology, medical protocols, professional journal articles, and other translation materials related to the topic. The aim of the study is to identify similarities and differences in the translation and term formation of rehabilitation-related vocabulary in Ukrainian, English and Italian, as well as to develop a concise trilingual glossary dedicated to this field. The findings are expected to contribute to the standardization and unification of rehabilitation terminology across these languages.

Keywords: *rehabilitation, terminological analysis, translation studies.*

Сьогодні, в умовах повномасштабної війни, надзвичайно актуальною є проблема точного та коректного перекладу термінів, пов'язаних із реабілітацією, зокрема у роботі з військовими або цивільними особами, які отримали поранення внаслідок російської агресії. З кожним роком повномасштабної війни кількість людей з ампутованими кінцівками значно зростає внаслідок військових дій.

Понад п'ятдесят тисяч людей в Україні через воєнні дії втратили нижні або верхні кінцівки [8]. Кожен із них потребує якісної реабілітації, аби мати змогу повернутися до повноцінного життя. Сучасні українські фахівці з реабілітації вже мають великий досвід роботи з різними типами травм, найпоширенішими з яких є мінно-вибухові, але кількість людей з подібними травмами значно зростає з цим і потреба в якісній реабілітації та протезуванні. У зв'язку з цим обмін досвідом із закордонними спеціалістами, є не лише корисним, а й вкрай необхідним сьогодні.

Термін «реабілітація» походить від латинського слова «Rehabilis», що означає «відновлення здатності». Автори академічного журналу «European Journal of Physical and Rehabilitation Medicine» у 2022 році пропонують таке визначення терміну «реабілітація»:

“Rehabilitation is a multimodal person-centered collaborative process including interventions targeting a person’s capacity (by addressing body structures, functions, and activities/participation) and/or contextual factors related to performance with the goal of optimizing functioning of persons with health conditions currently experiencing disability or likely to experience disability or persons with disability”. *(«Реабілітація – це комплексний, орієнтований на людину процес спільної роботи, що передбачає втручання, спрямовані на розвиток здібностей людини (через роботу з будовою тіла, функціями та активністю/участю) та/або контекстуальні фактори, пов'язані з працездатністю, з метою оптимізації функціонування осіб із захворюваннями, які наразі мають інвалідність або можуть її отримати, а також осіб з інвалідністю»)* [11].

Реабілітаційна термінологія – це система спеціалізованих термінів, яка використовується в галузі медичної, фізичної, психологічної та соціальної реабілітації. До неї належать слова та словосполуки, що пов’язані з відновленням здоров’я та функцій організму, поверненням до самостійного життя після травм, поранень, хірургічних втручань або хвороб [2].

Одним з найяскравіших прикладів стандартизації реабілітаційної термінології є Міжнародна Класифікація Функціонування, Обмеження життєдіяльності і здоров’я (МКФ); англійською – International Classification of Functioning, Disability and Health. МКФ – це класифікатор, яким користуються спеціалісти зі сфери охорони здоров’я, реабілітації та педогогіки. в розвинених країнах. Функціонування та обмеження життєдіяльності через МКФ розглядаються як взаємодія між навколишнім середовищем та станом здоров’я людини, і тому класифікатор створює більш інтегроване розуміння стану здоров’я, надає можливість краще планували лікування,

реабілітацію та створення послуг для людей із хронічними захворюваннями або інвалідністю [9]

Ця класифікація використовується в Україні з 2018, а в Італії з 2001 (Classificazione Internazionale del Funzionamento, della Disabilità e della Salute) [7; 10]

Реабілітаційна терміносистема протягом тривалого часу привертає увагу українських науковців. Найбільшим та найсучаснішим дослідженням реабілітаційної термінології можна вважати дисертацію Ростислава Коваля на тему «Терміни та позначення понять фізичної медичної реабілітації у французькій та українській мовах» (2019), де науковець розглянув терміни реабілітації у французькій та українській мовах та розробив методику комплексного зіставного аналізу цих термінів [3]. В його роботі були проаналізовані лексико-семантичні, структурні, функційні та етимологічні особливості терміносистеми цих двох мов. Одним з джерел термінів реабілітації можна вважати монографію А. Герцика, яка фокусується на теоретико-медичних основах фізичної реабілітації/ фізичної терапії при порушенні діяльності опорно-рухового апарату, а також тлумачний словник термінів і словосполучень фізичної реабілітації, який розробили Мерзлікіна О. та Гузій О [1, 3].

Науковиця Олена Галицька у своїй статті «Терміни сучасної німецької фахової мови реабілітації» визначає сучасну реабілітаційну терміносистему так*: «це упорядкована система взаємопов'язаних, ієрархічно впорядкованих та структурованих реабілітаційних термінів, які номінують післявоєнні травми, технічні засоби, методи реабілітації та фахівців, які нею займаються».* У своїй статті до реабілітаційного терміна вона зазначає такі вимоги: системність, прагнення до моносемічності й конкретизації в межах терміносистеми й до прозорості внутрішньої форми, жорстку конвенційність, стилістичну нейтральність, залученість до системи понять галузі

реабілітації, відповідність нормам фахової мови, точність і стислість, інформативність. [1; 9]

Можна виокремити наступні особливості реабілітаційної термінології:

1. Мультидисциплінарність, бо поєднує в собі медицину, психологію, педагогіку, фізичну терапію, соціологію та інші.

2. Функціональність – вона фокусується не лише на клінічних випадках, але й на життєдіяльності та на виконанні самостійно різноманітних дій, до яких має повернутися людина після проходження реабілітації.

3. Динамічність та адаптивність – система термінів реабілітації змінюється та оновлюється разом з розвитком технологій, нових підходів до лікування.

4. Орієнтованість на пацієнта: під час реабілітації комунікація з пацієнтом є надважлива, вони мають розуміти, що відбувається, на якому вони етапі реабілітації і яка мета тієї чи іншої процедури або тренування. Для цього фахівці реабілітації мають використовувати нескладну термінологію, яка буде зрозуміла пацієнту. Ефективна комунікація фахівця-реабілітолога з пацієнтом – найкращий спосіб досягти бажаних результатів.

5. Стандартизація: незважаючи на те, що реабілітаційна термінологія охоплює багато аспектів, створюються словники та спроби систематизувати реабілітаційну термінологію.

За час повномасштабної війни українською мовою за ініціативи МОЗ (Міністерство Охорони Здоров'я України) були створені навчальні матеріали для спеціалістів з реабілітації «Фізична реабілітація ветеранів» на основі перекладів клінічних рекомендацій від NICE (National Institute of Health and Care excellence), та Адміністрації Ветеранів (VA- Veteran Administration) and Міністерства оборони США (DoD – Department of Defence). Також за

підтримки AO Foundation та Товариства Червоного Хреста було перекладено українською посібник «Контекст», де йдеться про лікування травм кінціок під час катастроф і конфліктів.

Оскільки це дослідження присвячене реабілітаційним термінам, що пов'язані з ампутаціями внслідок військових поранень, з метою спрощення аналізу та класифікації термінів для аналізу, їх було поділено на такі категорії: Реабілітаційні втручання, Протезуванняч та обладнання, Види та рівні ампутації, Тактична медицина та бойові травми, Ускладнення та симптоми, Адаптація та соціальна інтеграція, Мультидисциплінарна команда, Лікування та інноваційні методи, Оцінка та клінічні шкали, Психологічні та когнітивні аспекти.

Таблиця

Тримовна таблиця реабілітаційної термінології внаслідок військових поранень з перекладом

Тематична група	**Англійська**	**Українська**	**Італійська**
Реабілітаційні втручання	Mirror Therapy	Дзеркальна терапія	Terapia dello specchio
	Gait training / Walking training	Тренування ходьби	Training deambulatorio del passo; training del passo/cammino
	Balance training	Тренування з балансу, вправи на покращення рівноваги	Training dell'equilibrio, Allenamento dell'equilibrio
Протезування та обладнання	Residual limb\socket	Резидуальна кінцівка / кукса	Arto residuo, moncone
	Socket	Куксоприймач, куксоприйомна гільза	Invasatura, invasatura prostetica

	Temporary prothesis	Тимчасовий протез	Protesi provvisoria/temporanea
Види та рівні ампутації	Knee disarticulation, through-knee amputation	Екзартикуляція колінного суглоба	Disarticolazione di ginocchio
	Transtibial amputation (TBA), below-knee amputation (BKA)	Транстібіальна ампутація, ампутація нижче колінного суглобу (коліна)	Amputazione transtibiale, amputazione sotto il ginocchio
	Unilateral /bilateral amputation	Однобічна/двобічна ампутація	Amputazione unilaterale/bilaterale
Тактична медицина бойові травми	Gunshot wounds	Вогнепальне поранення	Ferita da arma da fuoco
	Tourniquet	Турнікет, джгут	Tourniquet, laccio emostatico
	Mine-Blast injury	Мінно-вибухова травма	Lesioni da esplosione di mina
Ускладнення та симптоми	Functional impairment	Функціональне порушення	Compromissione funzionale
	Contracture	Контрактура	Contrattura
	Phantom Limb pain	Фантомний біль	Dolore dell'arto fantasma
Адаптація та соціальна інтеграція	Peer Support Services	Соціальна підтримка рівний-рівному	Servizi di supporto tra pari
	Professional reintegration	Професійна реінтеграція	Reinserimento lavorativo
	Functional	Функціональна	Indipendenza

	independence	незалежність	funzionale
Мультидисциплінарна команда	Physical therapist	Фізичний терапевт, фізіотерапевт	Fisioterapista
	Occupational therapist	Ерготерапевт	Terapista occupazionale
	PR&M physician (Physical Rehabilitation and Medicine Physician) Physiatrist	Лікар ФРМ (Фізичної та Реабілітаційної медицини)	Fisiatra
Лікування та інноваційні методи	Osseointegration	Остеоінтеграція, остеоінтеграційне протезування	Osteointegrazione
	Targeted Muscle Reinnervation (TMR)	Цільова реіннервація м'язів	Reinnervazione Muscolare Mirata
	Agonist antagonist Myoneural Interface (AAMI)	Міонейронний інтерфейс агоніст–антагоніст (AAMI)	Interfaccia mioneurale agonista–antagonista
Оцінка та клінічні шкали	ROM (range of motion)	Амплітуда рухів	Ampiezza di movimento
	TAPES (Trinity Amputation and Prosthesis Experience Scales)	Оцінка якості ампутації та користування протезами Trinity	TAPES (Trinity Amputation and Prosthesis Experience Scales) (в італійській мові немає перекладу цього орпитувальника)
	AMP (Amputee	Прогноз мобільності	AMP (Amputee Mobility

	Mobility Predictor)	пацієнтів з ампутацією	Predictor) (в італійській мові немає перекладу цього орпитувальника
Психологічні та когнітивні аспекти	Adjustment Disorder	Розлад адаптації	Disturbo dell'adattamento
	PTSD (Post-Traumatic Stress Disorder)	Посттравматичний Стресовий Розлад (ПТСР)	Disturbo da stress post-traumatico, sindrome da stress postraumatico, stress post-traumatico, sindrome post-traumatica
	Psychomotor Agitation	Ажитація; Психомоторне збудження	Agitazione Psicomotoria

Терміни, що зазначені у таблиці, охоплюють поняття з галузі реабілітації після військових поранень та ампутацій. Під час перекладу термінів використовувалися такі перекладацькі ресурси: Context.reverso, Proz.com, lexicool.com, термінологічна база данних Європейського Союзу IATE, також сайти та електронні джерела присвячені протезуванню, фізичній реабілітації, тактичній медицині, а саме Physiopedia, Ottoboock, AOFE Clinics, курс тактичної медицини TCCC (Tactical Combat Casualty Care). Для підтвердження вживання термінів у контексті використовувася окремий корпус текстів для кожної мови:

Англійська мова: статті з журналів "International Journal of Pharmaceutical and Medical Research", "Journal of Neuro-Engineering and Rehabilitation", "Iranian Journal of War & Public Health, Disability and Rehabilitation", "Military

Medicine, Research Square, Prosthetics and Orthotics International", "Journal of Vascular Societies Great Britain and Ireland", "Canadian Prosthetics & Orthotics Journal", "Northwestern Medicine", "PubMed", також клінічні протоколи від Veteran Administration, NICE (National Institute of Health and Care excellence), класифікація ICF, тощо.

Українська мова: книга А. Лябаха «Ампутації нижньої кінцівки», статті з журналів «Український радіологічний та онкологічний журнал», "Art of Medicine", «Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова», «Актуальні проблеми сучасної медицини»,"Young Scientist", "Public Health Journal", "Ukrainian Scientific Medical Youth Journal", «Військова освіта», «Український журнал військової медицини», «Медична освіта», підручнник В.М. Мухіна «Фізична реабілітація» (Розділ «Ампутації»), навчальні матеріали для реабілітологів «Фізична реабілітація ветеранів» та інші.

Італійська мова: наукові роботи присвячені реабілітації після ампутації ("Ausili per persone adulte e anziane amputate di arto inferiore", "Riabilitazione del Paziente Amputato di Arto Inferiore nello Sport: Scoping Review"), клінічні протоколи від A.I.FI.(Associazione Italiana di Fisioterapia) та Istituto Superiore di Sanità, посібники "La Riabilitazione nel Paziente Amputato" та "Manuale dello Strumento OMS Per La Valutazione Della Disabilità WHODAS 2.0", "Il Fenomeno dell'arto Fantasma a Seguito di Amputazione: Revisione dei Meccanismi Proposti e Possibili Trattamenti".

Під час перекладацького дослідження цих 30 термінів було виявлено, що не існує єдиного словника або глосарія, який би охоплював подібну тематику на жодній з трьох мов. Та незважаючи на ці труднощі, все таки вдалося підібрати точний переклад майже в усіх мовах. Кожна

мова має свою специфіку термінотвоення внаслідок граматичних, фонетичних та морфологічних особливостей, але ми можемо також спостерігати й спільні характеристики.

Англійська термінологія – базове джерело для міжнародного обігу термінів у галузі реабілітації, оскільки саме англомовні наукові центри задають стандарти у фізичній реабілітації, тактичній та реабілітаційній медицині. Тому більшість термінів української та італійської були запозичені з англійської і перекладаються методом калькуванння: Functional independence - функціональна незалежність - indipendenza funzionale; functional impairment - функціональне порушення . compromissione funzionale. В італійській термінології не вдалося зафіксувати перекладу термінів TAPES (Trinity Amputation and Prosthesis Experience Scales), AMP (Amputee Mobility Predictor), бо в наукових італійських текстах надається перевага вживанню цих термінів мовою оригіналу, в той самий час як в українській мові ці терміни перекладаються. В деяких випадках було надано декілька варіантів перекладу або позначення терміна, візьмемо до прикладу "balance training", який в українській і італійській має декілька варіантів: «тренування з балансу», "training dell'equilibrio" менш адаптоване запозичення, та «вправи на покращення рівноваги», "allenamento dell'equilibrio" – в українській мові застосований описовий тип перекладу, а в італійській більш адаптований калькований переклад (замість англійського варіанту "training" вживається свій власний термін "allenamento").

Щодо термінів, що належать до групи «Лікування та інноваційні методи», то вони вважаються інтернаціоналізмами та походять з англійської мови, але не всі зафіксовані у словниках. Наприклад термін «остеоінтеграція» широко вживається в українській мові,

але за рахунок того, що термін відносно новий, то в словниках ще відсутній його запис. Що стосується термінів «цільова реіннервація м'язів», «міонейронний інтерфейс агоніст–антагоніст» – ці терміни можна зустріти в наукових статтях зазвичай поруч з англійською назвою. В італійській мові термін "osteointegrazione" зафіксований у медичному словнику Treccani, а терміни Reinnervazione Muscolare Mirata та Interfaccia mioneurale agonista–antagonista зустрічаються в наукових роботах.

Також окрім калькування та описового перекладу був вжитий адаптований переклад: "Peer support service" може буквально перекладатися як «підтримка однолітків» або «servizi di supporto tra coetanei", натомість не відповідатиме семантичному значенню слова про «спільний» або «однаковий» досвід. Саме через це в українській та італійській мовах фіксується вживання термінів «Соціальна підтримка рівний-рівному», "Servizi di supporto tra pari".

Слід також звернути увагу на терміни, які позначають типи та рівні ампутації. В усіх трьох мовах існує термін латинського походження так і власний адаптований варіант. В англійських текстах ці терміни можуть зустрічатися у формі абревіатури: ТВА (Transtibial amputation), ВКА (below knee amputation). В українській та італійській мовах терміни у такій формі майже не подаються. Термін " through-knee amputation " є менш вживаним, але інколи зустрічається в наукових статтях.

Можна зробити такі висновки: що англійська мова у галузі реабілітації після ампутації характеризується високим рівнем термінологічної спеціалізації, компактністю та визнанням у світовій науковій спільноті. Італійська система має більш описовий характер, за структорою вона зберігає повну структуру терміна згідно граматичним нормам, що зрозуміло передає зміст терміна. На відміну від англійської в італійських термінах

спостерігається часте вживання прийменників з метою якомога точніше передати значення: dolore dell'arto fantasma, lesioni da esplosione di mina.

Українська реабілітаційна термінологічна система стрімко розвивається,для неї характерне не лише запозичення з інших мов, але й утворення власних термінів, наприклад, «куксоприймач».

Хотілося б наголосити, що стандартизація і систематизація термінів з подібною тематикою сьогодні є досить актуальна. Тож необхідна набагато більша вибірка термінів та проведення більш детального дослідження серед цих трьох мов. Ми також можемо сказати, що данний аналіз демонструє тенденцію до формування цілісної української реабілітаційної терміносистеми в контексті військових поранень, але й також відображає потребу в уніфікації та системності.

Список використаних джерел

1. Галицька, О., Валецька, В. (2023). Терміни сучасної німецької фахової мови реабілітації. *Проблеми гуманітарних наук:* збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філологія», 53, 18–25

2. Коваль Р. *Терміни на позначення понять фізичної і медичної реабілітації у французькій та українській мовах* : дис. … канд. філол. наук : 10.02.17 / Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів, 2019. 231 с.

3. Коваль Р., Тихарська О. *Проблеми перекладу термінології реабілітації*. Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського. 2017.

4. Коваль Р. *Терміни на позначення понять фізичної і медичної реабілітації у французькій та українській мовах* : автореф. дис. … канд. філол. наук : 10.02.17 / Львівський

Національний Університет імені Івана Франка. Львів, 2019. 22 с.

5. Селіванова О. О. *Лінгвістична енциклопедія*. Полтава : Довкілля-К, 2010. 844 с.

6. Усенко С., Неведомська Є. Дзеркальна терапія у фізичній реабілітації українських військових після ампутації кінцівки. *Modern Aspects of Science*. 2024. Т. 43.

7. Устінов О. Затверджено Міжнародну класифікацію функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я. *Український Медичний Часопис*. URL: www.umj.com.ua/uk/novyna-125698-zatverdzheno-mizhnarodnu-klasifikatsiyu-funktsionuvannya-obmezhen-zhittyediyalnosti-ta-zdorov-ya

8. Близько 50 тисяч українців втратили кінцівки від початку повномасштабного вторгнення РФ. *Green Post*. URL: https://greenpost.ua/news/blyzko-50-tysyach-ukrayintsiv-vtratyly-kintsivky-vid-pochatku-povnomasshtabnogo-vtorgnennya-rf-i55781

9. Ukrainian translation of the term International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF) *Proz.com*. URL: https://www.proz.com/kudoz/english-to-ukrainian/medical-general/6819076-international-classification-of-functioning-disability-and-health-icf.html

10. Portale Italiano delle Classificazioni Sanitarie URL: https://www.reteclassificazioni.it/portal_main.php?id=25&portal_view=public_custom_page&utm_source

11. Rehabilitation Definition for Research Purposes: A Global Stakeholders' Initiative by Cochrane Rehabilitation / S. Negrini та ін. *American Journal of Physical Medicine & Rehabilitation*. 2022. Т. 101. С. 100–107.

Alla Feshchuk
Kateryna Halatsyn
National Technical University of Ukraine
"Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"
Kyiv (Ukraine)

Using Google Forms for ESP Needs Analysis and Assessment: Enhancing Data-Driven Instruction

Abstract. *This paper explores the pedagogical applications of Google Forms in ESP contexts, demonstrating how surveys, quizzes, and self-assessment checklists can help teachers identify learners' language requirements, evaluate skill development, and refine course design. The discussion focuses on designing diagnostic instruments, analyzing feedback, ensuring assessment reliability, and motivating learners through digital assessment.*

Keywords: *ESP, needs analysis, digital assessment, Google Forms, formative assessment, learner feedback*

Effective ESP instruction relies on understanding the learner profile, including linguistic competence, professional terminology familiarity, and preferred learning strategies (Hutchinson & Waters, 1987). Needs analysis (NA) is central to this understanding, providing the data necessary to design course objectives, select materials, and create meaningful tasks.

Google Forms as a tool offers an accessible, flexible, and scalable platform for both needs analysis and ongoing assessment. Teachers can design surveys and quizzes, collect responses in real-time, and automatically analyze results using built-in analytics or integration with Google Sheets. The platform allows teachers to identify gaps in learner knowledge, monitor skill development, and adjust instructional strategies promptly.

We explore the use of Google Forms in ESP contexts, focusing on three primary applications: (1) conducting

diagnostic needs analysis, (2) facilitating formative assessment and self-assessment, and (3) evaluating course effectiveness. It also addresses considerations of assessment reliability, learner motivation, and practical implementation strategies.

Needs analysis is the process of determining learners' goals, existing knowledge, and language requirements, which then informs course design [1]. Hutchinson and Waters distinguish between "target needs" – the skills learners will require in their professional domain – and "learning needs" – the instructional support required to develop these skills [4]. Accurate NA enables teachers to align materials, tasks, and assessments with learners' priorities, ensuring relevance and engagement.

Digital tools, like Google Forms, streamline data collection, improve analysis efficiency, and provide visualizations that support informed decision-making.

Formative assessment is integral to process-oriented language teaching, providing learners and instructors with ongoing feedback to guide skill development [3, p. 7]. In ESP contexts, formative assessment focuses not only on linguistic accuracy but also on professional conventions, task completion, and functional communication.

Self-assessment encourages learners to reflect on their own progress, fostering autonomy and motivation [1]. Digital platforms allow learners to evaluate their skills using checklists or quizzes, compare their results with benchmarks, and identify areas for improvement. Google Forms supports both peer and self-assessment through customizable quizzes, scales, and open-ended reflection prompts.

Digital assessment offers several pedagogical advantages over traditional methods. Immediate feedback, interactive interfaces, and automated scoring increase learner engagement and provide actionable insights [3, p. 2335]. The visual presentation of results can motivate learners to track progress and set personal goals, which is particularly relevant

for ESP courses that demand professional responsibility and self-directed learning.

Reliability and validity are critical concerns. Google Forms allows teachers to create consistent questions, randomized item order, and answer validation, reducing bias and enhancing the accuracy of assessment results. Integrating formative assessment with instructional design enables teachers to adjust learning activities based on real-time data, improving course responsiveness and relevance.

Google Forms can be used to conduct diagnostic surveys at the beginning of an ESP course. Once responses are collected, Google Forms provides automatic summaries, including charts and frequency tables. Integration with Google Sheets allows for deeper analysis, such as comparing skill levels across cohorts or identifying common challenges. This data guides the selection of materials, the design of tasks, and the sequencing of instruction, ensuring that the course addresses actual learner needs rather than assumed requirements.

For example, an ESP course for engineering students might identify that most learners can read technical manuals but struggle with producing coherent lab reports. Teachers can then prioritize writing workshops and collaborative report drafting in subsequent modules. Throughout the course, Google Forms can deliver quizzes, short assignments, and self-assessment checklists. Scenario-based questions simulating workplace communication tasks.

Forms can be configured for automatic scoring and immediate feedback, allowing learners to recognize errors and revise their understanding promptly. Open-ended items can be used to evaluate written or reflective responses, which teachers can review asynchronously.

Self-assessment checklists encourage learners to reflect on their progress in language and professional skills. Questions might ask learners to rate their confidence in

performing specific tasks, such as drafting technical proposals or interpreting data tables. This reflective practice promotes autonomy and helps learners take responsibility for their professional development.

At the end of an ESP course, Google Forms can gather comprehensive feedback regarding learner satisfaction, perceived skill improvement, and the relevance of instructional materials. Questions can explore:

— How well the course addressed learners' target needs.

— Which modules or tasks were most effective in developing professional skills.

— Learners' perceptions of assessment methods, including quizzes and checklists.

The collected data informs future course iterations, enabling teachers to refine syllabi, update materials, and improve alignment with professional contexts. Visual summaries and trend analysis from Google Forms facilitate discussions within departmental teams, enhancing curriculum design at the programmatic level.

Interactive quizzes, scenario-based questions, and instant feedback increase learner motivation. Visualization tools within Google Forms, such as charts and graphs summarizing results, provide learners with tangible evidence of progress, reinforcing achievement and persistence.

Google Forms represents a versatile tool for ESP educators, supporting needs analysis, formative assessment, and course evaluation. It enables efficient data collection, immediate feedback, and structured analysis, allowing teachers to align instruction with learners' professional needs and monitor progress effectively. Beyond efficiency, Google Forms promotes learner autonomy, engagement, and professional responsibility, essential attributes for students in specialized fields such as engineering, medicine, and tourism.

Effective implementation requires careful question design, integration with other pedagogical activities, and

attention to reliability and accessibility. When applied strategically, Google Forms enhances ESP instruction by providing a data-driven foundation for curriculum design, fostering self-directed learning, and enabling responsive, professional-focused teaching.

References

1. Benson P. *Teaching and researching autonomy in language learning* (2nd ed.). Routledge. 2011.
2. Black P., Wiliam D. Assessment and classroom learning. *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice.* 1998. № 5(1). P. 7–74. https://doi.org/10.1080/0969595980050102
3. Gikandi J. W., Morrow D., Davis N. E. Online formative assessment in higher education: A review of the literature. *Computers & Education.* 2011. № *57*(4), 2333–2351. https://doi.org/10.1016/j.compedu.2011.06.004
4. Hutchinson T., Waters A. *English for specific purposes: a learning-centred approach.* Cambridge University Press. 1987.
5. Richards J. C. *Curriculum development in language teaching.* Cambridge University Press. 2001.

Наталія Хайдарі
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

Роль латинської мови у формуванні перекладацької компетентності майбутніх перекладачів

Анотація. *У статті розглянуто значення латинської мови у процесі професійної підготовки майбутніх перекладачів. Зазначено, що вивчення латини сприяє розвитку аналітичного мислення, лінгвістичної інтуїції та розумінню міжмовних зв'язків, що є ключовими складниками перекладацької компетентності.*

Ключові слова: *латинська мова, навички, майбутні перекладачі, підготовка майбутніх перекладачів, перекладацька компетентність.*

The Role of the Latin Language in the Formation of Translational Competence of Translation Students'

Abstract. *The article examines the significance of the Latin language in the process of professional training of future translators. It is noted that the study of Latin contributes to the development of analytical thinking, linguistic intuition, and understanding of interlingual connections, which are key components of translational competence.*

Keywords: *Latin language, skills, translation students' professional training, translational competence.*

Латинська мова займає важливе місце в системі підготовки майбутніх перекладачів, оскільки є основою термінологічної системи багатьох європейських мов і джерелом значної частини їхньої лексики. Знання латини сприяє формуванню перекладацької компетентності,

оскільки розвиває здатність до системного аналізу мовних структур і міжмовних відповідників [1].

Вивчення латини допомагає студентам опанувати граматику, яка є основою для розуміння синтаксичних зв'язків і морфологічних категорій, що підвищує рівень перекладацьким вмінь та навичок, а також впливає на швидкість та якість прийняття перекладацьких рішень. С. Люгер зазначає, що знання латинської мови уможливлює усвідомлення структури цільового тексту та сприяє розвитку перекладацької компетентності [2].

Крім того, латинська лексика розширює етимологічний світогляд майбутніх перекладачів, допомагає розпізнавати значення похідних слів у сучасних мовах і сприяє точному добору перекладацьких еквівалентів, зокрема у науково-технічній термінології [1]. Як зауважує М. Ледерер знання мовних витоків дає перекладачеві змогу глибше осягати суть оригіналу, що є важливим для адекватного перекладу [3]. Знання латини сприяє формуванню професійного мислення перекладача, адже вивчення латинських текстів вимагає уважності до деталей, точності та глибокого розуміння контексту. Робота з автентичними латинськими джерелами розвиває навички аналізу структури тексту, інтерпретації значень та перекладу багатозначних термінів, що є необхідним у професійній діяльності перекладача. Вивчення латинської термінології також полегшує засвоєння міжнародної наукової, медичної та юридичної лексики, у якій латинські корені залишаються ключовими елементами смислотворення.

Отже, латинська мова виступає не лише як навчальна дисципліна, але й як ефективний інструмент розвитку перекладацької компетентності. Знання латини не лише підвищує мовну компетентність, а й формує аналітичну культуру перекладу, що забезпечує високий рівень професійної підготовки. Її вивчення формує

навички міжмовної інтерпретації, аналітичного мислення та культурно-лінгвістичної рефлексії, що є невід'ємними складниками професійної підготовки майбутніх перекладачів.

Список використаних джерел

1. Попова О. Translating Technical Terms of the Latin and Greek Origin from English into Chinese and Ukrainian: Linguistic and Pedagogical Background. *Círculo de Lingüística Aplicada a la Comunicación.* 2022. С. 189–199.

2. Luger S. *Lost in Latin Translation: Teaching Students to Produce Coherent Target Texts*. PhD Thesis. Universiteit van Amsterdam, 2020.

3. Lederer M. *Handbook of Translation Studies*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 2010.

Марина Черник
Віталіна Бондарєва
Сумський державний університет
м. Суми (Україна)

Роль візуальних елементів у англійськомовних дитячих науково-популярних виданнях про Гаррі Поттера

Анотація. *У роботі розглядається роль візуальних елементів у вербалізації структурних компонентів дитячих науково-популярних видань про Гаррі Поттера. Окрему увагу приділено роботі з інтерактивними складниками, що допомагають у поясненні складних концепцій, таких як магія, чарівні істоти та магічні предмети.*

Ключові слова: *Гаррі Потер, науково-популярний дискурс, вербалізація, культурна адаптація, інтерактивні елементи*

The Role of Visual Elements in English children's Nonfiction about Harry Potter

Abstract. *The paper examines the role of visual elements in verbalising the structural components of children's popular science publications about Harry Potter. Particular attention is paid to working with interactive components that help explain complex concepts such as magic, magical creatures, and magical objects.*

Key words: *Harry Potter, nonfiction discourse, verbalisation, cultural adaptation, interactive elements*

Візуальні компоненти у дитячих науково-популярних виданнях, таких як енциклопедії, довідники та інші книги, що пояснюють всесвіт Гаррі Поттера, відіграють важливу роль у вербалізації складних концептів. Вони дозволяють дітям краще уявити абстрактні поняття, як-от магія, чарівні істоти та інші

елементи всесвіту поттеріани. Оскільки діти ще не мають достатнього життєвого досвіду та знань для повного розуміння абстракцій через текст, візуальні елементи допомагають їм засвоювати інформацію більш інтуїтивно та доступно. Тому роль ілюстрацій, карт та інших графічних складників у дитячих науково-популярних виданнях про Гаррі Поттера є критично важлива для створення повного та зрозумілого образу магічного світу.

Однією з основних функцій ілюстрацій у дитячих науково-популярних виданнях є пояснення складних і абстрактних концепцій, зокрема тих, які мають наукове, історичне або культурне значення. У книгах про Гаррі Поттера, з візуальними доповненнями, такі як «Гаррі Поттер і філософський камінь» або інші видання серії, художник Джим Кей використовує детальні ілюстрації, щоб візуалізувати магічні елементи всесвіту поттеріани. Це допомагає дитині краще зрозуміти як виглядають магічні істоти, заклинання та самі персонажі. Наприклад, детальні малюнки таких створінь, як дракони або домашні ельфи, дозволяють дітям візуалізувати те, що описано в тексті, і сформувати уявлення про ці складові магічного світу.

У деяких науково-популярних виданнях про світ Гаррі Поттера, зокрема в спеціальних ілюстрованих або інтерактивних, додано елементи, які дозволяють дітям взаємодіяти з текстом. Це можуть бути рухомі частини, що дають можливість відкривати нові сцени, або навіть додаткові елементи, які підказують інформацію про конкретні елементи всесвіту Гаррі Поттера. Такий підхід не тільки робить читання більш захоплюючим, але й допомагає дітям краще запам'ятовувати та засвоювати інформацію, адже цей процес передбачає активну участь.

Візуальні елементи також допомагають адаптувати складні культурні та соціальні концепти для розуміння молодшою аудиторією. Ілюстрації та графічні аспекти

можуть враховувати культурні особливості, що дозволяють дітям з різних культурних середовищ краще зрозуміти описувані явища. Наприклад, образи магічних істот або традицій у книгах можуть бути адаптовані до культурних відмінностей, полегшуючи їх сприйняття.

Інтеграція тексту та візуальних деталей є ефективним методом навчання в дитячих науково-популярних виданнях про Гаррі Поттера. Це дозволяє створити багатий образний світ, де текст і ілюстрації працюють разом, допомагаючи дітям краще зрозуміти складні концепти і уявити навколишній світ. Візуальні елементи сприяють не лише захоплюючому читанню, а й глибшому засвоєнню матеріалу, розвитку творчих здібностей та критичного мислення.

Список використаних джерел

1. Strode, A., & Munda, L. (2023). Illustrations of Expressions of Emotions in Children's Books. 594-603. 10.22364/htqe.2023.47.

2. Takacs, Z. K., & Bus, A. G. (2016). Benefits of motion in animated storybooks for children's visual attention and story comprehension. An eye-tracking study. *Frontiers in Psychology, 7,* Article 1591.

Олександра Чернікова
Київський столичний університет
імені Бориса Грінченка
м. Київ (Україна)

Стратегії перекладу екзотизмів на позначення страв у художньому тексті

Анотація. *Дослідження присвячено стратегіям відтворення екзотизмів на позначення страв у перекладі художнього роману-біографії «Діва» британської письменниці Дейзі Гудвін. Екзотизми присутні у матеріалі дослідження у значній кількості, оскільки створюють атмосферу «інакшості», символізують вишукане життя головної героїні, а також «людський» бік її особистості: кохання, спокуси тощо. Стратегія, обрана перекладачкою для відтворення таких екзотизмів, така: транскодування (транскрипція) екзотичної лексики з додаванням опису або (здебільшого) перекладацького коментаря.*

Ключові слова: *екзотизми, художній переклад, роман-біографія, перекладацькі стратегії.*

Strategies for Translating Food Exoticisms in Literary Text

Abstract. *The research is focused on strategies of rendering food exoticisms in the Ukrainian translation of British writer Daisy Goodwin's* Diva*, a biographical novel. Exoticisms are abundant in the research material, as their aim is to create an exotic atmosphere, to symbolize the beau monde life of the main character as well as her more 'human' traits: love, temptation, etc. The strategy the translator chose for rendering such exoticisms is as follows: transcoding (transcription) of exotic lexicon with additional description or (mostly) translator's commentary.*

Keywords: *exoticisms, literary translation, biographical novel, translation strategies.*

Екзотизми — лексичні одиниці, запозичені у мову-реципієнт та здебільшого адаптовані до неї; їхня функція — надавати мовленню особливого екзотичного забарвлення [8, с. 170]. У художньому тексті екзотизми, зокрема ті, що позначають страви екзотичної кухні, покликані створювати для читача атмосферу іншої культури.

Актуальному питанню запозичень приділяли увагу у своїх фундаментальних працях такі відомі українські лінгвісти, як М. Кочерган, О. Ткаченко, Г. Гайдученко, Ю. Зацний, О. Костів, С. Єрмоленко, Л. Єфремов, Р. Зорівчак та інші. За останні десятиліття проблеми, пов'язані з дослідженням екзотизмів, не втратили своєї актуальності, про що свідчать численні наукові розвідки [1; 3; 4; 5; 6; 7]. У цих працях екзотизми досліджуються в різних аспектах, зокрема перекладознавчому.

Стратегії перекладу екзотизмів на позначення страв досліджено на основі авторського українського перекладу з англійської біографічного роману британської письменниці і сценаристки Дейзі Ґудвін «Діва». Саме на цьому матеріалі було зручно досліджувати екзотизми, оскільки події роману, присвяченого життєпису відомої оперної співачки Марії Каллас, відбуваються у кількох європейських та інших країнах (Франція, Італія, Греція, США тощо) під час 50-х — 60-х років XX століття. З метою дослідження екзотизмів на позначення страв приклади добиралися шляхом суцільної вибірки, а також розподілялися за країною походження: Греція, Італія, Франція тощо. Техніки, використані для втілення перекладацької стратегії відтворення екзотизмів на позначення страв українською мовою, включали транскрибування, описовий переклад, перекладацький коментар за допомогою виносок тощо.

У романі «Діва», який став джерелом матеріалу дослідження, екзотизми на позначення страв — один із центральних лексичних елементів, оскільки вони символізують невпинну боротьбу головної героїні з власним тілом і спокусами навколо — як гастрономічного, так і сексуального характеру. Стратегія, що її було вжито для адекватної передачі таких екзотизмів в українському перекладі, полягала у застосуванні перекладацьких коментарів (у вигляді виносок) і транскодування (транскрипції) самих назв страв. У окремих випадках назви страв перекладалися і не потребували коментування, якщо вони належали до загальновідомих іноземних страв в українській культурі, як-от у назві *steak tartare — яловичий тартар*, страва, що асоціюється зі стриманістю головної героїні у їжі і дотриманням дієти задля збереження привабливого вигляду, а також для того, щоб їжа не заважала її професійному розвитку.

Тематично екзотизми на позначення страв у романі «Діва» можна розділити відповідно до країни походження: французькі, італійські, грецькі тощо. Кожен із цих підвидів екзотичних страв символізує окрему тему в сюжеті і характері головної героїні — Марії Каллас.

Французькі страви символізують життя героїні на вершині бомонду, вишуканість, від якої вона не відмовляється навіть у депресії. У цьому прикладі: '*Perhaps with some cèpes to start, madame?*' [9, с. 15] – *Можливо, скуштуєте для початку cèpes?* [2, с. 17] французька страва *cèpes*, рагу з білих грибів — єдине, що може дозволити собі примадонна, вирішивши на один вечір відійти від звички їсти один лише тартар.

Італійська кухня — символ подружнього життя Марії, колись доволі щасливого, але наразі на межі кризи. У наступному прикладі, де героїня згадує про ранні роки шлюбу, її чоловік залюбки годував її солодощами, аби вона заспокоїлася і повірила в себе: *Tita had been her right*

hand then, telling her that she could perform miracles; bringing her the zeppole filled with zabaglione that she had loved so much [9, с.66] — *Тоді Тіта справді допомагав Марії, запевняв, що вона здатна творити дива, годував її зепполами з сабайоном, які дівчина просто обожнювала* [2, с. 90-91]. У цих прикладах застосований прийом перекладацького коментаря: *зеппола* — італійське тістечко з начинкою, щось на кшталт пампуха; *сабайон* — італійська версія заварного крему. Зепполи з сабайоном, італійська випічка, символізують щасливе подружнє життя Марії у молодості. Утім, через роки, коли вона вже усвідомлює, що більше не кохає Тіту, то відмовляється їсти той самий десерт, що він приносить їй під час поїздки до Італії.

Коли героїня усвідомлює, що її шлюб віджив своє, вона ще намагається його врятувати, що показано через її (незвичне) бажання готувати для чоловіка. Тут знову згадується *сабайон*, що колись був символом їхнього «солодкого» подружнього життя: *But with the cruise looming in front of her, Maria cooked all the things she knew pleased him: risotto al'Amarone, bollito misto, and zabaglione* [9, с. 144] — *Проте незадовго перед круїзом вона вирішила почастувати чоловіка усім, що він любить: ризото аль амароне, болліто місто, сабайоном* [2, с. 195]. Перекладацький коментар: *ризото аль амароне* — ризото за веронським рецептом з додаванням карамелізованої цибулі, сиру та вина «амароне»; *болліто місто* — північноіталійське рагу з яловичиною або телятиною на овочевому бульйоні.

Грецькі страви у романі позначають два моменти в житті головної героїні: її любов до батьківщини (Греції), ностальгію за дитинством і юністю. Проте водночас вони символізують спокусу (як гастрономічну, так і тілесну) і нові, захоплюючі, небезпечні стосунки з коханцем-греком.

У цьому прикладі Марія асоціює грецьку національну страву, *спанакопіту*, з батьківщиною і домом: *She thought of the flaky croissants from the boulangerie around the*

corner, coffee ice cream in Sirmione, spanakopita just out of the oven in Athens [9, с.16] — *У Маріїних думках постали хрусткі круасани з пекарні за рогом, кавове морозиво з Сірміоне, щойно спечений шпинатний пиріг «спанакопіта» з Афін* [2, с. 22]. Тут, як і в попередніх прикладах, використана техніка транскодування (транскрипції), а також описовий переклад зі збереженням екзотичної назви грецької страви.

У наступному прикладі Марія повертається до Афін уперше за дуже довгий час і згадує студентські роки в Консерваторії, коли мріяла з'їсти тістечко, але не мала на те грошей. Наразі, вже доросла, вона все одно не може дозволити собі солодощі, але вже з інших причин — бо мусить залишатися стрункою і привабливою, адже інакше починає себе ненавидіти: *They passed a pastry shop and Maria stopped to gaze in the window at the trays of glistening baklava; bougatsa, the almond-flavored triangles; and galaktoboureko, where the custard was drenched in lemon syrup* [9, с. 94] — *Крокуючи повз крамницю-пекарню, Марія задивилася на вітрину. Лискуча пахлава, наповнені мигдалевим кремом трикутнички бугаци, галактобуреко з заварним кремом і лимонним сиропом* <…> [2, с. 127]. Перекладацький коментар у виносних: *бугаца* — грецький пиріг із листкового тіста, може бути солодкий (з кремом) або несолодкий (зі шпинатом або фаршем); *галактобуреко* — грецький манний пудинг, запечений у тісті, з заварним кремом та апельсином або лимоном. Назва страви *baklava* – *пахлава* не потребує коментаря, адже добре відома в Україні.

Останній приклад грецького екзотизму на позначення страви теж потребував транскрипції та опису шляхом перекладацького коментаря у виносках. Тут грецький сніданок символізує цікавість головної героїні до майбутнього коханця-грека — той частує її національною грецькою стравою і водночас розповідає інтимні подробиці свого дитинства: *'Strapatsada. My mother used to*

make this for me for breakfast' [9, с. 159] — *Це страпацада. Матуся готувала мені її на сніданок* [2, с. 217]. Перекладацький коментар: *страпацада* — омлет чи радше «скрембл» у грецькому стилі з фетою, томатами й орегано.

Таким чином, у художньому біографічному романі «Діва» британської письменниці Дейзі Ґудвін досліджені екзотизми на позначення їжі, що мають певне символічне значення для сюжету і характеру головної героїні: французькі страви позначають її статус у культурному бомонді, італійські страви символізують її подружнє життя з чоловіком-італійцем, а грецькі страви — ностальгію за батьківщиною і ризиковані стосунки з коханцем-греком. Для відтворення таких екзотизмів була обрана наступна стратегія: усі, окрім добре відомих в українській культурі, транскрибувалися, і до них додавався перекладацький коментар із поясненням у виносках.

Список використаних джерел

1. Гринько О. Іншомовні вкраплення: до проблеми функціонування та перекладу. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острог : НаУОА, 2020. Вип. 10 (78). С. 62-65.

2. Ґудвін Д. *Діва.* Пер. з англ. О. Чернікова. Київ : ВГ «Ще одну сторінку», 2025. 432 с.

3. Дундій Н. Лексичні запозичення у глобалізаційних процесах міжкультурної комунікації та діалогу культур. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія : Філол. науки*. Київ, 2011. Вип. 2 (2). С. 251-257.

4. Зацний Ю., Янков А. Іншомовні запозичення як засоби поповнення інноваційного словникового фонду сучасної англійської мови. *Актуальні проблеми іноземної філології: лінгвістика та літературознавство*, 2009. Вип. 3. С. 186-193.

5. Керпатенко Ю. Іншомовне слово: визначення, адаптація, функціонування, 2009. http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Nz/Fil/2009_81_1/statti/81.pdf.

6. Руснак Н. Онтологічний статус запозичених назв в українській мові. *АПСНІМ*, 2022. Вип. 1 (33). С. 88-92.

7. Стишов О. Екзотизми на позначення їжі в українськомовних масмедіа та інтернет-дискурсі 21 сторіччя. *Studia Linguistica*, 2024. Вип. 25. С. 148-166.

8. *Українська мова*: Енциклопедія. К. : Вид-во «Укр. енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 2004. С. 170.

9. Goodwin D. *Diva.* NY: St. Martin's Press, 2024. 336 p.

Богдан Швець
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

Розвиток soft skills засобами іноземної мови у майбутніх фахівців у ЗВО

Анотація. *Розглянуто значення формування soft skills у процесі вивчення іноземної мови як важливої складової підготовки майбутніх фахівців. Показано, що комунікативно орієнтоване навчання сприяє розвитку командної роботи, критичного мислення, лідерства та емоційного інтелекту. Наголошено на доцільності інтеграції розвитку soft skills у професійну освіту для підвищення конкурентоспроможності та особистісного зростання студентів.*

Ключові слова: *іноземна мова, комунікативна компетентність, професійна підготовка, вища освіта, soft skills.*

Development of Soft Skills through a Foreign Language among Future Specialists in Higher Education Institutions

Abstract. *The article examines the importance of developing soft skills in the process of learning a foreign language as an essential component of future specialists' training. It is shown that communicative-oriented learning promotes the development of teamwork, critical thinking, leadership, and emotional intelligence. The study emphasizes the relevance of integrating soft skills development into professional education to enhance students' competitiveness and personal growth.*

Keywords: *foreign language, communicative competence, professional training, higher education, soft skills.*

Сучасна парадигма підготовки майбутніх фахівців у ЗВО зазнає суттєвих змін, зумовлених викликами глобалізованого світу, інтеграційними процесами в освіті

та динамічними потребами ринку праці. Європейські стандарти забезпечення якості вищої освіти акцентують увагу на тому, що результатом освітнього процесу має бути не лише оволодіння професійними знаннями, а й розвиток компетентностей, які забезпечують ефективну самореалізацію особистості в суспільстві.

У цьому контексті особливого значення набуває розвиток soft skills: гнучких, соціально-комунікативних, емоційно-ціннісних і поведінкових умінь, які сприяють успішній адаптації випускника до реалій професійного середовища. Освоєння таких навичок як комунікабельність, командна робота, креативність, критичне мислення, лідерство та емоційний інтелект є ключовою умовою конкурентоспроможності фахівців на сучасному ринку праці [3].

Засвоєння іноземної мови, особливо в умовах комунікативно орієнтованого навчання, є ефективним інструментом формування саме цих навичок. Іноземна мова є не лише навчальною дисципліною, а потужним засобом соціалізації, розвитку міжособистісної взаємодії та критичного мислення. Саме через мовну практику майбутні фахівці вчаться аргументовано висловлювати позицію, слухати співрозмовника, досягати компромісу, презентувати власні ідеї, тобто розвивають ті якості, які в сукупності формують основу soft skills.

Проблема розвитку soft skills набула значного наукового інтересу у світовій педагогічній думці. Зокрема, такі вчені, як J. Whitmore, M. Robles, D. Goleman, P. Claxton, H. Spencer, у своїх наукових працях неодноразово згадували про важливість формування soft skills в умовах освітнього середовища. В українському науковому просторі питання розвитку м'яких навичок у здобувачів вищої освіти розглядали К. Коваль, С. Наход, І. Гарбузюк, Г. Корнюш, Т. Литвин, О. Сажієнко. Їх дослідження підкреслюють, що сучасна освіта має спрямовуватись не

лише на здобуття професійних знань майбутніми фахівцями, а й на формування здатності до комунікації, співпраці, творчого мислення, відповідальності та вміння прийняти рішення [1; 4].

Згідно з висновками British Council, заняття з іноземної мови, побудовані на засадах комунікативного підходу, створюють оптимальні умови для практичного розвитку soft skills. У процесі мовної взаємодії студенти вчаться працювати в команді, планувати, аргументувати, слухати, аналізувати й приймати рішення, що робить освітний процес більш життєво орієнтованим [6].

Формування soft skills засобами іноземної мови має відбуватись у контексті інтерактивного, студентоцентричного навчання, де основний акцент робиться на активній участі здобувачів освіти у освітньому процесі. Ефективними є такі методи, як дискусії, рольові ігри, дебати, метод кейсів, проєктне навчання, гейміфікація, командні презентації, які дозволяють не лише удосконалювати мовні навички, а й одночасно розвивати комунікативні, аналітичні, організаційні та лідерські вміння.

Викладач, виступаючи фасилітатором освітнього процесу, створює умови для суб'єкт-суб'єктної взаємодії, у якій студенти мають можливість висловлювати власні думки, приймати рішення, розв'язувати проблемні ситуації іноземною мовою. Така форма роботи сприяє формуванню впевненості у собі, відповідальності та здатності до ефективної співпраці [2].

Одним із прикладів практичної реалізації розвитку soft skills є використання навчальних матеріалів серії Market Leader (Pearson), які орієнтовані на розвиток комунікативних, лідерських і аналітичних умінь через ситуативні професійні діалоги та рольові сценарії. Тематичні модулі, присвячені бізнесу, менеджменту, командній роботі, стресостійкості чи конфліктології,

допомагають студентам розвивати критичне мислення, креативність і гнучкість у спілкуванні [5].

Важливою умовою формування soft skills є поєднання аудиторної та самостійної роботи. Завдання для самопідготовки, орієнтовані на пошук інформації, аналіз кейсів, підготовку проєктів або відеопрезентацій, сприяють розвитку самоменеджменту, відповідальності та самооцінки. Не менш значущим є залучення студентів до рефлексії, тобто оцінювання власного прогресу, аналізу труднощів та визначення шляхів їх подолання [4].

Можемо узагальнити, що формування soft skills у процесі вивчення іноземної мови є необхідною складовою сучасної професійної підготовки майбутніх фахівців закладів вищої освіти. Мовне середовище створює унікальні умови для розвитку комунікативних, соціальних і когнітивних навичок, які визначають успішність людини в особистісній і професійній сферах. Використання інтерактивних методів навчання, комунікативних підходів, проблемно-ситуаційних завдань і міжкультурного контексту дозволяє не лише підвищити рівень володіння іноземною мовою, а й забезпечити цілісне формування особистості, здатної до ефективної взаємодії у глобалізованому світі.

Список використаних джерел

1. Корнюш Г.В. Формування м'яких навичок у студентів закладів вищої освіти в контексті навчання іноземних мов. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі: міжпредметні зв'язки.* Збірник наукових праць. 2020. Випуск 36. С. 99-110.

2. Стрига Е.В. Використання метода case-study у навчанні англійської мови студентів немовних спеціальностей. *Наука і освіта.* 2013. №4. С. 56-60

3. Тимощук Н.М. Комунікативний підхід до викладання іноземних мов у вищих аграрних закладах освіти. *Вісник Житомирського державного університету.* 2009. Випуск 43. Педагогічні науки. С. 92-95.

4. Тимощук Н.М. Формування «soft-skills» засобами іноземної мови: теоретичний і практичний аспекти. *Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України:* зб. наук. пр. IX Міжнар. наук.-практ. конф., м. Вінниця, 2021. С. 231-236.

5. Abbas A. Integrating the English language teaching and learning process with soft skills. *International Conference on Education and Language (ICEL).* Indonesia: Bandar Lampung University, 2013. P. 356−371.

6. The Importance of Soft Skills. *British Council.* URL: https://www.britishcouncil.my/english/courses-adults/learning-tips/importance-ofsoft-skills

Віталій Швець
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини
м. Умань (Україна)

Інноваційні технології у вивченні та викладанні практичного курсу англійської мови

Анотація. *У статті досліджено впровадження інноваційних технологій у практичний курс англійської мови. Розглянуто цифрові платформи, мобільні застосунки, штучний інтелект, VR/AR та елементи гейміфікації. Показано їхню роль у підвищенні ефективності навчання, розвитку мовної компетентності та мотивації студентів.*

Ключові слова: *інноваційні технології, цифрові платформи, мобільні застосунки, штучний інтелект, гейміфікація.*

Innovative Technologies in Teaching and Learning Practical English

Abstract. *The article explores the use of innovative technologies in the practical course of English. It focuses on digital platforms, mobile applications, AI tools, VR/AR, and gamification. Their role in improving learning efficiency, enhancing communicative competence, and increasing student motivation is outlined.*

Keywords: *innovative technologies, digital platforms, mobile applications, artificial intelligence, gamification*.

Система вищої освіти переживає суттєві трансформації, зумовлені глобалізацією, цифровізацією та зростанням ролі англійської мови як міжнародної. У цих умовах підготовка фахівців вимагає пошуку нових підходів, здатних підвищити ефективність практичного

курсу англійської мови. Вирішальне значення має застосування інноваційних технологій, що оптимізують освітній процес, індивідуалізують навчання та сприяють розвитку мовної компетентності студентів.

Традиційні методики, які спираються переважно на друковані матеріали та аудиторні заняття, поступаються місцем інтерактивним і мультимедійним засобам. Дистанційна та змішана освіта, потреба у розвитку комунікативних і цифрових навичок зумовлюють системне впровадження інноваційних технологій у практичний курс англійської мови.

Сучасна методика активно інтегрує цифрові ресурси, що урізноманітнюють навчальний процес. Освітні платформи (Moodle, Google Classroom, Microsoft Teams, Zoom) поєднують синхронні та асинхронні форми роботи, забезпечують створення електронних курсів, використання мультимедійних матеріалів і швидкий зворотний зв'язок.

Важливим доповненням є мобільні застосунки (Duolingo, Quizlet, Memrise, BBC Learning English), які розвивають лексику, граматику, аудіювання й говоріння. Завдяки принципу "anytime & anywhere" вони дають змогу вдосконалювати мову в зручний час і місці, що відповідає індивідуалізованому підходу.

Нові можливості відкривають інструменти штучного інтелекту (ChatGPT, Grammarly, Perplexity). Вони дозволяють виправляти помилки, створювати тексти різної складності, моделювати діалоги, тим самим розвиваючи письмові й комунікативні вміння.

VR та AR забезпечують моделювання автентичних ситуацій спілкування — подорожей, переговорів, публічних виступів, що розвиває міжкультурну чутливість і практичні навички. Важливим напрямом є й гейміфікація: онлайн-вікторини (Kahoot, Quizizz), квести

й симуляції підвищують мотивацію та залученість студентів, формують командну взаємодію й креативність.

Поєднання традиційних і цифрових методів створює інтерактивне освітнє середовище. Лекційно-семінарські заняття можуть поєднуватися з онлайн-тестами, спільною роботою над текстами (Google Docs, Padlet), використанням автентичних відео- та аудіоматеріалів. Проектна діяльність у вигляді презентацій, відеоблогів чи подкастів англійською розвиває мовні навички, критичне мислення й креативність.

В умовах дистанційної освіти ключовими стають інструменти для комунікації: онлайн-дискусії, дебати та рольові ігри дозволяють моделювати реальні ситуації англомовного спілкування.

Отже, інноваційні технології підвищують ефективність навчання, сприяють індивідуалізації та мотивації студентів, формують мовленнєву й міжкультурну компетентність. Вони не замінюють традиційні методи, а інтегруються з ними, забезпечуючи гнучкість та варіативність. Системне їх упровадження стане запорукою підготовки конкурентоспроможних фахівців, здатних успішно комунікувати англійською у глобалізованому світі.

Список використаних джерел

1. Атаманчук Н. Інноваційні технології у навчанні іноземних мов у закладах вищої освіти. *Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. Серія: Педагогічні науки.* Миколаїв, 2021. №2 (71). С. 22–27.

2. Жукова Н. Використання мобільних додатків для вивчення англійської мови студентами немовних спеціальностей. *Іноземні мови*. Київ, 2020. №3. С. 45–51.

3. Godwin-Jones, R. *Emerging technologies: Artificial intelligence and language learning: Breaking the glass ceiling*.

Language Learning & Technology. Honolulu, Hawaii, USA, 2021. Vol. 25, No. 2. P. 1–13.

4. Pegrum, M. *Mobile Learning: Languages, Literacies and Cultures.* London: Palgrave Macmillan, 2014. 242 p.

5. Warschauer, M., Liaw, M.-L., Zheng, B. (2019). Language learning in the age of technology: Introduction. *Language Teaching*, Cambridge, United Kingdom, 52(3), P. 301–304.

Ірина Шестопалова
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

Технологія перевернутого навчання у викладанні іноземних мов

Анотація. *Стаття присвячена дослідженню проблеми застосування технології перевернутого навчання (Flipped Classroom) у викладанні іноземних мов. Метою статті є аналіз педагогічної та методичної наукової літератури з цього питання та визначення ефективності і доцільності її застосування саме у навчальному процесі з іноземних мов, виявлення її сильних та слабких сторін, переваг та недоліків.*

Ключові слова: *перевернуте навчання; структура заняття; комунікативний підхід; активність студентів; комунікативна практика.*

Flipped Learning Technology in Foreign Languages Teaching

Abstract. *The article is devoted to the study of the problem of using Flipped Learning Technology (Flipped Classroom) in teaching foreign languages. The purpose of the article is to analyze the pedagogical and methodological scientific literature on this issue and determine the effectiveness and feasibility of its use in the educational process of foreign languages, identifying its strengths and weaknesses, advantages, and disadvantages.*

Keywords: *flipped learning; lesson structure; communicative approach; student activity; communicative practice;*

Протягом останніх кількох десятиліть перевернуте навчання стало однією з найбільш обговорюваних тенденцій в освіті як для практиків, так і для дослідників. Свідченням інтересу, який викликало перевернуте навчання, є кількість досліджень, проведених з цього

питання. Аналіз наукової та методичної літератури доводить, що перевернуте навчання стало одним із найвпливовіших явищ у широкій освітній сфері. Аргументи на користь перевернутого навчання ґрунтуються на оптимізації використання часу в аудиторії . Порівняно з традиційним лекціями, перевернуте навчання підштовхує учнів до розвитку «вищих когнітивних рівнів таксономії, де відбувається застосування знань та формування навичок» [1].

Одним із головних аргументів ефективності застосування технології перевернутого навчання у навчальному процесі з іноземних мов є те, що перевернутий підхід – це шлях до практичного втілення комунікативного підходу у викладання іноземної мови [1; 2; 3; 4]. Наприклад, у випадку письма та говоріння перевернутий клас може оптимізувати навчальний досвід учнів, оскільки вчитель має час залучити їх до роздумів про задіяні процеси та закріпити їхні знання, використовуючи додатковий час на заняттях. Крім того, на рівні оцінювання, такі вимірювання компетенцій, як говоріння та письмо, часто орієнтуються на критерії, коли оцінюється викладений матеріал. Таким чином, застосування перевернутого навчання є кращими тим, що включають додаткові, структуровані позакласні види діяльності [2].

Водночас, занепокоєння щодо перевернутого навчання висловлювалося щонайменше у трьох напрямках.

Деякі дослідники вважають, що вимога перевернутого навчання може бути непрактичною. Наприклад, Дж. Мерінг стверджує, що перевернуті уроки вимагають значних зусиль та планування від вчителя [1].

Друге занепокоєння полягає в тому, що оскільки учні повинні бути здатні самостійно розуміти перевернутий контент, це може бути складним завданням

для учнів з нижчим рівнем володіння мовою, особливо, коли такий матеріал надається цільовою мовою. У цьому сенсі дослідники Мілман Дж. Вітта, Д. Джост припускають, що перевернуте навчання може бути не найкращим варіантом для таких учнів, оскільки вони можуть не мати можливості запитувати роз'яснення в режимі реального часу.

Ці вчені також зазначають, що найкраще підходять для перевернутих технологій процедурні, фактичні, концептуальні та метакогнітивні знання, у той час як початкове вивчення наприклад словникового запасу, не завжди можуть чітко вписуватися в ці сфери [2].

На думку дослідників, цей підхід вимагає від кожного учня навичок ефективної самостійної роботи у вивченні нового матеріалу до заняття, і якщо учні виконають доручені їм завдання неефективно, перевернуті уроки можуть зазнати невдачі [1].

Таким чином, ті, хто вивчає мови, особливо ті, хто має нижчий рівень володіння мовою, можуть не мати змоги повною мірою скористатися перевагами самостійного навчання поза класом. Тому, перевернуте навчання видається найефективнішим для учнів із середнім та вище середнього рівнем володіння мовою, де результат навчання є заснованим на навичках [1; 2].

Загалом, вищезазначені проблеми роблять важливим з'ясувати, наскільки ефективним є перевернуте навчання, коли йдеться про тривалий і складний процес вивчення другої мови, і чи залежить його ефективність від рівня учня та цільового результату вивчення другої мови.

В цілому, проведений аналіз дозволяє зробити висновок про те, що незважаючи на певні спірні питання, більшість досліджень пропонує позитивні результати та доводять ефективність застосування технології перевернутого навчання у процесі викладання іноземної мови для студентів [1; ; 3; 4].

Серед переваг зазначаються:

Активність учнів та зростання мотивації: учні стають активними учасниками процесу, а не пасивними слухачами. Учні стають більш відповідальними за своє навчання, що підвищує їхню мотивацію та залученість.

Більше практики: Зменшується час на лекції та збільшується час на активне спілкування іноземною мовою, що є ключовим для розвитку мовних навичок.

Розвиток комунікативних навичок з іноземної мови: надає можливість більш ефективно реалізувати комунікативний підхід , звільняє час для виконання комунікативних вправ та видів роботи, сприяє розвитку комунікативних навичок, здатності до спілкування та співпраці.

Ефективніше використання часу: учитель може приділити більше уваги тим, хто цього потребує, а практична частина уроку стає більш інтенсивною.

Індивідуалізація: дозволяє учням засвоювати матеріал у власному темпі, повертаючись до складних моментів.

Ефективне використання ресурсів: Вчитель може фокусуватися на тому, де його допомога є найбільш потрібною, а не на простому переданні інформації.

Інтеграція з технологіями: активно залучаються сучасні цифрові інструменти, що робить навчання більш цікавим та інтерактивним. Сучасні технології дозволяють легко створювати та використовувати відеоматеріали, інтерактивні завдання та онлайн-платформи, що є основою для реалізації перевернутого навчання.

Щодо проблемних питань у застосуванні технології перевернутого навчання у процесі викладання іноземних мов, то перспективними напрямками дослідження даної проблеми виявляються такі питання, як зв'язок ефективності застосування технології перевернутого навчання з рівнем підготовки студентів до самостійної роботи, рівнем володіння мовою, а також аспектами та етапами засвоєння навчального матеріалу.

Список використаних джерел

1. Mehring, J. (2018). The flipped classroom. In Mehring, J., & A. Leis (Eds.), *Innovations in flipping the language classroom: Theories and practices* (pp. 1–10). New York: Springer Berlin Heidelberg.

2. Vitta, J.P., Jost, D., & Pusina, A. (2019). A case study inquiry into the efficacy of four East Asian EAP writing programmes: Presenting the emergent themes. *RELC Journal*, *50*, 71–85.

3. Voss, E., & Kostka, I. (2019). *Flipping academic English language learning: Experiences from an American university*. Singapore: Springer Nature Singapore.

4. Xu, P., Chen, Y., Nie, W., et al. (2019). The effectiveness of a flipped classroom on the development of Chinese nursing students' skill competence: A systematic review and meta-analysis. *Nurse Education Today*, *80*, 67–77.

Тетяна Шоріна
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

Мова, ідентичність і комунікація в епоху постмультикультуралізму: досвід західних суспільств і нові моделі взаєморозуміння

Анотація. *Досліджується феномен постмультикультуралізму як відповідь на кризу політики мультикультуралізму в західних демократіях. Обґрунтовується актуальність нової парадигми комунікації, орієнтованої на плюралізм, транслінгвальні практики та розвиток інтеркультурної компетентності.*

Ключові слова*: постмультикультуралізм, ідентичність, комунікація, комунікативні бар'єри, інтеркультурна компетентність*

Language, Identity and Communication in the era of Post-Multiculturalism: the experience of Western societies and new models of mutual understanding

Abstract. *The thesis examines the phenomenon of post-multiculturalism as a response to the crisis of multiculturalism policies in Western democracies. The relevance of a new communication paradigm focused on pluralism, translingual practices, and the development of intercultural competence is substantiated.*

Keywords: *post-multiculturalism, identity, communication, communicative barriers, intercultural competence*.

Сучасні західні суспільства переживають глибокі світоглядні трансформації, пов’язані з кризою політики мультикультуралізму та формуванням нової парадигми, яку науковці позначають як постмультикультуралізм. Європейський досвід останніх десятиліть засвідчив, що

культурне різноманіття не гарантує комунікативної єдності, а спроби ізолювати культури в межах окремих ідентичностей лише поглиблюють соціальну фрагментацію. Як зазначають теоретики, демократичне суспільство не може існувати без спільного простору смислів, який формується через комунікацію [7].

Ключовим чинником цього процесу стає мова. Вона перестає бути лише інструментом асиміляції чи розмежування і перетворюється на простір міжкультурної взаємодії. У межах концепції «комунікативної екології» [9; 1] мова розглядається як середовище, у якому соціальні актори створюють спільне поле смислів. Такий підхід зближує лінгвістику з філософією комунікації, розуміючи спілкування як форму співбуття, що вимагає нових механізмів розуміння Іншого.

Власне, поняття постмультикультуралізму означає перехід від політики пасивного культурного розмежування до моделі активної взаємодії, де визнається необхідність діалогу та взаємної трансформації.

У сучасну епоху постмультикультуралізму та глобалізму супердиверсифікації [8] мають не лише лінгвістичну, а й глибоку соціально-психологічну природу. Сучасні підходи, такі як концепція лінгвістичної інтеграції Ради Європи (LIAM), зміщують фокус із простого вивчення «мови більшості» на трансформацію індивідуального мовного репертуару (language repertoire) [4]. Програма LIAM підкреслює, що володіння національною мовою не гарантує соціальної адаптації без участі в культурному і професійному житті спільноти. Тому мовна інтеграція повинна поєднувати навчання, культурне посередництво і соціальну взаємодію.

Ідеї постмультикультуралізму перегукуються з концепцією транслінгвізму яка розглядає багатомовність як природний стан людини [5; 6]. У цьому контексті комунікативний бар'єр визначається не відсутністю

знання мови, а обмеженістю комунікативної гнучкості – здатності користуватися змішаним мовним репертуаром. Транслінгвізм визнається не відхиленням, а когнітивною та соціальною нормою, що дозволяє використовувати ресурси кількох мов для досягнення взаєморозуміння. Звідси подолання мовних бар'єрів бачиться не через механічне вивчення мов, а внаслідок формування інтеркультурної компетентності (intercultural competence) – здатності сприймати мовну та культурну відмінність не як загрозу, а як ресурс для діалогу та спільної творчості [2].

Мовна взаємодія є ключовим чинником у формуванні та трансформації ідентичності. У постмультикультурному просторі комунікація стає процесом постійної реконфігурації ідентичності, що водночас сприяє формуванню спільного світоглядного поля. Опановуючи нові мови та комунікативні коди, людина не просто додає їх до свого арсеналу, а переосмислює власну позицію та межі належності, конструюючи гібридну, динамічну самість (selfhood) [3]. Цей процес, як зазначається в рамках LIAM, є двостороннім: він вимагає як відкритості індивіда до трансформації, так і готовності приймаючого суспільства до визнання нових, гібридних форм ідентичності, що виникають у комунікації.

Отже, постмультикультуралізм характеризується переходом від політики культурного розмежування до моделі діалогу, взаємного визнання та спільного конструювання соціальної реальності. Мова виступає центральним механізмом подолання комунікативних бар'єрів, що потребує зміни парадигми з ієрархічної на транслінгвальну та репертуарну, де багатомовність є ресурсом, а не проблемою. Комунікативна компетентність перетворюється з технічної навички на світоглядну якість особистості, що включає інтеркультурну чутливість та

здатність до діалогу. Відповідно, розвиток мовної освіти має спиратися на принципи інтеркультурності, інтегруючи сучасні підходи, такі як транслінгвальна педагогіка та концепція мовного репертуару, для підготовки особистості до життя в складному, плюралістичному світі.

References

1. Altheide, D. L. *An Ecology of Communication: Cultural Formats of Control*. Routledge. 2019. DOI:10.1201/9780429334122
2. Byram, M. *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence*. Multilingual Matters, 2021. https://doi.org/10.21832/9781800410251
3. Canagarajah, S. Translingual practice as spatial repertoires: Expanding the paradigm beyond structuralist orientations. *Applied Linguistics*, 2018. 39(1), 31–54.
4. *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment* – Companion volume. / North B., Piccardo E., Goodier T. Council of Europe Publishing, 2020.
5. Garcia, O., & Wei, L. *Translanguaging: Language, Bilingualism, and Education.* New York, NY: Palgrave MacMillan. 2014. https://doi.org/10.1057/9781137385765
6. García, O., & Otheguy, R. Plurilingualism and translanguaging: commonalities and divergences. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism.* 2019. (1):1-19 DOI:10.1080/13670050.2019.1598932
7. Habermas, J. Between Facts and Norms: Contributions to a Discourse Theory of Law and Democracy. MIT Press. 1996.
8. Vertovec, S. Talking around super-diversity. *Ethnic and Racial Studies*, 2019. 42(1), 125–139. https://doi.org/10.1080/01419870.2017.1406128

9. Vizer, E. A., & Carvalho, H. Socioanalysis: a communicational research device for social intervention. *Historical Social Research*, 2013. 38(2), 218-235. https://doi.org/10.12759/hsr.38.2013.2.218-235

Артем Шукевич
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

Симуляції професійної комунікації у навчанні іноземної мови: імерсивні середовища та цифрові рольові сценарії

Анотація. *Проаналізовано використання симуляцій професійної комунікації в іншомовній підготовці. Показано потенціал імерсивних середовищ на основі віртуальної реальності (VR) та доповненої реальності (AR) і цифрових рольових сценаріїв для моделювання автентичних фахових ситуацій. У контексті навчальної практики стисло охарактеризовано сучасні інструменти: VR-середовища (IMMERSE, ENGAGE XR) та AR-рішення (ThingLink) як засоби організації сценарних завдань і взаємодії. Зроблено висновок про доцільність інтеграції таких рішень у курси англійської мови професійного спрямування.*

Ключові слова*: симуляція професійної комунікації; імерсивне навчальне середовище; віртуальна реальність (VR); доповнена реальність (AR); цифровий рольовий сценарій; англійська мова професійного спрямування.*

Simulations of Professional Communication in Foreign Language Study: Immersive Environments and Digital Role-Play Scenarios

Abstract. *The study examines the use of professional communication simulations in foreign-language training. It highlights the potential of immersive environments based on virtual reality (VR) and augmented reality (AR), as well as digital role-play scenarios, for modelling authentic professional situations. Within the context of instructional practice, modern tools are briefly described: VR platforms (*IMMERSE, ENGAGE XR*), and AR solutions*

(ThingLink) as means of organising scenario-based tasks and interaction. The conclusion emphasises the feasibility of integrating such solutions into professionally oriented English courses.

Keywords: *professional communication simulation; immersive learning environment; virtual reality (VR); augmented reality (AR); digital role-play scenario; professionally oriented English.*

Сучасні трансформації освітнього простору, зумовлені цифровізацією та глобалізацією, актуалізують потребу формування у здобувачів здатності ефективно взаємодіяти в іншомовному професійному середовищі. Для здобувачів немовних спеціальностей англійська мова професійного спрямування виступає не лише навчальною дисципліною, а засобом участі у міжнародній кооперації, ділових перемовинах, презентації результатів діяльності та вирішенні професійних завдань. За таких умов традиційні форми аудиторної практики, що базуються на репродукції зразків, втрачають ефективність, оскільки не забезпечують достатньої відповідності реальним комунікаційним потребам.

Одним із перспективних напрямів оновлення змісту та технологій викладання є використання симуляцій професійної комунікації на основі технологій віртуальної реальності (VR, virtual reality) та доповненої реальності (AR, augmented reality). Імерсивні навчальні середовища цього типу моделюють ситуації професійної взаємодії, створюючи для здобувачів освіти можливість діяти у штучно збудованому, але реалістичному комунікативному контексті. Такий підхід забезпечує перехід від пасивного засвоєння мовних конструкцій до діяльнісного володіння мовою, орієнтованого на досягнення комунікативної мети.

Виявлено, що використання VR/AR-інструментів значно посилює смислову та емоційну залученість

здобувачів. Так, освітня VR-платформа IMMERSE VR English забезпечує змодельовані професійні ситуації англійською мовою, у яких користувач виконує ролі учасника наради, консультанта чи доповідача. Замість відтворення шаблонних реплік здобувачі взаємодіють у режимі реального часу, розв'язують комунікативні завдання, реагують на непрогнозовані запитання і формулюють відповіді, адаптуючи мовлення до ситуації. Це формує здатність діяти мовою як інструментом професійної діяльності.

Значний потенціал демонструє й платформа ENGAGE XR, яка дозволяє моделювати корпоративні простори, симулювати проведення брифінгів, переговорів, презентацій проєктів. У таких сценаріях здобувачі виконують ролі членів команди, менеджерів чи партнерів по бізнес-проекту, тренуючи навички аргументації, захисту позиції, уточнення деталей і регулювання формальності мовлення залежно від ситуації. Імерсивна взаємодія сприяє формуванню компетентності вирішувати комунікативні завдання під тиском часу та в умовах соціальної взаємодії.

У змішаних форматах навчання ефективними є AR-рішення, зокрема ThingLink, що дає змогу створювати інтерактивні маршрути та просторові сценарії з мультимедійними підказками. Наприклад, здобувачі можуть розробити навігаційний AR-тур університетським кампусом англійською мовою з включенням інструкцій для «іноземного відвідувача», фахової лексики, етикетних формул і мікродіалогів. Такі завдання поєднують орієнтацію в просторі, термінологію, культурні маркери та спонтанне мовлення – критично важливі компоненти реальної професійної комунікації.

Фіксується також етапність адаптації здобувачів до імерсивного формату. На початкових сесіях користувачі зазвичай стикаються зі швидким темпом взаємодії,

невизначеністю сценарію та відсутністю можливості покластися на друковані підказки. Водночас ці труднощі виконують навчальну функцію: саме вони сприяють розвитку комунікативної стійкості, зниженню страху помилки, формуванню здатності самостійно будувати висловлювання та перефразовувати при необхідності. Повторюваність симуляцій, можливість відстеження прогресу та рефлексії підсилюють внутрішню мотивацію і впевненість у власній комунікативній компетентності.

Таким чином, симуляції професійної комунікації, реалізовані в імерсивних навчальних середовищах на основі virtual reality (VR) та augmented reality (AR) і в цифрових рольових сценаріях, забезпечують формування лінгвістичної, соціолінгвістичної та прагматичної складових іншомовної компетентності. Вони підтримують розвиток аргументації, командної координації та дотримання професійного мовного етикету, що є визначальними для реальної фахової взаємодії. З огляду на це, застосування імерсивних середовищ і цифрових рольових сценаріїв слід розглядати як важливий елемент підготовки майбутніх фахівців до участі у глобальному комунікативному просторі.

Список використаних джерел

1. Коробова І. О. Віртуальна реальність у вивченні іноземних мов. *Актуальні питання гуманітарних наук.* 2023. Т. 62, № 2. С. 236–241.

2. Lan Y.-J. Immersion, interaction and experience-oriented learning: Bringing virtual reality into FL learning. *Language Learning & Technology.* 2020. Vol. 24, no. 1. C. 1–15.

3. Radianti J., Majchrzak T. A., Fromm J., Wohlgenannt I. A systematic review of immersive virtual reality applications for higher education: Design elements,

lessons learned, and research agenda. *Computers & Education.* 2020. Vol. 147, Article 103778.

4. Rudnik Y., Petryk L., Kosharna N. Foreign language educational environment of a modern university in Ukraine. *Continuing Professional Education: Theory and Practice.* 2024. Vol. 79, no. 2. P. 89–101. DOI: 10.28925/2412-0774.2024.2.7.

Tetiana Shundel
Donetsk National Medical University
Kropyvnytskyi (Ukraine)

Use of Communicative Method as a Guarantee of Successful Studying of Foreign Language for Professional Purposes

Abstract. *Integration processes influence the use of various methods of studying Foreign language for professional purposes. The analysis of modern research allows us to state that communicative method has significant advantages since it provides the opportunity for its effective integration into educational activities in order to improve the quality of the level of mastering and learning of educational material.*

Keywords*: communicative method, methodology of teaching foreign languages, Foreign language for professional purposes, a holder of a qualification, medical school.*

Transformational and globalization processes in the field of education indicate an increase in the status of a foreign language nowadays. This is explained by the fact that a foreign language is the most common means of international communication. The principles of world international standards of higher education indicate the need to improve the methods of teaching Foreign language for professional purposes in order to form a competitive personality. It is the impact of globalization processes on the educational process in Ukraine that requires rethinking both the content of teaching and the methodology of teaching a foreign language as a whole in order to comply with modern European requirements.

Numerous studies in the field of methods of teaching of Foreign language for professional purposes indicate the constant interest of scientists in creating a more effective

system of techniques and tasks that will contribute to the effective development of foreign language speech skills and abilities in the educational process. It should be noted that the methodology of teaching a foreign language is a rather complex phenomenon that has certain characteristics, taking into account the goals and objectives set. The practical application of a number of didactic and methodological principles significantly improves the level of mastering Foreign language for professional purposes.

According to Balanaieva O.V., Terletska L.M., Rudoman O.A., the diversity of foreign language teaching methods is directly influenced by the dependence on the social order of the society which have a direct impact on the purpose and content of foreign language teaching. In their study, the scientists investigate high and low productivity of some methods in the process of mastering a foreign language for the development of certain competencies of holders of qualification [1, p. 48].

It should be noted that some methods are ineffective in mastering Foreign language for professional purposes since they only touch on some aspects of language learning. For example, while using some methods, lexical material is learned unsystematically, analytical work on understanding the presented material is not carried out, grammatical material is learned chaotically in the form of illustrative material or as certain comments to the studied material, that is, attention is paid only to the form of the material without a deep analysis of its content.

In our opinion, the problem of using methods of studying Foreign language for professional purposes is that sometimes the teacher does not take into account the specificity of the field of study and the speech orientation of the educational process for the effectiveness of their learning. Thus, communicative method is more suitable for students of medical schools. Selection of foreign language material,

development of situational tasks is an effective means of speech stimulation for developing speech skills. For example, development of communication cases between doctors of different specialties and patients helps a medical student to use the acquired knowledge from various educational components (Anatomy, Physiology, Pathoanatomy, Pathophysiology, Microbiology, Pharmacology) in a foreign language.

In the process of mastering some lexical material on the topics "Symptoms. Signs of various diseases", "Pathological conditions of various body systems", "Basic and additional vital signs", "Basic indicators of laboratory tests" holders of qualification can be offered to take part in creating doctors' council to discuss numerous patients' condition, make a diagnosis and discuss treatment methods. All this helps to bring the educational process closer to real communication in a foreign language in order to achieve the necessary level of communicative competence. Besides, the teacher focuses on the content and appropriate organization of the statement by modeling life situational tasks which helps to create natural educational communication.

According to Ivanenko V.V., communicative approach allows holders of qualification to practice the acquired knowledge acquiring the competence of effective and adequate English-language communication [2]. Thus, communicative method helps holders of qualifications of medical institutions, for example, to improve and practice communicative skills.

We fully agree with Kanonik N., Kovalova K. and Trubitsyna O. that an important role in communicative methods is given to communication in order to overcome the language barrier [3, p. 307]. One of the advantages of this method is the ability to use a large number of various exercises at the lesson (role playing, dialogues) to simulate real communication in future professional activities. Another

advantage of communicative method is the development of analytical and figurative thinking skills, encouraging holders of qualification to express their thoughts. Within the framework of this method, communication and information exchange become an important strategy for studying Foreign language for professional purposes, creating an important working microclimate for achieving common educational goals. It is important that when applying this method, the educational material is developed focusing on holders of qualification and giving them the opportunity to make a significant contribution to the educational process. In addition, the communicative method activates learning and interest in studying Foreign language for professional purposes. Moreover, it also allows holders of a qualification to see the product of their own activities, taking initiative in mastering this educational component. It is obvious that communicative method occupies a leading place in studying Foreign language for professional purposes since it contributes to increasing the level of motivation for mastering this educational component.

Having analyzed the above material, we come to the conclusion that active studying of Foreign language for professional purposes occurs due to various teaching methods taking into account the specifics of the educational component in higher education institutions. At the same time, communicative method is considered to be one of the most effective as any holder of a qualification takes an active part in cognitive activity. It is this method that provides holders of a qualification with the opportunity to actively interact, exchange information, and solve problems in an atmosphere of cooperation.

Additionally, communicative method helps to actively involve holders of a qualification in educational activities while studying Foreign language for professional purposes. In our opinion, this is a fairly effective way to activate speech as teachers are not absolute authorities. They turn into

consultants who organize and direct educational activities involving everyone present in the conversation. At the same time, holders of qualification become more initiative and active subjects of any educational activities. Thus, the use of communicative method in the study of Foreign language for professional purposes in medical schoolos significantly increases the effectiveness of learning educational material in a more interesting form within optimal period of time.

References

1. Баланаєва О. В., Терлецька Л. М., Рудоман О. А. Актуальні методи викладання іноземної мови в епоху глобалізації. *Інноваційна педагогіка*. 2022. Вип. 51. Т. 1. С. 46–53. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2022/51/part_1/9.pdf (дата звернення 12.10.2025).

2. Іваненко В. В. Методи ефективного навчання іноземної мови в немовному вищому навчальному закладі. URL: https://www.researchgate.net/publication/341110957_METODI_EFEKTIVNOGO_NAVCANNA_INOZEMNOI_MOVI_V_NEMOVNOMU_VISOMU_NAVCALNOMU_ZAKLADI (дата звернення 13.10.2025).

3. Канонік Н., Ковальова К., Трубіцина О. Сучасні методики навчання іноземної мови у ЗВО. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка. Дрогобич* : «Гельветика», 2022. Вип. 55. Т. 1. С. 303–310. URL: https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/28509 (дата звернення 15.10.2025).

Наталія Юхновець
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

Didaktische Prinzipien und Methoden im Unterricht Deutsch als zweite Fremdsprache

Zusammenfassung. *Der Beitrag untersucht die grundlegenden didaktischen Prinzipien und Methoden im Unterricht Deutsch als zweite Fremdsprache. Im Mittelpunkt steht die Frage, wie vorhandene Sprachkenntnisse – insbesondere in Englisch – gezielt genutzt werden können, um den Erwerb der deutschen Sprache zu fördern und Interferenzerscheinungen zu vermeiden. Besonderes Augenmerk gilt den Prinzipien der Mehrsprachigkeitsdidaktik, der Kontrastivität, der Kommunikation und der Interkulturalität.*

Schlüsselwörter: *Deutsch als zweite Fremdsprache, didaktische Prinzipien, Mehrsprachigkeitsdidaktik, kontrastives Lernen, Kommunikationsorientierung, interkulturelle Kompetenz, digitale Medien.*

Didactic Principles and Methods in Teaching German as a Second Foreign Language

Abstract. *The paper explores the fundamental didactic principles and teaching methods in the context of teaching German as a second foreign language. It focuses on how learners' prior knowledge of another foreign language – primarily English – can be effectively used to support the acquisition of German and to minimize interference phenomena. Special attention is given to the principles of plurilingual didactics, contrastivity, communication, and intercultural learning.*

Keywords: *German as a second foreign language, didactic principles, plurilingual didactics, contrastive learning, communicative approach, intercultural competence, digital media.*

Der Unterricht Deutsch als zweite Fremdsprache (DAF) nimmt in mehrsprachigen Lernkontexten eine besondere Stellung ein. Lernende verfügen bereits über Kenntnisse in einer anderen Fremdsprache – meist Englisch – was sowohl Chancen als auch Herausforderungen für den Lehrprozess schafft. Eine bewusste didaktische Planung, die auf den Prinzipien der Mehrsprachigkeitsdidaktik und des interkulturellen Lernens beruht, ist daher von zentraler Bedeutung.

Der Unterricht *Deutsch als zweite Fremdsprache* unterscheidet sich in mehrfacher Hinsicht vom traditionellen Fremdsprachenunterricht. Lernende bringen bereits Erfahrungen, Strategien und Strukturen aus dem Erwerb der ersten Fremdsprache – meist Englisch – mit. Daraus ergibt sich die Notwendigkeit eines mehrsprachigkeitsorientierten, kontrastiven und lernerzentrierten Ansatzes, der an die vorhandenen Kompetenzen anknüpft und sie gezielt erweitert.

Im Folgenden werden die zentralen didaktischen Prinzipien vorgestellt, die für die Planung und Durchführung des Unterrichts wesentlich sind. Der Unterricht *Deutsch als zweite Fremdsprache* sollte auf Mehrsprachigkeit, Kommunikation und Reflexion basieren.

Mehrsprachigkeit - dieses Prinzip beruht auf der Idee, dass Sprachenlernen ein kumulativer Prozess ist. Die zuerst gelernte Fremdsprache (oft Englisch) bildet eine wertvolle Grundlage für das Erlernen einer weiteren Sprache. Anstatt Interferenz ausschließlich als Fehlerquelle zu betrachten, wird sie als natürlicher Bestandteil des Lernprozesses angesehen. Lehrende fördern bewusst den Vergleich zwischen den Sprachen und entwickeln Strategien zum Transfer und zur Abgrenzung. Regelmäßige Sprachvergleiche (z. B. Strukturen, Wortbildung, Aussprache), Reflexionsaufgaben („Was ist im Deutschen ähnlich oder anders als im Englischen?“),

Förderung metasprachlicher Bewusstheit durch Diskussion sprachlicher Phänomene.

Die kontrastive Didaktik bildet das methodische Fundament des Unterrichts. Durch gezielten Vergleich der Strukturen beider Sprachen (Deutsch und Englisch) werden Ähnlichkeiten als Lernbrücken und Unterschiede als Lernchancen genutzt. Z. B. Gegenüberstellung syntaktischer Strukturen (*Verbzweitstellung vs. Subjekt-Verb-Objekt*), Verdeutlichung der Artikel- und Kasussysteme, die im Englischen weitgehend fehlen, Arbeit mit *false friends* und Redewendungen, die zu semantischen Interferenzen führen.

Das kommunikative Prinzip steht im Zentrum des modernen Fremdsprachenunterrichts. Die Sprache wird hier nicht nur als System, sondern als Mittel realer Kommunikation verstanden. Lernende sollen von Beginn an authentische sprachliche Handlungen ausführen können – auch wenn ihre sprachlichen Mittel noch begrenzt sind. Dazu benutzt man komminikative Übungen: Rollenspiele: Simulation von Alltagssituationen (*Im Supermarkt*, i*m Büro*, b*eim Arzt),* **Dialogtraining:** Lernende führen kurze Dialoge mit wechselnden Rollen, wobei sie kommunikative Strategien üben (z. B. Bitten, Meinungsäußerung, Entschuldigung). Interview-Aktivität: Studierende befragen einander zu bestimmten Themen („Mein Lieblingsfach", „Warum lerne ich Deutsch?") und berichten anschließend im Plenum.

Es werden effektive Unterrichtsmethoden vorgestellt, darunter kontrastive Sprachvergleiche. Die Ergebnisse zeigen, dass der bewusste Umgang mit Mehrsprachigkeit zu einer höheren Sprachbewusstheit und nachhaltigen Lernmotivation führen.

Quellenverzeichnis

1. Sabitova A, Dyshleva S, Yukhnovets N. Teaching German as a Second Foreign Language After English: Didactic and Methodological Aspects. *Development of Scientific and*

Educational System: European Vector – 2025. Publishing House NES Nová Dubnica s.r.o., 2025. P. 215-224.

2. Kniffka G., Riemer C. Methodisch-didaktische Prinzipien für die Sprachvermittlung und Sprachförderung DaF und DaZ – mehr Synergien als Unterschiede? *Deutsch als Fremdsprache*. 2022. Vol. 59, No. 3. P. 131-141.

3. Altmayer C., Biebighäuser K., Haberzettl S., Heine A. (Hrsg.) Handbuch Deutsch als Fremd- und Zweitsprache: Kontexte – Themen – Methoden / hrsg. von C. Altmayer, K. Biebighäuser, S. Haberzettl, A. Heine. Stuttgart : J. B. Metzler, 2021.

4. Ballestracci S., Introna S. (Hrsg.) Spracherwerb in DaZ und DaF – Forschung, Didaktik, Praxis / hrsg. von S. Ballestracci, S. Introna. Wiesbaden : Verlag „Frank & Timme“, 2024.

Надія Яковенко
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

Практико-орієнтоване використання лінгафонних лабораторій для розвитку іноземних мов за професійним спрямуванням в технічному університеті

***Анотація**. Статтю присвячено обґрунтуванню доцільності лінгафонних кабінетів при вивченні іноземної мови професійного спрямування в технічних університетах. Запропоновано модель заняття з індивідуалізованою аудіо- та відеопрактикою, записом мовлення, адресним зворотним зв'язком і короткими роздумами; підхід узгоджено з орієнтацією на результати навчання та прозоре оцінювання. Розглянуто необхідність запровадження комплексних підходів, які поєднують теорію з практикою, роботу з жанрово-стилістичними особливостями текстів та використання професійних платформ. Аргументовано особливу доцільність лінгафонної інфраструктури в технічній освіті, де точність термінів і параметрів визначає якість взаємодії, а ефект проявляється оперативно та вимірювано.*

***Ключові слова**: практико-орієнтоване використання, лінгафонна лабораторія, іноземна мова за професійним спрямуванням.*

Practice-Oriented Use of Language Laboratories for Developing ESP at Technical Universities

***Abstract**. The article substantiates the pedagogical rationale for using language laboratories in teaching foreign languages for specific purposes at technical universities. It proposes a lesson model featuring individualized audio and video practice, learner speech recording, targeted feedback, and brief reflective notes; the approach is aligned with a learning-outcomes orientation and transparent*

assessment. The paper argues for the introduction of integrated solutions that connect theory with practice, address genre- and style-related features of texts, and incorporate the use of professional platforms. It further contends that language-lab infrastructure is particularly pertinent in technical education, where the precision of terminology and operational parameters determines the quality of interaction and where the impact can be observed promptly and measured reliably.

***Key words**: practice-oriented use; language laboratory; foreign language for specific purposes.*

Стрімкі цифрові перетворення актуалізують оновлення мовної підготовки у технічних університетах, де від випускників очікують точного фахового спілкування. Лінгафонні кабінети забезпечують індивідуалізацію роботи, керовані умови для вправляння та прозорі механізми фіксації результатів. Вони поєднують роботу з автентичними аудіо- та відеоматеріалами, запис і аналіз власного мовлення, а також оперативний зворотний зв'язок. Такий формат підтримує відкритість оцінювання і сприяє публічному обговоренню досягнень у групі. Зрештою, лінгафонна інфраструктура створює підстави для доказового вдосконалення навчання через регулярні роздуми та поетапне поліпшення.

Обрана проблематика дослідження перебуває у фокусі наукової уваги багатьох українських та зарубіжних дослідників. Так, у вітчизняному науковому полі лінгафонні кабінети розглядаються як складова університетських мовних центрів із наголосом на вимові, аудіюванні та моделюванні професійних ситуацій; зокрема, Марія Писанко та Ірина Зайцева описують можливості лінгафонних/комп'ютерних класів, програмні рішення та їхній внесок у формування штучного мовного

середовища й адресного зворотного зв’язку [4]. Водночас, Ірина Панібрат і Людмила Боровик аналізують використання програмних лінгафонних комплексів у підготовці здобувачів, підкреслюючи інтерактивність середовища, керованість ресурсами результатів [3]. Зарубіжні праці простежують еволюцію від традиційних лабораторій до мультимедійних центрів із розширеними можливостями запису й аналітики; у сукупності ці розвідки підкреслюють доцільність лабораторних форматів для точного мовлення, сприймання складних текстів і швидкого адресного зворотного зв’язку [5].

Вивчення іноземних мов у технічному університеті вимагає умов, де можна безперервно звіряти вимову, інтонацію та ритм із зразком і фіксувати зміни у записах. Лінгафонний кабінет забезпечує індивідуальний темп і складність матеріалу, що особливо важливо для опанування термінів, числових даних, позначень параметрів і одиниць вимірювання. Тут створюється кероване акустичне середовище, завдяки чому підвищується чіткість сприймання спеціалізованих повідомлень, інструктажів і технічних доповідей. Можливість записати репліку, одразу її прослухати, отримати точковий коментар викладача та провести короткі роздуми перетворює зворотний зв’язок на конкретні наступні кроки.

Разом з тим, лабораторія дозволяє моделювати переговори між виконавцем і замовником, короткі брифінги, доповіді на нарадах, де важлива узгодженість термінів і швидкість прийняття рішень. Для технічних спеціальностей це критично, адже помилки у вимові чисел, назв деталей чи режимів роботи можуть спричинити непорозуміння в реальних виробничих процесах. Групова робота з використанням каналів прослуховування і взаємної критики підсилює публічність обговорення та навчає аргументовано відстоювати

позицію. Регулярні підсумкові роздуми в кінці заняття роблять навчальну динаміку прозорою і фіксують індивідуальні цілі на наступний крок. Інструменти позначення типових помилок, чек-листи жанрових вимог і запис еталонних прикладів допомагають тримати єдині стандарти мовлення в потоці завдань. У підсумку лінгафонний кабінет стає не лише технічним засобом, а й організаційним ядром курсу, де поєднуються практичність, публічне обговорення і вимірюваність результатів.

Висновки. На основі зазначеного, приходимо висновку: по-перше, лінгафонні кабінети доцільно розглядати як базову інфраструктуру мовної підготовки у технічному університеті, що забезпечує точність, швидкість і надійність комунікації. По-друге, запис і миттєвий аналіз мовлення, поєднані з взаємною критикою та роздумами, переводять зворотний зв'язок у конкретні дії. По-третє, моделювання професійних ситуацій зменшує розрив між аудиторією і виробничими практиками. По-четверте, прозорі індикатори оцінювання підсилюють довіру до результатів та полегшують їх публічну демонстрацію. По-п'яте, системне використання лінгафонної інфраструктури створює передумови для стійкого підвищення якості фахової іншомовної комунікації здобувачів технічної освіти.

Список використаних джерел

1. Ігнатенко, І. П., Давидюк, А. Р., & Трубенко, І. А. Інновації в методиках навчання іноземних мов: досвід України. *Академічні візії*. 2024. (37). URL: https://doi.org/10.5281/zenodo.14138735

2. Мудрик Д. П. Сучасні освітні технології у викладанні дисципліни «Іноземна мова» у закладах вищої освіти. *Наукові інновації та передові технології.* 2024. No2(30).

С. 1274-1285. URL: http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/download/9090/9137

3. Панібрат І., Боровик Л. Інтеграція технологій програмного забезпечення Nibelung в іншомовну підготовку майбутніх офіцерів-прикордонників. *Актуальні питання гуманітарних наук.* 2025. Вип. 85, т. 3. С. 176–181. URL: https://www.aphn-journal.in.ua/archive/85_2025/part_3/27.pdf

4. Писанко М. Л., Зайцева І. В. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у професійній підготовці майбутніх фахівців з усного перекладу. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2022. Т. 88, № 2. С. 186–202. URL:https://doi.org/10.33407/itlt.v88i2.4205

5. Почуєва В.В. Лінгвістична лабораторія у навчанні іноземних мов: можливості та перспективи. *Polish Science Journal.* Issue 9 (42), 2021 Warsaw, Poland: Sp. z o. o. "iScience", 2021. P. 146-151. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/11204

Олег Ялоза
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
м. Умань (Україна)

Формування резильєнтності майбутніх учителів іноземних мов в умовах цифровізації та змішаного навчання

Анотація. *У статті розкрито сутність резильєнтності як здатності особистості долати труднощі, адаптуватися до змін і зберігати працездатність у стресових умовах. Проаналізовано формування резильєнтності майбутніх учителів іноземних мов в умовах цифровізації та змішаного навчання. Визначено педагогічні умови розвитку психологічної стійкості, гнучкості мислення й саморегуляції здобувачів освіти.*

Ключові слова: *резильєнтність, цифровізація освіти, змішане навчання, майбутні вчителі іноземних мов, професійна підготовка.*

Building Resilience in Future Foreign Language Teachers in the Context of Digitalization and Blended Learning

Abstract. *The article reveals the essence of resilience as an individual's ability to overcome difficulties, adapt to changes, and maintain performance under stressful conditions. It analyzes the formation of resilience in future foreign language teachers in the context of digitalization and blended learning. It identifies the pedagogical conditions for the development of psychological stability, flexibility of thinking, and self-regulation in students.*

Keywords: *resilience, digitalization of education, blended learning, future foreign language teachers, professional training.*

Сучасний освітній простір зазнає динамічних трансформацій, зумовлених цифровізацією,

глобалізаційними процесами та переходом до змішаних форматів навчання. В умовах швидких змін та інформаційного перенасичення особливої актуальності набуває проблема формування у майбутніх учителів здатності ефективно реагувати на виклики, зберігати емоційну рівновагу й проявляти гнучкість мислення.

Резильєнтність у педагогічній науці визначається як інтегративна властивість особистості, що поєднує когнітивні, емоційно-вольові та поведінкові компоненти й забезпечує здатність ефективно адаптуватися до складних життєвих і професійних ситуацій, долати труднощі без втрати внутрішніх ресурсів, мотивації до діяльності та готовності до подальшого розвитку. Вона проявляється у здатності суб'єкта освіти зберігати психологічну рівновагу в умовах стресу, критично оцінювати обставини, знаходити конструктивні рішення, підтримувати позитивне мислення й продуктивну взаємодію з оточенням. Резильєнтна особистість не лише ефективно реагує на зовнішні впливи, а й трансформує досвід подолання труднощів у внутрішній ресурс для самовдосконалення, професійного зростання та творчої самореалізації [2; 3].

Для майбутніх учителів іноземних мов резильєнтність є ключовою професійною якістю, адже їхня діяльність передбачає міжкультурне спілкування, роботу в цифровому середовищі, адаптацію до інноваційних технологій та володіння навичками саморегуляції. Розвинена резильєнтність сприяє формуванню професійної компетентності, педагогічної емпатії й позитивного ставлення до змін.

Ефективне формування резильєнтності у процесі професійної підготовки майбутніх педагогів передбачає розвиток емоційної, когнітивної та соціальної компетентності здобувачів освіти. До дієвих шляхів належать:

– інтеграція тренінгових технологій (емоційна саморегуляція, розвиток стресостійкості, командна взаємодія);

– розвиток рефлексивної культури через ведення щоденників, портфоліо, групові обговорення;

– використання цифрових інструментів (Moodle, Google Classroom, Kahoot, Quizlet тощо), що стимулюють самостійність і відповідальність;

– реалізація міжкультурних проєктів і навчальних симуляцій, які формують толерантність та вміння співпрацювати;

– психолого-педагогічний супровід, зокрема коучинг і консультативна підтримка у безпечному освітньому середовищі.

Цифровізація освіти виступає одночасно ресурсом і викликом. Вона сприяє розвитку цифрової грамотності, креативності та автономності здобувачів освіти, розширює можливості для індивідуалізації навчання. Змішаний формат поєднує переваги онлайн- і офлайн-навчання, розвиває гнучкість, самостійність і вміння ефективно планувати власну діяльність.

Водночас цифрове середовище створює ризики: інформаційне перевантаження, емоційне вигорання, зниження міжособистісної взаємодії, технічні труднощі. Саме тому розвиток резильєнтності допомагає майбутнім педагогам підтримувати психологічну рівновагу, критично мислити, адаптуватися до змін і зберігати мотивацію.

Педагогічні умови формування резильєнтності майбутніх учителів іноземних мов передбачають створення цілісного освітнього середовища, спрямованого на розвиток адаптивності, емоційної врівноваженості та здатності до ефективної саморегуляції. Насамперед важливим є організація навчальних ситуацій, які

моделюють реальні професійні виклики, що дає змогу здобувачам освіти опановувати стратегії подолання труднощів, прийняття відповідальних рішень і конструктивного виходу зі стресових обставин.

Значущим чинником є розвиток емоційного інтелекту, емпатії та навичок саморегуляції, які забезпечують внутрішню гармонію, здатність до співпереживання й ефективної взаємодії в педагогічному колективі. Не менш важливу роль відіграє впровадження рефлексивних практик, спрямованих на усвідомлення власного досвіду, аналіз професійних дій та визначення шляхів особистісного зростання. Ефективним механізмом у цьому процесі виступає групова підтримка, що сприяє формуванню довіри, співпраці та взаємодопомоги між здобувачами освіти.

Важливою передумовою розвитку резильєнтності є створення позитивного психологічного клімату в академічному середовищі, який забезпечує емоційну безпеку, відкритість комунікації та підтримку з боку викладачів. Сукупність зазначених умов формує сприятливе підґрунтя для становлення стійкої, гнучкої й психологічно зрілої особистості майбутнього педагога.

Отже, формування резильєнтності майбутніх учителів іноземних мов є важливою умовою їхньої професійної готовності в умовах цифрової трансформації освіти. Поєднання цифрових технологій з гуманістичними підходами забезпечує розвиток психологічної стійкості, гнучкості мислення та готовності діяти ефективно у складних і непередбачуваних ситуаціях.

Список використаних джерел

1. Кокун О. М. *Життєстійкість і резильєнтність людини в сучасному світі: теорія, дослідження, практика*:

монографія. Київ: Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2025. 214 с.

2. Москаленко О. В. Психологічна резильєнтність як умова підтримки психологічного здоров'я особистості. *Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія: Психологія*. Ужгород, 2024. Вип. 2. С. 67–70.

3. Радчук Г., Олексюк В., Несух А. Розвиток резильєнтності особистості. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2025. №2(78). С. 415–423.

Юлія Ярошенко
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

AI as a Tool for Optimizing the Teaching of Foreign Languages for Specific Purposes in Higher Education Institutions

Abstract. *The article examines the use of artificial intelligence (AI) technologies in teaching foreign languages for specific purposes in higher education. The main areas of AI integration are identified: language models, translation tools, pronunciation training systems, adaptive platforms, and multimedia resources. AI enhances personalized learning, critical thinking, and the development of professional foreign language competence.*

Keywords: *artificial intelligence, foreign language, professional purposes, education, digital technologies.*

Штучний інтелект як засіб оптимізації навчання іноземних мов професійного спрямування

Анотація. *У статті розглянуто використання технологій штучного інтелекту (ШІ) у навчанні іноземних мов професійного спрямування закладах вищої освіти. Визначено основні напрями впровадження ШІ: мовні моделі, перекладацькі інструменти, системи тренування вимови, адаптивні платформи та мультимедійні засоби. Показано, що ШІ сприяє персоналізації навчання, розвитку критичного мислення та формуванню професійної іншомовної компетентності студентів.*

Ключові слова: *штучний інтелект, іноземна мова, професійне спрямування, освіта, цифрові технології.*

Науково-технічний прогрес охопив усі сфери життєдіяльності сучасного суспільства, радикально змінюючи способи отримання, обробки й використання

інформації. Найвищим його проявом сьогодні є створення та розвиток технологій штучного інтелекту (ШІ), які дедалі більше інтегруються у повсякденне життя людини. Методи розпізнавання образів, аналізу великих даних, автоматизації процесів на основі ШІ активно застосовуються у медицині, виробництві, транспорті, фінансах, системах безпеки та діагностиці.

Особливе місце технології ШІ посідають у сфері освіти, де відкривають нові можливості для персоналізованого, гнучкого та ефективного навчання. Застосування інтелектуальних систем сприяє побудові індивідуальної траєкторії навчання, наданню миттєвого зворотного зв'язку, адаптації змісту до рівня та потреб кожного здобувача освіти [3, с. 253].

Штучний інтелект можна визначити як здатність системи автономно аналізувати інформацію, робити висновки й обирати найефективніші шляхи розв'язання проблеми. Його ключовою особливістю є вміння інтерпретувати зовнішні дані відповідно до поставленої мети.

Яскравим прикладом застосування ШІ у процесі вивчення іноземних мов професійного спрямування є використання спеціалізованих програм, мобільних застосунків і віртуальних співрозмовників (*speaking robots*). Такі технології забезпечують постійний контроль результатів, формують навички усного та писемного мовлення, а головне — надають індивідуальний зворотний зв'язок у форматі 24/7 [2, с. 167].

Використання ШІ на заняттях із іноземної мови у ЗВО підвищує інтенсивність навчального процесу, робить його більш наочним, мотивуючим та інтерактивним. Це сприяє активації когнітивної діяльності студентів, розвитку критичного й аналітичного мислення, а також формує навички самостійної роботи з цифровими ресурсами. Серед усіх ШІ-технологій продемонстровано 7

найбільш ефективних пропозицій впровадження ШІ в освітній процес вивчення іноземної мови професійного спрямування [1].

1. Мовні моделі як інструмент навчання

Сучасні генеративні моделі (ChatGPT, Claude, Gemini, Copilot) дозволяють створювати професійно орієнтовані діалоги, тренувальні вправи, тексти й тести. Вони забезпечують миттєвий зворотний зв'язок, допомагають у вдосконаленні письмових робіт і сприяють розвитку критичного мислення. Завдяки адаптивності ШІ-асистенти можуть виконувати роль віртуального викладача, коректора або партнера для мовної практики.

2. Інструменти перекладу та словника

Інструменти *DeepL, Linguee, Reverso, Glosbe* забезпечують контекстуальний переклад, допомагають формувати глосарії термінів і аналізувати відмінності у вживанні професійної лексики. Це особливо важливо під час роботи з автентичними текстами спеціальної тематики (економічної, медичної, технічної тощо).

3. Технології тренування вимови та аудіювання

Платформи *ELSA Speak, Speechling, FluentU* застосовують ШІ для аналізу вимови, інтонації та ритму мовлення. Вони також пропонують автентичні аудіо- та відеоматеріали, що допомагає студентам сприймати професійне мовлення у природному контексті.

4. Адаптивні системи навчання

Платформи *Duolingo, Memrise, Lingvist, Quizlet AI* використовують алгоритми адаптивного навчання та інтервального повторення. Завдяки цьому студенти засвоюють професійну лексику ефективніше, а процес навчання стає персоналізованим та гнучким.

5. Аналіз письма та редагування текстів

Grammarly, Writefull, Trinka AI і LanguageTool дозволяють аналізувати академічні та ділові тексти,

покращувати граматику, лексику та стиль. Такі системи допомагають студентам опанувати стандарти професійного письма (звіт, есе, резюме, офіційний лист).

6. Мультимедійні можливості ШІ

Інструменти *Canva Magic Write, Synthesia, HeyGen,* дозволяють створювати мультимедійні навчальні матеріали, презентації, відеоуроки, а також симуляції професійних ситуацій з використанням аватарів і озвучення іноземною мовою. Це сприяє розвитку навичок сприймання й продукування іншомовного контенту.

7. Інтеграція ШІ у навчальні платформи

Інтеграція *ChatGPT із Moodle, Google Classroom або Microsoft Teams* дає змогу автоматизувати створення завдань, тестів, кейсів і водночас надавати студентам індивідуальні рекомендації щодо вдосконалення мовних навичок [4].

Отже, застосування технологій штучного інтелекту у вивченні іноземних мов професійного спрямування є важливим кроком до модернізації освітнього процесу. Інструменти ШІ сприяють персоналізації навчання, активізації пізнавальної діяльності, розвитку мовленнєвих і комунікативних компетентностей майбутніх фахівців. Вони дозволяють адаптувати зміст навчання до індивідуальних потреб студентів, стимулюють творчу та дослідницьку активність, розвивають критичне мислення. Водночас ефективне впровадження ШІ в освітній процес вимагає методичної підготовки викладачів, удосконалення цифрової грамотності здобувачів освіти та формування етичної культури використання технологій.

Список використаних джерел

1. Bearman, M., Ryan, J., & Ajjawi, R. (2022). Discourses of Artificial Intelligence in higher education: A critical literature review. *Higher Education.* https://doi.org/10.1007/s10734-022-00937-2

2. Вікторова Л. В., Кочарян А. Б., Мамчур К. В., Коротун О. О. Застосування штучного інтелекту та чат-ботів під час вивчення іноземної мови. *Інформаційно-комунікаційні технології в освіті*, 2021. Вип. 32. Т. 2. С. 166–173.

3. Яценко, О. І. (2023). Технології штучного інтелекту: основні напрямки впровадження в освітній процес закладу вищої освіти. *Scientific research in the modern world:* Proceedings of XI International Scientific and Practical Conference, м. Toronto (24–26 серп. 2023 р.), 252–257.

4. Crompton, H., & Burke, D. (2023). Artificial Intelligence in higher education: The state of the field. *International Journal of Educational Technology in Higher Education,* 20(1). https://doi.org/10.1186/ s41239-023-00392-8

Nataliia Yasiuk
Kharkiv National University of Air Force
named after Ivan Kozhedub
Kharkiv (Ukraine)

Інновації у викладанні іноземних мов

Анотація. *У статті розглядаються сучасні інноваційні підходи до викладання іноземних мов у військових закладах освіти. Акцент робиться на важливості володіння іноземними мовами як стратегічній компетентності військовослужбовців у контексті міжнародного співробітництва та миротворчих місій. Автор аналізує новітні технології навчання, зокрема використання штучного інтелекту, змішаного навчання, гейміфікації, мобільного навчання та систем розпізнавання мовлення, які сприяють підвищенню ефективності мовної підготовки. Зазначено, що впровадження інноваційних методів робить процес вивчення мов більш гнучким, практичним і адаптованим до потреб військового середовища.*

Ключові слова: *інновації, викладання іноземних мов, військова освіта, технології навчання, гейміфікація, змішане навчання, штучний інтелект, гейміфікація, мобільне навчання*

Innovation in Foreign Language Teaching

Abstract: *The article explores modern innovative approaches to teaching foreign languages in military educational institutions. It emphasizes the importance of foreign language proficiency as a strategic competence for military personnel engaged in international cooperation and peacekeeping missions. The author analyzes recent advancements in language education, including the use of artificial intelligence, blended learning, gamification, mobile learning, and speech recognition technologies, which enhance the effectiveness of language training. It is noted that the implementation of innovative methods makes the process of language acquisition more flexible,*

practical, and adaptable to the specific needs of the military environment.

Keywords: *innovation, foreign language teaching, military education, learning technologies, gamification, blended learning, artificial intelligence, gamification, mobile learning.*

In the modern globalized world, communication has become one of the most essential skills for military personnel. Today's armed forces participate not only in combat operations but also in peacekeeping, humanitarian, and international cooperative missions. In these contexts, the ability to understand and use foreign languages effectively determines not only the success of communication but also mission outcomes, safety, and diplomacy. As a result, language education in military institutions must continuously evolve. Traditional methods based on memorization and grammar drills no longer meet the needs of modern cadets or the realities of global operations. Innovative approaches that incorporate technology, interactivity, and mission-specific content have fundamentally transformed how future officers learn languages and apply them in practice.

One of the most revolutionary changes in foreign language teaching has been the integration of digital technology. Modern language learning applications such as Babbel, Rosetta Stone, and Duolingo use artificial intelligence (AI) to personalize lessons, adapt to individual learning speeds, and provide real-time feedback. These tools allow cadets to learn vocabulary, grammar, and pronunciation interactively, without being limited to the classroom environment.

Furthermore, new technologies such as Virtual Reality (VR) and Augmented Reality (AR) are becoming valuable tools in military language education. VR headsets can simulate real-life missions, enabling cadets to practice communication

in a controlled but realistic environment. For example, a cadet may find themselves in a virtual negotiation with foreign officers or a civilian checkpoint scenario, where they must apply the target language accurately under time pressure. This immersive experience develops not only linguistic skills but also psychological readiness for real-world challenges.

Another important innovation is blended learning, which combines face-to-face classroom teaching with digital and online resources. This approach gives cadets flexibility in managing their study time while maintaining the benefits of personal interaction with instructors. Since military training schedules are often strict and demanding, blended learning ensures that cadets can continue practicing outside formal class hours. They can watch instructional videos, complete interactive exercises, or join online discussions using digital platforms. Similarly, mobile learning (m-learning) plays an essential role in military education. Smartphones and tablets enable cadets to access lessons anytime and anywhere, including during field training or deployment. Many modern platforms are designed for offline access, making them suitable for use in remote areas where internet connectivity is limited. This flexibility ensures continuity of learning regardless of time, location, or operational conditions.

To maintain motivation and engagement, many military universities have introduced gamification—the use of game-like elements in education. Points, badges, leaderboards, and challenges encourage competition and reward progress. This approach transforms routine language practice into a dynamic and enjoyable process.

For example, vocabulary games, grammar challenges, or interactive quizzes can help cadets memorize information faster while staying motivated. For younger generations, who are accustomed to interactive digital environments, gamification aligns learning with their natural technological habits. It also fosters teamwork and communication when

applied in group activities, simulating real-life cooperation scenarios within military units.

What distinguishes military language education from civilian programs is its mission-oriented focus. Military personnel must learn not only general language skills but also specialized terminology, protocols, and cultural communication strategies relevant to specific regions or operations.

Modern innovations make it possible to create customized learning materials that address these needs. For instance, language software developed for military use can include dialogues for security checkpoints, emergency medical aid, or radio communication. Cultural immersion modules teach cadets how to interact respectfully with local populations, avoid misunderstandings, and build trust. For example, soldiers preparing for deployment in the Middle East can use digital tools that combine Arabic language training with lessons on local customs, traditions, and etiquette.

Another key innovation is speech recognition technology. Advanced applications can now analyze pronunciation, tone, and fluency, providing immediate feedback. Tools such as Google Speech, Elsa Speak, and other AI-based platforms help learners improve their speaking confidence and accuracy without constant instructor supervision. This is particularly useful for cadets who need to practice oral communication daily, even when instructors are unavailable.

Artificial intelligence also enables adaptive learning systems, which automatically adjust content based on the learner's performance. If a cadet struggles with listening comprehension, the software can provide additional exercises or simplify audio materials until mastery is achieved. This personalized approach makes the learning process more efficient and targeted.

Modern innovations have also transformed how instructors evaluate language progress. Data analytics tools can track performance, identify common mistakes, and generate detailed reports for both students and teachers. These insights allow instructors to design better lessons and focus on specific weaknesses. For cadets, visual progress charts and instant performance feedback increase motivation and help them monitor their own development. Moreover, online assessment systems make testing faster and more flexible. Cadets can take adaptive quizzes, oral exams, or writing assessments remotely, saving valuable classroom time for interactive communication practice.

Despite its many benefits, the use of technology and innovation in military language teaching also presents challenges. Access to stable internet connections, data security, and the need for specialized software remain significant concerns. Additionally, instructors must receive proper training to effectively integrate new technologies into their teaching.

Looking ahead, the future of military language education will likely include even greater use of artificial intelligence, immersive virtual environments, and cross-cultural simulations. These tools will make language learning not only more efficient but also more realistic and mission-driven.

Innovation in foreign language teaching has fundamentally transformed how cadets and officers acquire linguistic and cultural competence. Through technology integration, blended learning, gamification, and mission-specific content, military universities can now provide training that is more interactive, flexible, and relevant to real-world operations.

For modern armed forces, foreign language proficiency is more than a communication skill—it is a strategic advantage that supports international cooperation, operational

effectiveness, and global security. Therefore, continuous innovation in foreign language education is not just a trend but a necessity. By embracing new technologies and teaching methods, military institutions can ensure that their personnel are linguistically prepared for the complex, multicultural challenges of the 21st century.

Андрій Стрільчук
Вікторія Коробка
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

Проблеми перекладу термінології сучасної авіаційної техніки: загальний огляд авіаційних винищувачів

Анотація. *Сучасна авіація відіграє важливу роль у веденні бойових дій, забезпеченні обороноздатності держави та підтриманні повітряної переваги. Особливо актуально це для України, яка активно використовує сучасну авіаційну техніку в умовах війни. Переклад технічних текстів, пов'язаних із авіацією, має низку труднощів. Помилки при перекладі можуть призвести до неправильного розуміння інструкцій, що є критичним у військовій сфері. Тому, необхідними є дослідження особливостей перекладу сучасної авіаційної техніки, для передачі змісту та технічної складової авіаційної техніки.*

Ключові слова: *авіація, переклад, технічна термінологія, авіаційна техніка, бойові дії, сучасні винищувачі.*

Problems of Translating Modern Aviation Technology: A General Overview of Fighter Aircraft

Abstract. *Modern aviation plays an important role in conducting combat operations, ensuring the defense capability of the state, and maintaining air superiority. This is especially relevant for Ukraine, which actively uses modern aviation aircraft in wartime. The translation of technical texts related to aviation has a number of difficulties. Translation errors can lead to insufficient understanding of instructions, which is critical in the military sphere. Therefore, it is necessary to study the features of the translation of modern aviation equipment to convey the content and technical component of aviation equipment.*

Key words: *aviation, translation, technical terminology, aviation aircraft, combat operations, modern fighter aircraft.*

Сучасна авіація (aviation) відіграє важливу роль у веденні бойових дій, забезпеченні обороноздатності держави та підтриманні повітряної переваги. Особливо актуальним є використання сучасної авіації під час віцни в Україні, адже сучасна авіаційна техніка є однією із основних складових, яка забезпечує безпеку у повітряному просторі. Одним з найважливіших прикладів такої техніки є авіаційні винищувачі (fighter aircrafts). Важливу роль відіграє постачання сучасної авіаційної техніки закордонного виробництва. Разом з тим, виникає проблема перекладу технічної термінології, так як більшість авіаційної термінології написана англійською мовою. Від точності перекладу залежить безпека пілотів, якість навчання та правильне розуміння інструкцій. Тому дослідження проблем перекладу авіаційних термінів є важливою складовою для правильного розуміння технічних особливостей сучасної авіаційної техніки. Серед сучасних винищувачів, які передають Україні, одним із найвідоміших винищувачів є багатоцільовий (multirole) винищувач F-16 Fighting Falcon. Багатоцільовий винищувач F-16 Fighting Falcon, розроблений американською компанією Lockheed Martin має високі показники маневреності (agility), що дозволяють виконувати складні повітряні маневри навіть на великих швидкостях. F-16 оснащений турбореактивним двигуном (jet engine) з форсажною камерою (afterburner), яка забезпечує швидкість понад 2 000 км/год (Mach 2). Літак має сучасну систему керування польотом (fly-by-wire), радар (radar) і цифрову кабіну пілота (digital cockpit). Основне озброєння включає ракети «повітря-повітря» (air-to-air missiles), «повітря-земля» (air-to-ground bombs) та артилерію калібром 20 мм. F-16 може виконувати як

оборонні, так і наступальні завдання, що робить його універсальним засобом у бойових умовах. Іншим прикладом авіаційного винищувача є винищувач Mirage 2000 (Франція). Одномоторний (single-engine) винищувач Mirage 2000 розроблений французькою компанією Dassault Aviation та оснащений дельта-крилом (delta wing), яке забезпечує чудову стабільність і швидкість. Максимальна швидкість Mirage 2000 перевищує 2 300 км/год (Mach 2.2), а стеля польоту сягає 17 000 метрів. Спочатку цей літак був розроблений як перехоплювач (interceptor), однак його сучасні модифікації стали багатоцільовими (multirole). Він може здійснювати удари по наземних цілях, вести повітряні бої та проводити розвідувальні (reconnaissance) місії. Mirage 2000 оснащений сучасною авіонікою (avionics), радаром і системами наведення (targeting systems). Франція погодилася передати Україні кілька таких винищувачів у версії Mirage 2000-5, що має покращене електронне обладнання та сумісність із сучасним озброєнням НАТО. Прикладом нового покоління багатоцільових винищувачів є шведський Saab JAS 39 Gripen. Його назва JAS розшифровується як Jakt, Attack, Spaning, тобто винищення, атака, розвідка. Таким чином, він відразу поєднує функції перехоплення (interception), наземні удари (ground attack) та розвідку (reconnaissance). Gripen відомий своєю економічністю та простотою обслуговування. Він здатен злітати з коротких смуг (short takeoff and landing) та навіть з автодоріг, що робить його зручним для польових умов. Максимальна швидкість літака становить понад 2 200 км/год, а бойовий радіус (combat radius) близько 800 км. Gripen оснащений сучасним радаром із фазованою решіткою (AESA radar), цифровою кабіною і високоточними системами наведення. Отже, переклад технічних текстів пов'язаних із авіацією потребує додаткового розуміння технічних

особливостей сучасної авіаційної техніки. Наприклад, слово “fighter” може перекладатися як «винищувач», але у залежності від контексту може означати «бойовий літак» або «штурмовик». Так само терміни “afterburner”, “fly-by-wire” не мають точних українських відповідників, тому потребують додаткового пояснення. Помилки під час перекладу можуть привести до неправильного розуміння інструкцій, що є важливим для військової справи. Проблеми перекладу сучасної авіаційної техніки вимагають додаткової уваги при перекладі, оскільки дослідження особливостей перекладу сучасної авіаційної техніки є необхідними, для передачі змісту та технічної складової авіаційної техніки.

Список використаних джерел

1. Основи військового перекладу: (англ. мова): підручник / В.В. Балабін, В.М. Лісовський, О.О. Чернишов; за ред. В.В. Балабіна. К.: Логос, 2008. 587 с.
2. https://nationalsecurityjournal.org/mach-2-83-5-fastest-fighter-jets-on-earth-america-is-not-number-one/
3. https://www.britannica.com/list/11-of-the-worlds-most-famous-warplanes

Андрій Стрільчук
Ярослав Ткачук
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

Use of Articles in Swedish: Definite, Indefinite, and Zero Article

Abstract. *Articles in the Swedish language constitute an important grammatical category that expresses the definite and indefinite forms of nouns. Their correct usage has a significant impact on the meaning of statements and communicative precision.*

Keywords: *article, definite, indefinite, form, type, zero article*

Användning av artiklar i svenska: bestämd, obestämd och nollartikel

Abstrakt. *Artiklar i svenska språket är en viktig grammatisk kategori som uttrycker bestämd och obestämd former av substantiv. Deras korrekta användning har stor inverkan på utlåtandets innebörd och kommunikativa precision.*

Nyckelord**:** *artikel, bestämd, obestämd, form, typ, nollartikel.*

I svenska språket finns det tre typer av artiklar – bestämd artikel och obestämd artikel, samt fall av nollartikel. Obestämd artikel (en, ett) används för att beteckna föremål, personer eller fenomen som nämns för första gången eller som är okända för samtalspartnern ("*En bok* ligger på bordet."). Den bestämda artikeln i svenska har en postpositiv form, det vill säga den läggs till som suffix till substantivet (bok*en*, som är bestämd formen till en bok). I vissa sammanhang används också dubbel bestämd artikel när substantivet föregås av en bestämning (*den* nya boken). Den bestämda formen indikerar inte bara att objektet är känt, utan också *semantisk konkretisering*: den hjälper till att identifiera objektet i talet. På

så sätt har artiklarna i svenska inte bara en grammatisk funktion, utan också en kognitiv funktion – de strukturerar talarens uppfattning av verkligheten. Nollartikeln används när substantivet används i generaliserad betydelse, vid abstrakta eller oräkneliga begrepp, samt i vissa fasta uttryck (“Jag dricker kaffe varje morgon.”, “Skolan börjar klockan åtta.”).

Det speciella med det svenska artikelsystemet är samspelet mellan *grammatiskt genus (en/ett)* och *kategorin bestämdhet*, som bildar en komplex men logisk struktur. Detta system skiljer sig väsentligt från det engelska, där artikeln står för substantivet, och från det ukrainska, där dessa artiklar saknas. Dessutom beror användningen av artiklar i svenska på den syntaktiska kontexten: artikeln utelämnas vanligtvis efter prepositioner eller i konstruktioner med possessiva pronomen (”min bok” men inte “den min bok”). Forskning visar att korrekt användning av artiklar är ett viktigt ämne för utlänningar som lär sig svenska, eftersom det kräver förståelse inte bara för grammatik utan också för pragmatiska aspekter av kommunikation.

Slutsats. Artikelsystemet i svenska språket är ett viktigt medel för att uttrycka bestämdhet, som kombinerar grammatiska, semantiska och kognitiva funktioner. Kunskap om reglerna för användning av bestämd, obestämd och nollartikel är en nödvändig förutsättning för att uppnå grammatisk och kommunikativ precision i svenskt tal.

Referenser

1. Кульчицький В. І., Стрільчук А. І. Словоскладання як важливий спосіб поповнення словника шведської мови. *Вчені записки Таврійського національного університету іменні В. І. Вернадського. Серія Філологія*. 2024. №5, т. 35(74).

2. Кульчицький В.І., Стрільчук А.І. Суфіксація як спосіб творение іменників у сучасній шведській мові. *Закарпатські філологічні студії*. 2024. №36.

3. Кульчицький В. І., Стрільчук А. І. Проблема відтворення «хибних друзів перекладача» (на матеріалі шведської та української мов). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2024 № 65. С. 247-250.

4. Кульчицький В. І., Ткачук Я. Д. Продуктивні способи словотворення у сучасній шведській мові. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. *Серія: Філологія.* 2022. № 55. С. 47-50.

5. Кульчицький В.І., Ткачук Я.Д. Принципи словотворення у шведській мові. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. *Серія: Філологія*. 2022. № 56. С. 80-85.

Олена Маньковська
Аспірантака
Південноукраїнського
національного педагогічного
університету імені К. Д.
Ушинського

СЦЕНІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ МАЙБУТНІХ АКТОРІВ ЯК ОСНОВА КОМУНЮКАТИВНО-ВИРАЖАЛЬНО КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦІВ: МЕТОДИКА ДІАГНОСТУВАННЯ

У статті висвітлено результати експериментальної перевірки організаційно-педагогічних умов формування сценічної майстерності майбутніх акторів засобами інноваційних технік та технологій. Дослідження проводилося впродовж 2021–2024 років на базі провідних театральних закладів вищої освіти України (КНУТКіТ ім. І.К. Карпенка-Карого, ОНМА ім. А.В. Нежданової, ХДАК) із залученням 156 студентів. Обґрунтовано чотирикомпонентну модель діагностування. Описано методику оцінювання кожного компонента за допомогою авторського анкетування, методик емоційного інтелекту, експертних оцінок та відеоаналізу практичної діяльності. Визначено чотири рівні сформованості професійної майстерності: Результати констатувального етапу експерименту засвідчили однорідність вибірок та виявили найнижчі показники у проєктному компоненті, що підтверджує необхідність впровадження інноваційних технологій та цифрового коучингу в освітній процес майбутніх акторів.

Ключові слова: *сценічна майстерність, майбутні актори, професійна підготовка, інноваційні технології, хореографічні техніки, діагностика, театральна освіта, проєктна діяльність.*

Виклад основного матеріалу. У сучасному мистецькому дискурсі професійна діяльність актора розглядається не лише як процес створення художнього образу, а як складна система високоефективної професійної комунікації. Сценічна майстерність майбутніх акторів у цьому контексті постає фундаментом їхньої комунікативно-виражальної компетентності, що визначає здатність фахівця не просто транслювати текст, а керувати увагою аудиторії, здійснювати психологічний вплив та забезпечувати багатовимірний діалог у просторі сцени.

Зв'язок між сценічною майстерністю та комунікативно-виражальною компетентністю виявляється через декілька ключових аспектів, а саме:

1. Психофізична цілісність: сценічна майстерність передбачає опанування технік тілесної свідомості та емоційного контролю [1]. Зазначимо, що це є базисом для виражальної компетентності, оскільки дозволяє актору використовувати власне тіло та голос як точний інструмент комунікації, позбавлений затисків та неконтрольованих реакцій.

2. Сценічна комунікація як професійний стандарт: операційний компонент майстерності включає навички створення та підтримки сценічної взаємодії, що безпосередньо корелює з комунікативною компетентністю, яка вимагає від фахівця вміння встановлювати контакт із партнером та аудиторією, оперативно реагувати на зміни в ігровому середовищі та інтерпретувати вербальні й невербальні сигнали [2].

3. Морально-етичний вектор: сформованість емоційного інтелекту та комунікативної толерантності є невід'ємною частиною сценічної культури [3]. Ці якості дозволяють актору здійснювати етично виважену партнерську взаємодію, що є критично важливим для професійної діяльності в колективній творчості.

4. Проєктно-інноваційний підхід: Здатність до розроблення власних сценарних варіантів та використання інноваційних технологій (цифрового коучингу, віртуальних середовищ) розширює виражальні можливості актора [4; 5]. Зазначене дозволяє створювати нові форми комунікації, що відповідають запитам сучасного глядача та технологічним реаліям індустрії.

Отже, сценічна майстерність є інтегративним утворенням, де технічні навички (операційний аспект) поєднуються з внутрішньою мотивацією та етичними установками. Саме цей симбіоз дозволяє майбутньому актору досягти високого рівня комунікативно-виражальної компетентності, забезпечуючи його конкурентоспроможність та творчу автономність у професійному середовищі.

Науковий інтерес в контексті здійсненного впродовж 2019-2025 років становить зокрема методика діагностування цієї інтегрованої компетентності в загальній структурі професійної підготовки майбутніх акторів. Проаналізуємо її стисло в матеріалах даної публікації. В цьому контексті, найперше, що варто заначити, це підхід яки ми використовувати при діагностиці грунтується на вищезаначених чотирьох аспектах, а саме: психофізична цілісність,

сценічна комунікація як професійний стандарт, морально-етичний вектор, проєктно-інноваційний підхід.

Експериментальна перевірка організаційно-педагогічних умов формування сценічної майстерності майбутніх акторів засобами інноваційних технік та технологій було проведено у закладах вищої освіти України впродовж 2021–2024 років. До експерименту було залучено 156 студентів спеціальності 026 «Сценічне мистецтво» з трьох провідних театральних закладів вищої освіти: Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого; Одеської національної академії музики імені А.В. Нежданової (факультет театрального мистецтва); Харківської державної академії культури. Дослідницька база охоплювала студентів 3-го та 4-го років навчання, що вже мали сформовану базову акторську підготовку та були готові до участі у експериментальній роботі. Розподіл респондентів здійснювався за принципом рандомізації: експериментальна група (ЕГ) – 79 студентів; контрольна група (КГ) – 77 студентів.

Дослідження мало триетапний характер:

І етап (підготовчий, вересень-жовтень 2019-2021 р.) –розробка та апробація діагностичного інструментарію, проведення первинного тестування студентів обох груп, аналіз отриманих даних для визначення однорідності вибірок за основними показниками формування сценічної майстерності.

ІІ етап (формуючий, листопад 2021-травень 2023 р.) – впровадження організаційно-педагогічних умов в експериментальній групі: послідовне застосування інноваційних технологій та хореографічних технік у процесі викладання дисциплін професійної та практичної підготовки; реалізація тренінгової програми «Формування сценічної майстерності майбутніх акторів засобами інноваційних технологій та хореографічних технік»; впровадження цифрових технологій та платформ для дистанційного коучингу та менторингу.

ІІІ етап (контрольний, червень–вересень 2024-2025 р.) – проведення підсумкового тестування студентів обох груп, аналіз результатів експерименту, обробка даних методами математичної статистики.

Методика діагностування включала комплекс методів та методик, розроблених на основі чотирьохкомпонентної моделі сформованості сценічної майстерності та визначених показників і рівнів.

Мотиваційний компонент оцінювався за допомогою: анкетування студентів щодо мотивації до професійної діяльності в театральному мистецтві (розроблена авторська анкета з 15 питань);

методики «Спектр мотивів професійної діяльності» (адаптована О.Ю. Маньковською); спостереження та фіксації участі у групових та індивідуальних заняттях; аналізу портфоліо студентів та самооцінки готовності до роботи з аудиторією.

Авторська анкета містила 15 тверджень із 5-бальною шкалою Лікерта. Усі твердження були сформульовані таким чином, що вищі значення відображали нижчу мотивацію; тому перед аналізом даних було здійснено реверс-кодування відповідей (1→5, 2→4, 3 – незмінно). Підсумкові показники мотивації розраховувалися як сума та середнє реверс-кодованих балів; вищі значення відповідали вищому рівню мотивації. Інтерпретація рівнів здійснювалася за чотирирівневою шкалою (низький, достатній, середній, високий).

Операційний компонент оцінювався через: практичні завдання на розвиток фізичних та психологічних якостей акторського мистецтва; експертне оцінювання педагогів-викладачів за чотирирівневою шкалою; відеозапис та аналіз виконання тренінгових вправ та сценічних моментів; проведення вихідного та проміжного контролю навичок створення та підтримки сценічної комунікації; тести на розвиток тілесної свідомості, емоційного контролю та фізичної розкутості.

Проєктний (дизайнерський) компонент діагностувався через: оцінювання креативних проєктів студентів (розроблення власних сценарних варіантів, інтерпретацій класичних творів); аналіз здатності розробляти та впроваджувати нові практики та технології у професійній діяльності; експертизу портфоліо цифрових проєктів та творчих розробок із використанням інноваційних технологій; спостереження щодо активності при розробленні групових проєктів та ініціативності в запровадженні інновацій.

Морально-етичний компонент оцінювався через: методику діагностування емоційного інтелекту Н.А. Батарєвої (адаптована для акторського контексту); опитувальник комунікативної толерантності та партнерської взаємодії; експертне оцінювання викладачами та однокурсниками показників самоконтролю та самоорганізації; аналіз поведінки студентів у групових заняттях та проєктах (рівень співробітництва, толерантність, готовність до діалогу); аналіз рефлексивних щоденників та письмових робіт студентів.

Усього в дослідженні були використані 8 основних діагностичних методик та інструментів, які дозволили отримати кількісні та якісні дані про рівень сформованості кожного компонента сценічної майстерності.

На основі аналізу педагогічної літератури та з урахуванням специфіки акторської підготовки було визначено чотири рівні сформованості сценічної майстерності:

Високий рівень – повна готовність до професійної діяльності, сформована мотивація, глибокі знання та навички, творчий підхід до розв'язання професійних завдань, розвинені морально-етичні якості; студент демонструє впевненість, автономність, здатність самостійно творчо розв'язувати проблеми та запроваджувати інновації у своїй роботі.

Середній рівень – достатня готовність до професійної діяльності, сформована мотивація, знання та навички достатні для виконання основних завдань, але потребують розвитку творчих здібностей та морально-етичних якостей; студент демонструє здатність працювати під керівництвом з деякою ініціативністю.

Достатній рівень – мінімальна готовність до професійної діяльності, початкова мотивація, базові знання та навички, але потребує суттєвого розвитку; студент демонструє залежність від керівництва, повільно засвоює нові технології, потребує значної підтримки.

Низький рівень – відсутність готовності до професійної діяльності, низька мотивація, недостатні знання та навички; студент не демонструє розуміння вимог професії, потребує інтенсивної підтримки та переорієнтації.

Стан сформованості сценічної майстерності до проведення експерименту. Первинне тестування було проведено у вересні–жовтні 2021 року одночасно в обох групах (ЕГ та КГ) за допомогою розроблених діагностичних інструментів.

Результати первинного тестування мотиваційного компонента показали, що в обох групах переважали студенти з середнім та достатнім рівнями сформованості мотивації до професійної діяльності. Розподіл рівнів сформованості мотиваційного компонента подано в табл. 3.1. До експерименту в ЕГ: високий рівень — 13,9% (11 студентів), середній — 50,6% (40 студентів), достатній — 27,8% (22 студенти), низький — 7,7% (6 студентів). У КГ розподіл був подібним: високий — 14,3% (11 студентів), середній — 49,4% (38 студентів), достатній — 28,6% (22 студенти), низький — 7,7% (6 студентів). Однорідність груп за цим показником підтверджена за критерієм χ^2 ($p > 0,05$).

Результати первинного тестування операційного компонента виявили, що більшість студентів мали середній та достатній рівні розвитку акторських навичок та фізичних якостей. До експерименту в

ЕГ: високий рівень — 15,2% (12 студентів), середній — 48,1% (38 студентів), достатній — 30,4% (24 студенти), низький — 6,3% (5 студентів). У КГ: високий — 14,3% (11 студентів), середній — 50,6% (39 студентів), достатній — 28,6% (22 студенти), низький — 6,5% (5 студентів). Різниця між групами не була статистично значущою ($p > 0,05$).

Результати первинного тестування проєктного компонента показали найнижчі показники серед усіх компонентів. До експерименту в ЕГ: високий рівень — 8,9% (7 студентів), середній — 41,8% (33 студенти), достатній — 39,2% (31 студент), низький — 10,1% (8 студентів). У КГ: високий — 9,1% (7 студентів), середній — 40,3% (31 студент), достатній — 40,3% (31 студент), низький — 10,3% (8 студентів). Проєктна діяльність із застосуванням інноваційних технологій не була систематично впроваджена у традиційній програмі навчання.

Результати первинного тестування морально-етичного компонента виявили досить високі показники емоційного інтелекту та комунікативних умінь у студентів, що пояснюється природою театральної професії. До експерименту в ЕГ: високий рівень — 25,3% (20 студентів), середній — 50,6% (40 студентів), достатній — 19,0% (15 студентів), низький — 5,1% (4 студенти). У КГ: високий — 25,9% (20 студентів), середній — 49,4% (38 студентів), достатній — 19,5% (15 студентів), низький — 5,2% (4 студенти).

Отже, підсумовуючи можна констатувати, що обидві групи є однорідними за основними показниками сформованості сценічної майстерності. Спостерігався невисокий рівень розвитку проєктного компонента та необхідність розвитку операційного компонента через застосування сучасних технологій та технік.

Висновки. На основі проведеного аналізу та результатів експериментальної перевірки можна сформулювати такі висновки щодо особливостей формування сценічної майстерності майбутніх акторів, як основи в структурі професійної компетентності:

1. Інтегративність сценічної майстерності: сценічна майстерність постає не просто сукупністю ігрових навичок, а фундаментальною основою комунікативно-виражальної компетентності, що об’єднує психофізіологічну готовність, творчу автономність та етичну культуру фахівця.

2. Діагностична валідність моделі: застосована чотирикомпонентна модель (мотиваційний, операційний, проєктний та морально-етичний компоненти) дозволила комплексно оцінити стан

підготовки 156 студентів та виявити критичні точки росту, зокрема низькі показники проєктної діяльності на початку дослідження.

3. Етико-психологічний фундамент: сформованість емоційного інтелекту та комунікативної толерантності визначено як невід'ємну частину сценічної культури, що забезпечує стабільність професійної діяльності в умовах колективної творчості та етично виважену партнерську взаємодію.

4. Технологічна трансформація виражальних засобів: впровадження інноваційних технологій, цифрового коучингу та віртуальних середовищ суттєво розширює традиційний арсенал актора, дозволяючи створювати нові форми комунікації, які відповідають запитам сучасного глядача та реаліям сучасної індустрії.

Триетапний підхід до експерименту (підготовчий, формуючий, контрольний) довів необхідність систематичного поєднання хореографічних технік із цифровими інструментами для підвищення рівня професійної готовності майбутніх фахівців. Отримані результати засвідчують, що сучасний актор має володіти не лише високим рівнем тілесної свідомості (операційний аспект), а й здатністю до розроблення власних творчих проєктів, що забезпечує його конкурентоспроможність у глобалізованому мистецькому просторі.

References

1. Ігнатьєва Н., Циганська Т., Космін Л. Виховання навички поєднання слова й руху у майбутніх акторів. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2025. Вип. 86, т. 1. С. 208–213. DOI: https://doi.org/10.24919/2308-4863/86-1-29

2. Bailes, S.J. (2011). Performance Theatre and the Poetics of Failure (1st ed.). Routledge. https://doi.org/10.4324/9780203846179

3. Ракітянська Л. Навчально-методичне забезпечення формування емоційного інтелекту майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі фахової підготовки. *Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі*. 2020. № 5. С. 112–119. DOI: https://doi.org/10.28925/2518-766X.2020.5.17

4. Camilleri, F. (2015). Towards the study of actor training in an age of globalised digital technology. *Theatre, Dance and Performance Training*, *6*(1), 16–29. https://doi.org/10.1080/19443927.2014.985334

5. Leeker M., Schipper I., Beyes T. (eds.). *Performing the Digital: Performance Studies and Performances in Digital Cultures*. Bielefeld : transcript Verlag, 2017. 302 p. ISBN 978-3-8394-3355-3.

НАШІ АВТОРИ

АБИСОВА Марія Анатоліївна
Кандидатка філософських наук, доцентка, Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ
БАЗОВА Віра Ігорівна
Кандидатка педагогічних наук, доцентка, Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ
БЕРЕЗНІКОВА Наталія Іванівна
Старша викладачка, Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ
БЕРЕЗОВСЬКА Людмила Іванівна
Докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри теорії та методики дошкільної освіти ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського», м. Одеса
БІЛОКОНЬ Галина Михайлівна
Старша викладачка, Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ
БІЛОКОНЬ Марія
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ
БІЮН Наталія Вікторівна
Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ
БОНДАРЄВА Віталіна Олександрівна
Сумський державний університет, м. Суми
БУГАЙЧУК Олег Русланович
Аспірант кафедри публічного управління та адміністрування, Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ
БУРЛАКА Марія Юріївна
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м. Київ
ВАЛЬКО Максим Володимирович
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м. Київ
ВАСИЛИШИНА Наталія Максимівна
Доктор педагогічних наук, професор, Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ
ВЕЛІСЕЙКО Маргарита
Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ
ВИШТАЛЮК Вероніка Михайлівна
Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ
ВЛАСЮК Алла Дмитрівна
Викладачка, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», м. Київ
ВОЛІК Олена Валеріївна
Старша викладачка, Національна академія внутрішніх справ, м. Київ
ГАЛАЦИН Катерина Олександрівна
Кандидатка педагогічних наук, доцентка, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», м. Київ
ГЛУШАНИЦЯ Наталія Вікторівна
Кандидатка педагогічних наук, доцентка, Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ
ГОНЧАРУК Олег Миколайович
Кандидат філологічних наук, доцент, професор кафедри мовної підготовки, Харківський національний університет внутрішніх справ, м. Харків

ГОРОДІЛОВА Тетяна Миколаївна
Доктор філософії, доцент, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м. Київ
ГРИГОРОВА Ірина Геннадіївна
Доцентка, Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, м. Харків
ДАВИДЕНКО Алла Олександрівна
Докторка філософії у галузі філології, доцентка, Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ
ДЕРКАЧ Інна Володимирівна
Кандидатка педагогічних наук, доцентка, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», м. Київ
ДИШЛЕВА Світлана Миколаївна
Кандидатка філологічних наук, доцентка, Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ
ДОБЖАНСЬКА Олександра Ростиславівна
Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ
ЖУПАНИК Ольга Ігорівна
Викладачка кафедри англійської мови та методики її навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, м. Умань
ЗАЙЦЕВ Ігор Володимирович
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м. Київ
ЗУЄНКО Неля Олександрівна
Кандидатка педагогічних наук, доцентка, Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ
ІВАНОВ Євген Олександрович
Доктор філософії у галузі педагогіки, Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ
ІЛЬЧУК Ольга Андріївна
Старша викладачка, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м. Київ
КАВУНЬОВ Олександр
Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ
КАРАЧУН Юлія Геннадіївна
кандидатка філологічних наук, доцентка, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», м. Київ
КОВТУН Олена Віталіївна
Докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри іноземних мов і перекладу, Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ
КОННОВ Ілля Євгенович
Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, м. Харків
КОНОПЛЯНИК Леся Миколаївна
Кандидатка педагогічних наук, доцентка, Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ
КОРОБКА Вікторія
Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ
КОТЛЯРЕВСЬКА Майя Сергіївна
Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ
КРИКНІЦЬКА Ірина Олександрівна
Кандидатка філологічних наук, доцентка, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», м. Київ
КУЗЬМЕНКО Світлана Василівна
Старша викладачка, Харківський національний університет Повітряних Сил, м. Харків
КУЛІШ Владислава Сергіївна
Кандидатка філологічних наук, доцентка, Сумський державний університет, м. Суми

ЛИСЕНКО Наталя Олександрівна
Кандидатка філологічних наук, доцентка, Національний фармацевтичний університет, м. Харків
ЛИТВИН Олена Євгенівна
Кандидатка економічних наук, доцентка, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ
ЛІТВІХ Андрій Володимирович
Викладач кафедри романської філології, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м. Київ
ЛУЦИК Аліна Віталіївна
Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», м. Київ
МАЗУРЕНКО Зоя Юріївна
старша викладачка, Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ
МАЗУРЕНКО Людмила Іванівна
Кандидатка політичних наук, доцентка кафедри мовної підготовки Інституту Військово-Морських Сил Національного університету «Одеська морська академія», м. Одеса
МАЛІНОВСЬКИЙ Ілля Вікторович
Студент 2 курсу магістерського рівня здобуття вищої освіти, Державний університет імені Івана Франка, м. Житомир
МАЛЬОВАНА ЯНА Тимофіївна
Аспірантка, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань
МАНЬКОВСЬКА Олена Юріївна
Аспірантака, Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського
МАРИНКЕНВИЧ Олександр Максимович
Харківський національний університет внутрішніх справ, м. Харків
МАСЛО Тетяна Володимирівна
Викладачка, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м. Київ
МЕЛЬНИК Віталій Миколайович
Аспірант кафедри педагогіки та психології професійної освіти, Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ
МЕЛЬНИК Наталія Іванівна
Докторка педагогічних наук, професорка, в.о. декана факультету психології, комунікацій та перекладу, Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ
МИКИТИН Ірина Степанівна
Старша викладачка кафедри іноземних мов, Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне **МИКОЛАЙЧУК Аліса Іванівна**
Кандидатка філологічних наук, доцентка, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ
МИТЬКО Анна Василівна
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м. Київ
ПАНЧЕНКО Софія Володимирівна
Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ
ПАСІЧНА Олена Вікторівна
Кандидатка філологічних наук, доцентка, Відокремлений структурний підрозділ «Криворізький фаховий коледж Державного університету «Київський авіаційний інститут», м. Кривий Ріг
ПАШКОВСЬКИЙ Вадим Геннадійович
Аспірант, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань
ПЕРЕДРІЙ Діана Віталіївна
Державний університет «Київський столичний університет імені Бориса Грінченка», м. Київ
ПОВХ Ірина Василівна

Кандидатка філологічних наук, доцентка, Брестський державний університет імені О. С. Пушкіна, м. Брест

ПОДА Тетяна Анатоліївна

Кандидатка філософських наук, здобувачка факультету іноземної філології Волинського національного університету імені Лесі Українки, м. Луцьк

ПОЛИЧЕВА Юлія Володимирівна

докторка філософії, доцентка, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», м. Київ

ПОЛХОВСЬКА Марина Володимирівна

Кандидатка філологічних наук, доцентка, Державний університет імені Івана Франка, м. Житомир

ПРИШУПА Юлія Юріївна

кандидатка педагогічних наук, доцентка, Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ

РАДЕЦЬКА Марія Василівна

Лабораторія плюрилінгвальної мовної підготовки кафедри іноземних мов і перекладу, Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ

РАДЕЦЬКА Світлана Валеріївна

Кандидатка педагогічних наук, доцентка, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

РАЗЕНКОВА Наталія Володимирівна

Викладачка, Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут, м. Київ

РОГ Поліна Сергіївна

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м. Київ

РУДЕНКО Ольга Олегівна

Викладачка кафедри романської філології, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м. Київ

САБІТОВА Алла Павлівна

Старша викладачка, Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ

САВЧЕНКО Вікторія

Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ

СЄНТЄРЄВА Каміла Сергіївна

Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ

СИДОРЧЕНКО Єгор Станіславович

Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ

СИДОРЧЕНКО Яна Михайлівна

Провідна фахівчиня кафедри іноземних мов і перекладу, Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ

СІБРУК Анастасія Володимирівна

Кандидатка філологічних наук, доцент, Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ

СІБРУК Віктор Леонідович

Кандидат економічних наук, доцент, Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ

СКІПАЛЬСЬКА Олена Миколаївна

Старша викладачка кафедри іноземних мов професійного спрямування, Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ

СКУРАТІВСЬКА Марина Олегівна

Учителька німецької мови, ЗЗСО № 250, м. Київ

СТРІЛЬЧУК Андрій Ігорович

Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ

СУДАК Катерина Володимирівна

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м. Київ

ТАРНАВСЬКА Тетяна Вердіївна

Кандидатка педагогічних наук, доцентка, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ

ТИЩЕНКО Микола

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», м. Київ

ТКАЧУК Ярослав

Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ

ТОЛМАЧОВА Злата Сергіївна

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м. Київ

ФЕСЕНКО Володимир Юрійович

Кандидат історичних наук, доцент, Національний фармацевтичний університет, м. Харків

ФЕЩУК Алла Михайлівна

Викладачка, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», м. Київ

ХАЙДАРІ Наталія Ігорівна

Кандидатка педагогічних наук, доцентка, Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ

ЧЕРНИК Марина Володимирівна

Кандидатка філологічних наук, доцентка, Сумський державний університет, м. Суми

ЧЕРНІКОВА Олександра Іванівна

Кандидатка філологічних наук, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м. Київ

ШВАРП Наталія Вікторівна

Кандидатка педагогічних наук, доцентка, Національний фармацевтичний університет, м. Харків

ШВЕЦЬ Богдан Юрійович

Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ

ШВЕЦЬ Віталій Вікторович

Викладач, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань

ШЕСТОПАЛОВА Ірина Олександрівна

Кандидатка педагогічних наук, доцентка, Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ

ШОРІНА Тетяна Геннадіївна

Кандидатка філософських наук, доцентка, Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ

ШУКЕВИЧ Артем Юрійович

Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ

ШУНДЕЛЬ Тетяна Олександрівна

Старша викладачка кафедри мовних та гуманітарних дисциплін Донецького національного медичного університету, м. Кропивницький

ЮХНОВЕЦЬ Наталія Павлівна

Старша викладачка. Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ

ЯКОВЕНКО Надія Леонідівна

Лабораторія плюрилінгвальної мовної підготовки кафедри іноземних мов і перекладу, Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ

ЯЛОЗА Олег Олександрович

Аспірант, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань

ЯРОШЕНКО Юлія Ігорівна

Викладачка, Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ

ЯСЮК Наталія Віталіївна

Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, м. Харків

Наукове видання

ПОДОЛАННЯ МОВНИХ ТА КОМУНІКАТИВНИХ БАР'ЄРІВ: ОСВІТА, НАУКА, КУЛЬТУРА

Збірник наукових праць

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
"КИЇВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ"

430